

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANA BİLİM DALI
GENEL TÜRK TARİHİ BİLİM DALI

130349

**KIRIM TATARLARININ EMEL DERGİSİNDEKİ
SİYASÎ ve KÜLTÜREL FAALİYETLERİNİN
İNCELENMESİ (1930-1998)**

Yüksek Lisans

Meryem Özer

TEZ DANIŞMANI
NESRİN SARİAHMETOĞLU

Tez Danışmanı: Nesrin Sarıahmetoğlu

İstanbul 2003

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans öğrencisi Meryem Özer'in "Kırım Tatarlarının Emel Dergisindeki Siyasi ve Kültürel Faaliyetlerinin İncelenmesi (1930-1998) " konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Tarihi Anabilim Dalı Genel Türk Tarihi Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Nesrin KARAGÜR
Üniversitesi Marmara

İmza

Üye : Doç.Dr. Ahmet KANLIDERE
Üniversitesi Marmara

Üye : Yrd.Doç.Dr. Ali KARACA
Üniversitesi Marmara

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun 11/08/2003 tarih ve 06 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Emine Gürsoy-NASKALI
Müdür

ÖN SÖZ

Türk dünyasındaki fikir hareketlerini ve arayışlarını takip edebileceğimiz kaynaklardan biri de dergi ve gazetelerdir. Geçmişte yaşanan pek çok meselenin sebep ve sonuçlarını sayfalarında saklamaları dolayısıyla gazete ve dergiler bugüne ve geleceğe ışık tutan önemli belgelerdir.

Sürelî yayınlar, çoğu zaman toplumun geneline veya belli bir okuyucu zümresinin karşısına belli bir amaçla çıkarlar. Bu şekilde tanıtılan yahut savunulan önemli olay ve fikirler, dönemlerinde topluma yön vermiştir. Türk basın hayatında bir manifestoyla okuyucunun karşısına çıkan ve çeşitli türlerde yayımlanan sürelî yayınların kimi kısa ömürlü olmuş, kimi ise uzun yıllar matbuat dünyasında varlığını sürdürmüştür. İşte 381 sayılı bir koleksiyonla *Emel* de Türk dünyasının en uzun ömürlü dergilerin den biri olarak fikir hayatımızdaki yerini almıştır..

Emel etrafında bir araya gelen ve "Emelciler" olarak adlandırılan gençler 1783 yılında Rus işgalinden sonra Kırım-Tatar Türkleri'nin bağımsızlığı için mücadele ederler. Kırım İstiklal Davası'ndaki yeri; Kırım-Tatar Türklerinin sosyal, kültürel ekonomik ve siyasî sahalardaki varlığını koruma mücadelesinin bir sesi olması nedeniyle *Emel*'i çalışmamızın konusu olarak seçtik. Araştırma alanımız *Emel* etrafındaki faaliyetlerle sınırlandırılmıştır.

Çalışmamız sırasında müstear isimlerin çokluğu dikkat çekici boyutlarda görülmüştür. Bu konuda İsmail Asanoğlu Kerim'in *Eski Edebiyatımızda Kullanılan Bazı Sözlerin İzahı* adlı eseri ve *Emel* taranırken elde ettiğimiz bilgiler ile Sayın İsmail Otar'ın büyük yardımları olmuştur.

Yazılarında yalnızca adları ve bazen de hem adının hem de soyadının baş harflerini kullanan şair ve yazarların tespit ettiğimiz isimlerinin açık şekilleri parantez içinde belirtilmiştir. Asıl bölümlerde, yazar ve şairlerin ilk adları kullanılmamıştır. Yalnız hatırlatma bakımında birkaç yerde zikretmekle yerinilmiştir.

Kırım Tatarları veya Kırım Türkleri tabirini kullanmak yerine *Emel*'in benimsemiş olduğu ve M. Ülküsal'ın da eserlerinde kullandığı Kırım Tatar Türkleri

Üçüncü bölümde yazar soyadları esas alınarak düzenlediğimiz *Emel* bibliyografyası yer almaktadır. Bu bölümde ocak 1930, Temmuz-Ağustos 1998, tarihleri arasında yayımlanan ve toplam 381 sayı olarak çıkan *Emel* dergisinin bütün sayıları taranarak hazırlanmıştır. Bibliyografyada yazıların sonunda tek yıldızla (*) işaretli kısımlar şiirleri (**) yıldızlı olanlarda hikaye ve piyesleri göstermektedir.

Sonuç bölümünde ilk üç bölümün genel bir değerlendirmesini yaptık, çalışmamızın sonunda ise faydalandığımız kaynaklara ve ekler kısmına yer verdik.

Araştırmalarımızda başta *Emel*, olmak üzere birinci derecede kaynaklar kullanmaya çalıştık. Müstecip Ülküsal'ın *Kırım Türk-Tatarları (Dünü-Bugünü-Yarını)*, *Dobruca Türkleri* ve *Kırım Yolunda Bir Ömür Hatıralar* adlı eserleri en fazla başvurduğumuz kaynaklar oldu. Ayrıca Giray Saynur Altuğ'un *Müstecip Ülküsal-Hayatı ve Faaliyetleri* ile Kemal Çapraz'ın *Kırım Tatar Türklerinde Basın* adlı yüksek lisans tezlerini inceledik.

Bu çalışma sırasında yardımlarını gördüğüm İsmail Otar, Zafer Karatay ve Doç Dr. Hakan Kırımlıya teşekkürü bir borç biliyor; başından beri yardımlarını esirgemeyen hocam Yar. Doç. Dr. Nesrin Sarıahmetoğlu'na şükranlarımı sunuyorum..

Meryem ÖZER

ifadesini kullanmayı tercih ettik. Bununla birlikte yazarların farklı şekilde kullandığı tabirlere olduğunda onların kullanım şeklini esas aldık.

Çalışmamızda elimizden geldiğince kronolojik sistem takip edilmiş, fakat bazen konu bütünlüğünü bozmamak kaygısıyla farklı tarihlerdeki yazılar bir arada verilmiştir. Konuların özellikleri bakımında birbirleriyle olan ilişkileri esas alınmıştır. Çalışmamızı fazla dipnotlara boğmamak için her yazıyla ilgili tek dipnot vermeye çalıştık. "adı geçen makale" tabirini sık sık kullanmaktan kaçındık ve zorunlu olmadıkça ikinci bir numara vermedik.

Emel'in yazar kadrosu tanıtılırken dergide yazıları yayımlananların aynı prensipleri benimsemesi ve aynı bakış açılarıyla yazılarını kaleme alması nedeniyle biz onları sadece genel hatlarıyla tanıttık. Zira ele aldığımız yazılar yazarlarının fikrî cephelerini ortaya koymaktadır.

Girişten sonra üç bölüm halinde düzenlediğimiz çalışmamızda giriş, Kırım-Tatar Türklerinin kısa tarihi, Kırım'ın Rus işgali altına girişi, 1905 yılından sonraki Kırım Türkleri arasındaki siyasî akımlar ve bu akımların *Emel* ile bağlantısı hakkında bilgileri ihtiva etmektedir.

Birici bölümde *Emel*'in yayınlandığı dönemde Dobruca Türkleri'nin siyasî, sosyal ve kültürel yapısı, *Emel*'in yayınlanış nedenleri, derginin kurucuları, yayın ilkeleri ve yazar kadrosu ile *Emel* etrafındaki faaliyetler konu alınmıştır. Ayrıca *Emel*'in biçim ve içerik özelliklerinin tanıtımı yapılarak, her iki dönemdeki gelişimi ortaya konulmuştur. Bu bölümde birinci dereceden kaynaklardan faydalandık, bunların başında *Emel* gelmektedir.

İkinci bölümde dergide yer alan yazılar konularına göre ele alınmıştır. Siyasî bir amaçla yayın sahasına atılan *Emel*'i incelerken biz de bu noktadan hareketle siyasî yazılara öncelik verdik. Bu bölümdeki incelemelerimiz dergide yer alan yazıların yoğunlukları göz önünde bulundurularak yapılmıştır. Bölümde yer alan diğer yazılar da aynı metotla işlenmiştir. Fikir akımlarına ve ideolojilere yazarların kendi görüş açılarından bakılmıştır.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	V
ÖZET.....	VIII
ABSTRACT.....	IX
KISALTMALAR.....	X
GİRİŞ.....	1-7

I.BÖLÜM

EMEL'İN YAYNLANIĞI DÖNEMDE DOBRUCA TÜRKLERİNİN SİYASİ SOSYAL KÜLTÜREL YAŞANTISI, EMEL'İN YAYINLANIŞI ve ŞEKİL

ÖZELLİKLERİ.....	7-67
1.1 .Dobruca Türklerinin Siyasî, Sosyal ve Kültürel Yaşantısı.....	8-15
1.2 .Emel'in Yayınlanış Nedenleri.....	16-22
1.3 .Emel'in Yayın İlkeleri.....	23-29
1.4 .Emel'in Kurucuları.....	29-34
1.4.1. Müstecip Ülküsal.....	31-32
1.4.2.Reşit Ali Osman.....	32
1.4.3.Emin Bektöre.....	32
1.4.4.Ali Kemal Gökğiray.....	32-33
1.4.5.Niyazi Kırımman.....	33
1.4.6.Halil Beşev.....	33
1.4.7.Seyit Mahmut Okyay.....	34
1.5.Derginin "Emel" Adını Alması.....	34
1.6.Emel Etrafındaki Faaliyetler.....	34-40
1.6.1.Emel Yayınları.....	35-37
1.6.2..Emel'in Yardım Faaliyetleri.....	37
1.6.3. Dobruca Türk Kültür Birliği.....	38-39
1.6.4.Sahneye Konulan Piyesler.....	39-40
1.6.5.Halk Gazetesi.....	40
1.6.6.Diğer Faaliyetler.....	41
1.7.Emel'in Yazar Kadrosu.....	42-49
1.7.1.Cafer Seydahmat Kırmır.....	42-49

TC YATKINCAĞI KURULU
KUTUPAYIYON KUTUPAYIYON

1.7.2. Abdullah Zihni Soysal.....	43
1.7.3. Bekir Akcar.....	43-44
1.7.4. Sabri Arıkan.....	44
1.7.5. Edige Kırimal.....	44-45
1.7.6. Mehmet Vani Yurtsever.....	45
1.7.7. Yusuf Uralgiray.....	46
1.7.8. İbrahim Otar.....	46
1.7.9. Aziz Aktaş.....	46-47
1.7.10. İsmail Otar.....	47
1.7.11. Nurettin Açar.....	47
1.7.12. Zafer Karatay.....	48
1.7.13. Hakan Kırımlı.....	48-49
1.7.14. Nadir Devlet.....	49
1.8. Emel'in Yayın Hayatı.....	49-53
1.9. Emel'in Biçim ve İçerik Özellikleri.....	53-67
1.8.1. Dergide Yer Alan Yazıların Ciltlere göre Dağılımı.....	60-67

II.BÖLÜM

DERGİDE YER ALAN YAZILAR.....68-131

2.1. Siyasî Yazılar.....	68-84
2.2. İdeolojik Yazılar.....	84-92
2.2.1. Türkçülük.....	84-86
2.2.2. Milliyetçilik.....	87-91
2.2.3. Komünizm.....	91-92
2.3. Tarih.....	92-106
2.4. Türk Dili.....	106-111
2.5. Edebî Yazılar.....	111-116
2.5.1. Hikaye.....	111-112
2.5.2. Şiir.....	112-114
2.5.3. Kıym Edebiyatı.....	114-116
2.5.4. Tiyatro.....	116
2.6. Tercüme.....	116-117

İ.C. FİŞEK ÖĞRETİM KURULU
D.Ü. İKTİSADİ İLMİLER FAKÜLTESİ

2.7.Eğitim.....	117-121
2.8.Folklor.....	121-125
2.9.Din.....	125-128
2.10.Kadın.....	128-130
2.11.Diğer Yazılar.....	130-131

III BÖLÜM

EMEL BİBLİYOGRAFYASI.....	132-216
----------------------------------	----------------

SONUÇ.....	217-219
------------	---------

KAYNAKÇA.....	220-226
---------------	---------

ÖZGEÇMİŞ.....	227
---------------	-----

EKLER

ÖZET

1917 yılında başlamış olan Kırım-Tatar Türkleri'nin kurtuluş mücadelesini 15. sayısından itibaren üstlenen *Emel*, Müstecip Ülküsal ve on arkadaşı tarafından 1 Ocak 1930 tarihinde Dobruca'nın Hacıoğlu Pazarcık şehrinde yayımlanmaya başlar. *Emel*, II. Dünya Savaşı'nın Romanya'ya sıçraması nedeniyle 1940 yılında yayımına ara vermek zorunda kalır. Kasım 1960 tarihinde önce Ankara, 12. sayıdan itibaren de (Kasım 1962) İstanbul'da 2. yayın hayatına atılır. Dergide Kırım-Tatar Türkleri'nin siyasî, sosyal ve kültürel sorunları her yönüyle irdelenir. Derginin amacı başta Kırım-Tatar Türkleri'nin kurtuluş mücadelesini bütün dünyaya duyurmak yanında, esaret altındaki diğer Türk topluluklarının da bağımsızlığını desteklemektir.

1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, önceki yıllarda göçe zorlanan çok sayıda Kırım-Tatar Türkünün vatanlarına dönmelerini ve millet olarak varlıklarını sürdürmeleri konusunda büyük çaba harcar. Ayrıca Kırım-Tatar Türkleri'nin kültür, sanat ve edebîyat ürünlerine de sayfalarında yer vererek onları gelecek nesillere tanıtır.

Emel, Temmuz-Ağustos 1998 tarihinde yayımlanan 227. sayısıyla okuyucularına veda eder.

ABSTRACT

Emel was started publishing by Müstecip Ulkusal and ten of his friends. On 1 January 1930 in Hacıoğlu Pazarcık (Romania). Due to the second World War, the publishing of the magazine had stopped. Between 1940 and 1960 for a while. In 1960 the magazine restored new issues. After the 12th (in November 1960) issue the magazine continued its publishing life in İstanbul. In the magazine Kırım Tatar Turks' political, social and cultural affairs had been discussed and tried to be developed. At first the aim of the magazine was to realize the independence of Kırım Tatar Turks. In addition to this, it was targeted to support the other Turk communities independence. After the disintegration of USSR in 1991, the magazine made a real effort to help Kırım Tatar Turks' to return their homeland. Where they had been forced to leave. The magazine's publishing life ended after 227th issue in July-August 1998.

KISALTMALAR

a.g.e.; adı geçen eser

a.g.m.; adı geçen makale

A.Ü.; Ankara Üniversitesi

DTCF; Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

bkz.; bakınız

İ.A.; Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi

İ.Ü.; İstanbul Üniversitesi

Kül. Bak.; Kültür Bakanlığı

K.T.M.M.; Kırım Tatarları Millî Merkezi

K.T.M.T.H.; Kırım Tatarları Millî Teşkilat Hareketi

M.Ü.; Marmara Üniversitesi

S.; sayı

s.; sayfa

T.K.A.E.; Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü

TDVİA; Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi

TTK; Türk Tarih Kurumu

Türk. Ter.; Türkçe'ye tercüme

Yay.; yayınevi

GİRİŞ

Batı ve güneyden Karadeniz, doğu ve kuzeydoğudan Azak deniziyle çevrili olan ve 26.140 km alana sahip bir yarımada olan Kırım, tarih boyunca çok çeşitli kavimlere ev sahipliği yapmıştır. Yeryüzü şekilleri ve ikliminin uygun olması ve geçiş yolları üzerinde bulunması sebebiyle başta Kimmerler olmak üzere İskitler, Yunanlılar, Sartlar, Ostrogotlar buraları yurt haline getirir. 4. yüzyılın sonlarından itibaren Hazarlar, Peçenekler, gibi çeşitli Türk boyları Kırım'a gelip yerleşir. 7. ve 9. yüzyıllarda Küçük Hazaristan olarak bilinen Kırım¹ 9.ve 10. yüzyıllarda Kıpçak Türkleri'nin eline geçer. Kıpçak Türkleri ile daha önce burada yaşayan halk kaynaşarak bugünkü Kırım-Tatar Türk halkını meydana getirir.

13. yüzyılın ilk yarısında Altın Orda devletinin hakimiyetine giren Kırım, ekonomik ve stratejik önemi sebebiyle bu devletin en önemli merkezlerinden biri haline gelir. Altın Orda; Ceneviz, Venedik, Mısır'daki halife, Mısır ve Arabistan'dan gelen hacılar ile Kırım yoluyla bağlantı kurar. Ayrıca Kırım, Orta Asya'dan gelen ticari malların Avrupalı tüccarlara ulaştığı yerdir.

Timur'un saldırıları karşısında zayıflayan Altın Orda devletinin son yıllarında Kırım, bu devletin bey ve hanlarının taht mücadelesini yürüttükleri başlıca merkez haline gelir. Cengiz Han soyundan gelen prensler Kırım'ı ele geçirerek, burada hanlıklarını ilan edip bu yolla Altın Orda devletinin merkezini ele geçirmeye çalışırlar.

Kırım Hanlığı'nın asıl kurucusu Hacı Giray Han'dır.² Hacı Giray ülkesinin sınırlarını kısa sürede genişleterek Kırkyer, Eski Kırım, Kefe ve çevresi, Kerç ve

¹ Mirza Bala, "Kırım", *İA*, Cilt 6, s. 746.

² Altın Orda devletini çökmesi üzerine Gıyasettin'in oğlu Hacı Giray 15. yüzyılın ilk yarısında Kırım'da müstakil bağımsız hanlığını ilan eder. Kısa sürede devletin sınırlarını genişletir. Kırım'ı Altın Orda devletinin eyaleti sayan ve kendisini bu devletin hakimi iddia eden Seyitahmet han ile girdiği mücadeleyi kazandıktan sonra hanlığını kuvvetlendirmek için Kırım'a gelmiş ve gelmekte olan kabile beylerini etrafında toplar, Cenevizlilere karşı Osmanlı sultanı ile anlaşır. Hacı Giray kendisini Altın Orda Hanlığı'nın mirasçısı olarak görerek, Kefe'den başka Tamam, Kabartay bölgelerinin ve Kıpçak bozkırlarının kendisine ait olduğunu iddia eder. Hacı Giray 1466 yılında vefat eder. Hacı Giray hakkında geniş bilgi için bkz. Halim Geray, *Gülbün-ü Hânân Yahut Kırım Tarihi*, İst.1327. Necmi İstiklal Matbaası Yay.; Muzaffer Ürekli, *Kırım Hanlığının Kuruluşu ve Osmanlı himayesinde*

çevresi, Tamam, Kabartay ve Kıpçak bozkırlarını hakimiyeti altına alır.³ Hacı Giray'ın 1462'de ölümü üzerine varisler arasında çıkan taht mücadeleleri esnasında Osmanlı hükümdarı Fatih Sultan Mehmet'ten yardım istenmesi üzerine, bunu fırsat bilen sultan 1475 yılında Gedik Ahmet Paşa komutasında bir donanmayı Kırım'a göndererek Kefe başta olmak üzere Kırım kıyılarındaki Cenevizliler'e ait bütün limanları zapt eder. Kırım'ın Osmanlı devletine kesin olarak katılması ise 1478⁴ yılında olur. Bu tarihten sonra bölgedeki hanlıkların en kuvvetlisi haline gelen Kırım, uzun süre Rusya'yı kontrol altında tutarak haraca bağlar. Ancak Rusya'nın önce Kazan Hanlığı'nı daha sonra da Astarhan Hanlığı'nı ele geçirip Doğu Avrupa'da hakimiyet sağlamasıyla Kırım Hanlığı'nın Ruslar'a karşı olan üstünlüğü sona erer.

Kıpçak bozkırlarında baş gösteren Rus tehlikesi zamanla Osmanlı Devleti ve Kırım Hanlığı için büyük tehlike olur. Ruslar ilk defa 1736'da Kırım yarımadasını istila ederler. Ancak Kırım için asıl büyük tehlike 1774 Küçük Kaynarca antlaşmasıyla Osmanlı hakimiyetinden çıkarak bağımsız hale geldiği zaman meydana gelir. Bu devlet kısa süre içinde Osmanlı Devleti'nin güçsüz durumundan faydalanarak 1783 tarihinde Kırım'ı işgal ve ilhak eder. 1792 tarihinde imzalanan Yaş Antlaşması'yla da Osmanlı Devleti Kırım'ın Rusya toprağı olduğunu kabul etmek zorunda kalır.

Ruslar Kırım'ı ilhak eder etmez burayı tam anlamıyla Rus yurdu haline getirmek için çeşitli iktisadî ve siyasî politikalar uygulamaya başlar. Hanlık döneminden kalma adlî, idarî, malî ve eğitim sistemini ortadan kaldırarak halkı asilzade, din adamı ve köylü olmak üzere çeşitli sınıflara ayırır; Köylülere ait toprakları çeşitli bahanelerle ^{onların} köylülerin ellerinden alır; Kırım-Tatar Türkleri'nin medeniyetine ait birçok eseri ortadan kaldırır.

Yükselişi (1441-1569), Ankara 1989, s. 9-11. TKAE Yay.; Müstecip Ülküsal, *Kırım Türk-Tatarları (Dünü-Bugünü-Yarını)*, İstanbul 1980, s. 25-27; Akdes Nimet Kurat, *Topkapı Sarayı Müzesi Arşivindeki Altın Ordu, Kırım ve Türkistan Hanlıklarına Ait Yarluk ve Bitikler*, İstanbul 1940, s. 62-64. A.Ü. DTCF Yay.

³ Müstecip Ülküsal, *Kırım Türk-Tatarları (Dünü-Bugünü-Yarını)*, İstanbul 1980, s. 25-26. Baha Yay.

⁴ Akdes Nimet Kurat, *VI.-XIII. Yüzyıllarda Karadeniz Kuzeyindeki Türk Kavimleri ve Devletleri*, Ankara 1972, s. 210. A.Ü. DTCF Yay.

Bu gelişmeler neticesinde Kırım-Tatar Türkleri kitleler halinde Türkiye'ye göç etmeye başlar. Tarihi kaynaklardan anlaşıldığına göre 1785 yılından 1800 yılına kadar yaklaşık yarım milyon Kırım-Tatar Türkü Türkiye'ye göç etmek zorunda kalır.⁵ Ruslar, Kırım-Tatar Türkleri'nden boşalan yerlere Rus muhacirleri yerleştirerek Kırım'da Rus nüfusunu hakim kılmaya başlar.

1904-1905 Rus-Japon savaşı ve bunun sonucunda Rusya'nın yenilmesi Rus Çarlığı için bir dönüm noktası olur. Mevcut olan sosyal ve ekonomik problemlere bu yenilginin eklenmesi 22 Ocak 1905 yılında "Kanlı Pazar" olayı ile doruk noktaya ulaşır. Çarlık yönetimi gelişmeler karşısında 1905 yılında seçilmiş milletvekillerinden oluşacak bir devlet Duması'nın teşkili ile söz, vicdan, toplanma ve cemiyet kurma hürriyeti tanımak zorunda kalır.

Çarlık topraklarında bu kargaşa devam ederken Kırım-Tatar Türkleri'nin büyük çoğunluğu olaylara kayıtsız ve ilgisiz kalırlar. Her ne kadar bir grup Kırım-Tatar Türkü olaylara aktif olarak katılsa da halkının büyük çoğunluğu, olanları Ruslar'ın kendi aralarındaki meseleler olarak görür.⁶ 1905 yılının getirdiği hürriyet havası Kırım-Türk Tatar aydınlarının millî teşkilatlanma ve siyasî faaliyetler açısından uygun ortam yaratır.⁷

Kırım-Tatar Türkleri'nin 1906-1916 yılları arasındaki millî kurtuluş hareketi üç ideolojik cereyan halinde devam eder:

- 1) *Tercüman* etrafında gruplaşmış Gaspıralı haleflerinin başında bulundukları hareket.
- 2) Kırımda 1905-1906 yıllarındaki devrin hareketlerinde sevk ve idare edici bir rol oynamış bulunan "Genç Tatarlar"ın ihtilalci siyasi hareketi.
- 3) 1917 İhtilal devresinde Kırımın milli olaylarında başlıca rol oynayan millî-siyasî öğrenci hareketi.⁸

⁵ Ülküsal, *Kırım Türk-Tatarları (Dünü-Bugünü-Yarın)*, s.

⁶ Hakan Kırımlı, *Kırım Tatarlarında Milli Kimlik ve Milli Hareketler (1905-1916)*, Ankara 1996, s.68. TTK Yay.

⁷ Kırımlı, *a.g.e.*, s.69.

⁸ Edige Kırımlı, "Kırım Türklerinin Millî-Kurtuluş Hareketi", *Dergi*, Numara 47, 1967, s. 68-69.

1783 yılında Kırım'da Rus idaresinin hakim olmasıyla Kırım-Tatar Türkleri'nin siyasî, ekonomik, sosyal ve kültürel yapısı Rus Çarlığı'nın şiddetli baskısı altına girer. Bu baskılar neticesinde çok sayıda Kırım-Tatar Türkü dalgalar halinde Türkiye'ye göç etmeye başlar. Bu göçler neticesinde eskiden Kırım nüfusunun çoğunluğunu oluşturan Kırım-Tatar Türkleri kendi vatanlarında azınlık durumuna düşerler.⁹

Kırım-Tatar Türkleri yalnızca demografik değil ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan da ülkelerine yerleştirilen Ruslardan geri kalırlar. Esas itibarıyla küçük çiftçilerden oluşan Kırım-Tatar Türk toplumunun yaklaşık yarısı ya topraksız ya da yaşamasına yetecek kadar topraktan mahrumdurlar. Hanlık devrinden kalma geleneksel esnaf kesimi bir tarafa bırakılırsa bir millî burjuvaziden söz etmek de imkansızdır. Doktor, mühendis gibi profesyonel sınıfların adından söz etmek ise mümkün değildir. Suni olarak Ruslar tarafından oluşturulan bir zadeğân sınıfı ve resmî ruhaniler dışında kendilerini temsil edecek lider ve sosyal sınıf mevcut değildir. Bu iki sınıf ise Çarlık sisteminin meydana getirdiği ve ona tamamen bağlı unsurlar olduklarından topluma yabancılaşmışlardır. Kırım-Tatar Türkleri'nin eğitim sistemi ise dünyevî bilgilerden, ana dilde ve mahallî kültürü yansıtmaktan oldukça uzaktır.¹⁰

Gaspıralı İsmail Bey,¹¹ Kırım-Tatar Türk toplumunun yukarıda sıraladığımız problemlerine Rus Çarlığı dahilindeki diğer Türk ve Müslümanlarla ortak hareket ederek çözüm yolları bulunabileceğinin farkına varır.¹² Böylelikle Kırım-Tatar

⁹ Hakan Kırımlı, "Kırım (Rus İdaresi Dönemi), *DİA*, Cilt 25, Ankara 2002, s. 458.

¹⁰ Kırımlı, *Kırım Tatarlarında Milli Kimlik ve Milli Hareketler (1905-1916)*, s. 37.

¹¹ 1851 yılında Bahçesaray şehrinde dünyaya gelir. 10 yaşında Akmesçitt'ki Rus lisesine kaydolur. Daha sonra Vorenej, oradan da Moskova askeri liselerine devam eder. Bir süre Fransa ve Türkiye'de bulunur. 1875-1881 yılları arasında Bahçesaray şehrinde ilkökul öğretmeni ve belediye başkanlığı görevlerini yapar. 1897 yılında Rus yetkililerine gazete çıkarmak için müracaat eder, ancak izni almada başarılı olamaz. Mücadelesine devam eder ve 1883 yılında Tercüman gazetesini çıkarmaya başlar. Gazeteni bir kısmı Türkçe, bir kısmı da Rusça yayımlanıyordu. 1884 yılında Bahçesaray'da Gaspıralı ilk Usûl-ü Cedit okulunu açar Gaspıralı İsmail 1914 yılında vefat eder. Geniş bilgi için Bkz. Cafer Seydahmet Kırimer, *Gaspıralı İsmail Bey*, İstanbul 1934, İstanbul Matbaacılık Yay.; Nadir Devlet, *İsmail Bey (Gaspıralı)*, Ankara 1988 Kül. Bak. Yay; Mehmet Saray, *Türk Dünyasında Eğitim Reformu ve Gaspıralı İsmail Bey*, Ank. 1987. TKAE Yay.; Hakan Kırımlı-İsmail Türkoğlu, *İsmail Bey Gaspıralı ve Dünya Müslümanları Kongresi*, Tokyo 2002, İslamic Area Studies Proje Yay.

¹² Kırımlı, *Kırım Tatarlarında Milli Kimlik ve Milli Hareketler (1905-1916)*, s.254.

Türkleri için Rusya dahilinde ki Türk ve Müslümanlarla bağlantı kurarak onun bir mensubu olarak kendini güvende hissedebilecektir. Ayrıca kendi maddî ve kültürel sahalarında temin edilmeyen eksiklikler karşılıklı ilişkiler sayesinde kapatılabilir ve ortak sorunların çözümü de kolaylaşabilirdi. Bütün bunların yanı sıra tek tek ele alındığında küçük ve zayıf olan Türk ve Müslümanlar bir araya gelerek önemli bir güç teşkil edebileceklerdir.¹³

Gaspıralı'nın üzerinde durduğu en önemli konu Türkler arasında millî bir bilinç uyandırmaktır. Bu ise ortak bir Türk edebi bir dilin tesisi ve modern hale getirilen eğitim sistemiyle gerçekleşebilirdi. Söz konusu eğitim sistemi dinî eğitimin yanında, dünyevî bilimleri, Türk dili ve kültürünü de içermelidir. Gaspıralı bu düşüncelerin hayata geçirebilmek için iki vasıta kullanır. *Tercüman* gazetesi ve eğitimde "Usûl-i Cedid"dir.¹⁴

Özellikle öğretmenler, yazar ve gazetecilerin oluşturduğu hareket Gaspıralı'nın düşüncelerini pratik hayata geçirmeye çalışırlar. Bu faaliyetler neticesinde Kırım'da modern manada okullar, Müslüman hayır cemiyetleri ve kooperatifler kurulur. Kız-erkek ortak eğitim görecekları karma ilk okullar ve liseler açılır, Kırım-Tatar Türkleri'nin kullandığı Arap Alfabesi ıslah edilir, Kırım çağdaş şiir ve edebiyatı ile ilk millî tiyatro vücuda getirilir.¹⁵

Kırım-Tatar Türkleri arasındaki bir diğer siyasî hareket Abdürreşit Mehdi¹⁶ tarafından idare edilen "Genç Tatarlar" hareketidir. Onlar, Kırım-Tatar Türklerinin içinde bulunduğu durumdan Çarlık rejimini sorumlu tutuyorlardı. Bu nedenle bu rejiminin amansız düşmanları olan Rus inkılapçılarıyla işbirliği halindedirler.

"Genç Tatarlar", Gaspıralı İsmail'i Kırım-Tatar Türkleri'nin meseleleriyle yeterince ilgilenmediklerini, Çarlık rejimine karşı izlediği ılımlı politikalarına karşı

¹³ Kırımlı, *a.g.e.*, s. 257.

¹⁴ Kırımlı, *a.g.e.*, s. 255.

¹⁵ Kırımlı, "Kırım Türklerinin Milli-Kurtuluş Hareketi", s. 69.

¹⁶ 1880 yılında Perekop bölgesindeki Karangı köyünde dünyaya gelir. Akmesçitte Tatar Öğretmen Okulu'nu bitirdikten sonra Karasu Bazar Tatar okulunda öğretmen olarak tayin olmuştur. 1907'de İkinci Duma'da Kırım milletvekili seçilir. Duma'daki Müslüman Fraksiyonu'nun sekreterlik görevini de yürütür. Daha sonra Karasu Bazar belediye başkan yardımcılığına seçilmiş ve ölüm tarihi olan 1912 yılına kadar bu göreve devam etmiştir. Ülküsal, *Kırım Türk-Tatarları (Dünü-Bugünü-Yarını)*, s. 149.

çıkarlar. Buna karşı Gaspıralı'nın kültür ve eğitim alanındaki faaliyetlerini desteklemekteydiler. "Genç Tatarlar", Kırımdaki milli ihtilalci hareketin sevk ve idaresinde başlıca rolü oynar. Bu gençler ihtilalci isyan hareketleriyle ilgili olaylara katılmış, millî ihtilalci beyannameler dağıtmak; köylüleri, Kırımın büyük toprak sahiplerine karşı ayaklandırmak gibi hareketlerin içine girerler. "Genç Tatarlar"ın yayın organı *Vatan Hadimi* gazetesidir.

Kırım-Tatar Türkleri'nin 1917 yılı olaylarıyla doğrudan ilgili bulunan ve 1908 yılında İstanbul'da temelleri atılan "Kırım Talebe Cemiyet" hareketidir. Bu cemiyet üyeleri 1909 yılında "Vatan" adında gizli bir teşkilat kurarlar. Bu cemiyetin başında Numan Çelebi Cihan¹⁷ ve Cafer Seydahmet Kırimer bulunur.

"Kırım Talebe Cemiyeti" üyeleri yukarıda bahsi geçen iki hareketi bir sentez haline getirir. Bu cemiyetin siyasi amacı Kırım-Tatar Türkleri'nin bağımsız millî devletlerini kurmaktır. "Kırım Talebe Cemiyeti" ve "Vatan" teşkilatları Kırım'ın bağımsızlık düşüncesinin yanında baskı altında bulunan bütün Rusya Türkleri'nin bağımsızlık hareketini aktif olarak destekler. Onlar, "Türk Ocağı" ve *Vatan Hadimi* gazetesi ile koordineli hareket etmeye çalışır.¹⁸

"Kırım Talebe Cemiyeti" üyeleri daha sonra Millî Fırka haline gelerek, Rusya'nın içinde bulunduğu kargaşa döneminden faydalanarak 26 Kasım 1917 yılında Akmesit'te toplanan kurultay esnasında ilk hükümetlerini kurarlar; böylelikle Kırım-Tatar Türkleri 134 yıl aradan sonra bağımsızlıklarına yeniden kavuşurlar. Ancak bu durum uzun sürmez. Bolşevikler Kasım 1920'de Kırım'ı işgal eder. Bolşevikler de Rus Çarlığı'nın uyguladığı politikaları devam ettirerek; Kırım-

¹⁷ Kırım'ın kuzeyinde Canköy yakınındaki Sonak köyünde 1885 yılında dünyaya gelir. Eğitimini Akçora ve Zincirli medreselerinde tamamlar. 1906 yılında İstanbul'a gelerek burada Mercan medresesine devam eder. Burayı bitirdikten sonra hukuk ve ilahiyat derslerini takip etti. "Kırım Talebe Cemiyet" ve "Vatan" Cemiyetinin kurucularındandır. Bu cemiyet üyeleri Çelebi Cihan'ın idaresi altında Kırım'ın kurtuluşu ile ilgili şiirler, broşürler ve hikayeler, siyasi ve tarihî makaleler kaleme alıyorlardı. 1912 yılında Petersburg'a giderek orada eğitimine devam eder. I. Dünya Savaşı'nda Akmesit'te askere alınır. 1917 yılında Rus İhtilalinden sonra Kırım Tatar Türk Merkez İcra Komitesi'nin başkanı olur. Anayasanın ilanından sonra Kırım Halk Cumhuriyeti Milli Hükümeti'nin başkanlığı ve Adalet Bakanlığına getirilir. Kırım'da Bolşevikler'in hakimiyetinden sonra 23 Şubat 1918 tarihinde kurşuna dizilerek şehit edilir. Ülküsal, *Kırım Türk-Tatarları (Dünü-Bugünü-Yarını)*, s. 17; Osman Kemal Hatif, "Çelebi Cihan Efendi Merhum", *Kırım Mecmuası*, No: 1, İst. 1918, s. 12-14.

¹⁸ Kırımlı, "Kırım Türklerinin Millî-Kurtuluş Hareketi", s. 69.

Kırım-Tatar Türkleri'ni çeşitli sebeplerle yurtlarından sürerler. 1921-1941 yılları arasında aç bırakılmaları, kurşuna dizilmeleri ve sürgün edilmeleri nedeniyle 170.000 Kırım Türk'ü; imha olur.¹⁹ 2.Dünya Savaşı esnasında ise Almanlarla işbirliği yaptıkları iddiasıyla Sovyet Hükümeti tarafından Orta Asya'ya, Sibiry'a, Urallar'a ve başka bölgelere toplu halde sürgün edilirler.

Bolşevikler'in Kırım'ı işgal ve ilhak etmeleri nedeniyle Kırımlı aydınlar mücadelelerine Kırım dışında devam ederler. Kırım hükümetinin dışişleri bakanı olan Cafer S. Kırimer ölüm tarihi olan 1960 yılına kadar çeşitli platformlarda Kırım Türkleri'nin istiklal davasını gündeme getirir ve bu davanın liderliğini yapar.

Kırım-Tatar Türkleri'nin istiklal mücadelesini yürüten organların başında ise 1930 yılında Dobruca'da yayın hayatına başlayan ve tezimizin konusu olan *Emel* dergisi gelmektedir. *Emel* dergisi 15. sayısından itibaren Kırım-Tatar Türkleri'nin istiklal davasının resmi yayın organı haline gelmiş; ve bu özelliğini son çıkış tarihi olan 1998 yılına kadar sürdürmüştür.

¹⁹ Ethem Feyzi Gözaydın, *Kırım Türklerinin Yerleşme ve Göçmeleri*, İstanbul, 1948, s. 12. Vakıf Matbaası Yay.

I. BÖLÜM

EMEL'İN YAYINLANDIĞI DÖNEMDE DOBRUCA TÜRKLERİNİN SİYASÎ SOSYAL KÜLTÜREL YAŞANTISI, EMEL'İN YAYINLANIŞI ve ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

1.1. DOBRUCA TÜRKLERİNİN SİYASÎ, SOSYAL ve KÜLTÜREL YAŞANTISI

Romanya ve Bulgaristan sınırları içinde yer alan ve *Emel*'in yayınlandığı yer olan Dobruca'nın batısında Tuna nehri ile bunun kolları Lom ve Pravadi, doğusunda Karadeniz, güneyinde Deliorman yer alır.¹ 23.265 km alana sahip olan Dobruca'nın² kuzeyde bulunan ve fazla yüksek olmayan dağ silsilesi Maçin'den Tulça şehrinin güneyine kadar uzanır, Dobruca'nın ortalarında alçalır; doğudan batıya doğru uzanan Ovidin, Mecidiye, Boğazköy hattında bayır şeklini alır ve güneyde tekrar yükselmeye başlar.

Dobruca'nın stratejik konumu onun siyasi tarihi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Rusya ve Ukrayna bozkırlarından İstanbul'a ve Ege Denizi'ne giden en kısa yol buradan geçer. Bu nedenle Dobruca tarih boyunca çok sayıda kavmin geçiş yeridir.³ Dobruca adı hakkında çeşitli görüşler ileri sürülmektedir. Ancak bu sözün Slav kökenli bir isim olan Dobrotiç'ten⁴ geldiği görüşü yaygın olarak kabul edilir. Dobrotiç, Güney Dobruca'nın Karadeniz bölgesine hakim olan Oğuz Türklerinin beyi olan Balık'in iki kardeşinden biridir. Balık'in ölümünden sonra 1357 yılında Oğuz Türklerinin başına geçerek burada ilk müstakil Türk devletini kurar. Bu nedenle buraya Dobrotiç'in ülkesi anlamına gelen Dobruca denir.⁵

Coğrafi konumu nedeniyle tarihte pek çok kavime ev sahipliği yapan Dobruca'nın en eski halkı Traklar ve Getlerdir. M.Ö. VII. Yüzyılda Helenler ticaret amacıyla buralara gelerek koloniler kurar. Daha sonra Dobruca'ya İskitler yerleşir.

¹ Kemal H.Karpat, "Dobruca", *TDVİA*, Cilt 9, 1960, s.482.

² Müstecip Ülküsal, *Dobruca ve Türkler*, Ankara 1966. TKAE Yay., s.13.

³ Karpat, *a.g.m.*, s.482.

⁴ Aurel Decel, "Dobruca", *İA*, Cilt 3, s. 633.

⁵ Ülküsal, *a.g.e.*, s.14.

Buraya İskitlere izafeten Scythiaminor (Küçük İskitler) adı verilir. İskitlerden sonra Germanler ve M.Ö.29 yılında Romalılar Dobruca'yı işgal ederler. Bölgeyi 250 yıl hakimiyet altında tuttuktan sonra doğudan gelen Hunlar karşısında zor durumda kalır. VI. ve VII. Yüzyıllarda kuzeyden Avarlar ve Slavlar'ın bölgeye gelmeleriyle buradan geri çekilmek zorunda kalır.⁶

IV.yüzyıldan itibaren Dobruca, kuzeyden gelen Türklerin istilasına uğrar. Buraya gelen ilk Türk kavmi IV. yüzyılda Hunlar'dır. Daha sonra Hunlar'ı 678 yılında Asparuh idaresinde İtil nehri boylarında yaşayan Bulgarlar takip eder. Bulgarlar güney ve kuzey Dobruca'ya yerleşir. Bunları başka bir Türk boyu olan Peçenekler takip eder. Peçenekler 1048 yılı civarında Tuna kıyılarına, kuzey ve güney Doruca'ya yerleşir. XI. Yüzyılda Uzlar, XII. Yüzyılın başlarında ise Kumanlar Tuna nehrini geçerek Dobruca'nın güneyini, Karadeniz ve Deli Orman taraflarını yurt edinir.⁷ Dobruca 1241 yılında Moğolların hakimiyetine girer. Moğol ordusunda bulunan Uz ve Kuman Türkleri aileleriyle birlikte Dobruca'ya yerleşerek burada diğer Türkler'e katılırlar. Moğol hakimiyetinde Dobruca muhtariyet kazanarak bağımsız bir gelişme gösterir.⁸

Selçuklu Türklerinin Dobruca'ya geçişleri de bu tarihlerde vuku bulur. Türkiye Selçuklu Sultanı II. İzzettin Keykavus Moğollar karşısında başarısızlığa uğrayınca maiyetiyle birlikte Bizans İmparatoru VII. Mikhail Paleologos'a (1261-1282) sığınır. İmparator, Sarı Saltuk ve maiyetindeki bir grup Türk'ü Kuzey Dobruca'nın Batı Karadeniz sahillerine yerleştirir. Bu Türkler burada bir çok Türk yerleşim yeri kurarlar.⁹

Dobruca'nın Osmanlı idaresine hangi tarihte girdiği kesin olmamakla beraber I.Beyazıt döneminde Dobruca'nın stratejik öneme sahip olan yerleri Osmanlı hakimiyetine alınır.¹⁰ I.Beyazıt buralara Anadolu'dan Yörük Türkleri ile Karadeniz'in

⁶ Karpat, *a.g.m.*, s.482.

⁷ Ülküsal, *a.g.e.*, s.15

⁸ Decel, *a.g.m.*, s. 632.

⁹ Decel, *a.g.m.*, s.632

¹⁰ Halil İnalçık, "Türkler ve Balkanlar", *Balkanlar*, İstanbul 1993, s.12. Ortadoğu ve Balkan İncelemeleri Vakfı Yay.

kuzeyinden Tatar Türklerini Vize'den Tuna'ya kadar olan bölgeye yerleştirir.¹¹ 1402 Ankara Savaşından sonra Dobruca Eflak Prenslığı tarafından yeniden ele geçirilir. Çelebi Mehmet'in birliği yeniden sağlamasıyla Dobruca kesin olarak Osmanlı hakimiyetine girer.¹² II.Beyazıt döneminde Kili ve Akkerman'ın fethiyle Dobruca artık Osmanlı için bir uç bölgesinden Rumeli beylerbeyliğine bağlı bir iç toprak haline gelir.¹³ Daha sonra ~~ise~~ Silistre eyaleti haline getirilir. 1878 tarihine kadar Osmanlı toprağı olarak kalan Dobruca, Osmanlı Devleti için hem askeri hem de ticari geçiş yolu konumundadır. Bu nedenle bölge önemli stratejik konuma sahiptir.¹⁴

Yaklaşık 460 yıl Osmanlı hakimiyetinde kalan Dobruca'nın kuzeyi, 1878 yılında imzalanan Berlin Antlaşmasıyla Romanya'ya bırakılır. Buradaki Türkler yine bu anlaşmaya göre Romen vatandaşı olarak kabul edilir. Berlin Antlaşması'na göre Güney Dobruca ise Osmanlı Devletine bağlı Bulgaristan Prenslığına bağlanır. II. Balkan Savaşı'ndan sonra imzalanan Bükreş Antlaşmasıyla da Güney Dobruca Bulgaristan tarafından Romen idaresine bırakılır.

Birinci Dünya Savaşı esnasında Türk-Alman ve Bulgar askerleri tarafından işgal edilen Dobruca'nın güney kısmı Bufta Antlaşması'yla (Kasım 1918) Bulgaristan'a bırakılır. Kuzey kısmı ise ortak bir hükümet tarafından yönetilmesine karar verilir. Birinci Dünya Savaşı sonunda imzalanan Neully Antlaşmasıyla Dobruca'nın tümü yeniden Romanya'ya verilir. II. Dünya Savaşı'nda ise Almanların baskısıyla Romanya 1940 yılında Craivo Antlaşması'yla Güney Dobruca'yı Bulgaristan'a iade etmek zorunda kalır. Bugün bu antlaşma halen yürürlüktedir.

9 Mart 1880 tarihinde yayınlanan ilk Romen anayasasına göre yukarıda da belirttiğimiz gibi 1877 yılında Osmanlı vatandaşı olan Türkler Romen vatandaşlığına geçerler. Dobruca'da 1909 yılına kadar dört çeşit Romen uyruğı kabul edilir. Bunlar; 11 Nisan 1877 yılında Osmanlı uyruğunda olanlar, 1882 yılında bir kanunla kabul edilen Almanlar ve Bulgarlar gibi Dobruca'ya iskan ettirilen çiftçiler, Romanya'dan

¹¹ Tayyip Gökbilgin, *Rumeli'de Yörükler, Tatarlar ve Evlad-ı Fatihan*, İstanbul 1957, s. 13-17.

¹² Decel, *a.g.m.*, s.635.

¹³ Ahmet Naci Önal, *Romanya Dobruca Türkleri ve Mukayeseleriyle Doğum, Evlenme ve Ölüm Adetleri*, Ankara 1998, s. 2. Kül. Bak. Yay.

¹⁴ Önal, *a.g.e.*, s. 2.

getirilip buraya yerleştirilen Romenler ve Transilvanya, Baserabye gibi yerlerden getirilen Romenler.¹⁵ Yukarıda değindiğimiz uyrukların Bulgar tehlikesi, Transilvanya'dan gelen Mokanlar'ın göçebe oluşları gibi nedenlerle seçme ve seçilme haklarından mahrum bırakılırlar. Bunlar yalnızca yerel meclislerde ve ticaret odalarında temsilci, köylerde toprak sahibi olabilme haklarına sahiptirler.

1910 ve 1912 yıllarında Romanya anayasasında yapılan değişikliklerle Dobrucalılar'a siyasi haklar tanınır. Ancak Birinci Dünya Savaşı'na kadar Dobruca Türkleri, aralarındaki anlaşmazlıklar ve birlik halinde hareket edememeleri nedeniyle parlamentoya tek bir milletvekili dahi gönderemezler. Üstelik siyasî çekişmeler Dobruca Türkleri arasındaki bağların zaman içinde kopmasına ve aralarındaki saygının azalmasına sebep olur.¹⁶

1912 yılında Romen hükümetin verdiği siyasî hakların yanında Dobruca Türkleri dinî, kültürel ve eğitim haklarına da sahip olur. Dobruca Türkleri'nin dinî örgütleri Müslüman Cemaat Teşkilatları ile köylerdeki camilere yardım heyetlerinden ibarettir. Din kurumları ise baş müftülük, müftülük ve camilerden meydana gelir. Müslüman Cemaat örgütleri, Müslüman hayırsever Türklerin bıraktıkları vakıfların gelirleri ile şehirlerdeki camileri ve okulları onarır, gerekirse yenilerini yapar, camilerde görevli olan hatip, imam, müezzin ve vaizlerin ücretlerini öder, okullarda görevli öğretmenlerin, diğer çalışanların maaşlarını verirler. öğretmenleri atanma, tayin ve görevden alma gibi konularda karar alırlar. Vakıflara ait olan arazilerin kiraya verilmeleri işleriyle ilgilenirler. Resmi kurumlarda kurumlarını temsil ederler. Her şehrin Cemaati Teşkilatları şehrin Müslümanları tarafından seçilir ve seçmenleri tarafından onaylanan bir yönetmeliğe sahiptirler.

Köylerde ise vakıfların olmaması nedeniyle dinî işleri hayırseverler tarafından oluşturulan yardım heyetleri yürütür. Bu heyetleri Türk köylerinde ki halk seçer.¹⁷ Bu teşkilatların gelirlerini; şehirlerde vakıflar, Müslümanlardan toplanan yardımlar, çocuklardan alınan aidatlar ve hükümet ve belediyelerden alınan

¹⁵ Ülküsal, *a.g.e.*, s.15.

¹⁶ Ülküsal, *a.g.e.*, s.121.

¹⁷ Ülküsal, *a.g.e.*, s. 131.

yardımlar oluşturur. Köylerde ise köylülerden elde edilen yardımlar, hükümet tarafından camilere gelir sağlamak amacıyla verilen onar hektarlık arazi gelirleri oluşturur.

Dobruca'nın Türklerle meskun yerlerinde çok sayıda bulunan camilerin hocalarının göreve atanmalarında belirli bir kural olmadığı gibi aynı eğitimi alan iki hocadan birisi hatip olarak, diğeri imam olarak atanabilir. Bunlardan hatibin maaşı imamın maaşından daha fazladır. Buna karşın imamdan daha genç ve kıdemsiz kişiler hatip olabilirler. Bu atamalar müftünün tercihi ile politikacıların nüfuzuna bağlıdır. Bu da atamalarda haksızlıklara ve yolsuzluklara yol açar.¹⁸

Dobruca'da dört sancak merkezi olan Köstence, Tulça, Silistre ve Pazarcık şehirlerinde dört sancak müftüsü bulunur. Müftüler Müslüman Cemaat Teşkilatlarını, camileri ve hocaları denetler, hocaların atanmalarına ve görevlerine son verilmelerine vasıta olurlar. Ancak müftülerin isteği ya da bilgisi olmadan hükümet tarafından tayin veya azledilen hocalar da vardır. Birinci Dünya Savaşından sonra müftülöklere siyasî iktidarlar, kendisine daha yakın gördüğü ismi müftü olarak atar. Böylelikle liyakat ve halkın onayını dikkate almadan siyasî partilere hizmet birinci vasıta haline gelir.¹⁹

Romanya anayasasına göre her dinin yüksek temsilcisinin Romanya anayasasına göre atanacağı veya seçileceği öngörölür. Bu kanun gereği Romanya'da bulunan diğer dinlere mensup temsilciler seçilerek atanırlar. Ancak Dobruca Türkleri kendi aralarında anlaşamayarak, kendilerini temsil edecek temsilcileri seçemezler. Böylelikle Türkler Senatoda temsilcisz kalır.²⁰

İlkokulun mecburî olduğu Romanya'da azınlık milletler, kendi dillerinde eğitim almak ve özel okul açmak, öğretmen tutmak ve bunların ücretlerini ödeme haklarına sahiptirler. Bu okullarda azınlık hakları çerçevesinde eğitim yapabilirler. Ancak buralarda resmi dil olan Romence, Romen tarihi ve coğrafyasının okutulması mecburidir. Bu dersleri Romen öğretmenler ücretleri azınlıklar tarafından ödenmek

¹⁸ Ülküsal, *a.g.e.*, s.134.

¹⁹ Ülküsal, *a.g.e.*, s.137.

²⁰ Ülküsal, *a.g.e.*, s140.

süratiyle verirler. Romen Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinin bir kısmını azınlıkların özel okullarının masraflarını karşılamak maksadıyla bütçe ayırır. Burada yaşayan Türkler, kendilerine tanınan bu haklardan yararlanmamaktadır. Bunun nedeni olarak maddî imkansızlıklar, yeterli derecede iyi yetişemeyen öğretmen açığı, kitap eksikliği ve yokluğu, öğretmenlerin maddî ve manevî olarak hak ettiklerinden yoksun bırakılmaları sayılabilir.

Osmanlı idaresi döneminde Dobruca'da eğitim üç aşamalı olarak yapılırdı. İlk eğitim Mektebi Sübyan'da yapılır. Altı yaşını bitiren her çocuk buraya gitmek zorundadır. Bu okullar genelde camilerin yanında bulunur. Bunun da nedeni dini tedristen ibaret olan eğitimin din ve ibadetin bir gerekçesi ve yardımcısı olarak görülmesidir. Burada dini eğitimlerini alan çocukların başarılıları Muhammedi'ye, ilm-i hal, mevlit ve ezan okumasını, müezzinlik yapmasını da öğrenir.²¹

Erkek çocuklar okula 7 yaşında başlar 15-16 yaşlarına bırakırlar, kız çocukları ise yine 7 yaşlarında başlar ve 12-13 yaşlarında bırakılırdı. Okullar Eylül ayında başlar Mayıs ayında sona erer.

İkinci aşama olan Rüştîyeler'in ise üç sene eğitim süresi vardır. Bunlar Köstence, Tulça, Mecidiye ve Pazarcık gibi büyük şehirlerde yapılır. Burada dini derslerin yanında Ahlak, Farsça, Arapça, Hesap Hendese, Güzel Yazı, Musiki, Güzel Okuma, Coğrafya, İslam Tarihi, Osmanlı Tarihi gibi dersler de okutulur. Buradan mezun olan gençler köy ilkokullarında öğretmenlik yaparlar. Bu okulların büyük bir kısmı Birinci Dünya Savaşı'na kadar varlıklarını koruyabildiler. Daha sonra kapanırlar. Yerlerine yedi senelik Numune Okulları açılır.²²

Üçüncü aşama Medreselerdir. Buralarda yalnızca Arapça ve dini dersler okutulur. Şehirlerde ve bazı büyük köylerde bulunur. Ancak bunların büyük kısmı Birinci Dünya Savaşı esnasında kapanır. Bu savaştan sonra kalan tek medrese Mecidiye şehrinde bulunan Mecidiye Öğretmen Okulu (Seminarul Musulman) dur. Burası eski medrese şeklinden çıkarılarak Arapça ile birlikte Türkçe ve Romence

²¹ Ülküsal, a.g.e., s. 106-107.

²² Ülküsal, a.g.e., s.108.

olarak eğitim formasyonu dersleri verilir. Ayrıca zaman içinde Türk Dili, İslam Tarihi gibi dersler müfredata eklenir.²³ Bunların yanında Dobruca Türklerinin yarı özel okulları da mevcuttur. Ancak bunlar kalıcı olamamış ve bir süre sonra kapanmak zorunda kalırlar.

İnsanların günlük haberleri öğrenme, ihtiyaçlarını, dertlerini ve dileklerini resmî makamlara iletme, kalkındırmalarını kolaylaştırmaya çalışmak için iletişim araçlarına ihtiyaçları vardır. Ancak Dobruca'da neşredilen Türkçe gazete ve mecmualar bu ihtiyaçları karşılayacak kapasitede değildirler. Bu gazetelerin büyük bir kısmı üç-beş sayı çıktıktan sonra yayım hayatından çekilmek zorunda kalır. Bu durumun başlıca sebepleri; Dobruca Türklerinin kuvvetli bir millî ideale sahip olmamaları, gazete veya dergileri çıkaranların gerekli eğitimi almamaları, gazete çıkaranların bir çoğunun bu işi geçim ve kolay para kazanma aracı olarak görmeleri, halkın az okur-yazar olması, maddî olarak fakir olmaları, okuma ve öğrenme ihtiyacı hissetmemeleri olarak sıralanabilir.²⁴

Dobruca'da ilk Türk gazetesi, 1 Eylül 1888 yılında yayımlanmaya başlayan ve 10 Nisan 1894 yılında kapanan *Dobruca Gazetesi*'dir. Dobruca'nın Berlin antlaşmasıyla Romanya'ya katılmasından sonra yeni idareyi halka benimsetmek maksadıyla Türkçe-Romence neşredilir.²⁵ Dobruca'da yayımlanan ilk Türkçe gazete ise 1896 yılında İbrahim Temo tarafından Bükreş'te çıkarılan ve Yer Köy şebhenderi Şefik Bey'in maddî yardımı ve Mustafa Ragıp Bey'in el yazısı ile çıkarılan *Hareket* gazetesidir.²⁶ *Sadakat* 1897 yılının 20 Mayıs'ından aynı yılın 15 Eylülü'ne kadar Bükreş'te haftalık çıkar. *Şark* yine Bükreş'te 19 Ekim 1896 yılından 10 Ocak 1897 tarihine kadar 18 sayı çıkarak yayım hayatından çekilir. 15 Aralık 1898 tarihinde Romanya Başvekilinin oğlu Vasile Cogalniceanu idaresinde birkaç sayısı yayınlanan *Saday-i Millet* Gazetesi neşredilir.²⁷ 1901 senesinde *Dobruca* adlı bir gazete Kırmızıade Ali Rıza Bey tarafından neşredilirse de çok geçmeden kapatılır. 1909

²³ Ülküsal, a.g.e., s.109-110.

²⁴ Ülküsal, a.g.e., s. 163.

²⁵ Reşit Rahmeti Arat, "Matbuat", *İA*, Cilt 7, s.388.

²⁶ Arat, a.g.e., s. 156.

²⁷ Gazetenin asıl baş muharriri Ebu Mukbil Kemal'dir. Gazetenin daha rahat yayım yapabilmesi için bu yola başvurulur. Ülküsal, a.g.e., s.157.

yılında oldukça rağbet gören *Çolpan* İstanbul'da iki haftada bir çıkarılır. Gazete Kırımlı Yakup Hilmi'nin imtiyazı altında neşredilir. Yine İstanbul'da bastırılıp Dobruca'da dağıtılan Mirza Mehmet Sait tarafından günlük olarak çıkarılan ve yayım hayatına bir yıl devam eden *Tonguç* Gazetesidir. Şair Mehmet Niyazi idaresinde Süleyman Abdülhamit müdürlüğünde İstanbul'da basılan ve geliri Dobruca Türkleri'nin eğitimine sarf edilen²⁸ *Dobruca Sadası* İstanbul'da basılıp Köstence'de dağıtılır. Bu gazete Dobruca'dan başka Türkiye, Kırım ve diğer Türk memleketlerine de gönderilir. Mehmet Niyazi ve bir arkadaşı tarafından İstanbul'da basılıp Köstence'de dağıtılan bir diğer gazete *Teşvik*'tir 1914 yılında Cevdet Kemal tarafından Dobruca'da kurulan ilk basımevi olan Işık Matbaasında Mehmet Niyazi idaresinde *Işık* gazetesi ile aylık yayınlanan *Mektep ve Aile* adlı mecmua neşredilir. 1919 senesinde Pazarcık Müftüsü Halil Fehim'in girişimleriyle kurulan ikinci matbaada 17 Aralık'ta *Dobruca* gazetesi neşredilir. Bu gazete 1923 yılına kadar yayınına devam eder. Aynı matbaada 1921 yılında *Hayat ve Tan* mecmuaları da basılır. Pazarcık'ta İsmail Zandallı tarafından 1921 yılında *Rumanya*, 19 Ağustos 1922 tarihinde Mustafa Lütfü Efendi tarafından *Haber*, Mart 1925 tarihinde İbrahim Kadri Efendi tarafından Silistre'de *Tuna*, 1928 senesinde Türkçe-Rumence-Bulgarca olarak Balçık'ta Oktaviyan Moşesku tarafından *Gümüş Sahil*, Habib Hilmi tarafından 22 Mayıs 1929 tarihinde Silistre'de çıkarılan ve 1941 yılına kadar basılan Dobruca'da yayımlanan en uzun süreli gazete olan *Hak Söz*, Recep Mustafa Efendi tarafından bir ara Romence yayınlanan 15 Haziran 1929 yılında yayın hayatına atılan ve 20 sayı çıkabilen *Bizim Sözü*müz, 1930 Pazarcık'ta *Türk Birliği*, 1932 yılında yine Pazarcık'ta *Yıldırım*, Silistre'de İsmail D. Ergün tarafından *Tuna*, Hamdi Nusret tarafından 1937 yılında *Deli Orman*, 1937 yılının Kasım ayında Mehmet Müzekka tarafından *Çardak*, İrfan Fevzi tarafından *Bora* dergisi 1938 yılının Mart ayında neşredilirler.²⁹ Tezimizin konusu olan *Emel Mecmuası* ise 1930 yılında Pazarcık'ta Müstecip Ülküsal ve on arkadaşı tarafından yayımlanmaya başlar.

²⁸ Arat, a.g.m., s.388.

²⁹ Ülküsal, *Dobruca ve Türkler*, s.155-163.

1.2. EMEL'İN YAYINLANIŞ NEDENLERİ

Emel dergisinin yayımlanmasında dönemin Dobruca'sında yaşayan Türkler'in sosyal, kültürel ve siyasî hayatında yaşanan gelişmeler nedenlerin başında yer alır. Dobruca'da yaşayan yaklaşık 180.000 Türkün diğer Romanya vatandaşlarına nispetle ilim, kültür, fikir ve iktisadî alanlarda çok geri kalmaları derginin yayımlanmasında birinci derecede etkili olur.

Müstecip Ülküsal, *Emel* Dergisi'nin yayınlanma sebebi olarak; Dobruca'daki Kırım Türkleri'nin millî bir ideale sahip olmamasının yarattığı manevi çöküntü; dini, kültürel, eğitim alanlarındaki düzensizlikler; dünyadaki diğer Türk topluluklarından haberleri olmadıkları için kendilerini güçsüz hissetmeleri olarak belirtir.³⁰ Ancak bu geri kalışın sebebini Türk milletinde aramamak gerektiğine de değinerek, okuma, bilme ve ilerleme kabiliyetinin Türk milletinde yaradılışından itibaren mevcut olduğunu ifade eder. Milleti idare eden ve irşat etmekle yükümlü olan aydınların, görevlerini yeterince yerine getirememeleri sebebiyle Türk milletinin istenilen ölçüde gelişme kaydedemediği vurgular.³¹ Bu nedenle Dobruca Türkleri'ne doğru yolun ve yönün gösterilmesi gerekliliğinden yola çıkan Ülküsal ve arkadaşları Dobruca Türkleri arasında teşkilat ve milli dayanışma oluşturmak amacıyla harekete geçer.

Emel'in yayınlanmasına neden olan bir diğer sebepte de, Dobruca'da yayımlanan Türkçe mecmuaların hacim itibarıyla küçük olmaları, konu itibarıyla ise haber mahiyetinde yazılarla sınırlı kalmalarıdır. Ayrıca bu yayınların kısa süre içinde yayın hayatından çekilmeleri de³² etkenlerden bir diğeridir. Derginin yayınlanış nedenlerinden bir diğeri de dünya üzerinde yaşayan ve farklı adlarla anılan bütün Türkler arsında fikir ve ideal birliği yaratmaya çalışarak "Bütün Türkçülük" yapmaktır.³³

³⁰ Ülküsal, *a.g.e.*, s.200-201.

³¹ *Emel*, "İlk Söz", *Emel*, Sayı 1, Kanuni Sani 1930, s.1.

³² *Emel a.g.m.*, s.1.

³³ *Emel, a.g.m.*, s.1.

Bu nedenlerle Müstecip Ülküsal ve arkadaşları Türklerin millî şuurunun uyandırılmasını sağlamak,³⁴ haklarını ve menfaatlerini korumak,³⁵ millî ve içtimai sorunlarını ortaya koymak, bu sorunları ortadan kaldırmak, fikir, ilim, iktisadî alanlarda yükselmelerini sağlamak için ilmî, edebî, iktisadî, tarihî yazılara ve tartışmalara zemin hazırlayacak bir dergi çıkarmaya karar verirler.³⁶ Bundan hareketle yukarıda saydığımız sebepler neticesinde dergilerine *Emel* adını koyarlar ve 1 Ocak 1930 tarihinde Hacıoğlu Pazarcık (bugün Bulgaristan sınırları içinde olan ve aynı adla bilinen) şehrinde ilk sayısını yayımlarlar.

Müstecip Ülküsal, Dobruca'da ki milli hareketin amaçlarını ve hedeflerini *Dobruca ve Türkler* adlı eserinde şu şekilde sıralar:

1) İlmi-Harsi Gaye: Halkımıza bilimin taşıdığı önemi ve kuvveti anlatmak! Bunsuz ne kişi, ne toplum, ne de millet olarak kuvvet ve şeref içinde yaşamanın mümkün olmadığını prensip edindirmek.

Milli eğitim ve kültür işlerinde en büyük fedakarlığın yapılmasını ideal olarak kabul ettirmek.

Batı medeniyetini ve tekniğini almış olan Rumen okullarında büyük sayıda talebe okutmak ve böylece halkımızın medeni seviyesini yükseltmek.

Halkımızdaki ve milli duyguyu ve şuurunu kuvvetlendirmek için halk edebiyatımızı durmadan yaymak ve canlandırmak.

2) İçtimai-Milli Gaye: Dobruca'da ki halkımıza, büyük Türk milletinin bir parçası olduğunu, Türklerin anayurtlarının ve tarihlerinin bilinmesi gerekliliğini telkin etmek.

Büyük Atatürk'ün Türkiye'de yaptığı içtimai inkılapların medenileşmek ve kuvvetlenmek için zaruri olduğunu halkımıza kabul ettirmek. Ulusal geleneklerimizi korumak, unutmamak, bunlarda milli kültürümüzün yaşadığını bilerek gelecek nesillere eksiltmeden aktarmak. Bununla paralel olarak dini inançlar adı altında halkımıza aşılana zararlı taassubu ve alışkanlıkları silmeye çalışmak.

İçtimai ve milli teşkilatlarımızı kuvvetlendirmek için halkımızın ve bilhassa gençlerimizin bunlara üye olmalarını, yardım etmelerini sağlamak. Halkımızı daima bu örgütler içinde çalışmaya ve milli işlerin bu çatı altında

³⁴ Ülküsal, *Kırım Yolunda Bir Ömür Hatıralar*, Ankara 1999. Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Genel Merkezi Yay., s. 147.

³⁵ Emel, "Emel 30. Yılına Girerken", *Emel*, Sayı 109, Kasım-Aralık 1978, s.1.

³⁶ Emel, "İlk Söz", *Emel*, Sayı 1, Kanuni Sani 1930, s.1.

hallini düşünmeye ve yapmaya alıştırmak. Şahsi teşebbüs ve hareketlerin toplum işlerinde danışılmadan yapılmasını önlemek.

Halkımızdaki ulusal şeref ve menfaat duygusunu ve fedakarlık faziletini en yüksek derecesine çıkarmaya çalışmak.; bunları bütün şahsi duyguların üstünde tutma zihniyetini kuvvetlendirmek

3)Tarihi-Siyasi Gaye: Basın, konferans ve mümkün oldukça ders şeklinde halkımıza ve gençlerimize genel Türk tarihi hakkında olduğu kadar egemen ve esir Türklerin tarihleri hakkında bilgi vermek, Türklüğün geleceğinin de geçmişi kadar parlak ve mutlu olacağını telkin etmek ve halkımıza bu yolda inan ve ümit vermeye çalışmak.

Halkımızı ve gençlerimizi Rumen siyasi partilerine dağılarak parçalanmaktan korumak ve mümkün olduğu kadar milli teşkilatla çerçevesinde toplayarak gelecek siyasi yönelmelere hazırlamak. Rumen devletinin ve milletin güvenliğine, şerefine ve menfaatlerine zararlı olan hareket ve faaliyetlerden kaçınmalarını ve korunmalarını halkımıza ve gençlerimize daima telkin ve tavsiye etmek.

Bütün milletlere, insanlara ve kurulmuş olan nizamlara zararlı olduğu anlaşılan Komünizmin yalan ve hileli propagandalarına aldanmamalarını ve kapılmamaları için halkımızı ve gençlerimizi daima uyarmak, uyanık bulundurmak. Sovyetler Birliği denilen cehennemde 40 milyon kardeşimizin tarihte benzeri görülmemiş zulüm ve işkencelere tabi tutulduğunu, yok edilmeye çalışıldığını anlatmak.

Genel olarak milletleri ve halkları, özel olarak geçmişte büyük devletler kurmuş ve medeniyete hizmet etmiş Türkleri yabancı emperyalist ve sömürgeci devletlerin boyunduruğu altında esir yaşatmanın insanlık hak ve hürriyetlerine ve tabii gelişme şartlarına aykırı olduğu yolundaki çalışmalara hız vermek. Bütün esir milletlerin ve halkların hürriyete ve egemenliğe kavuşarak barışa, huzura ve mutluluğa hizmet edeceklerini dünya kamu oyuna duyurmaya ve anlamaya çalışmak.

Esir Türklerin bir gün mutlaka kurtularak öz tarihi yurtlarında egemen devletlerini kuracaklarına, medeniyete ve barışa hizmet edeceklerine, mutlu milletler safına katılacaklarına yalnız halkımızı değil dünya kamu oyunu inandırmaya gayret etmektir.³⁷

Derginin başyazarı ve kurucularından olan Müstecip Ülküsal'ın Ocak 1930 tarihinde eski Kırım Milli Hükümeti'nin dış işleri bakanı ve murahhası Kırimer ile tanışması ve Kırimer'in *Emel*'in 1 Mart 1930 tarihli 5. sayısında "Emel Mecmuasına" adlı yazısının yayımlanmasından sonra *Emel*, (derginin 15 Temmuz 1930 tarihli 14.ve 15. sayılarında) Kırım Türklerinin milli yayın organı haline gelir. Kırimer bu yazısında Türk milletinin askeri kuvvet sayesinde büyük imparatorluklar kurmasını

³⁷ Ülküsal, *Dobruca ve Türkler*, s. 224-226.

rağmen fikir ve kültür hayatına yeterince önem vermediğini vurgular. Bu nedenle kültür ve medeniyet seviyesinde millet olarak geri kaldığımızı belirtir. Ancak zaman içinde Türk milletinin kültür ve bilime önem vererek bunu milli vazife saydığını "...işte bu devirde *Emel* de bu büyük vazifeye yardımcı olarak fikir dünyasında doğdu." ³⁸ şeklinde ifade eder ve yazısını şu şekilde sürdürür:

"Dobruca, coğrafi vaziyetiyle, Kırım'ı karşısında selamlayan yakın bir nokta ise, tarihi ile bilhassa ona bağlıdır. Buradaki halkımızın içtimai hayatı da Kırım'da'kinin aynıdır. gençliğimizin ilmi faaliyetlerini Kırım'ın bu kara gününde ümitli bir yardım diye görüyor ve Emel'in büyük emelimiz de başarısını candan diliyoruz. Onun için, onun tarihimizin ve harsimizin şerefi kadar nakiselerine de önem vererek bundan böyle doğmakta olan yeni Türk dünyasının kuvvetli istidatları kadar zaif cihetlerini de tahlil ve tenkit etmesini tavsiye ediyoruz."

Müstecip Ülküsal, bu yazının *Emel*'in Kırım İstiklal davasının yayın organı olmasında büyük rol oynadığını belirtir ve sözlerine şöyle devam eder:

"Emel muhterem mücahidin bu samimi tavsiyesini doğru buldu. Çünkü bu, kendinin meslek ve maksadı olan Türklük ve Türkçülük mefküresine hizmetten başka bir şey değildi. Çünkü bu, esir olan tarihi şanlı bir Türk yurdunun kurtuluşuna ve yükselişine yardım ve hizmet etmektir. Zaten Kırım'da ki Türklerle Dobruca'daki Kırımlıların emelleri aynı değil midir? "Emel", Bundan dolayı Kırım istiklal davasını kendi davası olarak benimsedi ve bu haklı ve şerefli davanın naşirliği vazifesini iftiharla benimsedi."

Yukarıda da belirttiğimiz gibi *Emel*, Kırım Türlerinin resmî yayın organı olduğunu Temmuz 1930 tarihli 14. ve 15. sayılarında;

"Alelunun Türklüğün siyasi ve harsı meselelerine sahifelerini açmış olan Emel'in bundan böyle bilhassa Kırım İstiklal Davası'nın müdafaasıyla Kırım Türkleri içtimaiyat ve harslarına dair neşriyata ehemmiyet vereceğini kayda lüzum gördük" ³⁹

sözleriyle ilan ederek çalışma programını aşağıda belirtilen esaslar üzerine kurar: ⁴⁰

1) Küçük hacimde kitaplar, broşürler yayınlayarak halkı ve bilhassa gençleri milli dava hususunda daha iyi aydınlatmak.

³⁸ Cafer Seydahmet Kırimer, "Emel Mecmuasına", *Emel*, Sayı 5, Mart 1930, s.2.

³⁹ *Emel*, Sayı 14-15, Temmuz-Ağustos 1930, s.164.

⁴⁰ Ülküsal, *Kırım Türk Tatarlarının (Dünü- Bugünü-Yarını)*, İstanbul 1980. Baha Yay., s. 275-276.

2) Milli, dini bayramlarda ve tarihi günlerde Kırımlıların yaşadıkları şehir, kasaba ve köylerde toplantılar tertipleyerek, konuşmalar yapmak, konferanslar vermek, piyesler sahnelemek, milli müzik ve oyunlardan oluşan müsamereler düzenlemek.

3) Milli dava yolunda ölmüş ve şehit olmuş kahramanların ruhlarına camilerde mevlit okutmak ve dua etmek..

4) Milli ve dini duygu ve şuuru kuvvetlendiren bu çalışmalardan sonra gençlere kültür ve folklor dernekleri kurdurtmak; spor kulüpleri meydana getirmek.

5) Dernek ve kulüplerde birer kitaplık kurarak gençleri okumaya teşvik edip kültürü artırmak ve bilhassa milli Türk tarihi hakkında bilgi vermek.

6) Her bakımdan milli birlik ve dayanışmayı sağlamak için zaruri olan bir milli teşkilat kurmak; disiplin içinde belli bir programa bağlı olarak millî hedefe yönelmek ve sağlam adımlarla yürümek.

7) Büyük milli hedefin bütün tarihi Türk illerinin hür ve müstakil devletler haline gelmelerini; nihai hedefin ise büyük Türk konfederasyonunun meydana getirilmesini şuurlara yerleştirmek.

8) Bu geniş muhtevalı programı tatbik alanına koyacak milli imanı sağlam, davaya tam bağlı, ilmen hazırlıklı, tecrübeli kişiler yetiştirmek; bunlara kudret ve kabiliyetlerine göre görev ve sorumluluk yüklemek.⁴¹ şeklinde belirterek bilim ortamında ve derecesinde, hangi sosyal durumda bulunursa bulunsun Emel Mecmuası'nın Kırımcılık ve Türkçülük idealini benimsemiş ve idealist denilmeye hak kazanmış olanlar ile milletini seven ve halk arasında dürüst namuslu olarak tanınan fazla tahsilli olmamakla beraber duygulu, akıllı ve ideali anlayıp benimsemeye gayret eden idealistlerle bu işi yürüteceklerini ifade eder.⁴²

Emel, İkinci Dünya Savaşı'nın Romanya'ya sıçraması sebebiyle 1940'dan 1960 yılına kadar yayın dünyasından çekilmek zorunda kalmıştır. 1 Kasım 1960 tarihine gelindiğinde bu defa yayım yeri Dobruca değil, Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti Ankara'dır. Çünkü II. Dünya Savaşından sonra Romanya'ya Komünist idare hakim olmuş, milliyetçi bir çizgi takip eden dergini amacıyla söz konusu ideolojik

⁴¹ Ülküsal, *Dobruca ve Türkler*, s.275-276

⁴² Ülküsal, "Dobruca'daki Kırım Türkleri", *Emel*, Sayı 21, Mart-Nisan 1964, s.41.

düzen çelişmiş, derginin önde gelen isimleri için en elverişli yayım yeri Türkiye olarak düşünülmüştür. (Burada şunu belirtmeyiz ki *Emel*, ilk yayın hayatı kapandıktan sonra ikinci bir defa yayımlanması planlanmamış, sadece 1960 yılında derginin Türkiye'de Kırım-Tatar Türklerinin bağımsızlığı için mücadele edenler tarafından şartlar uygun bulunduğu için ikinci yayın dönemine geçilmiştir.) Ankara'da ikinci yayın hayatına başlayan *Emel*, 12. sayıdan itibaren (Kasım 1962) İstanbul'da yayımına devam eder.

Derginin amacı birinci yayın dönemindeki temel prensiplere bağlı kalmakla beraber, Rus ve Çin esaretinde bulunan Türklerin bağımsızlıklarına kavuşmalarını sağlamak, Komünizme, Sovyetler Birliği'nin Kırım Türkleri'ne karşı uyguladığı haksızlıklar ve jenosit politikasına karşı mücadele etmektir. Ayrıca Kırım Türkleri'nin vatanlarına kavuşmaları da temel ele olarak alınır. Komünizmin Türkiye'yi de tehdit ettiğini belirtir ve bu tehlikeyi sayfalarında dile getirir:

"Milliyetçi ve Türkçü kişiler, dergiler ve teşekküllerle birlikte kutsal ortak savaşımızın gayesi, Komünizm ütopyasından ve bu uğurda yapılan işkence, zulüm ve genositten yalnız esir ve mazlum kardeşlerimizi kurtarmaya çalışmak değildir; aynı zamanda etrafına ve girdiği yere musibet ve felaket saçan bu zalim rejimin Türkiye'mize yerleştiği takdirde yapacağı tamiri imkansız cinayetleri misalleriyle gençlik ve halk kitlelerine anlatmaktır. Kendilerini bundan korumak, kurtarmak için ortak savaşa katılmalarını istemektir. Kardeşler arasında ayrılık ve düşmanlık yaratmaya çalışanlara karşı iyi niyetli fakat gafil veya nemelazımcı münevver vatandaşları uyarmak ve milli cephe olmaya çağırmaktır.⁴³

Sovyetler Birliği'nin 1991 yılında dağılmasından sonra *Emel*, Kırım Tatar-Türklerinin vatanlarına dönmeleri ve millet olarak varlıklarını sürdürme yolunda büyük çaba harcar. Özellikle Kırım Türk-Tatarlarının kültür, sanat ve edebiyatlarına ait ürünleri dergi sayfalarında yayımlayarak, bunları muhafaza etmeyi ve dünyanın bir çok yerine dağılmış olan Kırım Türk-Tatarlarına, bizzat yeni nesillere, tanıtmayı hedef edinir.

⁴³ Ülküsal, "On Yıl Tamamlanırken", *Emel*, Sayı 60, Eylül-Ekim 1970, s. 2.

1.3. EMEL'İN YAYIN İLKELERİ

Sürelî yayınlar genellikle ilk sayısında, o yayının çıkış nedenleri ve yayın ilkelerini anlatan bir yazı yayınlarlar. *Emel* dergisi de bu geleneğe uyarak gerek yayın ilkelerini gerekse de neden yayınlandığını ortaya koyan bir bildiri yer almıştır. *Emel*'in ilk sayısında ve yazısında "İlk Sözümüz" adıyla bir makale yayınlanarak derginin neden yayınlandığı belirtilir ve bağlı kalacağı ilkeler maddeler halinde sıralanır. Buna göre:

- Mecmuamızda şahsiyat, fırkacılık, kabilecilik ve mntıkacılık dedikoduları ve tarafgirlikleri katiyen yer almayacaktır.
- Türklük ve bilhassa Dobruca Türklerinin milli ve içtimai ihtiyaçlarını ve dertlerini göstererek tedavilerine ve tatminlerine çalışmak.
- Yüce Türk milletinin yalnız şive lehçe itibarıyla türlü kabile adları altında yaşayan grupları arasında tam bir 'fikir ve emel birliği' doğurarak "Bütün Türkçülük" yapmaya çalışmaktır.
- Dünyanın muhtelif yerlerine yayılarak yüksek dağların arkasında, uzun ve geniş suların kıyılarında ve çelik süngülerden sınırların ortasında kalan milletdaşlarımızın kalpleri ve ruhları ile kalplerimizin ve ruhlarımızın arasında sıkı bir bağlantı tesisine uğraşmaktır.
- Şahsi garazların, hasis menfaatların, yanlış telakkilerin ve hatalı geçmiş günlerin (fikir ve emel birliği) mizin kuvvetlenmesine ve yaşanmasına asla engel olmamasına çaba göstereceğiz.
- Milletimizin tekamül ve saadetini fikir ve emlimizin merkez sıkleti olarak kabul ettiğimizden, bütün memleketlerde yaşayan milletdaşlarımızın aynı milli mefkûre etrafında birleşmelerine çalışarak milli kuvvet ve saadeti doğurmak yolunu takip edeceğiz.
- Türklüğe, İslamiyet'e ve insaniyete hizmet etmiş büyüklerimizin düşünceleri, gayeleri ve tarz-ı faaliyetleri hakkında faideli yazılarla, tarihi ve ilmi makaleler, ehemmiyetli ve lüzumlu haberler neşr edeceğiz.

Derginin amacı, karakteri, dili ve içereceği gibi konuları içine alan derginin tüzüğü ise Ülkusal tarafından kaleme alınır. Buna göre derginin tüzüğü şöyle belirlenmiştir:⁴⁴

- 1) Dergimiz hiçbir parti siyaseti ile meşgul ve angaje olmayacaktır.
- 2) Dergimiz demokrasi prensipleri içinde Türklüğün hak ve menfaatleri savunacak; milletimizce makbul görülecek bir gaye takip edecektir.
- 3) Dergimizin dili açık ve sade Türkçe olacaktır; mahalli Türk lehçe ve şivelerinde yazılmış manzume, şiir, hikaye ve fıkraları oldukları gibi yayınlayacaktır.
- 4) Türk dünyası ve bilhassa Türkiye Kırım'a ait haberleri ve yazıları yayınlayacak ve iktibas edecektir.
- 4) Türk dünyası ve bilhassa Türkiye Kırım'a ait haberleri ve yazıları yayınlayacak ve iktibas edecektir.
- 5) Romen hükümetinin icraatından, kanunlarından, kararlarından Türkleri haberdar edecek ve bu hususlarda halkımızı uyarak gerekli yolları gösterecektir.
- 6) Dergimiz halkı gayesinin etrafında toplamaya ve teşkilatlandırmaya çalışacaktır.
- 7) Dergimizin gayesi para kazanmak olmadığından, kurucuları ve yazarları ücret almaksızın çalışacaklardır.
- 8) Dergimizin kanuni vecibelere uyması için dikkatli hareket etmesi gerekecektir.
- 9) Dergimiz Avukat Müstecib Hacı Fazıl Efendi'nin idaresi ve mesuliyeti altında çıkacaktır.
- 10) Dergimizin muhabere evrakını katip sıfatıyla Tahsin İbrahim, para işlerini veznedar Reşit Ali Osman Efendiler yürüyecektir.
- 11) Dergimizin kurucuları her ay sonunda toplanıp muhabere işlerini ve para hesaplarını göreceklidir.
- 12) Dergimiz maddi imkanı genişlediği takdirde gazete ve kitap ta basabilecektir.
- 13) Yukarıda maddelerde gösterilen prensip ve gayeyi kabul ederek işe katılmak isteyenler kurucuların çoğunluk kararıyla kabul edileceklerdir.

⁴⁴ Ülkusal, *Kırım Yolunda Bir Ömür Hatıralar*, Ankara 1999, s.148-149.

14) Dergimiz her hangi bir sebeple kapandığı ve demirbaş eşyası ve harfleri elinde kaldığı taktirde bunlar ya ilerisi için derginin müdürü tarafından muhafaza edilecek veya buna benzer bir iş yapan milli bir müesseseye devredilecektir.

Emel milliyetçi, Türkçü, batı taraftarı, istiklalci, Komünizm karşıtı bir çizgi izler. Asılları, kültürleri bir olan, geçmişlerinde aynı tarihe bağlanan,⁴⁵ ırk, dil, tarih ve aynı fikir birliği içinde olan,⁴⁶ aynı zümreye mensup, aynı dili konuşan aynı kültür ve ideali benimseyen toplulukları⁴⁷ bir millet olarak kabul eder.

Milleti oluşturan unsurların başında dil, tarih, kültür ve ideal birliği gelir. *Emel* de bu görüşten hareketle ırk ve din birliğinin tek başına bir şey ifade etmediğini savunur. Bu iki unsurun milletlerin hayatında ikinci derecede rol oynadıklarının altını çizer.

"Hayallerinde aynı felakete çırpınan ve aynı zafer ve muvaffakiyetle sevinen, istikbal içinde aynı emele sarılan toplulukları" bir millet olarak tanımlayan Kırmer'e göre, milletlerin geleceklerine sahip olmak istemeleri en temel hakkıdır. Kırmer yazısının devamında şunları söyler.⁴⁸

"19. asırdan beri bu davanın gerçekleşmesi yolunda birçok imparatorluklar yıkılmış, yerlerine hür ve müstakil milletler doğmuş; Avrupa ve hatta cihan haritası da durmadan değişmiş ve milli renklerle oynamıştır."

Türk milleti, tarihin en eski, medenî ve hakim milletlerden biridir. Kırmer, 1917'den sonra Rus ve Çin hakimiyeti altında ezilen Türklerin mücadeleye başlamasına dikkat çekerek bu özelliği işaret eder.⁴⁹

Tarih içinde çok farklı coğrafyalarda hüküm süren ve farklı siyasî birlikler oluşturan Türklerin tek bir coğrafyada ve tek bir bayrak altında birleşmeleri pek çok aydın tarafından imkansız görülmektedir. Nitekim Türk dünyasının önde gelen isimlerinden İsmail Gaspıralı da bu zorluğun farkına vararak Türklerin siyasî

⁴⁵ Cafer Seydahmet Kırmer'in 1934 yılında Köstence'de verdiği ve *Emel*'in Temmuz 1934 tarihli sayısında yayınlanan konferanstan. s. 12.

⁴⁶ Ülküsal, "İnsaniyet ve Milliyet", *Emel*, Sayı 1, Ocak 1930, s.1.

⁴⁷ Ülküsal, "Bütün Türkler Bir Tek Millettir." *Emel*, Sayı 71, Temmuz-Ağustos 1972, s.1.

⁴⁸ Kırmer, *a.g.m.*, s.13.

⁴⁹ Kırmer, *a.g.m.*, s. 15.

birliğinden ziyade kültür ve medeniyet birlikteliğini savunur. *Emel*, Gaspıralı İsmail'in "dilde, fikirde, işte birlik" şiarını benimseyerek Türkçülüğü ırk esasına dayandırmaktan çekinir. Türkçülüğü dilde, kültürde, gayede ve amaçta birlik olarak niteler.

Her ne kadar Türkler farklı coğrafyalarda yaşasalar da bu Türk toplulukları aynı millete mensupturlar ve aralarında kültür ve tarih birliği vardır. *Emel* de bu noktaya işaret ederek Türkçülüğün bir bütün olduğunu, bu bütünün kollarının olduğunu, bu kolların Türkiye, Kafkasya, İdil-Ural, Sibirya, Kırım ve Türkistan Türklerinin teşkil ettiğini belirtir.⁵⁰ Ülküsal, millî endişelerden dolayı bu Türk kolları arasındaki bağımsızlık mücadelelerinin Türkçülüğe zıt bir hareket olmadığını belirterek, Türk birliğine günün koşulları gereği top yekun birliktelik değil, Türk birliğinin bölgesel birlikler şeklinde oluşabileceğini belirtir. Bununla birlikte bu Türk kolları müşterek hareket etmelidir. Aksi taktirde Türkçülüğün uzaklaşma tehlikesi vardır.⁵¹

Yine Türk dünyasının önde gelen bir başka ismi ve derginin ideologlarından Cafer Seydamet Kırimer, Türkçülüğü "Türkoloji'nin, tarih, dil, kültür, birliği esaslarını ve kardeşlik duygularını bütün Türklerin hars, içtimâî ve siyasî mukadderatlarına hakim kılarak büyük Türk milletinin millî rönesansını, gerçekleştirmek için girişilen fikri ve siyasî mücadele olarak görür."⁵² Türk gençliğinin Türklüğü bir bütün olarak anlayamadıklarından yakınır. Asıl amaç, bütün Türkler'de Türkçülüğün ideal olarak işlenmesi ve hatta hayata geçirmesidir. Bütün Türkçülerin Türk milletini bir bütün olarak tanımaları esas gayedir. Kırimer, bizde en az anlaşılanın, hatta Türkçülüğün yıpratılmasının başlıca sebeplerinden birisinin bu olduğunu kaydeder. Aynı yazısında Türkçülüğün ırkçılıkla karıştırılmaması gerektiğini vurgulayan yazar, yazısını şöyle sürdürür:

"Türklerin bir ırk olduklarını ispata ne hacet! Irk birliği için mefkureye ne lazım var. Irk kana veya teşrihi enmuzece dayanan bir hususiyet olduğuna göre bu tarihin yarattığı, yürüttüğü bir varlıktır. Fikrin, mefkurenin bu işteki bu varlığı bir imana bağlamaktır.

⁵⁰ Gültekin, "Her Şeyden Evvel Türkçülük", *Emel*, Sayı 110, 1Kanunisâni 1937s.5.

⁵¹ Ülküsal *a.g.m.*, s. 2.

⁵² Kırimer, "İdeal ve Türkçülük", *Emel*, Sayı 70, Mayıs-Haziran 1971, s.63-64.

Bütün Türklerin hem harslarını tam inkişafa götürmeleri ve hem de mukadderatlarını en sağlam iktisadi ve siyasi bir temele dayandırmaları hangi esaaala temin edilir...İrkla mı, milletle mi?

Eğer Türkler arsında ki bağılılığı yalnız ırk birliğinde görürsek, Türk aleminin İslavlar gibi ayrı milletlere bölünmelerine yol açmış bulunmaz mıyız?

Acaba Türkler arasındaki hars yakınlığı, dili birliği bunlardan da mühim olarak mukadderat ve geleceği temin endişesinin birliği bütün Türklerin bir millet olmalarına esas olmaz mı?⁵³

Emel, Türkçülüğün en büyük düşmanının İslamcılık, Osmanlıcılık, Kuzeyde Başkurtçuluk gibi kabile akımlarının olduğunu iddia eder. Türkçülüğün dayandığı temelleri de belirterek, ilme ve seciyeye dayandığını, bu idealin gerçekleşmesi için yalnızca iyi niyetin yetmediğini bilim, özveri ve sabra ihtiyacı olduğuna belirtir.

Türk milletinin Batılılaşma çabaları Tanzimat dönemiyle başlar. Atatürk devrimleriyle hızlanarak devam eder. Türk milletinde Batılılaşma tanımı ile ilgili çeşitli görüşler ileri sürülse de genel olarak Batının bilim ve tekniğini alarak kültürde millî unsurları kabul yoluna gidilir. *Emel*, Atatürk devrimlerinin yalnız Türkiye de değil, bütün dünya Türkleri tarafından benimsenmesi gerektiğini vurgular. Batı medeniyetine bu yolla ulaşılacağına işaret eder.⁵⁴

Türk devrimlerinin yapılmasının en önemli sebebi Batıyla aramızdaki açıklığı gidermektir. *Emel*, Batının teknik ve medeniyetinin kabul edilmesi, Batı'nın geçirdiği tecrübelerden istifade etmeyi, medeniyetimize ve şartlarımıza uydurmayı esas olarak ele alır. Kırmer, İktisadi ve idari hayatımızda yapılacak işler Batı'da hangi memlekette daha verimli ve muntazam ise onların iş programlarını alarak bunları kendi koşullarımıza uyarlamalıyız şeklinde belirtir.⁵⁵

Kırım Türkleri 1883 yılından itibaren Rusya'nın hakimiyetine girer. Bu tarihten sonra Kırım Tatar-Türkleri bağımsızlıklarına kavuşmak için mücadele ederler. Bu mücadele esnasında çok sayıda Kırım Tatar-Türkü önce Rus Çarlığı

⁵³ Kırmer, "Türkçülük Nedir?", *Emel*, Sayı 72, Eylül-Ekim 1971, s. 25.

⁵⁴ Kırmer, *a.g.m.*, s.15.

⁵⁵ Kırmer, "iş", *Emel*, Sayı 28, Mayıs-Haziran 1965, s.26

tarafından sonra Bolşevikler tarafından imha edilirler ve yurtlarından sürülürler. Buna rağmen mücadelelerinden vazgeçmeyen Kırım Tatar-Türkleri mücadelelerini günümüzde de sürdürürler. Kırimer, bağımsızlığın milli hareketlerin bir sonucu olduğunu, istiklalin "cihan tekamülü"nün teminine yarayan en kutsal esas olduğunu söyler. Kırimer, ilerlemenin esas olduğunu her cemiyetin ayrılıp birleştikçe kendi kabiliyetlerini daha iyi taktir ettiğini ve olgunluğa ulaştığını savunur ve "Nerede milli vicdan teşekkül etmiş ve istiklal buna dayanmış ise artık orası müstemleke olmak tehlikesinden ebediyen kurtulmuştur."der.⁵⁶

İnsanlık, tarihi boyuca batıda ve doğuda esaretten kurtulmak için büyük mücadeleler gösterir."Giriştiği hürriyet mücadeleleri neticesinde esirliğin en fecisinin esirliğini bilmeyecek kadar fikir esirliğine boyun eğmektir" diyen Kırimer, özellikle fikir esaretinden kurtulabilmenin insanlık için en zor iş olduğunu söyler ve şöyle devam eder.⁵⁷

"Fikir kuvvet olduğundan kuvvetlerin en esaslı temelinin ise fikir olmasından fikir hürriyetine kavuştuktan sonra insanlık tabii olarak diğer iktisadi hukuki, içtimai, dini ve siyasi esirliklerden sıyrılacak ve tam hürriyete kavuşacaktır."

Emel, yayın hayatı boyunca Komünizm karşıtı bir politika izler. Komünizmi milliyet ve din düşüncesini yok eden, özel mülkiyeti kaldıran, her türlü düşünce ve inançları önlemek isteyen,⁵⁸ İnsanların haklarını kısıtlayan ve hürriyetlerini tanımayan, milletleri köleleştiren sistem olarak ortaya koyar.⁵⁹ Komünizmin bir Avrupa gerçeği olduğunu ve Avrupa'da uzun yıllar dolaştıktan sonra Rusya'ya yerleşen ve bütün dünyayı tehdit eden bir rejim olarak belirtir.⁶⁰ Fert bazında komünizmin, ferdin kendini inkar etmesiyle başladığını, bu inkarın insanî her konuyu içine alacak şekilde genişlemesiyle devam ettiğini savunur.⁶¹

⁵⁶ Kırimer, *a.g.m.*, s.16.

⁵⁷ Kırimer, *a.g.m.*, s.18.

⁵⁸ Ülküsal, "Komünizm ile Savaş Nasıl Yapılır?", *Emel*, Sayı 28, Mayıs-Haziran 1965, s.1.

⁵⁹ Ülküsal, "1975 Yılına Girerken", *Emel*, Sayı 86, 1975, s. 2.

⁶⁰ Atıla Demiral, "Emel Dergisinin Anketine Cevap", *Emel*, Sayı 80, 1976. s. 22.

⁶¹ Demiral, *a.g.m.*, s.22.

Emel, Komünizmle mücadeleyi maddî ve manevî olarak iki koldan yürütülmesini tavsiye eder. Maddî olarak Türkiye'nin yer altı ve yer üstü kaynaklarını akılcıca kullanılmalı; mevcut ekonomik sorunlar ortadan kaldırılmalı; toprak, eğitim, sağlık gibi toplumsal sorunlar düzeltilmelidir. Manevî olarak da dinî, millî ve ahlakî duyguların temeli olan dürüstlüğü, çalışkanlığı, hak ve özgürlüklere saygının toplumun her kesiminde yayılmasına çalışılmalıdır. Ayrıca Türk toplumunda özellikle gençler arasında Türkçülük idealinin ve millî menfaat bilincinin aşılmalıdır.⁶²

Emel, Komünist faaliyetlere karşı da dikkatli olunmasını öğütler. Özellikle gençlerin, "Gayeye ulaşmak için her vasıta mubahtır." ilkesiyle hareket eden komünistlerin propagandalarına ve vaatlerine inanmamalarını ister.⁶³ Toplumsal açıdan bakıldığında, toplumu meydana getiren fertlerin anti-komünist müdafaa hattını kurlmaları, devlet bazında mekanizmayı idare edenlerin anti-komünist olmaları bu mücadeleyi başarıya götüren etkenlerden biridir.⁶⁴ Fert bazında toplumumuzun içine düştüğü buhranlara tam ve doğru teşhisler koyarak, gerçekçi çözümler bulunmalı ve dış güçlerin millî bünyeye sızmaları önlenmelidir.

Emel'in yayın hayatına başladığı 1930 yılından itibaren derginin en önemli şahsı Müstecip Ülküsal ve Emelciler diye adlandırılan grup olmuştur. Bu kadronun öncelikli hedefi "Kırım İstiklâl Davası" olarak adlandırdıkları, Kırım'ın bağımsızlığına kavuşması için mücadele etmektir. Yayın hayatı boyunca *Emel*, dolayısıyla Emelciler bahsi geçen hedeflerinden asla ödün vermemişlerdir. 1980'li yıllara gelindiğinde ise *Emel*'i genç bir kadroya devretmeyi uygun görürler. Ülküsal 'ın aşağıya aldığımız sözleri bu konudaki görüşlerini açık bir şekilde dile getirir:

"Millî ideallerin gerçekleşmesi, çeşitli sebep ve âmiller yüzünden, uzun zaman sürebilir. Bu taktirde yaşanan ve yorulan kadroların genç ve taze kuvvetlerle canlandırılması gerekir; bu kuvvetlerin de zamanında dikkat ve titizlikle seçilip yetiştirilmesi icap eder. Bu mühim ameliye yapılmazsa millî hareket yalnız duraklamakla kalmaz, tam kesintiye uğrayıp millî

⁶² Ülküsal, "Komünizm ile Savaş Nasıl Yapılır?", *Emel*, Sayı 28, Mayıs-Haziran 1965, s. 3-4.

⁶³ Ülküsal, "Büyük Facianın 23. Yıldönümü", *Emel*, Sayı 40, 1967, s. 4.

⁶⁴ Demiral, *a.g.m.*, s. 23.

davanın ölümüne bile yol açabilir ki bu millî, vicdanî büyük tarihi sorumluluklar doğurur. ⁶⁵

Ülküsal'ın tarif ettiği genç kadro Emeli devraldığında aynı prensipleri benimser. Onlar için ulaşılabilecek ülkü Kırım Tatar Türklerinin bağımsızlığıdır. Bununla beraber köklü olmamakla birlikte belki de zamanın oluşturduğu şartlar gereği dergi sayfalarında bilhassa kültürel konulara biraz daha ağırlık verildiğini görmek mümkündür. Yine Kırım-Tatar Türklerinin kendilerini ortaya koyabilmeleri, Kırım Tatar Türklerine yapılan haksızlıklar dile getirilmiş, bunlarla kalem yoluyla mücadele edilmiş ancak bir toplumun varlığını korumasın başlıca etkenlerinden biri olan kültürel konuların da üzerinde önemle durulmuştur. Kırım'la doğrudan bağlantı kurularak Kırım'a dair haberler dergi sayfalarında daha geniş yer alır. Kırım'da yaşayan Kırım Tatar Türkleri ile dünyanın çeşitli bölgelerinde, özellikle Türkiye'de yaşayan Kırım Tatar Türkleri'ni ortak hedeflerde buluşturarak, farklı mekan ve kültürlerin olumsuz etkisini en aza indirmek, böylelikle varlıklarını korumak yoluna giderler. Derginin son dönem yazarlarının önde gelen Zafer Karatay, Hakan Kırımlı gibi isimleri de gerek yazdıklarıyla, gerek onlarla çeşitli tarihlerde yaptığımız görüşmelerde yukarıdaki ifadeleri belirtmişlerdir. ⁶⁶

1.4. EMEL'İN KURUCULARI

Yayınlanış nedenlerinde ifade ettiğimiz gibi Dobruca'da yaşayan Türklerin haklarını korumak ve onları bilinçlendirmek amacıyla *Emel*, yayın hayatına başlar. Müstecip Ülküsal, bir yazısında Müstecip Hacı Fazıl Ülküsal, Rıfat Mithat, Tahsin İbrahim, Kazım Seydahmet, Emin Zekeriya Bektöre, Reşit Aliosman, Musa Abdullah Hacı, Hafız Rıza Hacı Abdullah, Abdülhamit Hafız Veli, Hüseyin Hacı Abdullah'ı derginin kurucuları olarak sıralar. ⁶⁷ Ancak derginin asıl kurucusu olarak Müstecip Ülküsal'ı görebiliriz. Çünkü *Emel*'in yayımlanmasından kısa bir süre sonra maddî sıkıntılar sebebiyle dergiden kopmalar olur. Nitekim Ülküsal da bu konuya temas eder:

⁶⁵ Ülküsal, "Emel 35. Yılına Giriyor ve Taze Kuvvet Alıyor", *Emel*, Sayı 139, Kasım-Aralık 1983, s. 6.

⁶⁶ Hakan Kırımlı ile 02.06.2003 tarihinde, Zafer Karata ile çeşitli tarihlerde birkaç defa görüşmelerde bulunduk.

⁶⁷ Ülküsal, *Kırım Yolunda Bir Ömür Hatıralar*, s.147.

"Mecmuamızın bütün işleri yazı, abone, hesap, ve muhabere işleri benim, Tahsin ve Kazım'ın üzerine kalmıştı. Her zaman ve her işte olduğu gibi fahri milli işleri üzerine alan ve yürüten birkaç hamiyetli ve gayretli kişidir.."⁶⁸

Derginin birinci yayın döneminin kurucuları hakkında gerek *Emel*'de gerekse konuyla ilgili diğer yazı ve görüşmelerde⁶⁹ tatmin edici bilgilere ulaşamadık. Dolayısıyla derginin bütün hayatı boyunca Müstecip Ülküsal etkili olur. Ancak dergiye ikinci ve üçüncü derecede halkalarla bağlı yazar ve şairleri de unutmamak gerekir.

1958 yılına gelindiğinde Ali Kemal Gökçiray, Niyazi Kırımman, Halil Beşev, Mahmut Oktay Niyazi Kırımman'ın evinde toplanırlar ve Muhaceretteki Kırım Türk-Tatarlarının sesi olacak derginin temellerini atarak esaslarını belirlerler.⁷⁰ Bu esaslar *Emel*'in çizgisiyle örtüştüğü için çıkaracakları dergiye *Emel*'in adını verirler ve bu durumu derginin ikinci kez yayın hayatına başlaması olarak değerlendirirler. Ali Kemal Gökçiray *Emel*'in ikinci kez çıkışını şu şekilde kaleme alır.

"Öteden beri "Neden bir dergimiz yok?" diye düşünenlerimiz çoktu Ben de böyle düşünenlerden biriydim. Ancak, 1958 yıllarında Abdülvahap Yurtsever'le tanıştıktan sonra, bu soruyu kendi kendime daha fazla sormaya başladım."⁷¹

"Derginin adı ne olmalıdır? Derginin adının (Emel) olması gerektiğini tereddütsüz kabul ettik. Çünkü ilk derginin adı da (Emel) di. Böylece bizim dergimiz, (Emel) in bir devamı ve dolayısıyla takip edeceği yol da aynı olacaktı."⁷²

Emel'in gerek Dobruca daki, kurucuları gerekse de ikinci defa yayınlanmasına katkısı bulunan şahısları elde edebildiğimiz bilgiler doğrultusunda aşağıda tanıtmaya çalıştık.

⁶⁸ Ülküsal, Büyük Facianın 23 yıl dönümü, *Emel*, Sayı 40, 1967, s.150.

⁶⁹ Bu görüştüğümüz isimler arasında bu gün 91 yaşında olan ve hayatının büyük bir kısmını dergiye dahil olarak geçiren ve uzun bir sürede derginin sahipliğini üstlenen İsmail Otar başta gelmektedir.

⁷⁰ Ali Kemal Gökçiray, "Emelin İkinci Çıkışı", *Emel*, Sayı 109, Kasım-Aralık 1978, s. 6.

⁷¹ Gökçiray, a.g.m., s.6.

⁷² Gökçiray, a.g.m., s.7.

1.4.1.Müstecip Ülküsal

Müstecip Ülküsal, 1899 yılında Dobrucanın Köstence sancağında dünyaya gelir. İlk öğrenimini köyünde tamamlar. Orta tahsil için İstanbul'a gider fakat Birinci Dünya Savaşı'nın çıkması üzerine geri dönmek zorunda kalır. Burada Müslüman Seminarına devam eder. Ancak Romanya'nın savaşa girmesi üzerine Seminar kapanır ve Ülküsal, öğretmenlik yapmaya başlar.

1917 yılında Ülküsal, birkaç arkadaşıyla gizlice Kırım'a geçer ve burada iki yıl öğretmenlik yapar. Kırım yarımadasını Almanların boşaltması üzerine gizlice Türkiye'ye gelir. 1922 yılında Romanya'ya döner. Aynı Bükreş Üniversitesi Hukuk Fakültesine kaydolar. Öğrencilik yıllarında çeşitli gazete ve dergilerde yazıları yayınlanmaya başlar.

1926 yılında Hukuk Fakültesini bitirerek Pazarcık şehrinde avukatlık yapmaya başlar. Aynı zamanda yoğun bir kültür faaliyetine giren Ülküsal, 1930 yılında on arkadaşıyla birlikte tezimizin konusu olan *Emel Mecmuasını* çıkarmaya başlar. Emel, Kırım Tatar-Türklerinin milli yayın organı haline gelmesinden sonra Ülküsal, kendisini Kırım Tatar-Türklerini mücadelesine adar. İkinci Dünya Savaşı'nın Romanya'ya sıçraması tehlikesi nedeniyle 1940 yılında Türkiye'ye göç eder. Türkiye'de Bir süre hakimlik yapan Ülküsal, 1941 yılında Kırım Tatar-Türklerinin milli davalarını tanıtmak amacıyla Berlin'e gider. 1943 yılında İstanbul'a dönerek burada 1976 yılında emekli oluncaya kadar mesleği olan avukatlık yapar.

Ankara'da yeniden yayınlanmaya başlayan Emel dergisinde 1986 yılına kadar baş makale yazmaya devam eder. Ülküsal hayatının büyük bir bölümünü Kırım İstiklal davasını dünyaya duyurmaya çalışır. Ülküsal, Türkçülüğü benimsemiş, dil ve din birliğine büyük önem verir. Bağımsızlığa kavuşmak için birlik ve beraberlikle ulaşılabileceğine inanır. Ülküsal 1996 yılında İstanbul'da vefat eder.⁷³

⁷³ Ülküsal, "Müstecib Ülküsal'ın Otobiyografisi", *Emel*, Sayı 212, Ocak-Şubat 1996, s. 2-12; Hakan Kırımlı, "Müstecep Ülküsal ve Kırım Hatıraları", *Emel*, Sayı 212, Ocak-Şubat 1996, 19-27; Giray Saynur Altuğ, "Kırım İstiklal Savaşçısı Müstecib Ülküsal", *Emel*, Sayı 206, Ocak-Şubat 1995, s.1319. Giray Saynur Altuğ, Müstecip Ülküsal Hayatı-Faaliyetleri, İst. 1995. (Basılmamış yüksek lisans tezi)

Emel'in birinci yayın döneminde Müstacip Ülküsal dan sonra diğer kurucuları hakkında elde edebildiğimiz bilgiler şunlardır. Rıfat Mithat (Mecidiye Seminarını bitirerek Pazarcıkta öğretmenlik yapar.), Köstence doğumlu Tahsin İbrahim, Köstel Köyü doğumlu Kazım Seydahmet, Emin Zekeriya Bektöre (Pazarcıkta ikamet eder, tüccarlık yapar.), Reşit Aliosman, Musa Hacı Abdullah, Hafız Rıza, öğretmenlik yapan Hacı Abdullah, Abdülhamit Hafız Veli, terzilik yapan Hüseyin Hacı Abdullah.⁷⁴

1.4.2. Reşit Ali Osman

Bugün Bulgaristan sınırları içinde yer alan Hacıoğlu Pazarcık şehrinde 1899 yılında dünyaya gelir. Pazarcık ortaokulunu bitirdikten sonra baba mesleği olan ticarete atılır. Pazarcık Türk kültür ve spor faaliyetlerinde aktif rol oynar ve bu alanda büyük hizmetleri olur.

Milliyetçi ve yardımsever bir kişiliğe sahip olan Reşit Ali Osman 1940 yılında sonra Türkiye'ye yerleşir. Burada ticaretle uğraşır ve 1967 yılında Ankara'da vefat eder.⁷⁵

1.4.3. Emin Bektöre

1906 Yılında Hacıoğlu Pazarcık şehrinde dünyaya gelir. Romen ticaret lisesini bitirdikten sonra ticaret hayatına atılır. Dobruca Türk Hars Birliği üyesinde aktif görev alır. Kırım Türk milli oyunları ve folkloru ile ilgilenir ve bunlar üzerinde araştırmalar yapar. Aynı zamanda aktör ve yönetmen olan Bektöre Romanya'da sahneye konulan çok sayıda rol alır. 1940 yılından sonra Türkiye'ye yerleşir ve ticaret yapmaya başlar.⁷⁶

1.4.4. Ali Kemal Gökğiray

Kırımlı göçmen bir ailenin çocuğu olarak 28 Haziran 1914 tarihinde İzmir'de dünyaya gelir. İlkokulu ve ortaokulu Eskişehir'de bitirir. 1931 yılında Kuleli Askeri

⁷⁴ Ülküsal, *Kırım Yolunda Bir Ömür Hatıralar*, s. 147.

⁷⁵ Emel, "Reşit Ali Osman", *Emel*, Sayı 42, Eylül-Ekim 1967, s. 33.

⁷⁶ Emel, Sayı 80, Ocak-Şubat 1974, s. 36.

Lisesine kaydolur. 1938'de buradan mezun olarak aynı yıl Kara Harp Okuluna başlar. 1937 yılında buradan mezun olarak 1938 yılında Piyade Teğmeni olarak göreve başlar. 1960 yılında Sivil Savunma Uzmanlığı görevini sürdürürken İstanbul Üniversitesi başlar. Buradan 1967 yılında mezun olarak serbest avukatlık yağımaya başlar ve ölüm tarihi olan 1982 yılına kadar bu mesleğı sürdürür.

Ali Kemal Gökğiray, Kırım Türklerinin milli işleriyle yakından ilgilenerek Kırım Türk Tatarlarının hizmetinde çalışır. 1972 yılında Emel dergisinin Yazı işleri müdürlüğüne getirilir. 1978 yılından 1982 yılına kadar derginin sahipliğini üstlenir. Ali Kemal Gökğiray *Emel* de ki bazı yazılarını "Kırmsar" takma adıyla kaleme alır.⁷⁷

1.4.5. Niyazi Kırımman

Bulgaristan'ın Hacıoğlu Pazarcık şehrinde 1911 yılında dünyaya gelir. 1919 yılında Türkiye'ye göç ederek 1937 yılında ticaretle uğraşmaya başlar. Niyazi Kırımman ölümü olan 1967 yılına kadar Kırım Kurtuluş davasına hizmet eder. Kırım Türk Kültür ve Yardımlaşma Deneğinin kurucularındandır.⁷⁸

1.4.6. Halil Beşev

1896 yılında Kırımın Akmescit şehrinde dünyaya gelir. 14 yaşında kardeşiyle birlikte ticaret hayatına atılır. 1917 Rus ihtilaliyle birlikte Kırım Türk Tatarlarının istiklal ve kurtuluş davasına katılır ve aktif olarak görev alır. Kırım Muhtar Sosyalist Cumhuriyeti döneminde Kooperatifler Müfettişliği görevinde bulundu. Ancak Bolşevikler tarafından milliyetçilikle suçlanarak hapse atılır. 1928 yılında hapisten kaçarak Türkiye'ye göç ederek Ankara'ya yerleşir. 1973 yılını bahar ayında trafik kazası sonucu hayatını kaybeder.⁷⁹

⁷⁷ Ali Kemal Gökğiray'ın Biyografisi, *Emel*, Sayı 138, Eylül-Ekim 1983, s. 43-44.; Ünsal Aktaş, "Vatan Kırım'a Hizmet Etmek Dolu Dolu Yaşamaktır .Ali Kemal Gökğiray'ın Ardından", *Emel*, Sayı 150, Eylül-Ekim 1985, s.22-23.

⁷⁸ Altuğ, a.g.e., s.86.

⁷⁹ *Emel*, "Halil Beşev", *Emel*, Sayı 76, Mayıs-Haziran 1973, s. 44.

1.4.7. Seyit Mahmut Okyay

1912 yılında İstanbul'da dünyaya gelir. İlkokulu Eskişehir'de bitirir. Daha sonra Ankara'ya taşınır, 1974 yılında yine aynı şehirde vefat eder.⁸⁰

1.5. DERGİNİN "EMEL" ADINI ALMASI

Emel sözlük anlamıyla gerçekleşmesi zamana bağlı istek⁸¹ ümit, arzu,⁸² şiddetli arzu⁸³ olarak telaffuz edilmektedir. M. Zeki Duman emeli gerçekleşmesi uzun zamana bağlı ümit ve arzular için kullanılan terim olarak ifade eder.⁸⁴ Maverdi, "Emel ümmetler için rahmettir, eğer emel olmazsa işlerin çoğu yüzüstü kalır, hayat bağları kopar." der.⁸⁵ *Emel*'in adını almasında sözlük anlamıyla ilişkisi oldukça kuvvetlidir. Derginin "*Emel*" adını almasında Mehmet Niyazi'nin tavsiyesinin etkili olduğunu görülür. Bu durumu Müstecip Ülküsal şu şekilde ifade eder:

".....Çıkaracağımız gazete veya dergi için isim aramaya başladık. Bu arada Mehmet Niyazi Bey'in fikir ve tavsiyesini de almayı düşündük. Hemen kendisine bir mektup yazdım; gazete mi dergi mi çıkarmamızın ve adının ne olmasının uygun olacağı hususunda kendisinin tavsiyesini rica ettim. Hemen cevabı verdi: "Gazete değil, aylık veya on beş günlük bir mecmua çıkarmanızı ve adını, gayenize uygun olması için *Emel* koymanızı uygun buluyorum." Bu tavsiyeyi memnuniyetle kabul ettik."⁸⁶

1.6. EMEL ETRAFINDAKİ FAALİYETLER

"Emelciler" olarak tanımlanan gençler sadece dergi çıkarmakla kalmaz; zaman zaman konferanslar ve çeşitli piyesler düzenler. Fakir öğrencilere para yardımı yapar. *Emel*'e bağlı olarak "Dobruca Türk Kültür Birliği" adıyla bir teşkilat kurulur. Çeşitli neşriyatlar yayımlanır ve bunların hiçbirisi tesadüfi faaliyetler değil, aksine bir plan dahilinde geliştirilen şuurlu faaliyetlerdir. Ülküsal:

⁸⁰ *Emel*, Sayı 84, Eylül-Ekim 1974, s. 28.

⁸¹ *Türkçe Sözlük*, Ankara 1998. TDK Yay. s.706.

⁸² Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Ankara 1999. Aydın Yay., s.217.

⁸³ Şemseddin Sami, *Kamusı Türkî*, İstanbul 1318, s.128.

⁸⁴ M. Zeki Duman, "*Emel*", *TDVİA*, Cilt 2, s.87.

⁸⁵ Maverdi'den naklen. Duman, a.g.m., s.87.

⁸⁶ Ülküsal, *Kırım Yolunda Bir Ömür Hatıralar*, s. 147-8.

"İdeal (mefkûre) nedir? Bunun bir çok tarifi olabilir. Biz Sayın Karımer'in tarifini veriyoruz: 'Mefkûre içtimai bir fikir ve kuvvettir; cemiyetin maddi ve manevi varlığını daha mükemmel bir şekle getirmek için edinilen bir kanaattir. Mefkûre, cemiyeti tekamülden uzaklaştıran esaslara karşı yapılması lazım gelen aksülamellerin ifadesidir. İnkılabın mübeşşiri ve amili mefkûredir.'

Bu geniş düşünüşlü ve anlamlı tarife göre *Emel*'in mefkûre yolunda bir çok koldan ve bir çok vasıta ile çalışması gerekiyordu.

Mefkûreyi evvela anlatmak, sonra benimsetmek ve nihayet iş haline getirmek (aksiyon) yapmak gerekti.

Bu üç hedefe varmak için kullanılacak vasıtalar:
Neşriyat, konferans, teşkilat idi."⁸⁷

Ülküsal'ın yukarıdaki ifadelerinden anladığımıza göre *Emel*'in kurucuları hedeflerini yerine getirmek yolunda sistemli bir şekilde çalışırlar. Her ne kadar bu faaliyetler bağımsız olarak belirtilse de biz bunları *Emel* etrafında ceryan eden gelişmeler olarak görüyoruz. Çünkü basılan eserler *Emel* matbaasında basılıyor, konferanslar *Emel* sayfalarında yayınlanıyor, yardım faaliyetleri *Emel* sayfalarında okuyuculara duyuruluyordu. "Dobruca Türk Kültür Birliği" teşkilatı *Emel*'in abonelerini toplama ve halkla görüşüp dertleşme faaliyetleri neticesinde kuruluyor ve faaliyetler bu yolla gerçekleştiriliyor.

1.6.1. Emel Yayınları

Emel 'i çıkaranlar idealin anlaşılmasına ve benimsenmesine hizmet ve yardım amacıyla Emel basımevinde şu eserleri yayınladılar

- Mehmet Niyazi, *Sağış*, Pazarcık 1931.

Eser Mehmet Niyazi'nin seçilen şiirlerinden meydana gelmektedir.

- Kefeli Ali Oğlu İbrahim, *Tevarihi Tatar Han ve Dağıstan ve Mosku ve Deşti Kıpçak Ülkelerininindir*, Pazarcık 1931

1736 yılında kaleme alınan eserde Osmanlı devlet adamlarının hatalı davranışları sonucunda Rusların yakın bir gelecekte Osmanlı Devleti ve Türk dünyası için büyük bir tehlike ile karşı karşıya kalacakları belirtilir.

⁸⁷ Ülküsal, *Dobruca ve Türkler*, s. 205.

- Necip Hacı Fazıl, *Caş Fidanlar ve Cavşılık*, Pazarcık 1933.

Piyes halinde düzenlenen eser Kıpçak lehçesiyle kaleme alınmıştır. Eserde Kırım Tatar Türkleri'nin nişan, evlenme adetlerine değinilmekte, bu adetler yerine getirilirken aşırı masraf yapıldığı belirtilmekte, bu nedenle iktisadi çöküntüler meydana gelmektedir. Yazar bu tutumlardan kaçınılması gerektiğine işaret eder.

- Emel, *Dobruca Türk Hars Birlikleri Yasası*, Pazarcık 1933.
- Mehmet Halim Vani, *Kartman Caş Arasında, Toy, Bayram, Ödelek*, Pazarcık 1934.

Piyes olarak kaleme alınan eserlerde Kırım Türk Tatarları'nın adet ve geleneklerine temas edilir. İhtiyarlar ve gençler arasındaki kültür çatışmalarına değinilir, yazar zamanın şartlarına göre okumak ve yetişmenin gereğine işaret eder

- Müstecip Hacı Fazıl Ülküsal, *Bayram Şenliği*, Pazarcık 1930.

Dini bayramlarda geleneklere uygun davranılmadığı belirtilir. Bayramlarda geleneklere aykırı olan içki içmenin zararlarına ve olumsuz tesirlerine değinir.

- Necip Hacı Fazıl, *Kırım*, Pazarcık 1933.

Kırımdan Dobruca'ya göç eden bir ailenin vatan hasreti dile getirilir. Eser Kırım manzum halk Türkülerinden oluşur.

- Halil Abdülhakim Kırımman, *Bora*, Pazarcık 1933.

Eserde Bolşevikler'in Kırım'ı ilk işgallerinde Kırım Tatar Türklerine uyguladıkları baskılar ve Kırım Kurultayının yeniden toplanması ve duyulan coşku yer alır.

- İ.Z.; *Çorabatır*, Pazarcık 1933.

Bu piyeste Kırımlı bir kahramanın menkıbeleri anlatılır.

- Müstecip Ülküsal, *Kırımın İstiklal Davası ve Kurtuluşu Hakkında Bir Konferans*, Pazarcık 1934.

Kırım Kurtuluşu ve İstiklali ile 1934 yılında Pazarcıkta verilen konferans.

- Emel, *Kırım Şiirleri*, Köstence 1935.

1935 yılında Bolşeviklerce şehit edilen Hamdi Giray'ın anısına yayınlanır. Eserde Kırım ve Dobruca'da yetişen şairlerin şiirlerinden örnekler sunulur.

- Selim Oktay, *Kırım İstiklal Davası*, Köstence 1940.

Eserde Kırım İstiklal Davasının esasları toplu olarak belirtilmiştir.

- Müstecip Ülküsal, *Dobruca ve Türkler*, Köstence 1940.
Eser Dobruca'da ki Türklerin tarihlerinden ayrıntılı olarak bahsetmektedir.
- Cafer Seydahmet Kırimer, *Bazı Hatıralar*, İstanbul
- Müstecip Ülküsal, *II. Dünya Savaşında (1942-44) Berlin Hatıraları ve Kırımın Kurtuluş Davası*, İstanbul 1976.

1.6.2. Emel'in Yardım Faaliyetleri

Bir millet medeniyetini, milli şuur ve amaçlarını, kişiler arasındaki ilişkilerini kuvvetlendirmek için, o milletin felaket ve sevinçlerinde aynı duyguları taşıyarak ortak hareket etmesi gerekir. Bu nedenle toplum içinde yardıma ihtiyacı olanlar tespit edilerek mümkün olduğunca bu sorunların ortadan kaldırılmasına çalışılır. Bu düşüncelerden hareket eden *Emel*'in yardım faaliyetlerinin başında fakir öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak gelir.

Bir milletin geleceği, gençlerin iyi bir şekilde yetiştirilmesine bağlıdır. *Emel*'de bu durumu kavrayarak gençlere imkanları nispetinde yardım etmeye çalışır. Yardımlarını özellikle üniversite öğrencilerine yapmaya özen gösterir. Romen üniversitelerinde okuyan ve maddi imkanları sınırlı olan Türk gençlerine milli ideale bağlı kalmaları ve geri ödemeleri şartıyla, yardım ellerini uzatır.⁸⁸ Bu amaçla *Emel*, 1939 yılında dergi sayfalarında Dobrucalıları yardım etmeye çağırır. Toplanan yardımları makbuz karşılığında fakir öğrencilere dağıtır ve dergi sayfalarında ilan eder. Ancak diğer faaliyetlerde olduğu gibi 1940 yılında derginin kapatılmasıyla bu yardım faaliyetleri durur.

Emel'in yardım faaliyetlerinden bir diğeri de 1990 yıllardan sonra Kırım'a dönmek isteyen Kırım Tatar-Türklerine maddi yardım desteğidir. Bu yardım faaliyetleri dergi sayfalarında sıkça yer alır ve toplanan para miktarı okuyuculara sunulur.

⁸⁸ Ülküsal, *a.g.e.*, s.212.

1.6.3. Dobruca Türk Kültür Birliği

Emel'in abone ücretlerini toplamak amacıyla yapılan şehir, kasaba ve köylerdeki toplantılar, müsamereler ve ölümler için yapılan dua ve mevlitler esnasında halkın gösterdiği ilgiyi gören Ülküsal ve arkadaşları bu çalışmalarını bir teşkilat etrafında birleştirmek ve bir program dahilinde yürütmenin daha yararlı olacağına karar verdiler.⁸⁹ Bu amaçla belirlenen hedeflere ulaşmak için 1934 yılında "Dobruca Türk Kültür Birliği"nin temelleri atılır. Ülküsal, bu konuyla ilgili şunları belirtir:

"*Emel* ile üç buçuk yıldan beri yapılan çalışmalar sonunda 'duygu' ile 'söz'ün 'iş' haline getirilmesi zamanı gelmişti. 'işin' başlangıcı ve temeli olan 'his' ve 'fikir' verilmişti. Bunlardan boşa gitmemeleri, ürünlerini vermeleri için 'iş' e çevrilmeleri, yani örgütlenmesi gerekiyordu."⁹⁰

Bu gayeyle 29 Mayıs 1934 tarihinde Köstence'de "Dobruca Türk Milli Birliği" nin temelleri "Tranulis" salonunda atılmış olur. Kurultaya köy ve şehirlerden gelen delegeler katılırlar. Birlik tüzüğü 45 madde halinde *Emel* tarafından hazırlanır.⁹¹ Bu teşkilatın başına Müstecip Ülküsal geçer ve merkez yönetim kurulu 12 kişiden oluşur. Müstecip Ülküsal aynı kurultayda teşkilatın kuruluş amacını belirterek şunları söyler:

"Bizim üzerinde duracağımız teşkilat konusu ve şekli sosyal ve kültürelidir. Bir yıl evvel 85 köyde ve 6 şehirde temellerini attığımız ve geçici yönetim üyelerini seçtiğimiz "Dobruca Türk Kültür Birliği" kültürel ve sosyal emel taşımaktadır. Milli kültürümüzü kuvvetlendirmek, yaymak; sosyal dayanışma ve yardımlaşmamızı sağlamak ve daha canlı ve kuvvetli hale getirmektir."⁹²

Müstecip Ülküsal teşkilatın çalışmalarına ve ilkelerine değinerek hareket noktası olarak köylerde ve şehirlerde disiplin içinde birlik üyeleri ve örgütler tarafından milli ve dini günlerde toplantı ve törenler düzenlemek olduğunu söyler. Bu özel günlerde belirtilir. Buna göre

⁸⁹ Ülküsal, *Kırım Yolunda Bir Ömür Hatıralar*, s.176.

⁹⁰ Ülküsal, *Dobruca ve Türkler*, s. 213

⁹¹ Ülküsal, *a.g.e.*, s.213.

⁹² Ülküsal, *a.g.e.*, s.214.

- 23 Şubat'ta ki Kırım Kurultay Hükümetinin müftüsü Çelebi Cihan için anma toplantıları düzenlemek.
- 23 Nisan 1783 tarihinde Kırım Hanlığı'nın Ruslar tarafından işgali münasebetiyle Kırım Türkleri'nin birlik olamamalarının acı ve olumsuz sonuçları belirtmek.
- 23 Nisan 1883'te Gaspıralı İsmail Bey tarafından Bahçesaray'da yayınlanan "*Tercüman*" gazetesinin önemine değinmek.
- 11 Kasım 1918 tarihinde Bolşevikler tarafından işgal edilen Kırım da uygulanan işkence, zulümleri hatırlatmak.
- 9 Aralık 1917 tarihinde Hansaray'da toplanan Kurultayı dile getirmek ve Kırım'da ki milli hareketlere değinmek.
- Kurban ve Şeker Bayramları'nın manevi önemleri belirtilerek toplumda birleştirici ve kuvvetlendiricili bir bağ haline getirmek.
- Kardeş Türk ülkelerinin milli bayramlarının önemine işaret ederek Türkler arasında iş ve kader birliği yaratmak, adetler ve geleneklerin korunmasına ve yaşatılmasına çalışmak.⁹³

1.6.4. Sahneye Konulan Piyesler

Emel'in faaliyetlerinden bir diğeri de gençleri ve halkı bilinçlendirmek amacıyla milli kahramanlık piyesleri sahneye koymaktır. Bu piyeslerin niteliğine baktığımızda terbiye edici, yanlışları düzeltici ve belirtici, aynı zamanda eğlendirici piyesler olduğunu görürüz. Emel gençleri tarafından sahneye konulan piyesler şunlardır:

- Mehmet Halim Vani, *Kartman Caş Arasında*.
- Mehmet Halim Vani, *Toy*.
- Mehmet Halim Vani, *Bayram*.
- Mehmet Halim Vani, *Ödelek*.
- Müstecip Hacı Fazıl Ülküsal, *Bayram Şenliği*.
- Necip Hacı Fazıl, *Kırım*.
- İ.Z.; *Çorabatır*.

⁹³ Ülküsal, a.g.,e.,s.216

- Faik Abdullah Turancıoğlu; *Şahin Giray*.
- -----; *Akın*
- -----; *Taş*
- -----; *Attila*
- Halil Abdülhakim Kırımman; *Bora*

Bu piyesler sahneye başta Pazarcık olmak üzere Köstence ve çok sayıda köyde 1935 yılında Emel Mecmuası heyeti tarafından Pazarcık şehrinde ki gençler tarafından oluşturulan "Dobruca Hars Birliği" ⁹⁴ tarafından sahneye konulmuştur.

1.6.5. Halk Gazetesi

Emel'in himayesi altında 20 Şubat 1936 yılında Türkçe ve Romence *Halk Gazetesi* yayınlanır. Gazetenin müdürlüğünü Hamdi Nusret Orlu yapmıştır. Haftalık ve 2 sayfa çıkan gazetenin yayımlanma amacı Romen Devleti içinde yaşayan Türklerin haklarını belirtmek ve arzu ve ihtiyaçlarını gerekli yerlere duyurmak, *Emel* tarafında yürütülen milli idealin amaçlarının Romen devleti ve milleti aleyhinde olmadığını anlatmaktır. Ülkusal gazetenin çıkarılış amacını şu şekilde belirtir.

".... 50.000 civarındaki Kırım Türkünün Romanya'da yaşadığı ve Romanya vatandaşı olduğu halde Romence bir gazeteye sahip olamamaları bir eksiklikti. Türkçe dergi ve gazetelerin yazdıklarını resmi ve özel Romen çevreleri okuyamıyordu. Türkçe yazılanlar aramızda kalıyordu. Dobruca'nın Romanya idaresine geçtiği 58 yıl olmuştu. Halbuki Romen fakültelerini, yüksek okullarını bitirmiş, lise ve öğretmen okullarında okuyan gençlerimiz vardı. Bu münevverlerin halkımızın dertlerini ve ihtiyaçlarını Romen makamlarına uygun ve etkili bir lisanla duyurmaları gerekmez miydi? Bu sebeplerle Romence ve Türkçe bir haftalık gazete çıkarılmasına ve adının *Halk-Popul* olmasına karar verdik." ⁹⁵

Ancak zaman içinde ilk sayıları haftada bir çıkarıldıysa da bir süre sonra gazetenin yayını aksamaya başlar ve gazete kapanmak zorunda kalır.

⁹⁴ Ülkusal, a.g.e., s.277.

⁹⁵ Ülkusal, *Kırım Yolunda Bir Ömür Hatıralar*, s. 197.

1.6.6. Diğer Faaliyetler

"Emelciler" olarak tanımlanan ve Kırım Kurtuluşuna yönelik hareket eden Müstecip Ülkusal ve arkadaşları halkı bilinçlendirme ve hedeflerini daha iyi anlatabilmek için belli zamanlarda konferanslar düzenlerler. Bu konferanslar *Emel* aracılığıyla düzenlenir ve halka duyurulur. Konferansların başlıca konuları diğer bütün faaliyetlerde olduğu gibi Kırım İstiklal davasının sebepleri ve mücadelenin dayandığı temel ilkeleri belirtmektir. *Emel*, bu gayeyle Nisan 1933 tarihinde Köstence'de, Gaspıralı İsmail Bey tarafından 23 Nisan 1883 tarihinde Bahçesaray'da yayınlanmaya başlayan "*Tercüman*"ın 50. yılı münasebetiyle konferans düzenler. Konferansta Gaspıralı İsmail Bey'in Türk dünyası için yaptıkları ve bunların ne kadar gerekli olduğuna işaret edilir. Konferansta ayrıca şiirler okunur, şarkılar söylenir.⁹⁶ *Emel* tarafından halka duyurulan ve Kırimer tarafından mücadelenin ilkelerinin belirtildiği 29 Mayıs 1934 tarihinde düzenlenen konferansta ise "Dobruca Türk Kültür Birliği"nin temelleri atılır ve Kırimer " Neden Milliyetçi, Neden Türkçü, Neden Batı Medeniyeti, Neden İstiklalcimiz?" sorularının cevabını verir.⁹⁷

Ülkusal ve arkadaşlarının *Emel*'in abonelerini toplamak amacıyla halkla görüşmek, tanışmak ve onlara amaçlarını daha iyi anlatabilmek için Ülkusal ve arkadaşları yaz aylarında şehir, kasaba ve köyleri dolaşır ve geziler düzenlerler. Bu geziler *Emel* sayfalarında ayrıntılı olarak okuyuculara sunulur. *Emel*'in "Köylerde Bayram Nasıl Geçti?" başlığı altında verilen yazıları bu doğrultudadır.⁹⁸

Emel'in faaliyetlerinden bir diğeri de Kırım Kurtuluşu için çalışan ve *Emel*'in adını almasında vasıta olan Mehmet Niyazi'in Mecidiye Kasabasında yaptırılan mermer anıttır. Bu anıtın maliyeti *Emel* tarafından halktan ve teşkilattan toplanan paralar vasıtasıyla karşılanır.⁹⁹ Cafer Seydahmet Kırmer'in siyasi hayatını 25. yılı kutlamaları da *Emel* sayfalarında geniş yer alır. Kutlamalar Köstence'de 24 Eylül 1935 tarihinde yapılır ve *Emel*'in Ekim- Kasım sayısında kutlamalarla ilgili ayrıntılı bilgi verilir.

⁹⁶ Konferansla ilgili bkz. *Emel*'in Haziran 1933 tarihli sayısına.

⁹⁷ Konferansla ilgili bkz. *Emel*'in Temmuz-Ağustos 1934 tarihli sayısına.

⁹⁸ bkz. *Emel*'in Mart 1935 tarihli sayısına.

⁹⁹ bkz. *Emel*'in Ekim-Kasım 1935 tarihli sayısına.

Bolşeviklerin 1918 yılında Kırımda hakimiyeti ele geçirmesi üzerine Nisan 1918 tarihinde Türkiye'ye göç etmek zorunda kalır. Bu tarihten sonra Kırım İstiklal davasının mücadelesinin muhacerette sürdürmek zorunda kalır.³ Nisan 1960 tarihinde İstanbul'da vefat eder.¹⁰¹

1.7.2. Abdullah Zihni Soysal

1905 yılında Kırım'ın Köncek köyünde dünyaya gelir. İlk ve orta eğitimini köyünde tamamlar. 1920 yılında İstanbul'a gelerek İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih bölümüne kaydolar. Burayı 1929 yılında tamamlayarak bir süre İ.Ü.Türkiyat Araştırmaları Enstitüsünde çalışır. 1933 yılında Krakov Üniversitesinde felsefe doktorası yapar. 1939 yılına kadar burada Kırım Türklerin milli kurtuluş çalışmalarına katılır. Polonya'da kaldığı süre içerisinde buradaki kütüphanelerde bulunan Kırım Hanlarının Lehistan Kralları ile olan ilişkilerini inceler.

İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'ye dönen Soysal, Alman-Rus savaşının ikinci yılında Berlin'e giderek burada Kırım Türkleri Kuruluşu için çalışan heyete katılır. Almanların savaşı kaybetmesinden sonra buraya iltica eden Kırımlıların yerleşmelerine, iş bulmaların ve Ruslara teslim edilmemesine yardım eder. 1955 yılında Türkiye'ye kesin dönüş yapar. 1983 yılında burada vefat eder. *Emel*'de tarihle ilgili yazıların büyük bölümü Abdullah Zihni Soysal tarafından kaleme alınır.¹⁰²

1.7.3. Bekir Akcar

1893 yılında Kırımın Gözleve şehrinde dünyaya gelir. İlk ve orta eğitimini Kırım'da tamamlar. Daha sonra İstanbul'a gelerek Eczacılık Fakültesine kaydolar. 1917 yılında Kırıma dönerek burada 1927 yılına kadar eczacılık yapar. Aynı zamanlarda Kırım milli kurtuluş davası için çalışmalar da yapar. 1927 yılında tekrar İstanbul'a gelerek burada mesleğine devam eder. *Emel*'de Kırım folkloru ile ilgili

¹⁰¹ Ülküsal, *Dobruca ve Türkler*, s. 174.

¹⁰² Ülküsal, "Dr. Abdullah Zihni Soysal", *Emel*, Sayı 137, Temmuz-Ağustos 1983, s.1-2.

yazılar kaleme alır.¹⁰³ Bekir Akcar, *Emel*'de yer alan yazılarının bir kısmını "Totmanlı" ve B.M." takma adlarıyla kaleme alır.

1.7.4. Sabri Arıkan

1937 Bursa'da dünyaya gelir. İlk öğrenimini memleketinde tamamlar daha sonra İstanbul'a yerleşir. Yüksek öğrenimini Polnyada 1937 yılında iktisat alanında tamamlar. Almanların Polonyaya saldırımları üzerine Türkiye'ye geri döner. Burada Toprak Mahsulleri ofisinde memur olark göreve başlar. 1966 yılında aynı kurumdan İstanbul Bölge Müdürü görevindeyken emekli olur. Bir süre ticaretle uğraşır.

Çocukluk arkadaşı İsmail Otar ve İbrahim Otar ve 1933 yılında Tanıştığı Kırimer vasıtasıyla Kırım İstiklal Davasıyla ilgilenmeye başlar.

Dobrucada yayımlanan Emelde imzasız gazetelerden derlenen haberleri hazırlar. Emel'de kaleme aldığı makaleleri çoğunlukla M. Alaç müstear ismiyle yayınlanır. Türk Dünyası Tarih Dergisinde "Tercümandan Haberler" Başlıgla bir köşe hazırlamaktadır.

1.7.5. Edige Kırmal

1911 yılında Kırımın Yalta Şehrinde dünyaya gelir. İlk orta tahsilini burafda tamalayarak Yüksek öğrenim için Akmesçitte gider. Burada Akmesçit Pedagoji Yüksek Enstitüsünü bitirir.

1911 yılından 1927'ye kadar süren Kırım Milli hareketi içinde aktif olarak görev alır. Bolşeviklerin baskısından kurtulabilmek için Azerbaycan, İran yoluyla Türkiye kaçmak zorunda kalır.

1911 yılında Polonya'nın Vilno Üniversitesinde Fakültesine kaydolar ve burayı 1939 yılında tamamlar. Almanların aynı tarihte Polonya'yı işgal etmesi üzerine Almanya'ya geçer. Kırmal Almanya'da Kırım İstiklal Davasını sürdüren

¹⁰³ Ülküsal, *Dobruca ve Türkler*, s.101.

kişilerin başında gelir. II. Dünya Savaşının bitiminden sonra üniversiteye devam ederek felsefe doktorası yapar.

A.B.D. tarafından 1954 yılında Münih'te kurulan Sovyetler Birliğini Araştırma ve Öğrenme Enstitüsü ve Paris Blok'unda Kırım Milli Merkezi temsilcisi sıfatıyla Kırım-Tatar Türklerinin haklarını müdafaa eder ve bu müdafaanın yayın organı olan *Dergi*'nin sorumlu müdürlüğünü olarak 1972 yılına kadar devam ettirir. Kırımlı Türkçe'nin yanında Rusça, Almanca ve Lehçe dillerine de vakıftır. Kırım ve Sovyetler Birliği hakkında makaleler ve kitaplar kaleme alır. 22 Mart 1980 tarihinde Almanya'da vefat eder.¹⁰⁴

1.7.6. Mehmet Vani Yurtsever

1907 yılında Dobruca'nın Gözleve şehrinin yakınlarındaki Kışkene Tatlıca köyünde dünyaya gelir. Mecidiye Medresesinde eğitimini tamamlayarak 1929 yılında Pazarcık kasabasında öğretmenliğe başlar. Kırım Tatar Türkçe'sinin çöl şivesiyle piyesler kaleme alarak Dobruca'nın köy ve kasabalarında bu piyesleri sahneye koyar. *Emel* dergisinde milli terbiye ve milli ruhu yükseltecek yazılar kaleme alır.¹⁰⁵ Bunlardan başka *Emel* dergisinde Dobruca Türklerinden derlediği atasözleri, cınlar, maniler ve tapmacalar yayımlanır.

İkinci Dünya savaşından sonra Romanya'ya hakim olan Bolşevikler, yaptıkları çalışmalar sonucu Yurtsever'i, 1952 yılında tutuklayarak hapse atarlar. 1971 yılında ailesiyle birlikte Türkiye'ye göç eder. Burada din eğitimi üzerine dersler veren Mehmet Vani Yurtsever Süyüm Bike, Sönmeyen Ateş gibi piyesler kaleme alarak *Emel* dergisinde yazı dizisi halinde yayınlanır. 18 Mayıs 1994 yılında vefat eder.¹⁰⁶

¹⁰⁴ Ülküsal, "Dr. Edige Mustafa Kırımlı'ı Kaybettik", *Emel*, Sayı 118, Mayıs-Haziran 1980, s. 1-5.; İbrahim Otar, "Edige Kırımlı'ı Ardından", *Emel*, Sayı 118, Mayıs-Haziran 1980, s. 13-14; Kırımsar, "Kırımın Cigit Evladı Dr. Edige Mustafa Kırımlı'nın Son Günleri", *Emel*, Sayı 118, Mayıs-Haziran 1980, s. 15-20.

¹⁰⁵ Bu makalenin yazarı *Emel* dergisinin kurucuları arasında Mehmet Vani Yurtsever de gösterir.

¹⁰⁶ Saim Osman Karahan, "Mehmet Vani Yurtseverin Ardından", *Emel*, Sayı 202, Mayıs-Haziran 1994, s. 14-15.

1.7.7. Yusuf Uralgiray

Yusuf Uralgiray, Dobruca'nın Köstence şehrinin Toprakhisar köyünde 1914 yılında dünyaya gelir. İlk okulunu köyünde tamamlayarak orta eğitimini Mecidiyede tamamlar. 1933 yılında Mısırda El Ezher Üniversitesine kaydolur. Burada bulunduğu yıllarda Arapça, İngilizce ve Fransızca'yı öğrenir. 1970 yılında Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinin daveti üzerine Arap Dili ve Edebiyatı üzerine ders verir. 1980 yılında Suudi Arabistan'ın Başkenti Riyad'deki Üniversiteye daveti üzerine Suudi Arabistan'a yerleşir. 23 Haziran 1986 yılında vefatına kadar burada kalır.

Türk Milletini bir bütün olarak gören Uralgiray, Türk milletinin çeşitli kabile isimleri taşımasını ve farklı lehçelerle konuşmasını milli birliği bozacak sebep ve amiller olarak görmez milliyetçilik idealinin Müslümanlık akidesiyle birlikte yürütülmesini halinde Türk milletinin ilimde, milli kültürde olduğu kadar fende teknolojiye ilerleyeceği inancını taşır.¹⁰⁷ *Emel*'de dini içerikli yazıların büyük bölüm Uralgiray tarafından kaleme alınır.

1.7.8. İbrahim Otar

1909 Yılında Bursa'da dünyaya gelir. İlk, orta lise tahsilini tamamladıktan sonra Polonya Vilno Üniversitesinde hukuk tahsili alır. *Emel* dergisinin devamlı yazarlarından biri olan İbrahim Otar aynı zamanda *Emel*'in yazı işleri müdürü olarak uzun süre görev yapar. İbrahim Otar, dergide özellikle Çelebi Cihan ile ilgili yazılar kaleme alır. 1986 Yılında vefat eden İbrahim Otar, yazılarının bazılarını "İ.Otar" ve "Arslanoğlu İsmail" müstear isimleriyle kaleme alır.¹⁰⁸

1.7.9. Aziz Aktaş

Kuzey Dobruca'nın Kobedin köyünde 1913 yılında dünyaya gelir. Burada Türk-Romen okulunu bitirir. 1913 yılından itibaren *Emel* dergisinde mürettip olarak çalışmaya başlar. İkinci Dünya Savaşı'nın Romanya'ya sıçraması üzerine 1944

¹⁰⁷ Ülküsal, "Büyük İdealist Yusuf Uralgiray'ı Kaybettik", *Emel*, Sayı 154, Mayıs-Haziran 1986, s.4-7.

¹⁰⁸ Ülküsal, "İbrahim Otar'ı Kaybettik". Sayı 152, Mart-Nisan 1986, s. 5-7.

yılında Türkiye'ye göç ederek Ankara'ya yerleşir. Ankara'da bir süre çeşitli gazetelerde çalışır. Daha sonra bir matbaada önce mürettip daha sonrada baş mürettip olarak çalışmaya başlar. Aziz Aktaş 1977 yılında Ankara'da vefat eder.¹⁰⁹

1.7.10. İsmail Otar

1 Ekim 1911 yılında Bursa'da dünyaya gelir. İlk ve orta okulu Bursa'da, liseyi İstanbul'da tamamlar. 1935 yılında Yüksek İktisat ve Ticaret Mektebinden mezun olarak Ticaret Ofisinde Muhasebe Genel Müdürlüğü görevlerinde iş hayatına atılır. Daha sonra Maliyede hesap uzmanlığı, Ticaret Ofisinde Muhasebe Genel Müdürlüğü görevlerinde bulunur. 1950 yılından sonra ise serbest olarak mesleğini sürdürür. 1930 yılından itibaren Kırım İstiklal davası ile ilgilenmeye başlar. *Emel* dergisinde çok sayıda yazı kaleme alan İsmail Otar, 1986 yılında faaliyete başlayan "Emel Türk Kültürünü Tanıtma Vakfı"nın ilk başkanı olur. *Emel* dergisinde bir süre sahipliğini üstlenen Otar evli ve üç çocuk babasıdır.¹¹⁰

1.7.11. Nurettin Ağat

5 Temmuz Kırımın Muhalatta köyünde dünyaya gelir. İlk okulu Bahçesaray'da Gaspıralı İsmail'in okulunda bitirir. 1901 yılında ailesiyle birlikte İstanbul'a göç ederler. Meslek hayatına polis memuru olarak başlayan Ağat, Kırım ile tanıştıktan sonra onunla birlikte 1918 yılında Kırım'a döner. Burada Akmescit Adliyesinde görev alır. Daha sonra yeniden İstanbul'a döner. I. Dünya Savaşı esnasında Mili mücadele taraftarı olduğu gerekçesiyle İngilizler tarafından idama mahkum edilir. Bunun üzerine Anadolu'ya geçer. 1946 yılında emekli oluncaya kadar yurdun çeşitli yerlerinde polislik mesleğini sürdürür. 19 Ocak 1979 tarihinde İstanbul'da vefat eder.

Gençlik yıllarından itibaren tarih ve nümizmatik ile ilgilenen Ağat, Kırım ve *Emel* dergisinde bu konularda yazılar kaleme alır. Ağat'ın Altınorda Paraları Katoloğu adında bir de basılı eseri vardır.¹¹¹

¹⁰⁹ Emel, "Aziz Aktaş Vefat Etti", *Emel*, Sayı 104, Ocak-Şubat 1978, s. 48.

¹¹⁰ Giray Saynur Altuğ, *a.g.e.*, s.97.

¹¹¹ Nilüfer Ağat, "Mehmet Nurettin Ağat", *Emel*, Sayı 110, Ocak-Şubat 1979, s. 19-20; İbrahim Otar, "Nurettin Ağat'ın Ardından", *Emel*, Sayı 110, Ocak-Şubat 1979, s. 17-18.

1.7.12. Zafer Karatay

1958 yılında Ankara'da dünyaya gelir. İlkokul, ortaokul ve liseyi Ankara'da bitirir. 1980 yılında Gazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Kimya mühendisliğini tamamlar. Sağlık Bakanlığı ve Sanayi Bakanlıklarında Kimya Mühendisi olarak görev yapar. Ekim 1986 yılından itibaren TRT'de prodüktör olarak çalışmaya başlar. Halen aynı kurumda görevine devam eder.

Karatay, 1979 yılında itibaren aktif olarak Kırım Türklerinin meseleleri ile ilgilenmeye başlar. 1983 yılından itibaren Ankara'da yayınlanmaya başlayan Emel dergisinin yazı kurulunda görev alır. 1986 yılında kurulan Emel Türk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı'nın 1992 yılına kadar başkan yardımcılığını, bu yıldan itibaren ise başkanlığını yapar. 1989 yılında, itibaren K.T.M.H.T.'nin Türkiye temsilcisi olur. 1991 yılında kurulan K.T.M.M.'nin Türkiye temsilcisi seçilir.¹¹²

1.7.13. Hakan Kırımlı

30 Kasım 1958 yılında Balıkesir'de dünyaya gelir. İlk, orta ve lise tahsilini 1975-1976 yılları arasında Ankara'da Ankara Kolejinde tamamlar. 1976 yılında Hacettepe Üniversitesi Ekonomi Bölümü'ne girerek, buradan 1981 yılında mezun olur. Aynı tarihte mezun olduğu üniversitenin Tarih Bölümünde yüksek lisans eğitimine başladıktan sonra, 1983 yılında aynı üniversitenin Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsünde de yüksek lisans eğitimine ve araştırma görevliliğine girerek buradan iki yıl sonra mezun olur.

1985 yılında Batı Almanya'nın Münih şehrinde Ukrayna Hür Üniversitesinde başladığı doktora eğitimini Amerika'da Wisconsin Üniversitesinde tamamlar. Aynı üniversitede öğrenciliğinin yanında Prof. Dr. Kemal Karpat ve Doç. Dr. David McDonald'ın araştırma ve öğretim asistanlığını yapar. Kırımlı, 1990 yılında Doktor unvanını kazanarak buradan mezun olur.

¹¹² Altuğ, a.g.e., s.97

1991 yılından itibaren Bilkent Üniversitesi Uluslar arası İlişkiler Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. TTK'nın asli üyesi olan Kırmılı, 2000-2001 tarihleri arasında Harvard Üniversitesi Ukrayna Araştırmaları Enstitüsünde misafir öğretim üyesi olarak çalışır.

Rusça, İngilizce, Almanca, Ukraince ve çeşitli Türk lehçelerine vakıf olan Kırmılı, genellikle Rusya hakimiyeti altındaki Türk ve Müslüman halkların tarihleri üzerine araştırma yapar. Kırmılı'nın yerli ve yabancı dergilerde çıkmış çok sayıda makalesi mevcuttur.

1.7.14. Nadir Devlet

1944 yılında dünyaya gelir. İ.Ü.Tarih bölümünü bitirir. 12 yıl Almanya'da ,1989-1990 yılları arasında Wisconsin Üniversitesinde, kısa sürelerle Bağımsız Devletler Topluluğu ve başka ülkelerde bulunur. UNESCO'nun "İpek Yolu" eskpedisyonu ve bir hayli yurt dışı bilimsel faaliyetlerde bulunur. Almanca, İngilizce, Rusça'nın yanında bir çok Türk lehçesine de vakıftır. Halen Yeditepe Üniversitesi Tarih Bölümünde öğretim üyesi olarak görevini sürdürür. TTK (Türk Tarih Kurumu), TKAЕ'nin (Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü) asli, Tataristan Bilimler Akademisi'nin şeref üyesidir.

1.8. EMEL'İN YAYIN HAYATI

Emel'in yayın hayatı iki döneme ayrılır. 1.yayın dönemi 1 Ocak (Kanuni Sani) 1930-Eylül 1940 tarihleri arasında 10 yıl sürmüş ve dergi 144 sayı yayınlanmıştır. 1940-1960 yılları arasında derginin yayınına ara verilir. 2. yayın dönemi Kasım 1960, Temmuz-Ağustos 1998 tarihleri arasını kapsar. Bu yayın dönemi 38 yıl sürmüş ve dergi 227 sayı yayınlanmıştır. *Emel*'in yayın hayatı 48 yıl, sürmüş, toplam 381 sayı çıkmıştır.

Emel'i çıkarma hazırlıkları 1929 yılının Kasım ayında başlar. Ülkusal ve arkadaşları Dobrua Türkleri'nin uyandırılmasını ve kalkınmasını sağlamak amacıyla bir dergi çıkarmanın yaralı olacağı görüşündedirler. dergiyi çıkarabilmek için Pazarcık'ta öğretmenlik yapan ve *Bizim Sözü*müz gazetesinin sahibi Recep

Mustafa'dan Arap harfleri satın alınır. Yalnız 12 puntoluk olan bu harflere ağaçtan büyük harfler kazdırılarak başlıklar ilave edilir.

Emel'in ilk sayısı 1 Kanunisani (Ocak) 1930 tarihinde 1500 adet basılarak yayınlanır. Bunların 1200 tanesi abonelere gönderilir. 1 adeti 10 Ley, yıllık abone bedeli 400 Ley olarak tespit edilir. Ülküsal ve arkadaşları derginin satışından yıllık 400.000 Ley toplanacağını hesap ederler. Masrafları 300.000 Ley, geriye kalan 100.000 Ley'i ise kâr olarak düşünürler. Böylece başka yeni kitaplar basabileceklerdir. Ancak umulanın hiçbirisi gerçekleşmez, hatta birinci yıl içinde yapılan masraflar dahi karşılanamaz. *Emel* yayınlanmaya başladığında abone defterleri ve hesapları Kazım Seydahmet; dergini yazı, abone, hesap ve muhasebe işleri Ülküsal ve Tahsin İbrahim üzerine kalır.

Emel yayımlanmaya başladığında yukarıda da işaret ettiğimiz gibi 12 puntoluk ve kısıtlı harflerle yayın hayatına atılır. Bu harflerle dört sayfa diziliyor ve tekrar dağıtıp tekrar dört sayfa basılıyordu. Bu da işlerin aksamasına ve zorlaşmasına neden olur. Ülküsal bu zorluğu ortadan kaldırmak için 1930 yılının Mayıs ayında İstanbul'a gelerek, İstanbul Devlet Matbaası'ndan çeşitli puntolarda harf satın alır. Böylece *Emel* daha iyi basılmaya başlar.

Ülküsal'ın Kırimer ile tanışmasından sonra *Emel*, Kırım-Tatar Türkleri'nin resmi yayın organı haline gelerek Kırım-Tatar Türkleri'ne ait yazı ve haberleri yayınlacağını dergi sayfalarında ilan eder.

1930-31 yıllarında bütün dünyada hakim olan ekonomik sıkıntılar *Emel*'i de etkiler. 1931 yılında abone ücretlerinin büyük bir kısmı toplanamaz. *Emel* bu mali zorluklar karşısında kapanma tehlikesiyle karşı karşıya kalır. Bu tehlike İstanbul'da ki Azerbaycanlı Türklerin katkılarıyla çözüme kavuşur ve dergi kapanmaktan kurtulur. Ülküsal *Emel*'in kapanma tehlikesiyle karşı karşıya kalmasını şöyle açıklar:

"...*Emel Mecmuası*'nın 1931 abonelerinin büyük kısmını bu yüzden toplamak imkanı olmadı. Türkiye'deki abonelerimizden de hiç para gelmiyordu. Arkadaşlarımızda artık para yardımını azaltmıştı. Bu durum karşısında ne yapacağımızı derin derin düşünüyorduk. İlk tedbir ve çare olarak abone bedellerin ödemeyenlerden bir kısmını çıkarmak ve böylece

masrafı kısmak oldu. Bununla da *Emel*'i yürütememek endişesi içinde idik. Bir ara hamiyetli zenginleri, münevverlerimizi toplantıya çağırıp sıkıntımızı anlatmayı, halkımızın malı olan *Emel*'i yaşatmanın bir milli borç ve haysiyet meselesi söylemeyi düşündük. Münevverlerimizin ve zenginlerimizin henüz bu mefhumu ve lüzumu bulundugunu düşünerek bu toplantıyı yapmaktan vazgeçtik. Bu endişeli durum 1931 yılının Eylül ve Ekim aylarında İstanbul'daki Cafer Kırmer Bey'e bildirdim ve kendilerinin yardımımıza gelmelerini rica ettim. Kırım davasının resmi organı haline gelmiş olduğunu ilan ettiğimiz *Emel Mecmuası'nın* mutlaka yaşatılması gerektiğini ve bunun milli bir şeref meselesi olduğunu yazdım. Cafer Bey, aldığım cevapta *Emel*'in kapatılmayacağını, her çareye başvurulmak suretiyle devam ettirileceğini bildiriyordu. Birkaç gün sonra İstanbul'dan Kırımlı Abdullah Zihni Soysal geldi ve Azerbaycanlı kardeşlerimizden bize 24 dolar getirdi...¹¹³

Azerbaycan Türklerini maddi katkılarının yanında Kırimer adına *Tevarih Tatar Han ve Dağıstan ve Mosku ve Deşt-i Kıpçak Ülkelerinin* adındaki kitabın basımından elde ettikleri kazanç ve Lehistan'daki Karay Türkleri'nin baş hamamı ve lideri olan Süreyya Şapşal'ın 30 İsviçre Franklık yardımı ile abonelerin sıkı ve devamlı toplanması sayesinde krizi atlatırlar ve durumlarını düzeltirler.

3 Kasım 1931 tarihinde *Emel* kurucuları yaptıkları toplantıda; *Emel*'i 1932 yılının başından itibaren ayda bir 40 sayfa ve küçük ebatlarda yayınlamaya karar verirler.¹¹⁴

Emel'in ilk yayımlandığı yer olan Pazarcık şehrinin sapa ve Bükreş-Köstence işlek yolundan uzak oluşu ve çalışmaların ve Türk halkın çoğunluğunun Köstence vilayetinde bulunması nedeniyle *Emel*'in yayım yeri Köstence'ye taşınır. Böylece Türkiye'den gelip Avrupa'nın çeşitli ülkelerine giden Kırımlı, Azerbaycanlı, Türkistanlı, İdil-Uralı ve diğer Türklerle kolayca görüşmek mümkün olacaktı.

Ülküsal ve arkadaşları Türkiye'deki harf inkılabına uyarak *Emel*'i uzun süredir Latin harfleri ile çıkarmayı planlarlar. Ancak Latin harflerini alacak mali kuvvetleri olmadığından yalnızca başlıkları Latin harfi olan Romen harfleri ile dizerler. Nihayet Bükreş'ten alınan 200 kg. harf satın alınarak Temmuz 1939 sayısı Latin harfleri ile çıkarılır. *Emel*'in Latin harfleriyle çıkması başta Ayaz İshaki olmak

¹¹³ Ülküsal, *Kırım Yolunda Bir Ömür Hatıralar*, s. 174-175.

¹¹⁴ Ülküsal, *a.g.e.*, s.

üzere bazı çevrelerce olumsuz karşılanır. İshaki, bu hareketi milli mücadele cephesinden ayrılmak olarak yorumlar ve milli davaya ihanet olarak görür.¹¹⁵

II. Dünya Savaşı esnasında Romenlerin Almanlarla anlaşması ülkedeki gerginliği artırmış; ekonomi iyice bozulmuştur. Bu nedenlerle *Emel*'in aboneleri toplanamaz, çıkması ve yaşaması zorlaşır. Ülküsal, *Emel*'i yaşatmak için evini satar ve bir süre daha çıkmasına vesile olur. Ancak Alman askerlerinin Romanya'ya gelmesi ve yayınlara sansür konulması *Emel*'in yayımını daha da zorlaştırır. Bu durum karşısında Ülküsal Türkiye'ye göç etmeye karar verir. Ülküsal bu kararı Kırmır'e bildirir. Kırmır de 19 Haziran 1939 tarihli mektubunda düşüncelerini şu şekilde dile getirir:

"Aziz kardeşim Müstecib, "*Emel* ne tashirkar ve cazibeli bir kuvvet imiş!.diyorsun", dedikten sonra aynen: "*Emel* tarihin mutlaka bulacağı bir işti. *Emel*, belkide Kırım Türklerinin geleceklerine temel olacak bir fikir kaynağı idi. O işin yıkılmış olmasının, o kaynağın kurumuş bulunmasının çok zamanlar bulacağız. *Emel* mukaddes bir işti. Bin teessür ve ızdırapla teslim edelim ki onun da kıymet ve kudsiyetini kaybettikten sonra anlamaya başlıyoruz. *Emel*'in sönmesi Dobruca ufuklarını büsbütün karanlığa gömdü. Halkımız büsbütün meşalesiz kaldı...İman sarsıldı, ümitler çöktü...

"*Emel* ne teshirkâr ve cazibeli bir kuvvet imiş! Diyorsun.*Emel*'in tesiri yalnız kendi ruhunda arama. Dobruca'daki halkımız, muhacir kütlemiz, Türklüğün davası için çırpınanlar, dost, düşman ve nihayet tarih, hepsi bu işle alakâdardır. Hepsinin bunda hükmü var... *Emel* bir davanın müdâfili ve bürhanı idi. *Emel*'in varlığı, davânın samimiyet ve ciddiyetinin ispatı idi. *Emel* ile iman ayakta duruyor, yaşıyor, büyüyor, kuvvetleniyordu. *Emel*'in yıkılmasıyla, bu imân da küçük rüzgârlara bile mukavemet edemiyor, Halkın yolunu şaşırmayı, münevverlerin bu devirde bile imanlı arkadaşları aleyhine geçmesi ve saire... hep olacak ve işler bunun da kalmayacak... Yol tamamıyla serbesttir. İmansızlar kaflesi artık tamamıyla tereddütsüz olarak her adımı atacaklar, her dilediklerini yapacaklardır. Onlar tenkit edilebilmekten, önlerine çıkılması ihtimalinden tamamıyla kurtuldular. İşin fenası artık yeniden cephe alınamamasıdır. İşin berbadı, itimadında yıkılmış olmasıdır. Az çok imanla kalmış olanlar da seslerini çıkaramıyorlar.

Cafer Seydahmet"¹¹⁶

¹¹⁵ Ülküsal, a.g.e., s. 253.

¹¹⁶ Ülküsal, a.g.e., s. 281-282.

12 TÜRKİYE KÜLTÜR ENSTİTÜSÜ
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
52

Emel, gelişmeler karşısında yayınına ara vermek zorunda kalır. Bütün malzemelerini ise 1942 yılında Kırım'da çıkmaya başlayan *Azat Kırım* gazetesine gönderir.

1958 yılında Ahmet Karakaya Ali Kemal Gökgiray, Niyazi Kırımman, Halil Beşev, Mahmut Oktay Niyazi Kırımman tarafından *Emel*, Kasım 1960 tarihinde Ankara'da yayımına yeniden başlar. 12. sayıdan itibaren İstanbul'da yayım yapar.

1983 yılından itibaren kadro değişikliğine giden *Emel*'in bu seferki yayın yeri yine Anaradır. Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde eğitim almış Türk milliyetçiliği ve Atatürk ilkelerini benimsemiş gençlerin¹¹⁷ idaresinde tekrar Ankara'da yayın hayatını devam eden *Emel* yayımını kesmek zorunda kaldığı 1998 yılına kadar burada yayımlanır.

1.9. EMEL'İN BİÇİM ve İÇERİK ÖZELLİKLERİ

Dobruca'nın Pazarcık şehrinde 1 Kanunusani (Ocak) 1930 yılında yayın hayatına başlayan *Emel*, başlangıçta 15 günde bir 31x23 ebatlarında bazen 8, bazen de 12 sayfa olarak yayımlanmaya başlar. 1932 yılının başından itibaren ayda bir 40 sayfa olarak 22x15 ebatlarında yayımına devam eder. İlk yıllarında Arap harfleriyle¹¹⁸, son yıllarda önce başlıkları daha sonrada bütün metinler Latin harfleriyle yayımlanır. 154.ve 155. sayı birlikte yayınlandıktan sonra İkinci Dünya savaşı sırasında Almanların Bolşeviklerle anlaşmaları ve Romanya'ya girmeleri üzerine kapanmak zorunda kalır.

Emel, II.yayın hayatına Kasım 1960 tarihinde Ankara'da yayın hayatına 24x16 ebatlarında başlar. 1983 yılından 24x17 ebatlarında devam eder. Derginin ebatlarında farklılık gösteren tek nüshası 12. sayıdır. Bu sayı 15x22 ebatlarında yayımlanır.

¹¹⁷ Ülksal, "Emel 35. Yılına Giriş ve Taze Kuvvet Alıyor", Sayı 139, Kasım-Aralık 1983, s. 6-7.

¹¹⁸ Burada kesin tarih veremiyoruz. Zira bir sayısının Latin harfleriyle yayımlanmasına karşın, sonraki sayının tekrar Arap harfleriyle yayımlandığı görülür.

Emel, I. yayın hayatında 11 yıl çıktığı süre içinde 768 makale, tercüme, biyografi, deneme ve diğer türlerde ilmi, siyasi ve içtimai konularını içine alan düz yazı, 115 şiir, 19 hikaye, 18 resim dergi sayfalarında yer alır. II. yayın hayatında çıktığı 38 yıl süre içinde 1387 düz yazı, 194 şiir, 25 hikaye, 70 resim, 4 piyes, 2 masal yayımlanır.

Emel'in I. ve II. yayın döneminde yayımlanan makaleler Kırım İstiklal Davası'nın esaslarını ve sebeplerini ele alan siyasi ve fikri yönü ağır basan yazılardır. Bunun yanında halkı bilinçlendirmek amacıyla kaleme alınan sağlık ve eğitim gibi makalelerde azımsanmayacak ölçüdedir. Kırım tarihine, iktisadi ve edebi hayatına yönelik makalelere de *Emel* sayfalarında yer verilir. *Emel*'de yer alan ve siyasi ve fikir ağırlıklı yazılar genel olarak Kırimer ve Ülküsal, "Başyazı" adı altında Hakan Kırımlı ve Zafer Karatay tarafından, tarihi yazılar Abdullah Zihni Soysal tarafından, eğitim ile ilgili yazılar Mehmet Halim Vani, Halil Fehim, Lütfiye Ülker tarafından kaleme alınır.

Emel'in her iki yayın döneminde Kırım Türk-Tatar lehçesiyle şiirler, çınlar, ata sözleri ve halk türküleri yayımlanır. Yayımlanan şiirlerde Kırım'a duyulan vatan ve millet sevgisinin hakim olduğu görülür. Bu döneme Bekir Sıtkı Çobanzade ve Çorabatır¹¹⁹ (Raşit Aşki Özkırım) *Emel*'in milli şairi niteliğindedirler. II. yayın döneminde yayımlanan şiirlerin çoğu I. yayın döneminde yayımlanan şiirler yeniden, ancak bu sefer Kırım-Tatar Türkçe'siyle birlikte Türkiye Türk'çesine çevrilmiş olarak dergi sayfalarında yer alır.

Emel'de yer alan hikayeler genelde eğitici, öğretici, ve ders verici mahiyet taşır. I.yayın döneminde hikayeleri yayımlar arasında Kırimer başta gelir. Kırimer, "Nurlu Kabirler" adlı seri halinde yayımlanan hikayelerinde Kırım Türk tarihini üç devirde ele alınır. Kırimer, bu hikayelerin dışında Kırım içtimai hayatını çeşitli yönlerden ele alan hikayeler de kaleme alır. *Emel*'in ilk yıllarında Romence'den

¹¹⁹ 21 Mart 1893 yılında Adapazarı'da dünyaya gelir. İlk ve orta okulu burada bitirdikten sonra , yüksek tahsilini İstanbul'da ki Fatih Medresesi'nde tamamlar. Balkan ve Birinci Dünya Savaşı'na subay olarak katılır. Çanakkale Savaşında Dört yıl mücadele eder. Bir süre ticaretle uğraşır. Meslek hayatına İstanbul Defterdarı'nda memur olarak tamamlar. Kırımsar (Niyazi Kırımlı), "Çorabatır'ın (Raşit Aşki Özkırımlı) Ardından", *Emel*, Sayı 55, Kasım-Aralık 1969, s.12., İbrahim Otar, "Raşit Aşki Özkırımlı (Çorabatır), *Emel*, Sayı 55, Kasım-Aralık 1969, s. 17-22.

çevrilen ve konu itibarıyla doğruluk, adalet gibi sosyal konuları içeren hikayeler dergi sayfalarında yer alır. *Emel*'in II. yayın döneminde özellikle *Lenin Bayrağı* gazetesinden ve *Yıldız* dergisinden edebî türlerde çok sayıda aktarmaların yapıldığı görülür.

Emel'de çok az sayıda yer alan resimlerdeki karakterlerin başında Çelebi Cihan ve Gaspıralı İsmail Bey gelir. II. yayın döneminde ise Mustafa A. Cemiloğlu resimleri yayımlananlar arasında birinci sırada gelir. Bu resimler genelde özel sayılarda mevcuttur. *Emel*'de 1. yayın döneminde yer alan tek piyes Necip Hacı Fazıl tarafından kaleme alınan Kırım piyesidir. Bu piyes *Emel*'de seri yazı halinde yayınlanır.

Emel, I. yayın döneminde "Yurttan Haberler" başlığı altında o yıllarda Kırım'da çıkan gazete, dergi ve kitaplardan; "Kardeş Memleketlerden" başlığı altında Türkiye'den, Türkistan'dan, İdil-Ural'dan, Azerbaycan'dan, Kafkasya'dan edindiği bilgileri devamlı olarak okuyucularına sunar. Sık sık İslam aleminden ve dünyadan haberler yayınlarak okuyucularını haberdar etmeye çalışır. II. yayın döneminde özellikle 1983 yılından sonra dergi sayfalarında "Sürgün Hatıralı" adlı seri yazılarda, sürgünü bizzat yaşamış ve o döneme şahitlik etmiş kişilerin hatıralarına yer verilir. "Diasporadaki Köylerimiz" adlı seri yazılar ise Türkiye'nin çeşitli köylerine yerleşmiş olan Kırım-Tatar Türkleri'nin kültür hayatını ve yaşamlarını konu edinir. "Haberler" başlığı altında Kırım ve Kırım-Tatar Türkleri ile ilgili Türkiye'de, dünyada ve Kırım'da ki gelişmelere ve çıkan yazılara yer verilir.

Emel' in dış kapağında 1.sayıdan 25. sayıya kadar kapağın en üstünde sağdan sola doğru tarih, yıl ve sayı yazılıdır. Kapağın üst kısmında Arapça büyük puntolarla *Emel Mecmuası* yazılıdır. Bu yazının hemen yanında abone şartlarının belirtildiği bilgiler yer alır. Bunların altında ise derginin sorumlu müdürünün adı, Latin harfleriyle *Emel Medjmuasi* yazısı, hemen altında Arap harfleriyle "İlmi, edebi, içtimai, İktisadi on beş günlük mecmuadır" ibaresi yazılıdır. Yine aynı sırada Latin harfleriyle dergini çıkarıldığı yer belirtilir. Dış kapağın ortasında ise Dobruca'dan ve

kraliyet ailesinden alınan resimlere yer verilir.¹²⁰ Dış kapağın en alt kısmının ortasında derginin yayınlandığı matbaanın adı yer alır.

Emel'in 25. sayısından itibaren dış kapağın üstünde bulunan ibarelerin kaldırıldığını görürüz. Arap Harfleriyle *Emel Mecmuası* yazısı, bir tablo içinde yer almaktadır. Tablonun hemen altında yer alan sütunda tarih, italik Latin harfleriyle *Emel Medjmuasi*, hemen altında "ilmi, edebi, içtimaî, iktisadi ve siyasi on beş günlük mecmuadır." İbaresini yer alır. Yine aynı sütunda yıl ve sayı belirtilir. Kapağın ortasında bazen bir çerçeve içinde dergi içinde yer alan yazılar "İçindekiler" kısmı şeklinde yer alır.

Emel'in dış kapağı 1932 yılından 1937 yılına kadar fazla bir değişikliğe uğramadan devam eder. Nisan 1937'dan (4. sayı) itibaren tablonun hemen altında yer alan sütundaki bilgilerin büyük bir bölümünün Latin harflerine çevrildiği görülür. Yine aynı sütunda yer alan *Emel Medjmuasi* ibaresi *EMEL (IDEAL)* şeklinde değişir. 1960 yılında başlayan İkinci Yayın döneminde *Emel*'in kapak düzeni fazla bir değişikliğe uğramadan devam eder.

1. Kanuni Sani 1939 yılının 134 numaralı sayısından itibaren derginin dış kapağının yeniden değiştiği görülür. En üstte "Kırım Kırımlılarıdır" ibaresi ile "İstiklal Haklarıdır" yazısının ortasında Arap harfleriyle *Emel* yazılıdır. Bu yazıların altında "Kırım Milli Kurtuluş Hareketinin Organı" bunların da altında numara, tarih ve yıl yazılıdır.

Emel, aynı formda 1939 yılının Temmuz ayında 140 numaradan itibaren Latin harfleriyle yayınlanmaya başlar. 1940 İkinci kanun 146 numaradan sonra ise kapağın üst kısmında *Emel* yazısının hemen altında "edebi, ilmi, içtimaî, iktisadi ve siyasi aylık mecmuadır" şeklinde değişik formda ve kapanana kadar yayımlanmaya başlar. Derginin dış kapağının iç kısmında ise genelde bir şey yer almaz. Bazen ticari ilanlar, okuyucuların abone paralarını ödemelerini talep eden yazılar yer alır.

¹²⁰ *Emel*'in 1. Kanuni Sani 1930 tarihli ilk sayısının dış kapağında bir kare içersinde Romanya Kraliçesi Maria ile kızı prenses İliona'nın resmi yer alır.

Emel, II. yayın dönemine, kapağın üst kısmında büyük puntolarla "Emel" yazısı, bu yazının hemen altında iki aylık fikir-kültür dergisi ibaresi yer alır. Kapağın ortasında ise bir çerçeve içinde içindekiler bölümü, bu bölümün sağ alt köşesinde sayı ve tarih bilgileri yer alır. Uzun bir süre bu formlarda yayın yapan dergi 136. sayıdan itibaren açık mavi zemin üzerine aynı formda ancak bu sefer İçindekiler bölümüne Kırım haritası yerleştirilir. 176. sayıdan itibaren ise dergi kapağından içindekiler kısmı kaldırılarak Kırım haritasının içine Tarak Tamga işareti yerleştirilir. Bu sayıdan sonra dergi farklı renklerle yayınlanır. 191. sayıdan itibaren *Emel*'in kapak düzeni değişerek, kapağın üst kısmı aynı kalmakla beraber, büyük bir bölümünü kaplayan kısmında Kırım'a özel minyatürler ve resimler yer alır. *Emel*'de farklılık arz eden bir kapak karşımıza çıkar. 1991 yılında *Emel* tarafından Kırmı – Tatar Türklerinin Kırım'a dönmelerine yardım etmek maksadıyla başlatılan kampanyanın afişi kapak sayfasında yer alır.

Reklamlar dergi, gazete gibi yayın araçları için hayati önem taşır. *Emel*'in arka kapağında ilk zamanlar yerel reklamlar görülür. En çok yayınlanan reklam Köstence'de avukatlık yapan Abdullah Mustafa'nın reklamıdır. Daha sonra Göz hastalıkları uzmanı Dr. İbrahim Beyin reklamı gelir. İlgi çekici reklamlardan biride Muhsin Hasan Beyin Manifatura dükkanını konu alan reklamıdır. *Emel*'de 1934 yılından sonra *Kafkasya Dağlıları*, *Azerbaycan Yurt Bilgisi* gibi muhaceretteki Türk dünyası basının reklamlarına yer verilir.

Emel'in II. yayın döneminde yayımlanan reklamların başında Ziraat Bankası, Vakıfbank, Türkiye Denizyolları, Tekel, Etibank gibi devlet kurumlarının başta geldiği görülür. Özel sektöre ait reklamların başını ise Ülker ve Goetze Hususi Tamir Segmenleri ve Contaları gelir. Bu reklamları Kam-Par Kolektif Şirketi Yedek Parçaları, Dizel Magnet reklamları takip eder.

Emel, ilk yayınlandığında abone şartları senelik 400 Ley,¹²¹ iki aylık 250 Ley, yurt dışında senelik 600 Ley, iki aylık 350 Ley olarak fiyatı belirlenir. 38. ve 39. sayıdan itibaren abone şartları; senelik 400, altı aylık 250 Ley, yurt dışında senelik

¹²¹ Ley: Romanya para birimi.

600, altı aylık 350 Ley olarak yeniden düzenlenir. 1932 yılından itibaren ise *Emel*'in şekliyle birlikte abone ücretleri de değişir. Buna göre senelik 650, altı aylık 130 Ley, yurt dışında senelik 400, altı aylık 210 Ley olarak belirlenir.

Emel, II. yayın hayatına yıllık Türkiye dahilinde 12, Türkiye haricinde 24, Üniversite öğrencilerine 6 Lira ile başlar. 43. sayıdan itibaren Türkiye dahilinde 15, Türkiye haricinde 30, Üniversite öğrencilerine 10 Lira; 57. sayıdan itibaren Türkiye dahilinde 20, Türkiye haricinde 30, Üniversite öğrencilerine 10 Lira; 61. sayıdan itibaren Türkiye dahilinde 20, Türkiye haricinde 40, Üniversite öğrencilerine 10 Lira; 67. sayıdan itibaren Türkiye dahilinde 30, Türkiye haricinde 60, Üniversite öğrencilerine 15 Lira; 92. sayıdan itibaren Türkiye dahilinde 40, Türkiye haricinde 80, Üniversite öğrencilerine 20 Lira; 103. sayıdan itibaren Türkiye dahilinde 60, Türkiye haricinde 120, Üniversite öğrencilerine 45 Lira; 114. sayıdan itibaren Türkiye dahilinde 100, Türkiye haricinde 200, Üniversite öğrencilerine 70 Lira; 121. sayıdan itibaren Türkiye dahilinde 140, Türkiye haricinde 500, 133. sayıdan itibaren Türkiye dahilinde 400, Türkiye haricinde 600; 139 sayıdan itibaren Türkiye dahilinde 900, Türkiye haricinde 25 Dolar veya 50 Mark;¹²² Türkiye dahilinde 141 sayıdan itibaren 1100; 151. sayıdan itibaren 1500; 157. sayıdan itibaren 2000; 163. sayıdan itibaren 500; 168. sayıdan itibaren 5000, 174. sayıdan itibaren 10.00; 180. sayıdan itibaren 30.00; 187. sayıdan itibaren 50.00; 194. sayıdan itibaren 100.00; 199. sayıdan itibaren 200.000; 205. sayıdan itibaren 500.00; 210. sayıdan itibaren 1.000.000; 217. sayıdan itibaren 2.000.000 Lirayla devam eder.

224. sayıdan itibaren *Emel*, T.C. Başbakanlık Tanıtma Fonu Kurulu Başkanlığı'nın katkılarıyla yayınlanmaya başlar.

Emel'in iç sayfaları başlangıçta iki sütun halinde düzenlenir. Ancak bazen ilk sayfalar tek sütun halinde okuyucuya sunulur. Haziran 1936 tarihinden itibaren (6. sayı) derginin sayfaları tek sütun haline getirilir ve dergi kapanana kadar böyle devam eder.

¹²² Bu tarihten sonra Türkiye haricinde fiyatta bir değişiklik olmaz.

Dergide yer alan ilk yazılar genellikle Kırmır, Ülküsal Zafer Karatay ve Hakan Kırmırlı tarafından kaleme alınır. Bunların dışında Bekir Akcar gibi imzalar da karşımıza çıkar. *Emel*'de yer alan ilk yazılar genelde Kırım İstiklal Davasının sebepleri, esaslarını ve bunlarla ilgili alınacak tedbirleri konu alan yazılardır.

Emel'in 1.yayın hayatında özel sayılarda yayınlanır. Bu sayıları şu şekilde sıralayabiliriz:

- İsmail Gaspıralı adına düzenlenen özel sayı (10 Eylül 1930, 18. sayı.),
- 1 Haziran 1933 tarihinde Kırmır tarafından Köstence'de verilen konferans ve onun adına düzenlenen özel sayı
- Kırmır'ın 25 yıllık siyasi mücadelesini konu edinen öze sayı,
- Gaspıralı İsmail tarafından 1883 yılında çıkartılmaya başlayan Tercüman adına düzenlenen özel sayı (23 Nisan1933, 5. sayı)
- Kırım Türklerinin Milli Mücadelesini yürütenlerin anısına Çıkarılan özel sayı (Mart-Nisan 1983,135.sayı)
- Mustafa Cemiloğlu için hazırlanan özel sayı(Mart-Nisan 1976)

Emel'de oldukça fazla yazı dizisi yer alır. Genellikle sağlık, ideoloji, eğitim gibi konular yazı dizisi halinde yayımlanır.

Emel'de takma adlarla yazı ve şiirler yayınlayanlar da vardır. Tespit edebildiğimiz kadarıyla takma adlar ile yazı yazanlar şunlardır. Ülküsal, "Tekin", "Dobrucalı"; Sefaaddin Rıza "Karanakçı", İsmail Otar "I. Arslan" ve "Tonguç", İbrahim Otar "I.Otar", Bekir Akcar "Totmanlı" ve "B.M."; Raşit Aşkı Özkırım "Çorabatır", Edige Kırmal "Kırmırlı Yiğit", Ali Kemal Gökğiray "Kırimsar", Ahmet Özenbaşlı "İndemez", Sabri Arıkan "Alaç"; Fahrettin Kerim Gökay "Tonguç".

Dergini özellikle birinci yayın hayatından dizgi ve baskı bazı sayılarda iyi yapılamadığı gibi bazı baskı hataları da vardır. Birinci yayın hayatında aynı yazı içinde farklı puntolarla yazılar yayınlandığı gibi ilk harflerin bazıları küçük bazılarında büyük olarak yazılır.II. yayın hayatında özellikle 1991 yılından sonra gerek dizgi gerekse de baskı oldukça iyi bir hale getirilir.

VI. Cilt; Sayı 1-12 (No: 98- 109), 1.Kanuni Sani 1936-1.Kanuni Evvel 1936, 8.(105) ve 9. (106) sayılar birlikte çıkar. Bu sayı 48 sayfadır. Diğer sayılar 40'ar sayfa olarak düzenlenir. Toplam 488 sayfadır. Bu ciltte 74 makale, deneme, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 12 şiir, 1 hikaye yayımlanmıştır.

VII. Cilt; Sayı 1-12 (No: 110-121), 1. Kanuni Sani 1937- 1.Kanuni Evvel 1937, 2.sayı (No:111) 34, 4.sayı (No:113) 42, 11.sayı (No:120) 66 sayfa, diğer sayılar 40'ar sayfa olarak düzenlenir. Toplam 507 sayfadır. Bu ciltte 58 makale, deneme, biyografi, tercüme ve diğer türlerde düz yazı, 15 şiir, 6 hikaye, 3 resim yayımlanmıştır.

VIII. Cilt: Sayı 1-12 (No: 146-155), 1. Kanuni Sani 1938- 1. Kanuni Evvel 1938, 40'ar sayfa olarak düzenlenir. Toplam 480 sayfadır. Bu ciltte 49 makale deneme, biyografi, tercüme ve diğer türlerde düz yazı, 7 şiir, 6 hikaye, 2 resim yayımlanmıştır.

IX. Cilt; Sayı 1-12 (No: 134-145), 1. Kanuni Sani 1939-1.Kanuni Evvel 1939, 9. ve 11, sayılar 32'şer sayfa, 10. sayı 48 sayfa, diğer sayılar 40'ar sayfa olarak düzenlenir. Toplam 394 sayfadır. Bu ciltte 67 makale, deneme, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 6 şiir, 2 hikaye yayımlanmıştır.

X. Cilt: Sayı 1-12 (No: 146-155), İkinci Kanun 1940- Kanuni Evvel 1940, 150.ve 151., 152. ve 153. sayılar birlikte çıkar. Bu sayılar 60'şar sayfa, 148. sayı 33 sayfa diğer sayılar 32'şer sayfa olarak düzenlenir. Toplam 241 sayfadır. Bu ciltte 47 makale, denem, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 1 şiir yayımlanmıştır.

I. Cilt: Sayı 1-12, Kasım 1960- Eylül 1962, 2. sayı 42, 4. sayı 43, 7. sayı 48, 8. sayı 56 sayfadır. Diğer sayılar 40'ar sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte toplam 98 makale, deneme, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 10 şiir, 6 hikâye, 13 resim yayımlanmıştır.

II. Cilt: Sayı 13-18, Kasım 1962, Eylül- Ekim 1963, 14. sayı 32 sayfa, diğer sayılar 40'ar sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte toplam 43 makale, deneme, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 3 şiir, 4 hikaye, yayımlanmıştır.

III. Cilt: Sayı 19- 24, Kasım-Aralık 1963, Eylül-Ekim 1964, 19. ve 20. sayılar 40'ar sayfa, diğer sayılar 64'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte toplam 35 makale, deneme, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 5 şiir, 2 hikaye ve 5 resim yayımlanmıştır.

IV. Cilt: Sayı 25- 30, Kasım-Aralık 1964, Eylül-Ekim 1965, 29. ve 30. sayılar 48'er sayfa, diğer sayılar 64'er sayfa olarak düzenlenmiştir. Bu ciltte toplam 40 makale, denem, tercüme , biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 7 şiir, 3 resim, 1 harita yer alır.

V. Cilt: Sayı 31-36, Kasım-Aralık 1965, Eylül-Ekim 1966, 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte toplam 47 makale, deneme, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 6 şiir, 2 resim yayımlanmıştır.

VI. Cilt: Sayı 37-42, Kasım-Aralı 1966, Eylül-Ekim 1967, 41. sayı 47 sayfa, diğerleri 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte toplam 37 makale, deneme, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 6 şiir, 2 resim, 1 hikaye yayımlanmıştır.

VII. Cilt: Sayı 43- 48, Kasım-Aralık 1967, Eylül-Ekim 1968. Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte toplam 43 makale, deneme, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 3 şiir, 1 harita yayımlanmıştır.

VIII. Cilt: Sayı 49-56, Kasım-Aralık 1968, Ocak-Şubat 1970. Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte toplam 45 makale, denem, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 29 şiir, 3 resim yayımlanmıştır.

IX. Cilt: Sayı 57-60, Mart-Nisan 1970, Eylül-Ekim 1970. 57.sayı 64 sayfa, diğer sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenmiştir. Bu ciltte 26 makale, deneme, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 1 hikaye yayımlanmıştır.

X. Cilt: Sayı 61-66, Kasım-Aralık 1970, Eylül-Ekim 1971. Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte 23 makale, denem, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 7 şiir, 1 resim yayımlanmıştır.

XI. Cilt: Sayı 67-72, Kasım-Aralık 1971, Eylül-Ekim 1972. Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenir. Toplam 288 sayfadır. Bu ciltte 29 makale, deneme, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 8 şiir, 3 resim yayımlanmıştır.

XII. Cilt: Sayı 73-78, Kasım-Aralık 1972, Eylül-Ekim 1973. Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte 28 makale, denem, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 6 şiir, 2 resim, 1 piyes yayımlanmıştır.

XX. Cilt: Sayı 121-126, Kasım-Aralık 1980, Eylül-Ekim 1981, Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenir. Toplam 288 sayfadır. Bu ciltte, 23 makale, denem, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 4 şiir yayımlanmıştır.

XXI. Cilt: Sayı 127-132, Kasım-Aralık 1981, Eylül-Ekim 1982. Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenir. Toplam 288 sayfadır. Bu ciltte 16 makale, deneme, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 2 şiir yayımlanmıştır.

XXII. Cilt: Sayı 133-139, Kasım-Aralık 1982, Kasım-Aralık 1983, (Bu ciltte Mart-Nisan 1983 tarihinde yayımlanan 135. sayı Kırım-Tatar Türkleri'nin milli mücadelesini yürütenlere ithaf edilmiş özel sayıdır.) 48'er sayfa olarak düzenlenir. Toplam 350 sayfadır. Bu ciltte 34, makale, deneme, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 7 şiir, 7 resim, 1 hikaye yayımlanmıştır.

XXIII Cilt: Sayı 140-145, Ocak-Şubat 1984, Mart-Aralık 1984. 140. sayı 48, sayfa olarak düzenlenmiştir. 14-145. sayılar birlikte 183 sayfa olarak çıkar. Bu ciltte toplam 38 makale, deneme, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 5 şiir, 1 destan yayımlanmıştır.

XXIV. Cilt: Sayı 146-151 Ocak-Şubat 1985, Kasım-Aralık 1985. Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte 42 makale, deneme, tercüme biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 7 şiir, 1 destan, 2 resim yayımlanmıştır.

XXV. Cilt: Sayı 152-157. Ocak-Şubat 1986, Kasım-Aralık 1986. Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte 36 makale, denem, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 9 şiir, 1 resim, 1 masal yayımlanmıştır.

XXVI. Cilt: Sayı 158-163, Ocak-Şubat 1987, Kasım-Aralık 1987. 161 sayı 72 sayfa olarak, diğer sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte 36 makale, denem, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 3 şiir, 1 destan, 1 resim yayımlanmıştır

XXVII. Cilt: Sayı 170- 175, Ocak Şubat 1989, Kasım-Aralık 1989, Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte 42 makale, denem, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı yayımlanmıştır.

XXVIII. Cilt: Sayı 176-181, Ocak-Şubat 1989, Kasım-Aralık 1990. Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenmiştir. Toplam 288 sayfadır. Bu ciltte 37 makale, deneme, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 3 şiir yayımlanmıştır.

XXIX. Cilt: Sayı 182-187, Ocak-Şubat 1989, Kasım-Aralık 1990. Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenmiştir. Toplam 288 sayfadır. Bu ciltte 43 makale, deneme, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 3 şiir, 1 resim yayımlanmıştır.

XXX. Cilt: Sayı 188-193, Ocak-Şubat 1992, Kasım-Aralık 1992. Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte toplam 36 makale, denem, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 9 şiir, 1 resim, 1 masal yayımlanmıştır.

XXXI. Cilt: Sayı 194-199, Ocak-Şubat 1993, Kasım-Aralık 1993. Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte toplam 43 makale, denem, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 5 şiir, 1 resim yayımlanmıştır.

XXXII. Cilt: Sayı 200-205, Ocak-Şubat 1994, Kasım-Aralık 1994. Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu sayıda toplam 47 makale, denem, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 1 şiir yayımlanmıştır.

XXXIII. Cilt: Sayı 206-211, Ocak-Şubat 1995, Kasım-Aralık 1995. Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte 42 makale, denem, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 3 şiir, 4 resim yayımlanmıştır.

XXXIV. Cilt: Sayı 212-217, Ocak-Şubat 1996, Kasım-Aralık 1996. Bütün ciltler 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte toplam 27 makale, deneme, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 3 resim, 1 harita yayımlanmıştır

XXXV. Cilt: Sayı 218-223, Ocak-Şubat 1997, Kasım-Aralık 1997. Bütün ciltler 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte toplam 35 makale, denem, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı, 4 resim yayımlanmıştır.

XXXVI. Sayı 224-227, Ocak-Şubat 1998, Temmuz-Haziran 1998. Bütün sayılar 48'er sayfa olarak düzenlenir. Bu ciltte toplam 24 makale, denem, tercüme, biyografi ve diğer türlerde düz yazı yayımlanmıştır

II. BÖLÜM

DERGİDE YER ALAN YAZILAR

2.1. SİYASÎ YAZILAR

Yayınlanmaya başladığı tarihten itibaren *Emel* dergisinin siyasî gelişmelere büyük önem verdiği görülür. Siyasî yazıların büyük bölümünde Kırım Tatar Türkleri'nin istiklâl davası, Kırım yarımadasının Bolşevikler tarafından işgali ve Bolşeviklerin Kırım Tatar Türkleri'ne uyguladıkları baskılar ve sürgünler yer alır. Diğer siyasî yazılar ise devrin şartlarına göre farklı konularda belirir. Ancak bu yazıların çoğunluğunda da Kırım istiklâl davası ve Bolşeviklerin uygulamış oldukları baskılara göndermeler yapıldığı görülür.

Dergide yer alan siyasî yazıların büyük bölümünde Cafer Seydahmet Kırimer ve Müstecib Ülküsal'ın imzaları karşımıza çıkar. Bu isimlerden Kırimer'in derginin birinci, (1930-1940) yani Dobruca'daki yayın hayatında; Ülküsal'ın ise Türkiye'deki, yani ikinci (1960-1998) yayın hayatında *Emel*'in siyasî çizgisini tespit ettiklerini rahatlıkla söyleyebiliriz. Fakat burada bir noktayı hemen belirtmemiz gerekir. Bu da bu çizginin her iki isimde paralellik göstermesidir. Hemen her sayıda olmasa bile bu iki ismin dönemlerinde kaleme aldıkları siyasî içerikli yazılar birkaç sayı aralıklarla derginin sayfalarında yer alır.

Emel'in yayın hayatına 1930 yılında başladığını belirtmiştik. Ancak derginin sayfalarında bu yıldan daha önceki tarihlerde meydana gelmiş olaylar, haberler, özellikle Kırım'ın istiklâline yönelik siyasî gelişmeleri içeren yazılar büyük bir yekûn tutar. Bunu da tabîî karşılamak gerekir. Çünkü Bolşevik İhtilalinden sonra zorlu bir bağımsızlık mücadelesine giren Kırım-Tatar Türkleri, özellikle de aydınlar, bu konuyu olabildiğince işleyerek "Kırım İstiklâl Davasını" sürdürmeyi ve buna ulaşmayı hedeflemişlerdir.

Buna göre *Emel*'in 1930 tarihli 12. sayısında Cafer Seydahmet Kırimer, Kırım istiklâl davasının, 1774'te Osmanlı Devleti ile Rus Çarlığı arasında imzalanan

Küçük Kaynarca Antlaşması'nın Rusya tarafından ihlal edilmesiyle başladığı inancındadır.¹ Kırimer, Kırım ilhak edilir edilmez 30 bine yakın mücahidin öldürüldüğünü, birçok köyün yağmalandığını da ifade ettiği yazısını şöyle sürdürür :

"Bütün tarihinde ancak istiklâl ve din aşkıyla yaşamış ve bu uğurdaki fedakarlıklarıyla Türk tarihinin en parlak sayfelerini canlandırmış olan Kırım, Ruslar'ın her müdahale ve entrikasını canıyla, kaniyle karşılamıştı.

Bu devirde Kırım'da Ruslarla boğaz boğaza cenkleşenlerin, yakılan köylerin, mücahitleri bildirmek maksadıyla öldürülen çocuk çocuğun mükedderi önünde candan sarsılmamak kabil değildir.

İşte Kırım istiklâl davası bu mukaddes hak uğrunda ölen şehitlerin mübarek ruhlarının Kırım âfâkında yükselmesi tarihîyle başlar..²

1774'te imzalanan Küçük Kaynarca Antlaşmasıyla bağımsız hale gelen Kırım, 8 Nisan 1783 tarihinde Ruslar tarafından işgal edilir. Kırım'ı işgal eden Ruslar, burada birtakım idarî düzenlemeler yapar. Bu düzenlemelerin başında Kırım-Tatar Türkleri'nin topraklarının ellerinden alınması ve yurtlarından zorla göç ettirilmeleri gelir. *Emel*'e göre bu uygulamalar Rus Çariçesi II. Katerina'nın Kırım'ı ilhak etmesinin hemen ardından 8 Nisan 1783 tarihinde Karasubazar şehrinde yayınladığı beyannameye ters düşmektedir. Kırimer "Kırım İstiklâl Davası" adlı yazısında, daha bu beyannamenin mürekkebi kurumadan Ruslar tarafından Kırım-Tatar Türk köylülerinin jandarma zoruyla topraklarından sürüldüklerini, camilerinin kiliseye çevrildiğini, vakıf arazilerine el konulduğunu, bunların resmî ve adlî vesikalarda yer aldığını belirtir.³

1917 yılında Rusya'da ihtilal olur; çarlık rejimi yıkılır. Kırım-Tatar Türkleri de bu özgürlük ortamından faydalanarak Rus Çarlığı'na bağlı diğer milletler gibi yer altındaki gizli teşkilatlarını resmî hale getirerek faaliyet göstermeye başlar. Nitekim 25 Mart 1917 tarihinde Akmesic'te toplanan Bütün Kırım Müslüman Kongresi, Kırım Türkleri'nin Millî Kültür Muhtariyeti'ni ilan ederek Kırım Merkez İcra Komitesi'ni oluşturur. Kırimer, Kurultayın toplanması ile ilgili düşüncelerini şu ifadelerle dile getirir:

¹ Cafer Seydahmet Kırimer, "Kırım İstiklâl Davası", *Emel*, Sayı 12, 1930, s. 117.

² Kırimer, *a.g.m.*, s. 118.

³ Kırimer, *a.g.m.*, s.118.

Komutanlığı Kırım'da düzeni yeniden kurup koruyabilecek hükümetin bu parlamento tarafından teşkil edilebileceğini anlamıştı. Çünkü, bu Millet Meclisi hakikaten bütün milleti etrafında toplayan bir iman ve emel mâbedi idi."⁶

Bu hava içinde 8 Mayıs 1918 tarihinde Akmescit'te Kırım Millî Parlamentosu yeniden toplanır. Toplantıda Kırım'da yaşayan diğer milletlere mensup temsilcilerinin de katılabileceği Kırım Koalisyon Hükümeti'nin oluşturulmasına karar verilir. 25 Haziran 1918 tarihinde general Süleyman Sulkeviç'in başkanlığında Kırım Ülke Koalisyon Hükümeti kurulur. *Emel*, Kırım Parlamentosu'nu böyle bir davranışa yönelten en önemli sebebin, Kırım anayasası ilkelerine bağlı kalmak, hak ve adalet prensiplerinden ayrılmamak şeklinde yorumlar.⁷

Almanlar Birinci Dünya Savaşı'nda yenilir, galip devletlerle yaptığı anlaşmalar sonucu işgal ettiği yerlerden çekilir. Almanların Kasım 1918'de Kırım'ı terk etmesi üzerine Kırım'a Çarlık taraftarı general Denikin askerleri hakim olur. Bu ordunun desteğiyle Kırım'da Salamon Kırım hükümeti ⁸ kurulur. Kırım-Tatar Türkleri Çar taraftarlarıyla işbirliği yapmamak ve uluslararası arenada Kırım'ın bağımsızlık davasını tehlikeye atmamak için bu hükümete katılmazlar.⁹ Salamon Kırım Hükümeti'nin yerine Nisan 1918'de yine aynı çizgide hareket eden general Wrangel hükümeti ¹⁰ yer alır, ancak bu hükümet de Kasım 1920'de Bolşevikler'in hakimiyeti ele geçirmesi üzerine Kırım'ı terk etmek zorunda kalır.

Kasım 1920'de Kırım'ı işgal eden Bolşevikler, verdikleri vaat ve taahhütlere uymayarak Kırım Tatar Türklerinin hak ve hürriyetlerini tanımazlar. 1930 yılında "Bütün dünyayı hakka ve adalete boğacağını iddia eden Bolşeviklerin, Kırım istiklâline nasıl muhalefet edebilirler?" diye soran Kırimer, sorunun cevabını *Emel* sütunlarında yine kendisi verir:

⁶ Kırimer, "Alman İşgali ve Kırım İstiklâl Davası", *Emel*, Sayı 24, 1930, s.150.

⁷ Kırimer, *a.g.m.*, s.151.

⁸ 16 Kasım 1918-17 Nisan 1919 tarihleri arasında Kırım'da Kadet Partisine bağlı Karaim Türklerinden Salomon Kırım tarafından kurulan hükümet. Bu hükümette 4 Kadet, 1 Sosyalist İhtilalci (Es-Er), 2 partisizin ve bir generalden oluşur. Hükümetin hedefi eski Çarlık Rusyasının ihyası için çalışmaktır.

⁹ Müstecip Ülküsal, "Cafer Seydahmet Kırimer ve Kırım Davası", *Emel*, Sayı 75, 1973, s. 6.

¹⁰

"İkinci Alexandr'ın - Kırım'ı bu menfur halktan temizlemeli - düsturu yalnız çarların değil, Kızıl Ruslar'ın da mukaddes şiarı oldu. Bolşevikler de, Türk tarihînin bilindiği günden beri Türk olarak tanınmış olan Kırım'ın Türklüğüne son vermek istiyorlar. Kırımı Türklük cephesinden silmek için şiddetle yürüyorlar."¹¹

Kırım'ın son olarak Bolşeviklerin eline geçmesi Kırım Türk tarihî için bir felaket olur. Kırım Türk kültürü büyük ölçüde tahribe uğrar. Kırım Türk-Tatarları'na karşı yürütülen Ruslaştırma ve imha siyaseti ise bütün hızıyla devam eder. Bu devirde yalnız millîyetçi Kırım-Tatar Türkü değil, Komünizmi benimsemiş ve bunların siyasî partilerine girerek faaliyet göstermiş olan Kırım-Tatar Türk gençleri de çeşitli bahanelerle millîyetçilikle suçlanarak ya haps edilir, ya da sürgüne maruz kalır.

Bolşevikler'in imha ve Ruslaştırma siyasetleri derginin sayfalarında, Kırimer'in kaleminde "Kırım sanayi'sini kurmuş, yollarını açmış, medenîyet ve kültürünün temellerini hazırlamış olan Kırım-Tatar Türkleri'nin yalnız memleketlerinin zenginliklerinden değil, kendi topraklarından aldıkları mahsullerinden ve hatta Kırım sahillerinde tutulan balıklardan bile mahrum edilmişlerdir"¹² şeklinde yer alır.

Kırım-Tatar Türkleri'ne uygulanan bu siyaset, Kırım-Tatar Türkleri'nin Kırım istiklâlî etrafında daha sıkı birleşmelerine neden olur. *Emel*, 1917'de Kırım geçleri tarafından başlatılan Kırım İstiklâl davasının öneminin Kırım-Tatar Türkleri tarafından bu şekilde daha iyi anlaşıldığını ifade eder.¹³

Kırimer "Kırım İstiklâl Davasının Sebepleri ve Esasları" adlı yazısında ise Kırım istiklâl davasının nedenlerini belirtir:

"Esirliğin zilletini ve mağduriyetini anlayan his eden insanların hürriyete can atmalarının sebebi ne ise, mahkum milletlerin istiklâl davalarının sır ve hikmeti de odur. Fertler ve milletler esirlikten kurtulmak gayesine yalnız iktisadi sebeplerle değil bilhassa medenî ve manevî emellerle can atarlar. Buna binaen hürriyet ve istiklâl mücadeleleri cihan

¹¹ Kırimer, "On Yıllık Facia", *Emel*, Sayı 22, 1930, s.120.

¹² Kırimer, "Bolşevikler Devrinde Kırım İstiklâl Davası", *Emel*, Sayı 28, 1931, s.7.

¹³ Kırimer, *a.g.m.*, s.8.

tarihinde yalnız siyaset hukukta değil, aynı zamanda, hars ve medenîyetin tealisinde de mühim esaslar olmuşlardır."¹⁴

Kırimer, Kırım istiklâl davasında yalnız düşmanlarına karşı ısrarcı olmadıklarını, hürriyet ve istiklâl mücadelelerinin yalnız siyaset ve hukukta değil, aynı zamanda kültür ve medenîyet sahasında da komşularına örnek teşkil ettiği için dostlarına karşı da ısrarcı olduklarını ifade eder.¹⁵

Emel dergisinde Kasım 1960'da yayımlanmaya başlayan ikinci yayın dönemindeki siyasî meselelerin başında, Sovyetler Birliği'nin hakimiyeti altındaki milletlere uyguladıkları politikalar başta gelir. Bunun dışında, o tarihlerde bağımsızlığını yeni kazanmış veya bağımsızlık mücadelesi veren milletlerin içinde bulundukları siyasî vaziyet de *Emel* sayfalarında yer alır.

1960'da başlayan ikinci yayın döneminde *Emel*'in sayfalarındaki imzaların çoğunun Ülküsal'a ait olduğunu görürüz.

Emel sayfalarında sık sık yer verilen Sovyetler Birliği'nin, hakimiyeti altındaki milletlere uyguladıkları politikaları içeren yazılarda, bu politikaların 1918 ihtilaliyle başlamadığını, bunların temelinin Rus Çarı I. Petro'nun vasiyetinin¹⁶

¹⁴ Kırimer, "Kırım İstiklâl Davasının Sebepleri ve Esasları", *Emel*, Sayı 30, 1931, s.5.

¹⁵ Kırimer, *a.g.m.*, s.6.

¹⁶ 1) Askeri daima harbe alıştırıp cengaver tutmak için Rus milletinin devamlı harp halinde bulunması lazımdır. Mali işlerin ıslahı için bir aralık asker istirahat ettirilse dahi müteakiben orduların tanzimi ile her an hücumu müsait vakit gözetilmelidir. Bu suretle Rusya'nın kuvvetinin artması ve menfaatlerinin genişletilmesi için sulh ve asayiş zamanı, harbe ve harbin neticesi sulha kuvvetli bir vesile ittihaz edilmelidir.

2) Harp zamanında Avrupa'nın en malumatlı millet ve kavimleri arasından subayların, sulh zamanında ilim ve maarif erbabının getirilmesi için bütün imkanların sarf edilmesine, diğer memleketlerin menfaat ve kıymetlerinden Rus milletini istifade ettirmekle beraber kendisine mahsus kıymetlerden bir nesnenin dahi kaybolmamasına itina olunmalıdır.

3) Avrupa'da cereyan eden bütün işlere, anlaşmalara, ihtilaf ve kavgalara ve bilhassa şiddet yaklaştırılması sebebiyle vasıtalı olarak istifte edilebilen Almanya vukuatına fırsat düştükçe müdahale edilmeli ve el konulmalıdır.

4) Lehistan'a dahili ihtilaller ve daimi karışıklıklar aşılayarak tefrika sokmak, milletin ileri gelenlerini para kuvveti ile ele alarak hükümet ve meclislerinde nüfuz sahibi olup kral intihabına müdahale edebilmek için rüşvet usulünü kullanmak ve Rusya taraftarı olanları tahta geçirmek, bundan sonra da himaye bulundurmak için memleket içine Rusya askerini sokarak büsbütün yerleşmeye fırsat düşünceye kadar askerlerin uzun müddet oralarda uzun oralarda kalmasına gayret göstermek, buna muhalefet gösterecek komşu devletleri muvakkaten susturmak için fırsat gözetmek.

5) İsveç'ten mümkün olabildiği kadar fazla yer zapt olunarak tamamen mağlubiyetlerinin temini için Rusya aleyhine evvela İsveçlilerin harp ilanı ve hücum etmelerini sağlamaya çalışmak, bunun için

yerine getirilmesi olarak yorumlar. Rus İmparatorluğu'nun dinî taassup (Kırım Müslümanları'nı Hristiyanlaştırmak, Ruslaştırmak ya da Kırım'dan kovmak) ve siyasî amaç (Rusya'nın sıcak denizlere inmesi, sınırlarını Akdeniz'e kadar

İsveçlileri Danimarkalılardan ve Danimarkalıları İsveçlilerden soğutmak ve uzaklaştırmak, aralarında ihtilaf ve rekabetinin devamı için gayret ve ihtimam olunmak.

6) Rus İmparatorluk Hanedanının daima Alman hükümdarları Hanedanı arasında kız alıp ailece çoğalma, evlenme rabitaları, menfaat iştiraki temin etmeleri, bu suretle Almanya'ya nüfuz ederek bu memleketinde kendi menfaatimize bağlanması.

7) İngiltere Devleti'nin deniz işlerinde bize en ziyade muhtaç olduğu gibi, bizim deniz kuvvetlerimizin armasına da mezkur devletin pek çok faydası olabileceğinden ticarette ittifakını diğerlerine tercih ile, memleketimiz mahsulünden kereste ve sair eşyanın İngiltere'ye satılarak altınlarını memleketimize getirmek, iki taraf tacir gemicileri arasında devamlı işbirliği kurarak memleketlerimiz arasında ticaret ve deniz nakliyatlarını genişletmek.

8) Kuzeyde Baltık Denizi'nin, Güneyde Akdeniz'in sahillerine günden güne Rusların yayılmalarını sağlamak.

9) İstanbul ve Hindistan'a- mümkün olabildiği kadar yaklaşarak, İstanbul'a hükmeden bütün cihanın hükümdarı olur. Kaziyeyi müsellemesine dayanarak hah Osmanlı Devletine Kah İran devletine devamlı harpler açarak Karadeniz'de tersaneler kurulması için adım adım mezkur denizi, maksadın iyi netice vermesi için elzem bir yer olması hasebiyle Baltık Denizi'ni zapt ve Basra körfezine kadar gidebilmek içinde İran Devletinin yok olmasının çabuklaştırılması, şark memleketlerinin eski ticaretini Şam toprakları yolu ile iade ederek, cihanın ambarı mesabesinde olan Hindistan'a kadar gidilmesi, bundan alınacak netice ile artık İngiltere'nin altınlarına ihtiyaç duyulmaması.

10) Avusturya Devletinin ittifak ve birleşmesini temin ederek yaşamasına ihtimam olunması, bu devletin ilerde Almanya üzerinde hükümlan olma düşüncelerini görünüşte uygun görerek, el altından ise aleyhinde sair hükümdarların hasetlerinin tahrikine gayret ve her birerlerini Rusya'dan yardıma teşvik ile, ilerde mezkur memleketleri hükmümüz altına sokacak bir nevi himaye teşebbüs olunması.

11) Türkleri Rumeli kıtasından kovup uzlaştırmak için, Avusturya devletini hırslandırmak, İstanbul'un zabtında ise ya aleyhinde Avrupa'nın eski devletlerini harple tasallut ettirmek ve yahut alınan yerlerden kendilerine bir hissecik gösterilmek suretiyle kıskançlık ve rekabeti, yatıştırıldıktan sonra bunun da elinden alınması.

12) Papanın ruhani hükümetini inkar ile, Macaristan'da Osmanlı memleketlerinde ve Lehistan'nın güneyinde yayılmış olup Rum mezhebinde olan Hristiyanların hepsini etrafımızda toplayarak, kendileri için Rus devletini başvurulacak ve yardımcı kabul ettirip bunlara nüfuz etmek ve ruhban hükümeti vazifesi görmek için evvela mezhep bakımından bir başkanlık kurulmasına çalışılması ve bu yol ile düşmanlarımızın her birini topraklarında gayretli yardımcı ve dostlar kazanılması.

13) Bu suretle İsveçli perişan, İranlı mağlup, Lehli mahkum, Osmanlı'da zapt olunduktan sonra ordularımızı bir yerde toplayarak, Karadeniz ile Baltık Denizi, deniz kuvvetlerimiz tarafından muhafaza olunacağından, o vakit bütün dünyanın hükümdarlığını aramızda taksimi evvela Fransa Devleti'ne ve sonra Avusturya devletine ayrı ayrı ve gayet gizli olarak, teklif etmek, bu teklifi ikisinden biri muhakkak kabul edeceğinden her birini hırs ve kibirleri güzelce beslenerek, kabul edeni etmeyecek olanın tenkili için hazırlamak lazımdır. Çünkü Rusya Devleti Şark memleketlerini tek başına zapt etmiş bulunduğundan, Avrupa'nın büyük kısmını da henüz eline geçirmiş bulunacağından, bu iki devletten meydana kalacak olan hangisi ise onu da bilahare kolaylıkla kahr ve tenkil edebilecektir.

14) Bu iki devletten hiçbirinin Rusya Devleti'nin bu teklifini düşündüğümüz taktirde, aralarında geçimsizlik ve anlaşmazlık çıkmasına fikir yormak, bunu temin ettikten sonra her ikisini birbirinden uzaklaştırarak, kati bir fırsat gözetip, toplanmış olan orduları evvela Almanya üzerine sevk ile beraber bir taraftan da Anadolu'nun çeşitli kavimlerinden mürekkep bol asker ile dolu Azak Denizinden ve Şimal Denizindeki Arhahgel limanından çıkaracağı iki külliyyetli gemi kafilisini Akdeniz ve Baltık donanmalarının katılması ile, Akdeniz ve Şimal denizinden göndererek Fransa sahilini sel gibi basacağı sırada Almanya'da o sırada bu hale uğramış olur. Bu iki geniş memleket bu suretle mağlup ve münhezim olacağından Avrupa'nın geri kalan kısmı kolaylıkla ve savaşımadan boyun eğeceği tabii bir neticedir. İşte bu yolla bütün Avrupa kıtası fetih ve istila kabil olur. Emel, " Deli Petro'nun Vasiyeti", Cevdet Tarihi'nden günümüz Türkçesine nakil *Emel*, Sayı.80, 1975, s. 15-16.

genişletmek) gibi başlıca iki temel sebepten yola çıkarak hareket ettiğini, Bolşeviklerin de aynı yolu takip ettiğini belirtir. Bunun en büyük delili 1783'ten 1917'ye kadar beş milyon olan Kırım-Tatar Türk nüfusunun üç yüz bine inmesini ve Bolşevikler'in hakimiyeti ele geçirdiği 1918'den 1944 yılına kadar Kırım-Tatar Türkünün yarısının imha edilmesini örnek gösterir. Ülküsal, bu uygulamanın Bolşevikler'in Büyük Petro'nun vasiyetini yerine getirmesinden başka bir şey olmadığını dile getirir ve sözlerini şöyle sürdürür:

"Görülüyor ki, Kırım Türkleri'ne karşı Rusluğun tutumu 260 yıldan beri hiç değişmemiş, nihayet Deli Petro'nun vasiyetnamesi Komünist Moskova tarafından icra edilmiştir. Hem de bütün milletlere eşit muamele yapacaklarının ve yaptıklarının, esir milletlere hürriyet ve istiklâllerini yardım edeceklerini ve ettiklerini vaat ve ilan eden Rus Komünistleri tarafından... Evet, elli yıldan beri bu yalan vaatlere, sahte ve hileli propagandalara hâlâ devam eden, ne yazık ki, milletlerin ve insanların bir kısmını aldatabilen Komünist Moskova tarafından..."¹⁷

A. K. (Ahmet Karakaya) imzasıyla kaleme alınana "Bu Hırsın Sonu Nereye Varacak? " adlı yazıda, Bolşeviklerle Rus Çarlığı arasında hiçbir farkın olmadığını, Rusların nihai hedefinin dünyaya hakim olmak olduğunu, hatta Komünizmi kabul etmelerinin nedenini Rusların amaçlarını gerçekleştirmek için elverişli bir ortam yarattıklarına inanmaları olarak ifade eder.¹⁸

Ülküsal, *Emel*'de kaleme aldığı bir başka yazıda Lenin ve Stalin'in uyguladıkları politikalar ile Büyük Petro'dan beri Rus Çarlarının uyguladıkları politikaların aynı olduklarını savunur ve gerek Rus Çarlarının gerekse Bolşeviklerin Büyük Petro'nun vasiyetini yerine getirmek için her türlü hile, tehdit ve yalana başvurmaktan çekinmediklerini belirtir. Yazara göre, Lenin'in Kurtuluş Savaşı'nın ilk yıllarında Türkiye'ye yardım etmesinin asıl sebebi Türkiye'yi Batılı ülkelere karşı tampon devlet olarak kullanmaktır. Stalin'nin doğu illerimizden birkaçını istemesi ve Boğazlar'da ortak savunma bahanesiyle üst kurulması teklifinin ise Bolşeviklerin Büyük Petro'nun vasiyetinin peşinde olduklarının en büyük delili olarak gösterir.¹⁹

¹⁷ Müstecip Ülküsal, "Büyük Faciamın 23. Yıl Dönümü", *Emel*, Sayı 40, 1967, s. 2.

¹⁸ A. K., "Bu Hırsın Sonu Nereye Varacak?", *Emel*, Sayı 70, s. 8.

¹⁹ Ülküsal, "Türklük ve Kırım Davası", *Emel*, Sayı 77, 1973, s. 2-3.

Yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı gibi siyasî yazıların hemen hepsinde bu düşüncelerin dile getirildiğini görmekteyiz. Ayrıca yine bu yazılara baktığımızda Sovyetler Birliği'nin hakimiyeti altındaki milletlere uygulanan haksızlıkların uluslararası alanda, Türkiye ve Müslüman dünyasında yeterince yer almamasını bir talihsizlik olarak yorumlar. *Emel*, bunun nedeni olarak da mevcut düzenin korunmasının bu devletlerin menfaati olduğunu belirtir.

Emel'de yine söz konusu durumla ilgili olarak özellikle bağımsız ülkelerin, geri kalmış veya henüz bağımsızlığına kavuşamamış olan toplumlara Komünist Rusların amaç ve niyetlerinin, kullandıkları metotların yeterince anlatamadığı vurgulanır. Ayrıca Sovyetlerin yürüttükleri soğuk savaş karşısında daima savunmada kalmaları ve müdahale etmemelerinin büyük bir hata olduğu da sık sık dile getirilir.²⁰ "Dünya barışını korumayı amaç edindiğini, hak ve hürriyetlerin savunucusu olduğunu" iddia eden Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın da kayıtsızlığına değinen Ülküsal, milletleri esirlikten kurtarıp bağımsızlığa kavuşturmayı gaye edinen demokrat devletlerin umursamazlığını, jenosit suçunu işleyen Sovyetler Birliği'ne göz yummak ve bunu kısmen onaylamak olarak değerlendirir ve yazısını şöyle sürdürür.²¹

"İsrail'in işgali altındaki Arap topraklarında ahaliye baskı yapılıyor diye, BMT İnsan Hakları Komisyonu defalarca harekete geçirilir; Nijerya'da Biyafra'lılar sürgün ve imha ediliyor diye kıyamet koparılır; Kongo'da Uganda'da, Redazya'da insanlara zulüm ve işkence ediliyor dünya basını yaygara koparır; Güney Afrika'da, Sudan'da yerlilere ırk ayrımı yapılıyor diye devletlerin delegeleri birbirine girerler; Orta Doğu'da Arap-İsrail kavgası, Kıbrıs'ta Türk- Rum uyuşmazlığı dünya barışını tehlikeye sokuyor diye Doğu ve Batı blokları birbirlerini itham ederler; devlet adamları günlerce müzakereler yaparlar; gazeteler, dergiler sütunlar ve sahifelerle yazılar yayımlarlar...ama yurdunda uzak, mağdur yarım milyona yakın Kırım insanının, bahtsız Kırım Türkünün feryadına kulak veren çıkmaz ...hür ve müstakil Türk, Müslüman ve demokrasi dünyalarında hemen hemen kimsenin kılı kıpırdamaz."²²

Yine siyasî içerikli makalelerde dikkati çeken bir diğer nokta da her şeye rağmen Kırım istiklâl mücadelesinin sürdürüleceğinin ve bu mücadelenin Kırım'ın

²⁰ Ülküsal, "Sömürgecilik ve Sovyet Rusya", *Emel*, Sayı 2, 1961, s. 5.

²¹ Ülküsal, "Esir Milletler ve Jenosit", *Emel*, Sayı 65, 1971, s.3.

²² Ülküsal, *a.g.m.*, s.3.

bağımsızlığı sağlanıncaya kadar devam edeceğinin iddia edilmesidir. Yazılarda Kırım-Tatar Türkleri'nin bu mücadelelerine hür dünyanın yardım etmesi gereğine de işaret edilir.

Emel, Kırım-Tatar Türkleri'nin bağımsızlığının er ya da geç gerçekleştirileceğini,²³ Kırım-Tatar Türkleri'nin vatanlarına dönme mücadelesinin her türlü güçlüğü ve baskıya rağmen sürdürüleceğini bunun için hiçbir fedakarlıktan kaçınılmayacağını belirtir.²⁴

Kırım-Tatar Türkleri'nin bağımsızlık mücadelesinin başarıya ulaşması için yöntemin "Kırım Tatar-Türkleri'nin Rus Komünist sömürge imparatorluğunun manevî alanda yayılmasını önlemek, Amerika başta olmak üzere hür Batılı devletlere mücadelelerini anlatmak" şeklinde olması gerektiği tavsiye edilir.²⁵ *Emel*, bu mücadeleyi yürütmenin sanıldığı kadar kolay olmadığını belirtirken çok sıkı bir disiplin, esaslı bir program ve büyük miktarda malî desteğe ihtiyaçları olacaklarının da bilincindedir.²⁶

Emel'de yer alan siyasî yazılar yukarıda bahsettiklerimizle sınırlı değildir. Bahsi geçen ve farklı yazarlar tarafından konuyla ilgili bir çok yazı kaleme alınır. Bununla birlikte yazılar ya doğrudan doğruya "Kırım İstiklâl Davası"nı işlemekte yahut dolaylı bir şekilde bu konuya değinilmektedir. Kırım'ın bağımsızlığı düşüncesinin işlenmediği hiçbir yazı neredeyse yoktur.²⁷

Emel'de 1940'lı yıllar Japonya'sının o yıllarda kaydettiği hızlı gelişim ve değişimler üzerinde de durulur. Bununla birlikte Avrupa'da meydana gelen çeşitli sahalarındaki gelişmelere de ilgi duyulmuş ve bunlarla ilgili birtakım yazılar neşredilmiştir. II. Dünya Savaşı, Polonya ve Finlandiya'nın Ruslara karşı giriştikleri mücadelenin sebepleri gibi siyasî unsurların ağır bastığı konular ise daha fazla önemsenmiştir.

²³ Ülküsal, "Kırım Kurultayı'nın 50. Yıl Dönümü", *Emel*, Sayı 43, 1967, s. 11.

²⁴ Nadir Devlet, "Kırım Türklerinin Kremline Yeni Çağrıları", *Emel*, Sayı 80, 1981, s. 15.

²⁵ Ülküsal, "Esir Türk İlleri ve Sömürgecileri", *Emel*, Sayı 9, 1962, s. 3.

²⁶ Ülküsal, *a.g.m.*, s. 3.

²⁷ Bu cümlelerimizde siyasî yazılar kastedilmektedir.

tarihte Finlandiya'yı işgal etmesiyle Rusların komşularına karşı beslediği gizli hedeflerini ortaya çıkardığını belirtir. Sözlerini şöyle sürdürür:

"Yalnız Sovyet ittifadının komşuları değil, bütün dünya Rusya'nın imperyalist siyaset takib ettiğini daha sarîh olarak anlamış bulunuyor. Leh ordusu ayakta Lehistan'da yaşayan "Kan ve ırk" kardaşlarından bahsetmiyen Bolşevik Rusya Hitlerle anlaştıktan ve Leh ordusu yıkıldıktan sonra Lehistan'ı parçalama işine girişti ve Hitlerizm nazariyesi kardeşlerini! Kurtarmağa kalkıştı. Finlandiya'ya karşı ise güya Fin milletini temsil eden Fin Sovyet hududunda kain Terijeki köyünde kurutmuş bir komünist hükümetle yaptığı ittifaka binaen hareket ettiğini iddia ediyor ve hem de dünya efkarı umumiyesini şaşırtacağını umuyordu."³²

Dergini 145. sayısında Kırimer'in bu konuyla ilgili görüşlerini dile getirdiği yazılarından biri yer alır. Almanya ve Rusya'nın küçük komşu milletleri kendi aralarında paylaşımlarına dikkat çeken yazar, şeref, iman, insanlık, manevîyat gibi yüksek değerlerin hepsinin Komünizm ve Nazizm prensiplerine ve hırslarına feda edildiklerini savunur.³³ Kırimer, bir başka makalesinde Polonya'nın 1917'de tam bağımsızlık kazanmasını, kurtuluş mücadelesi yürüten Kırım Tatar-Türklerine örnek olacağı inancını taşımaktadır.³⁴

Japonya İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra özellikle ekonomik sahada büyük bir gelişme göstererek dünyanın sayılı devletleri arasına girmiştir. Kırimer, savaştan çıkan bir ülkenin böyle bir başarı göstermesindeki temel nedenin Japon milletinin karakterinde aramanın doğru olacağını kaydeder.³⁵ Japonların gerek Batı medenîyetini alma ve kullanmasında, gerekse de düşmanlarına karşı haklarını ve emellerini müdafaasında Japon karakterinin en önemli sebep olduğunu iddia eder.³⁶ Kırimer, Japonya'nın bu karakter ve iman kuvvetinin bütün mahkum milletler,- özellikle de Kırım Türkleri- için bir örnek olmasını arzular.³⁷

³² Tekin, "Kahraman Finlandiya...", *Emel*, Sayı (Numara). 145, 1939, s.3.

³³ Ülküsal, "Yeni Bir Hak-Kuvvet Savaşı", *Emel*, Sayı 145, 1939, s.7.

³⁴ Kırimer, "Polonya İstiklâlinin 15. Yılı", *Emel*, s. 19.

³⁵ Kırimer, "Japon Yükselişi", *Emel*, Sayı 1, 1935, s. 4.

³⁶ Kırimer, *a.g.m.*, s. 5.

³⁷ Kırimer, *a.g.m.*, s. 8.

gereği gibi gelişmediğinden ve büyük hareketler yapacak kuvveti kazanmadığından, bütün kuvvet ve hareketlerin temeli olan millî ideal birliği doğmamıştır.

- Millî ideal birliğinin yokluğu yüzünden Arap memleketlerinden bazıları Amerika'ya, bazıları Sovyetlere yakınlık göstermek, bunlardan yardım almak medet ummak zıtlığı içindedir. Bu tutum Arapları ideoloji bakımından da parçalamakta ve birbirine düşman hale getirmektedir.
- Büyük devletler, hatta Kızıl Çin bile, Arapların bu anlaşmazlığından yararlanarak, hem bunların hem de bunlarla Yahudilerin arasındaki ayrılık ve düşmanlığı körüklemekte ve böylece Yakın-Doğu'da siyasî, askeri, iktisadi nüfuzlarını kurmağa ve artırmağa çalışmakta ve birbirleriyle rekabet etmektedirler.
- Yüz milyonluk Arap dünyası, özel çıkarlarını, mahalli menfaatlerini bir tarafa iterek millî Arap şuuru ve ideali üzerinde anlaşıp birleşmedikçe İsrail-Filistin davasını halletmek imkanını bulamayacak ve büyük devletlerin oyuncağı olmak utancından kurtulamayacaktır.

Emel, 1980'li yılların sonlarından itibaren Sovyetler Birliği'ndeki reform hareketleri, 1991 yılında yıkılan Komünizm rejimi ve Sovyetler Birliğinin 15 cumhuriyete bölünmesi ile ilgili yazılara sayfalarında geniş yer verir.

Sovyetler Birliği'nde 1980'li yılların ortasında reform hareketleri (Glasnost ve Preistorika) başlar. Nadir Devlet, bu durumun asıl amacını ülkeyi ekonomik durgunluktan kurtarmak ve Rusların hakimiyetini pekiştirmek şeklinde açıklar. Böylece Rus idareciler ülke çapında siyasî, ekonomik ve sosyal değişiklikler yapmak zorunda kalırlar. Sovyetlerin Batı Dünyası karşısında kendilerini aklamak için sosyalist bir sistemde alışlagelen uygulamalara ters düşse dahi özellikle insan hakları konusunda bir takım tavizler vermeyi uygun bulduklarını belirtir.⁴³

⁴³ Nadir Devlet, "Kırımoglu Saharov ile Buluştu", *Emel*, Sayı 158, Ocak-Şubat 1987, s. 8.

nedenle şimdilik Kırım'ın bağımsızlığının Kırım Türklerinin menfaatine uygun olmadığını belirterek. Kırım-Tatar Türkleri'nin devlet kurumunun Ukrayna Cumhuriyeti çerçevesinde millî cumhuriyet şeklinde tesisinin daha uygun olacağını ifade eder.⁴⁷

Emel, Kırım Türklerinin alacağı tedbirleri de belirtir. Her ne pahasına olursa olsun sürgündeki Kırım Türklerinin tamamının en kısa zamanda Kırım'a dönmelerinin sağlanmasının en önemli vazife olduğunu önemle vurgular.⁴⁸ Bunun için en büyük engelin maddî problemler olduğuna değinir. Burada en büyük vazifenin başta Türkiye olmak üzere dünyanın birçok yerine dağılmış bulunan Kırımlılar'a ve onların torunlarına düştüğü belirtilir. Kırımı dönmek isteyen ve ekonomik sıkıntılar nedeniyle dönemeyenlere maddî yardımlar yapılmasını ifade eder. Bunun yanında Kırım Tatarları'ı arasında birlik ve beraberliğin korunmasının önemli üzerinde de durur. Aksi taktirde Rus şövenist ve komünistlerinin Kırım Tatarları'ı arasından sahte temsilciler çıkararak bunları kullanabileceklerini savunur.⁴⁹ Bu nedenle Kırım Tatarlarının teşkilatlanmasını tavsiye eder. *Emel*, bu teşkilatlanmanın hali hazırda bulunan Kırım Tatar Millî Meclisi etrafında olmasını da belirtir.⁵⁰

Nail Aytar, Kırım Tatarlarının öncelikli meselelerini ve çözümlerini şu şekilde sıralar:⁵¹

- Kırım Tatarlarının yurtlarına dönme meselesi: Bu sorunun çözümünde dünyadaki bütün Türklerin, Müslümanların ve insan haklarına duyarlı bütün milletlerine Kırım Tatarlarına yurtlarına dönme konusunda maddî yardım ve destek olmaları.
- Kırında suni olarak yaratılmış farklı milletlerden oluşturulmuş yapı: Kırım, Ruslar tarafından işgal edildikten sonra buraya çok sayıda Rus'un yerleştirilir,

⁴⁷ Kırmoğlu, *a.g.e.*, s.3.

⁴⁸ *Emel*, "Başyazı", *Emel* Sayı 185, 1991, s. 4.

⁴⁹ *Emel*, "Başyazı", *Emel*, Sayı 198, Eylül-Ekim 1993, s. 1.

⁵⁰ *Emel*, "Başyazı", *Emel*, Sayı 195, Mart-Nisan 1993, s. 2.

⁵¹ Nail Aytar, "Kırım Tatarları Geleceklerini Nasıl Kurmalılar?", *Emel*, Sayı 191, Temmuz-Ağustos 1992, s. 11-14.

ancak Kırım üzerinde tarihî ve millî hakları olan tek milletin Kırım Tatarları'dır.

- Kırım Tatarlarının millî tarih ve kültürlerinin uğradığı kayıplar: Kırım Tatarlarının Rus işgali sırasında dini ve millî hakları ortadan kaldırılır. Bolşevikler ise Kırım Tatarların 1944 yılından itibaren topluca sürgün ederler. Mevcut dergi ve gazetelerin çıkarılmasına devam edilmesi, millî kütüphane, millî istatistik, millî arşiv gibi kurumların kurulması.
- Ekonomik meseleler: Kırım'a geri dönüşü finanse etmek, dönenlere iş imkanı sağlamak, eğitim-öğretim, sağlık ve kültür işleri için yeterli kaynak sağlamak yapılacak işlerin başında gelir.
- Kırım Tatarlarının eğitim-öğretim meselesi: Uzun yıllar Kırım Tatarları kendi dili ile eğitim görmez, bu nedenle Rusça'ya bağımlı hale gelir. Asimilasyonun bir parçası olan Rusça eğitim nedeniyle Kırım Tatarları dillerini unutma noktasına gelir. Öncelikle ilkokullarda ana dille eğitime başlanmalısını, bunlara ek olarak başta Türkiye olmak üzere çok sayıda öğrencinin yurt dışına gönderilmesi.

2.2. İDEOLOJİK YAZILAR

Emel'deki ideolojik yazılara baktığımızda Türkçülük, milliyetçilik ve Komünizm gibi yazıların başta geldiğini söyleyebiliriz. İdeolojik yazıların da siyasi yazılarda olduğu gibi Ülkusal ve Kırimer tarafından kaleme alındığını görmek mümkündür.

2.2.1. Türkçülük

Türk kimliği, Türkçe konuşan, Türk kültürünü özümseyen, Türklük şuur ve idealini benimseyen ve Türk gelenekleriyle yaşayan ⁵² kimse olarak nitelenir. Türk adı ise, Göktürkler tarafından kurulan devlet ile ortaya çıkar. Türk kavmi zamanla çoğalarak siyasi ve sosyal şartların zorlamasıyla yurtlarını terk eder ve farklı coğrafi

⁵² Ülkusal, "Türk ve Türkçülük", *Emel*, Sayı 12, Haziran 1930, s.4.

bölgelere dağılır. Bu Türklerin bir kısmı bulundukları yerlerde idarecilerinin adı ile, bir kısmı da karakterlerine göre adlandırılır. Bazıları ise komşularının kendilerine verdikleri adlar ile tanınarak tarihteki yerlerini alırlar.⁵³ *Emel*e göre bu Türk toplulukları arasında din, tarih, ırk ve kültür bağları vardır. Farklı coğrafi bölgelerde olmaları ve farklı adlarla tanınmalarına rağmen bu topluluklarda Türklük şuurunun daima muhafaza edildiği görülmektedir. Ülküsal, "Türk ve Türkçülük" adlı makalesinde bu konuya değinerek görüşlerini şu şekilde açıklar:

"Türk milleti pek çok uruklara ayrılmıştır. Bunların başlıcaları Türk, Türkmen, Kırgız ve Tatardır. Rusya'da yaşayan son üç büyük kabile, Çağatayca konuşurlar yekdiğerleriyle mükemmel şekilde anlaşılır. Bütün bu büyük ve küçük uruklar, kendilerinin Türk milletinden olduğunu bilirler. Türklükten başka milliyet tanımazlar."⁵⁴

Gültekin aynı konuya temas ederek Türkçüğün bir bütün olduğunu vurgular. Bu bütünün kolları Türkiye, Kafkasya, Türkistan, İdil- Ural, Kırım ve Sibirya Türkleridir. Bunlar ayrı ayrı, bir organizmanın unsurları olarak görülür. Ancak bunların asla manevî yönden başlı başına bir bütün teşkil eden organizma olmadığını vurgulanır. Bunların kuvvet bulmalarının ancak hepsinin kuvvet bulmasıyla mümkün olacağını söyler ve şöyle devam eder:

"...Nasıl canlı organizmada bir uzuvdaki sakatlık, aksaklık diğer kısımlar tarafından sezilirse Türklük organizmasında da vaziyet aynıdır."⁵⁵

Gültekin yazısının devamında Türkçülüğün, maddî ve manevî olmak üzere iki yönünün bulunduğunu, maddî yönünün coğrafi ve iktisadî, manevî yönünün ise kültür ve ideal birliği temelleri üzerine kurulduğunu ifade eder.⁵⁶ Maddî unsurlardan biri olan coğrafi yönün her ne kadar bir bütünlük arz etmiyormuş gibi görünse de yazar, Hazar Denizi'nin Kafkasya, İdil- Ural, Türkistan Türkleri arasında bir Türk gölü vazifesi taşıdığını belirtir.

Müstecip Ülküsal, Türkçülüğün amacını "bağımsız olan Türk devletlerinin kuvvetlenmesini sağlamak, esaret altında bulunan Türklerin bağımsızlıklarına

⁵³ Ülküsal, "Bir Açıklama", *Emel*, Sayı 105, Mart- Nisan 1978, s.6.

⁵⁴ Ülküsal, "Türk ve Türkçülük", *Emel* Sayı 12, Haziran 1930, s.5.

⁵⁵ Gülteki, "Her Şeyden Evvel Türklük", *Emel*, Sayı 110, s.5.

⁵⁶ Gültekin, *a.g.m.*, s.3.

çalışmak, bütün Türklerin refah ve saadetini düşünmek", ⁵⁷ Türk milletine kendi millî benliğini buldurmak ve layık olduğu medenî seviyeye çıkarmak" ⁵⁸ olarak sıralar. Asıl gayenin "bütün Türk milletinin refahını sağlamak" olduğunu kaydettiği yazısında, bunun millî Türk kültür birliği ve coğrafi şartları müsait olanların siyasî birliğini sağlamasıyla başarılacağı savunur. ⁵⁹

Gültekin, kabilecilik ve mahallîciliğin Türk milletine daima menfî tesirleri olduğunu belirtir. Tatarcılık ve Türkçülük ile ilgili tartışmalar konusunda görüşlerini de dile getirdiği yazısında yazar, Türk milletinden dil ve tarih olarak ayrı bir Tatar milletinin olmadığını, bütün Astarhan, Kırım Kazan gibi illerinde yaşayan ve kendisine Tatar adı verilen Türklerin, Kıpçak Türklerine mensup olduklarını ifade eder.

Diğer taraftan Türkçe'nin farklı bir lehçesini konuşan Tatar boyunun var olduğuna da temas edilir. ⁶⁰ Nitekim 19. ve 20. yy. da yapılan araştırmaların Tatarların menşei, dil, tarih ve gelenekleri ile Türk oldukları (Türk, İslam ve Avrupalı bilim adamlarının çalışmaları örnek gösterilerek) ispat edilir. Başkurtculuk, Özbekçilik, Anadoluluculuk, Tatarcılık gibi hareketlerin Türkçülüğe aykırı olduğunu ve zarar verdiği kaydederek Türklerin yegane amacının Türklüğün bütününü parçalamak değil, birleştirmeye çalışmak olması gerektiğini ifade eder. ⁶¹

Gültekin, millî endişelerden dolayı Türk kolları arasındaki bağımsızlık mücadelelerinin Türkçülüğe zıt bir hareket olmadığını belirtir. Türk birliğine günün koşulları gereği bölgesel bağımsızlık mücadeleleriyle varılacağını dile getirir. Bunun diğer Türk kollarıyla müşterek hareket etmesini engellememesini, meseleleri ortak çözüm yollarıyla halletmenin daha doğru olacağı vurgular. Aksi taktirde Türkçülükten uzaklaşılabilceği uyarısında bulunur.

⁵⁷ Ülküsal, a.g.m., s.4.

⁵⁸ Ülküsal, "Cafer Seydahmet Kırimer'in Türkçülüğü", *Emel*, Sayı 10, Mayıs 1962, s.12-13.

⁵⁹ Gültekin, "Her Şeyden Evvel Türklük", *Emel*, Sayı 110, s.10.

⁶⁰ Ülküsal, "Bir Açıklama", *Emel*, Sayı 105, Mart- Nisan 1978, s.6.

⁶¹ Gültekin, "Her Şeyden Evvel Türkçülük", *Emel*, Sayı 110, s.6.

2.2.2. Milliyetçilik

Milliyetçiliğin yaygın tanımı ırk, dil, tarih ve mefkûre birliği içinde olan toplulukları, yani aynı zümreye mensup, aynı dili konuşan, aynı kültür, şuur ve ideali benimseyen ve aynı geleneklerle yaşayan insanların benimsediği hayat görüşü şeklindedir.

Emel sayfalarında dil konusunun işlendiği yazıların büyük çoğunluğu Müstecip Ülküsal tarafından kaleme alınmıştır. Yazarın görüşünü pek tabii olarak *Emel'in* görüşü olarak değerlendirebileceğimiz için onun "milleti oluşturan en önemli faktör dil birliğidir" inancını derginin dile olan bakışına başlık olarak kullanabiliriz.

Ülküsal, dil ile ilgili düşüncelerini "Milliyet Amilleri: Dil Birliği" adlı makalesinde ele alır. Bu makalede dilin, milletlerin en büyük "alâmet-i fârikası" olduğunu belirtir. Yazar, milliyet hissi uyanan milletlerin başvurdukları ilk kaynağın dil olduğunu söyler. Dilini hiç bilmeyen yahut dilinin temellerini ve gelişimini araştırmayan veya gelişmesine çalışmayan milletlerin ölmüş yahut ölmeye mahkum olduğunu ifade eder.⁶² Ülküsal, aynı yazısında milletlerin dillerini korumak ve yükseltmek için azami derecede çalışmalarının ve fedakarlık yapmalarının zorunluluk olduğunu da belirtir. Nitekim, "hükümetler kendi dillerini her yerde, her fırsatta tatbik ederek millette kültür ve mefkûre yaratmaya çalışırlar" der. Azınlıkların kendi dillerini korumaya çalışmalarını, dile verilen önemin göstergesi olarak görür ve sözlerine şöyle devam eder:

"Polonya'da, Litvanya'da v.s. yerlerde bulunan Müslümanla, anadilleri Türkçe'yi unuttukları unutturuldukları için tamamıyla erimişlerdir. Bir müddet sonra torunları, Türk olduklarını bile bilmeyeceklerdir. Buna karşın Romanya'da, Bulgaristan'da v.s. ülkelerde bulunan Gagavuz (Kara Oğuz) Türkleri Hristiyan oldukları halde dillerini muhafaza etmek sayesinde milliyetlerini kaybetmemişlerdir,"⁶³

Ülküsal bir diğer yazısında, Türk birliğinin korunmasını ve Türkçe'nin ortak dil olarak kullanılmasının zorunlu olduğunu ifade eder. Bu nedenle bütün Türklerin

⁶² Ülküsal, "Milliyet Amilleri: Dil Birliği", *Emel*, Sayı 2, Ocak 1930, s.7.

⁶³ Ülküsal, *a. g.m.*, s.7.

bunun için çalışmasının gerekli olduğu üzerinde durur. Ortak Türkçe'nin yerini mahalli Türk lehçelerinin almasını Türk birliğini parçalayan en büyük tehlike olarak gösteren yazar, Rusların bu metodu kullanarak Türk birliğini parçalamaya çalıştıklarını belirtir. Rusların Türk dilini bozmak için müstakil ve muhtar Türk cumhuriyetlerindeki okullarda okutulan ders kitaplarını Rusça kelimeler ile karışık mahalli Türkçe ile hazırladıklarını dile getirir ve kitapların bu şekilde okutulmasını zorunlu tuttuklarını anlatır.⁶⁴

Emel'in dile olan yaklaşımına baktığımızda İsmail Gaspıralı'nın ilkokullarda mahalli Türk lehçelerinin; orta, lise ve yüksek öğrenimde ise İstanbul Türkçesi'nin kullanılması fikrini aynen benimsediği görüyoruz. Nitekim *Emel* sayfalarında, bunun sağlanması halinde Türk milletinin bütünlüğünün sağlanacağı ve devam edeceği belirtilir.⁶⁵

Emel, bir topluluğu millet yapan unsurlardan en önemlilerinden birinin de tarih birliği olduğunu ifade eder. Bu konudaki yazıların pek çoğu yine Müstecip Ülküsal'ın imzasıyla neşredilir. Tarih; müşterek hayat, dil, din ve adetlerin doğmasına vesile olur. Ülküsal, her milletin din, dil, ve edebiyat tarihlerini okuması ve bilmesiyle millî şuurun canlanacağını savunur. Millî şuurunun idrakine varan toplumların ise ayakta kalabildiklerini ve ilerleyebildiklerini vurgular.⁶⁶

Milletin oluşmasında, devamında ve yükselmesinde millî kültürün ve ideal birliğinin de olması gerektiği bilinen ve kabul gören bir gerçektir. *Emel*'de ideal birliği "mensup olduğu milleti sevmek, milletin hür ve mesut yaşamasını istemek, milletin tarihîni, kültürünü, dinini ve dilini korumak ve yükseltmek, milletin dertlerine ve felaketlerine ortak olmak, yurdunu ve milletini korumak ve gerekirse bu uğurda ölmek" olarak tanımlanır.⁶⁷

Ülküsal, millette ideal birliğine; milletin eğitime önem vererek okur-yazar oranını artırmak, her türlü meslek dallarını çoğaltmak, millî ve tarihî oyunları,

⁶⁴ Ülküsal, "Bir Açıklama", *Emel*, Sayı 105, Mart-Nisan 1978, s. 6.

⁶⁵ Ülküsal, "Bütün Türkler Bir Tek Millettir." *Emel*, Sayı 71, Temmuz-Ağustos 1972, s.4.

⁶⁶ Ülküsal, "Milliyet Amilleri: Tarih Birliği", *Emel*, Sayı 5, Mart 1930, s.36-37

⁶⁷ Ülküsal, *a.g.m.*, s.153.

şarkıları yazmak ve canlandırmak, sanat ve kültür cemiyetleri kurmak, millete ait olan her türlü kültür unsurlarını neşretmek ve teminine çalışmakla ulaşılabileceğini tavsiye eder.⁶⁸ Yazar, yakın zamana kadar ferdin, hürriyet ve istiklâlinin başarıya ulaşmasını sağlayan fikrin ve idealin, artık milletlerin hürriyetini ve bağımsızlığına hizmet ettiğini, ideal birliği içinde olan milletlerin sarsılmaz temeller üzerinde durduğunu ifade eder ve sözlerini şöyle sürdürür:

"...Millî vicdan ve mefkûresi ölen veya doğmayan milletler esarete veya yok olmaya mahkûmdur. Ferdin çokluğundan ziyade fikrin varlığı ve türü kurtarıcı ve yaşatıcıdır.

I. Dünya Harbi'nden sonra Çekoslavak, Polon ve Fin milletlerini istiklâliyet ve hürriyet-i millîyelerine kavuşturan yegâne kuvvet, bunlarda çok zaman önce vicdan ve mefkûre yanmış ve hatta alevlenmiş olmasıdır."⁶⁹

Milleti yücelten değerlerin bir diğeri de millî kültürdür. Bu cümlelerin açılımını bir milletin dini, dili, ahlakı, ideal birliği ve hukuku olarak nitelemek de mümkündür. İşte Ülküsal'ın da benimsemiş olduğu bu görüş, söz konusu değerlerin medenîyetle birleşemediği takdirde bir işe yaramayacağı şeklindedir. Millî kültür olmadan millî varlığın korunamayacağını ve ideallerin gerçekleşmeyeceğini; medenîyetin ise tek başına hiçbir şey ifade etmediğini belirten yazar, bazı kutsal değerlere ihtiyaç olduğunu ve bu kutsal değerlerin de millî kültür olduğunu vurgular.

Medenîyetin yalnızca kişilerle sınırlı kalmasını, o kişinin bulunduğu yere hizmet etmesi olarak gören Ülküsal, bu taktirde o kişinin millîyetsiz sayılacağını belirtir. Böyle bir duruma düşmemek için kültürlü gençlerin, halkın arasına girmesini, millî kültür unsurlarını toplamasını, bunları çağdaş bir şekilde tekrar millete sunmasını tavsiye eder.⁷⁰

Milletin devamlılığının sağlanmasında ve milleti yükseltmesinde eğitimin rolünün çok önemlidir. Ülküsal, eğitimin kadın ve erkek olarak birlikte alınmasını önemle vurgular. Kadının da erkek kadar sosyal hayatta rol oynaması, kız çocuklarının okutulmasının günah ve ayıp sayılmasının zihinlerden silinmesi, kadının

⁶⁸ Ülküsal, *a.g.m.*, s. 153.

⁶⁹ Ülküsal, "Vicdan ve Emel Birliği", *Emel*, Sayı 14-15, Temmuz-Ağustos 1930, s.152-153

⁷⁰ Ülküsal, "Geçliğimizin Borcu", *Emel*, Sayı 11, Kasım 1932, s.11.

hayatın yarısı olduğunun kabul edilmesi istenir.⁷¹ Ülküsal, "Niçin Okumalıyız" adlı makalesinde eğitimin öneminden bahseder:

"Bir millette okur-yazar nispeti ne kadar fazla ise o milletin zenginlik ve yaşam kuvveti de o kadar fazladır. Okumak fikri açar, ruhu kuvvetlendirir.Yaşamanın manasını ve iç yüzünü öğretir. Yaşamanın mahiyetini anlayan bir millet; fakirlikten, sefillikten ve her türlü şerefsizlikten kendisini kurtarır.Milletlerin yükselişleri için başka bir yol yoktur. Daha düne kadar esir olan Estonlar, Letonlar, Polonlar ve Finler hep okumak yolundan giderek dileklerine ulaşmışlardır."⁷²

Ülkusal, "Bugün milletlerin nüfusları ile değil; bilgisi ile ayakta durduğunu ve güçlendiğini" belirtir ve eğitimin neden önemli olduğunu şu şekilde vurgular:

"Maddî ve manevî varlığımızı yaşatmak kaygısından başka imanımızı ve manevîyatımızı kuvvetlendirmek ve nurlandırmak için okumalıyız; Milletimizin yükselmesi, şerefini kurtarması ve saadetini koruması için okumalıyız; Nihayet hamallık da yapsak, bilerek ve bilinçli yaşamak için okumalıyız."⁷³

Emel'de, milleti oluşturan unsurlardan bir diğerinin de ırk olduğunu belirtilse de ırk birliğinin tek başına bir şey ifade etmediği kanaati hakimdir. Macarların, Bulgarların, Finlerin Türklerle aynı ırka dayandığını, ancak zaman içinde dil, din ve tarih ayrılıkları sebebiyle müstakil birer millet haline geldiklerini söyleyen Ülkusal, aynı şekilde Latin ırkına ve Anglo-Sakson ırklarına mensup olanların kendilerine has kültürleri ve amaçları sayesinde ayrı ayrı milletleri ve siyasî teşekkülleri meydana getirdiklerine işaret eder. I.Dünya Savaşından önce "Panslavizm" siyasetini takip eden Rus, Sırp, Çekoslovak, Polon ve Estonların birbirlerinden ayrı devletler kurduklarını ifade eden Ülkusal, bunların birbirlerine muhalif siyasetler takip ettiklerini de sözlerine ilave eder.⁷⁴

Bugün ırk esasına dayanan hiçbir milletin olmadığını ifade eden *Emel*'deki yazılardan bir diğ erinin sahibi de Sef aaldin Rıza'dır. Milleti belli bir arazi üzerinde, aynı manevî idealler etrafında birleş en topluluklar olarak niteler.⁷⁵

⁷¹ Ülküsal, "Bir Sevinç ve Bir Korku", *Emel*, Sayı 3, Şubat 1931, s.301.

⁷² Ülküsal, "Niçin Okumalıyız", *Emel*, Sayı 3, Mart 1935, s.4.

⁷³ Ülküsal, *a.g.m.*, s.3.

⁷⁴ Ülküsal, "Bütün Türkler Bir tek Milleştir.", *Emel*, Sayı 71, Temmuz-Ağustos 1972, s.3.

⁷⁵ Sefaaldin Rıza, "Millet", *Emel*, Sayı 24, 1930, s.324.

İrk birliği gibi milletlerin hayatında ikinci derecede rol oynadığı şeklinde özetlenebilecek bir diğer millî unsur da din birliğidir. Dinin, bugün devletlerin hayatında yardımcı manevî bir kuvvet olarak yüksek ahlakî hedeflediğini kaydeden Ülküsal, din birliğinin millî teşekküllerin birleşmesine veya ayrılmasına etki yapmadığını vurgular. Romenlerin, Sırpların, Rusların v.s. Ortodoks; Almanlar, İngilizler v.s. Protestan; Türkler, Araplar, Acemler gibi Müslümanların birleşerek bir millet olamadıklarını kanıt olarak gösterir. Buna karşın Müslüman, Katolik ve Ortodoks gibi ayrı dinlere bölünmüş olan Arnavutların millî Arnavut Krallığını kurduklarını belirtir.⁷⁶

2.2.3. Komünizim

Literatürde "özel mülkiyetin olmadığı toplum düzeni, böyle bir düzenin kurulmasını amaçlayan siyasî, ekonomik ve toplumsal öğreti" olarak tarif edilen⁷⁷ komünizmi Müstecip Ülküsal, milliyet ve din düşüncesini yok eden, özel mülkiyeti kaldıran, bütün insanları ve işleri Komünist Partisi'ne bağlamak isteyen, Komünist sistemi gerçekleştirerek bu sistemin dışında kalan bütün iktisadî ve sosyal doktrinlerin uygulanmasını yasaklayan, her türlü düşünce ve inançları önlemek isteyen, bu yasaklara karşı gelenleri ortadan kaldıran, her türlü faaliyeti bir merkezden idare ederek kontrol altına almak düşüncesi şeklinde açıklar.⁷⁸ Bir başka yazısında ise bu sistemi insanların haklarını kısıtlayan ve hürriyetlerini tanımayan, milletleri köleleştiren sistem olarak değerlendirir.⁷⁹

Attila Demiral ise Komünizmi bir Avrupa gerçeği olarak yorumlar. Avrupa'da uzun yıllar dolaştıktan sonra Rusya'ya yerleşen ve bütün dünyayı tehdit eden bir rejim olara belirtir. "İnsanı öldükten sonra toprakta çürütecek olan mikrop insan ile birlikte dünyaya gelir. Toplumlara çürüten mikrop da toplumların bünyesinde daima mevcuttur ve çağımızda bu mikrobun aslı Komünizmdir." der.⁸⁰

⁷⁶ Ülküsal, "Din Birliği", *Emel*, Sayı 3, Şubat 1930, s.19-21.

⁷⁷ "Türkçe Sözlük II", Ankara, 1998, Türk Dil Kurumu Yay.

⁷⁸ Ülküsal, "Komünizm ile Savaş Nasıl Yapılır?", *Emel*, Sayı 28, 1965, s.1.

⁷⁹ Ülküsal, "1975 Yılına Girerken", *Emel*, Sayı86, 1975, s. 2.

⁸⁰ Attila Demiral, "Emel Dergisinin Anketine Cevap", *Emel*, Sayı 73, 1975, s. 22.

Fert bazında komünizmin, ferdin kendini inkar etmesiyle başladığını, bu inkarın ise insanî her konuyu içine alacak şekilde genişlemesiyle devam ettiğini savunur. Ferdin komünist olmasında aile ve toplumun büyük rol oynadığına değinir. Sosyal bakımdan hasta olan aile ve toplumluların, ferdi, nihilist düşünceye ittiğini daha sonra "komünizmin mistisizmine kapılarak komünist" olduklarını iddia eder.⁸¹

Emel'de bu konuyla ilgili düşüncelerini dile getirenler Komünizm ile mücadele yollarını da belirtirler. Ülküsal, Komünizmle maddî ve manevî olarak iki koldan mücadele edilmesini tavsiye eder. Maddî olarak Türkiye'nin yer altı ve yer üstü kaynaklarını akıllıca kullanmasını; mevcut ekonomik sorunların ortadan kaldırılmasını; toprak, eğitim, sağlık gibi toplumsal sorunların düzeltilmesini ister. Manevî olarak da dinin ve ahlakın temeli olan dürüstlüğü, çalışkanlığı, hak ve özgürlüklere saygının toplumun her kesiminde yayılmasına çalışılmasını belirtir. Ayrıca Türk toplumunda özellikle gençler arasında Türkçülük idealinin ve millî menfaat bilincinin aşılmasını da tavsiye eder.⁸² Ülküsal, Komünist faaliyetlere karşı dikkatli olunmasını öğütleyerek, özellikle gençlerin "Gayeye ulaşmak için her vasıta mubahtır." ilkesiyle hareket eden komünistlerin propagandalarına ve vaatlerine inanmamalarını ister.⁸³

Atila Demiral, toplumumuzun içine düştüğü buhranlara tam ve doğru teşhisler koyarak gerçekçi çözümler bulunmasının ve dış güçlerin millî bünyeye sızmalarının önlenmesinin komünizme karşı etkili bir çözüm olacağını savunur. Ayrıca, toplumu meydana getiren fertlerin anti-komünist müdafaa hattını kurmalarını, devlet bazında ise mekanizmayı idare edenlerin anti-komünist olmasıyla bu mücadelede başarı sağlanacağını söyler.⁸⁴

2.3. TARİH

Emel'in siyasî konulara olduğu gibi tarihî konulara da geniş bir şekilde yer verildiğini görmekteyiz. Bu yazılara baktığımızda Kırım Türk tarihi ile ilgili

⁸¹ Demiral, *a.g.m.*, s.22.

⁸² Ülküsal, "Komünizm ile Savaş Nasıl Yapılır?", *Emel*, Sayı 28, Mayıs-Haziran 1965, s. 3-4.

⁸³ Ülküsal, "Büyük Facianın 23. Yıldönümü", *Emel*, Sayı 40, 1967, s.4.

⁸⁴ Demiral, *a.g.m.*, s. 23.

olanların çoğunluğu tuttuğu, bunların yanında Cengiz Han İmparatorluğu, Kırım'da devlet kurmuş ya da yerleşmiş olan Türk kavimlerinin tarihleri ile alakalı yazılar da azımsanmayacak ölçüdedir. Bunun başlıca sebepleri ise Kırım Hanlığı'nın Cengiz İmparatorluğu'nun bir parçası olarak görülmesi ve Kırım'da ikâmet etmiş olan Batı Hunları'nın , Peçenekler'in, Kıpçaklar'ın ve Hazarlar'ın Kırım Türk halkını meydana getiren unsurlar olarak görülmesi sayılabilir. Bunların dışındaki ve sayıca çok az olan tarihî yazılar ise Türk tarihi ve Türkistan tarihi ile ilgilidir. Bu konudaki yazıları kaleme alan imzalara baktığımızda Abdullah Zihni Soysal ve Nurettin Agat'ın isimleri karşımıza çıkmaktadır. Özellikle Abdullah Zihni Soysal, adeta *Emel* dergisinin tarih yazarı konumundadır.

Dergideki tarih ağırlıklı yazılar genelde bilgi niteliğinde olup yoruma dayanmamaktadır. Biz tarihî yazıları ele alırken Kırım tarihini çeşitli yönlerden ele alan ve farklılık arz eden yazılardan birkaç örnekle yetineceğiz.

Raif Giray tarafından kaleme alınan "Tarihîmizde Yanlış Atılan Adımlar" adlı makalede Cengiz Han İmparatorluğu Türk devleti olarak kabul edilir. Cengiz Han, kısa süre içinde doğuda Çin Denizi'nden, batıda Macaristan ve Lehistan sınırlarına, kuzeyde Sibiryâ ve Rus bozkırlarına, güneyde ise Akdeniz, Hindistan ve Basra Körfezi'ne kadar ülkesinin sınırlarını genişletir. Cengiz Han, ölmeden önce oğulları arasında ülkesini paylaşır. Altın Ordu toprakları Batu Han'ın idaresine verilir. Ancak bir süre sonra söz konusu topraklarda taht kavgaları meydana gelir, bunun sonucunda ise söz konusu devlet zayıflar. Giray, bu durumdan yararlanan Toktamış'ın Timur'un yardımıyla Altın Ordu tahtını ele geçirdiğini bir nebze de olsa devletin Toktamış zamanında toparlandığını belirtir. Ancak Toktamış'ın hatalı politika takip ederek Timur topraklarını ele geçirmeye çalıştığını anlatır. Bu durumda Timur'un Altın Ordu üzerine yürüyerek devleti zayıflattığını ifade eden Giray, burada Toktamış'ın da, Timur'un da hatalı olduklarını belirterek yazısını şöyle sürdürür:

"Önce Toktamış Timur'dan gördüğü ve ondan aldığı kuvvetle Altın Ordu'yu Avrupa siyasasının düzencesi olacak bir kerteye getirmekle ona nankörlük göstermesi ne kadar büyük yanlış bir hareket ise, iki büyük Türk devletinin birbirlerine dayanıp bir siyasî arenada koşmaları ve kendilerine düşman ülkelere bu birleşik kuvvet karşısında baş eğdirmeleri gerekirken

Tolktamış'ın bunu görememesi bencillik düşüncesinin gözlerini ne kadar karatmış olduğunu gösteren daha büyük yanlış yoldur.

Timur'a gelince: Onun dünyanın en büyük Alpay'ı (Kağanı) ve son komutanı olduğunu bugün bile bütün dünyaca kabul edilmiş olmakla beraber Altın Ordu salgınındaki yanlış yürüyüşünü, o güzelim toprakları sadece şöyle bir çiğneyip geçmiş olmasında ve öz Türklerle dolu, onların temiz kanlarıyla sulatıp yoğrulan bu geniş ovalarda sürekli bir egemenlik kurup kendi devletinin sınırları almamasında görüyoruz.⁸⁵

Nurettin Ağat, "Eski Türk Boylarından Tatarlar ve Ulusal Tarihîmiz" başlıklı yazısında Tatar adının bir ulus adı olmayıp Türk ulusunun bir kolu olduğunu söyler. Böyle bir iddianın tutarlı bir yanının bulunmadığını belirten yazar, bugün etnografya biliminin göçler, akınlar ve savaşlar sebebiyle ulusların bir çok kez yer değiştirmiş olduklarını birçok ulusun birbirleriyle karışmış olduğunu yazarak sözlerine şu şekilde devam eder:

"ancak bu toplumların ulusal tarihlerini üzerinde araştırma yapmalarına, soydaş grup ve boylarını öğrenmeye asla engel olmadığını belirterek günümüzde bilerek ya da bilmeyerek Tatar'ı Moğol, Moğol'u Tatar olarak tanımlayan tarihçilerin olduğunu özellikle ikincilerin başında hakimiyetleri altında ki Moğollara değil, fakat Türklere Tatar diyen Rusların geldiğini"⁸⁶

Ağat, bunun yanında kimi araştırmacıların "Tarih, Tatar'a Türk, Türk'e Tatar demez" kesin ayırıcı yazılar kaleme aldıklarını "Türkistanlılarla ilğimiz isim benzerliğinden, Kırımlılar ve Azerbaycanlılarla olan ilğimiz ise Müslüman oluşumuzdan ibarettir" gibi yazılarla da Türk adını benimsedikleri halde Türk tarihinin yalnızca Osmanlı ve Selçuklularla sınırlandırılmasını eleştirir.⁸⁷ Bu tür yanlışlıklara engel olmak için araştırmacıların Türk-Tatar tarihini ayrıntılı olarak incelemelerini, Türk Hun, Türk Bulgar, veya Türk Hazar boyları oldukları gibi, Türk Tatar boyu olduğunu açıklamalarını tavsiye eder.

Yazar, aynı makalesinde Tatarların Doğu ve Batı olmak üzere iki gruba ayrıldığını açıklar. Doğu Tatarlarının milattan çok önce bu isimle tanındığını, bunların eski ve asıl Tatarlar olduğunu ifade eder. Batı Tatarlarının ise miladî XIII.

⁸⁵ Raif Giray, "Tarihîmizde Yanlış Atılan Adımlar", *Emel*, Sayı.8, 1930., s.14-15.

⁸⁶ Nurettin Ağat, "Eski Türk Boylarından Tatarlar ve Ulusal Tarihîmiz", *Emel*, Sayı 42, 1967, s.32.

⁸⁷ Ağat, a.g.m. s.33.

asırda yurtları Moğol egemenliğine geçtikten sonra Tatar adını alan Güneydoğu Avrupa Türkleri olduğunu kaydeder.⁸⁸

Nurettin Ağat'ın, *Emel*'de kaleme aldığı "Kırım Hanlarının Paralarının Nitelikleri ve Işık Tuttukları Tarihi Gerçekler" adlı yazı dizisi, Kırım Tatar-Türk tarihine ışık tutar niteliktedir.⁸⁹

Yazar, Kırım hanları paralarının niteliği üzerinde durarak bağımsız hanlık zamanında Altın Ordu, Osmanlı Devletine bağlı olduğu dönemlerde ise Osmanlı yönetimine göre para politikasının yürütüldüğünü belirtir. Ancak Altın Ordu örnek alınarak basılan paraların Kırım Hanları'nın Cengiz soyundan gelmeleri veya Hanlığı Altın Ordu'nun devamı olarak görmelerinden kaynaklanmadığını görüşünde olan Ağat, bu tip paraların Doğu Kıpçak ve Türkistan'da olduğu gibi tanındığını, yerleştiğini, ticarî münasebetlerde gereken güveni sağladığını vurgular. Osmanlı İmparatorluğu ile birleşince Kırım'ın siyasi, iktisadi ve ticarî yönden bu bölgelerle temasının kesildiğini, buna karşılık Osmanlı parasının tedavül sahaları olan İstanbul ve Anadolu ile ticarî münasebetlerin gelişmesine neden olduğunu söyler.⁹⁰

Ağat, 1774-1782, yani Kırımın bağımsızlığının tanındığı kısa dönemde ise Bahçesaray ve Kefe'de farklı nitelikte paraların basıldığını belirtir ve bunların yazı, nakış ve baskı tekniği olarak önemli birer sanat eseri olduğunu kaydeder.⁹¹ Ağat'ın ayrıca "Bağımsız Kırım Hanları" başlıklı yazı dizisi de mevcuttur. Söz konusu yazılarda kronolojik olarak Kırım Hanları tanıtarak onların faaliyetleri hakkında bilgiler verir.

Emel'de, tarihi konularda yazılar kaleme alan bir diğer isim de Abdullah Zihni Soysal'dır. Soysal, yazılarına, Kırım Hanları, Lehistan-Kırım münasebetleri ve Lehistan'daki Kırım Tatar-Türk tarihi ile yukarıda da belirttiğimiz gibi Kırım'da devlet kurmuş veya burada yerleşmiş Türk kavimlerinin tarihlerini ele alır.

⁸⁸ Ağat, *a.g.m.*, s.34.

⁸⁹ Ağat, "Kırım Hanları Paralarının Nitelikleri ve Işık Tuttukları Bazı Gerçekler I", *Emel*, Sayı.23, 1964, s.7-8.

⁹⁰ Ağat, *a.g.m.* s.23.

⁹¹ Ağat, *a.g.m.*, Sayı. 28, s.17.

Abdullah Zihni Soysal, "Kırım Hanlığında Asilzadeler"⁹² adlı yazısında Kırım Hanlığında han ve hanzadelerden sonra en önemli mevkii beylerin ve mirzaların teşkil ettiğini, bunların da kendi aralarında iki kısma ayrıldığını belirtir. Birincisini "eski asilzadeliğe hak kazananlar", ikincisini ise "yaptıkları yararlılıklara karşılık kendilerine hanlar tarafından asalet verilenler" olarak niteler. Soysal, birinci kısma mensup olanları Altın Ordu devrinde büyük roller oynayan ve daha sonra kendilerine asilzadelik payesi olarak Kırım'a yerleştirilenlerin teşkil ettiğini belirtir. İkinci kısma mensup olanları ise asaletin hanların birinci sınıf asilzadelere karşı koymak için çıkarılan zümre olarak niteler. Kırım Hanlarının, bu sûretle birinci sınıf asilzadeleri kontrol altında tutmayı amaçladığını savunur.

Birinci sınıf asilzadeleri Şirin, Mansur, Argın, Barın, Yaşlav ve Süvcüd Beyleridir. Soysal, bunların içinde en kıdemli olanlarının Şirin ve Mansur beyleri olduğunu ifade eder. Şirin Beyleri Han neslinden sonra orduda birinci yeri işgal eder, bunlar başkumandan unvanı taşır, kendilerine mahsus alametlerinin vardır, divanda müftünün yanında yer almaktadır. Yazar, hanların önemli meselelerde Şirin Beylerinin fikrini almadan hareket etmediklerini ifade eder. Rusların Kırım Hanlığı'nı işgal ettikten sonra bunların büyük bir kısmı Kırım'ı terk eder. Soysal, Rus hakimiyeti esnasında Çar hükümetinin onları kendilerine çekmek için çeşitli entrikalara başvurduklarını ileri sürer. Rusların Kırım'da büyük memuriyetlere atandığını, hatta asalet unvanlarıyla Şirin beylerini kandırmaya çalıştıklarını, bunda da kısmen de olsa başarı kazandıklarını belirtir.

Soysal, Kırım asilzadeleri arasında ikinci yeri tutan Mansur Beylerini "Kırım işgal edildikten sonra bir kısmı Türkiye'ye göç etmiş, bir kısmı ise Kırım'da kalarak Rusların teveccühlerini kazanıp onlardan asalet unvanları almışlardır" şeklinde tarif eder.

Abdullah Zihni Soysal'ın bir diğer yazısı "Kırım Hanzadelerinin Kafkasya'da Tâlim ve Terbiyesi" adlı yazısıdır. Bu yazıda Soysal, Kırım Hanlarının aralarında dostluk oluşturmak amacıyla çocuklarını talim ve terbiyeleri için Çerkezlere

⁹² Abdullah Zihni Soysal, "Kırım Hanlığında Asilzadeler", *Emel*, Sayı.43, 1970, s.14.

göndermeyi uygun bulduklarını anlatır.⁹³ Yeni doğan Han çocukları Çerkezistan'a gönderilir ve burada eğitimini tamamladıktan sonra 15 yaşında geri döner. Böylelikle iki memleket arasında siyasî dostluk tesis edilir. Geri dönen Kırım prensleri memleketlerinde iş başına geldikleri zaman Kırım-Kafkas dostluğunun kuvvetlenmesine önem verirler.⁹⁴

Emel'de tarihî içerikli ilginç ve konu itibarıyla farklılık teşkil eden yazılardan bir diğeri de Ahmet Karakaya tarafından kaleme alınan "Kırım Türklerinde Askerlik"⁹⁵ adlı yazı dizisidir. Yazar, bu yazıda Kırım-Tatar Türk ordusunun kıyafeti, yiyeceği ve içeceği başta olmak üzere ordu teşkilatı ve savaş tekniğinden bahseder.

Kırım-Tatar Türk ordusunun teşkilat olarak Cengiz Han geleneklerine bağlı kalınarak kurulduğunu belirten Karakaya, ordunun onlu sisteme göre teşkil edildiğini ifade eder. Kırım Türk ordusunun başkomutanının Han olduğunu, ordunun iki bin kişiden teşekkül ettiğini, bunun en önemli kısmının da süvariler olduğunu dile getirir. Ayrıca üç kanattan meydana gelen ordunun merkezinde yüz bin kişinin Han'ın emrinde bulunduğunu, altmış bin kişinin sağ kanatta Kalgay'ın⁹⁶ emrinde, kırk bin kişinin ise sol kanatta Nurettin'in⁹⁷ komutası altında olduğunu ifade eder.

Karakaya ordunun en önemli yiyeceğinin et ve et ürünleri olduğunu, bundan sonra hamur yemeklerinin başta geldiğini belirtir. Yazının devamında, Kırım askerlerinin savaşa giderken yanlarında kavrulmuş darı unundan yapılan ve "Talkan" adı verilen yiyecek; içecek olarak da ekşimiş sütün veya yoğurdun kurutulmuş şekli olan "Kurt"un bulunduğunu anlatır.⁹⁸

Söz konusu yazıda ordunun kılık-kıyafetinden ve silahlarından da bahseden yazar, Kırım askerlerinin ketenden yapılmış kısa bir gömlek ve aynı kumaştan yapılmış geniş bir şalvar, pamuklu bezden mintan, bunun üzerine keçeden veya

⁹³ Soysal, "Kırım Hanzadelerinin Kafkasya'da Talim ve Terbiyesi", *Emel*, Sayı 40, 1967, s.17.

⁹⁴ Soysal, *a.g.m.*, s.19.

⁹⁵ Ahmet Karakaya, "Kırım Türklerinde Askerlik IV", *Emel*, Sayı 42, 1970, s. 20.

⁹⁶ Kalgay: Birinci veliaht.

⁹⁷ Nurettin: İkinci veliaht

⁹⁸ Karakaya, *a.g.m.* III, Sayı .44, s.11.

koyun derisinden bir manto giydikleri, başlarına ise kalpak taktıklarını belirtir. Kış aylarında, soğuktan korunmak için koyun veya kuzu postundan yapılmış kürk giyildiğini kaydeder.

Kırım-Tatar Türk askerlerinin silahları hakkında da bilgi veren Karakaya, en fazla kullanılan silahın ok ve yay olduğunu, bunların yanında bıçak, ateş yakmak için çakmak, esirleri bağlamak için urgan veya kayış bulundurdıklarını, süvarilerin bazılarında mızrak bulunduğunu, zenginlerin ise zırh giydiklerini ve başlarına bakır miğfer taktıklarını belirtir.⁹⁹

Emel'deki tarihî konularda, Kırım tarihî dışındaki nadir yazılardan birisi de Ferit Erdem Boray tarafından kaleme alınır. "XIX. Asırda Türkistan Hanlıklarını İşgal Hareketi" adlı makalede genel hatlarıyla Rusların Türkistan'ı işgal etmesinin sebebi anlatılır. Kırım Savaşı ile Rusların Akdeniz'e inmeleri zorlaşır. Yazar, Ruslar'ın bu nedenle sıcak denizlere inmek için Türkistan'ı kullanarak Hindistan'a ulaşmayı hedeflediklerini söyler. Bunun için şartların müsait olduğunu da dile getiren Boray, O devirde Türkistan ahalisini teşkil eden Kazak, Kırgız, Türkmen, Karakalpak, Özbek kavimlerinin birbirleriyle mücadele içinde olmaları, bir kısmının göçebe hayatı yaşamaları, modern anlamda ordularının olmayışı ve belki de en önemli sebebin "gericilik zihniyetiyle birlikte orta çağ yaşayışına mahkum kalmalarında aramak gerekir" der.¹⁰⁰

Tatar sözü çeşitli zamanlarda değişik anlamlarda kullanılmıştır. Ruslar bu kelimeyi Avrupa Rusyasında yaşayan bütün Türk soylu Müslümanlar için, Batılı yazar ve araştırmacılar Türkistan ve Karadeniz'in kuzeyinde yaşayan Türkler için kullanır. Tatar sözünü Osmanlılar, on altıncı yüzyıldan itibaren Kuzey Türkleri için kullanmaya başlar. İslam dünyasında ise "Tatar", ilk kullanıldığında ve günümüzde "Moğollar"ı ifade eder.¹⁰¹

⁹⁹ Karakaya, *a.g.m.*, Sayı 44, s.27-30.

¹⁰⁰ Ferit Erdem Boray, "XIX. Asırda Türkistan Hanlıklarını İşgal Hareketleri", *Emel* . Sayı .50,1971, s.27.

¹⁰¹ Nadir Devlet, "XX. Yüzyılda Tatarlarda Milli Kimlik Sorunu", *Belleten*, LX, Sayı 227, Nisan 1996, s. 191-202.

Maksudoğlu, Tatar kelimesinin etimolojisini yaparak kelimenin ilk kullanılışından itibaren kazandığı yeni anlamları ele alır. On üçüncü yüzyılda Tatar kelimesinin Moğol kelimesinin yerine kullanıldığını, on üçüncü yüzyılda Çin'in büyük bir bölümü, Türkistan, Irak, Suriye, Anadolu, Rusya, Kafkasya, Kırım, Ukrayna ve Polonya'nın, Moğollar (Tatarlar) tarafından zapt edildiğini belirtir ve Tatar hakimiyetinde yaşayan milletlerin, Tatar sülalesinden hanedanlar tarafından yönetildiğini söyler. Bu nedenle bu milletlerin "Tatar" olarak anıldıklarını belirtir. Böylece on dördüncü yüzyıldan itibaren "Tatar" kelimesin, kavmî, etnik, soyla ilgili bir söz değil, vatandaşlığı ifade eden bir deyim haline geldiğini ifade eder.¹⁰²

Moğol hakimiyetinde yaşayan ve Türkçe'nin kuzey lehçesini (Tatar Türkçe'si) konuşan Müslümanların Moğol değil, kendilerine Tatar denilen, ataları Moğol idaresinde yaşamış ve zamanla da o bölgede yaşayan Moğolları da Türkleştirmiş olan Türkler olduğunu söyler. Karadeniz'in kuzeyinde yaşayan Türkler dışında diğerlerinin zamanla Tatarlar'ın hakimiyetinden çıktıklarını belirten yazar, ancak bu bölgelerde yaşayan Türklere Tatar denmeye devam edildiğini kaydeder.¹⁰³ Maksudoğlu bu gün "Tataristan" sözünün Kıpçakistan'a çevrilmesi gereği üzerinde de durur.

M. Alaç, 1906 tarihli Tercüman gazetesinde Rızaeddin Fahreddinof imzasıyla yayınlanan "Bizler Tatar Mı Değil Mi?", yazısını günümüz Latin harfleriyle yeniden yayımlar. Moğol hükümdarlarından olan Cengiz Han, Moğol halkına kumanda ederek batıya doğru ilerler. Fahrettinof, bu seferde en yararlı iş gören askerlerin Tatarlar olduğunu, bu ordunun ilk olarak Uygur Türklerini, daha sonra da ataları olarak belirttiği Bulgar ve Hazar devletlerinin üstüne yürüyerek hepsini perişan ettiklerini belirtir ve böylece atalarının uzun yıllar Moğol hakimiyetinde yaşamak zorunda kaldıklarını ifade eder.¹⁰⁴

Fahraddinof, Cengiz Han askerinin tamamının Tatar adıyla şöhret bulduğunu, Cengiz Han'ın kendisini ve daha sonra gelen hanları "Tatar hanları" olarak ifade

¹⁰² Mehmet Maksudoğlu, "Tatarlar Kimdir?" *Emel*, Sayı 214, Mayıs-Haziran 1996, s.29.

¹⁰³ Maksudoğlu, *a.g.m.*, s.29.

¹⁰⁴ Rızaeddin Fahreddinof, "Bizler Tatar Mı Değil Mi", *Emel*, Sayı 160, Mayıs-Haziran 1987, s.17.

edildiğini belirtir. Cengiz Han'ın ölümünden sonra ortaya çıkan devletlere başka başka isimler verildiğini anlatan yazar, Tatar devleti ve Tatar hükümeti adının ise yalnızca Kıpçak yurdunda hüküm süren Altın Orda devleti ile ifade edildiğini kaydeder. Tatar isminin, yıkıldıktan sonra küçük kollara (Kazan, Kırım, Astarhan gibi) ayrılan Moğol devletine müşterek miras kaldığını belirtir. Hanlar ve onların yakınları Tatar (Moğol) oldukları için buna tâbi olan bütün memleketlerin Tataristan adıyla anıldığını ifade eden Fahreddinof, sözlerine şöyle devam etmiştir.¹⁰⁵

"Bundan anlaşıldığına göre, Tatarlar halis Moğol oldukları halde ilk asırlarda olan davranışlar sebebiyle bir zamanlar Turan manasında kullanılagelmiş ve en sonraları ise (bu isim) yalnız Moğollara bırakılmış ve en sonunda çorbasının çorbası demek kabilinden Deşti Kıpçak hükümdarları olan Moğol kabilelerinin hakim oldukları yerlerin asıl yerli kalkına da "yani biz Bulgar ve Hazar Türklerine" Tatar diye isim vermişlerdir."

Tatarlar (Moğollar)'ın Deşti Kıpçak'a geldikleri, bizleri zaptederek idare etmeye başladıkları henüz geçen gün diyecek kadar yeni bir şeydir. Halbuki bizim babalarımız İdil ve Ural beldelerinde, Deşti Kıpçak'ta da tarihî kaydetmediği günden beri yaşarlar ve hüküm sürerlerdi. Tarihî kaydetmeye başladığı (zamanlarda bu yerlerimizde Fin halkı görüldüğü malumdur. Finler tamamen Türk halklarıdır.

Türk olan bir kavmin, Türk olan ikinci bir kavimle karışmasından üçüncü bir kavim çıkması lazım gelmez....."

Özkan İzgi, Tatarların etnik menşesine değinerek kaynaklarda Tatar adının ilk defa Çin yıllıklarında dokuzuncu yy.da (841) rastlandığına söyler. Ancak bu tarihlerden çok önceleri de bu kavmin mevcut olduğunu belirtir. Tatarların 10. ve 12. yüzyıllarda güneyde Çin sınırı, kuzeyde Kerulen nehri, batıda Eski Uygurların oturdukları yerlerde dağınık bir şekilde yaşadıklarını belirten İzgi, 12. yüzyılda Tatarların bugünkü Moğolistan'da en kuvvetli topluluk haline geldiklerini ifade eder. Cengiz döneminden sonra Moğolların ilk oturdukları bölgelerden ayrılıp güneye doğru hareket etmeleri ve Tatarların bulundukları bölgelerde yerleşmeleri karşısında Çinlilerin Moğolistan'daki bütün toplulukların Tatar olarak isimlendirdiklerini belirtir. yazar, yalnızca Çinlilerin değil Arapların ve İranlıların da aynı şekilde Moğolistan'da oturan bütün halklara "Tatar" diye hitap ettiklerinden bahseder.¹⁰⁶

¹⁰⁵ Fahrettinof, *a.g.m.*, s.18-19.

¹⁰⁶ Özkan İzgi, "Tatar Adı Hakkında", *Emel*, Sayı 147, Mart-Nisan 1985. s18.

Cengiz Han'ın buradaki göçebe kabileleri bir araya toplayarak bir Moğol birliği kurar. İzgi, Tatar isminin bu sefer bütün kabilelere teşmil olduğunu ifade eder. Cengiz Han'ın ölümünden sonra dört oğlu arasında paylaşılan bu topraklardan Cuci'ye kuzey-batı Asya bölgesi düşer. Ancak Cuci'nin babasının sağlığında ölmesi üzerine kendisinin yerine oğlu Batu bu topraklarda hakimiyetini kurar. Bu kurulan devletin adı Altın Orda'dır ve bu devletin yerli halkının büyük çoğunluğu Türk ve Müslüman'dır. İzgi, Batu Han'ın buraları istila ederken çok sayıda Türk'ün Moğol ordusu içinde bu bölgelere geldiğine işaret ederek İslamiyet'le karşılaştıklarını ve bu bölgede İslamiyet'in Türkler arasında hızla yayıldığını belirtir. Yazar, Altın Orda sahasında İslamiyet'i kabul etmiş olan Türklerin idareci durumunda olan Moğollar'la kaynaşması ve Moğolların Tatar ismiyle isimlendirilmeleri nedeniyle bu sefer Bütün Altın Orda Hanlığı halkının Tatar diye adlandırılmasına neden olduğunu savunur.

Özkan İzgi, 14.yy. başlarından itibaren Altın Orda devletine Rus kaynaklarında Tatar denmeye başlandığını, Altın Orda'nın yıkılmasından sonra kurulan Kırım, Kazan, Sibiry gibi hanlıkların da Tatar ismi ile isimlendirdiklerini belirtir. Ruslardan başka Osmanlıların da bu hanlıkları Tatar hanlıkları olarak vasıflandırdığını kaydeden yazar, batı bilim âleminde 13.yy.dan beri Moğol egemenliği altında birleşmiş topluluklar için Tatar ibaresini kullandıklarını, Osmanlılar dışında kalan bütün Türk topluluklarını Tatar olarak adıyla tanımladıklarını ifade eder.¹⁰⁷

Ramazan Kereytoy, "Nogayların Etnogenezine Dair Bazı Meseleler" adlı yazısında Nogayların etnik teşekkülünde bir zamanlar Cengiz Han'ın istila politikasıyla fethedilerek ona katılmış olan Kazakların, Özbeklerin, Başkurtların, İdil Tatarlarının, Karakalpakların, Altaylıların, Kırım Tatarlarının ve diğerlerinin teşekkülünde yer almış kabile ve soylardan meydana geldiğini belirtir.¹⁰⁸ Nüfusça ilk sırada Kıpçakların geldiğini ifade eder.¹⁰⁹

¹⁰⁷ İzgi, *a.g.m.*, s.19.

¹⁰⁸ Ramazan Kereytoy, "Nogayların Etnogenezine Dair Bazı Meseleler", *Emel*, Sayı, 227, Temmuz-Ağustos 1998, s11.

¹⁰⁹ Kereytoy, Kıpçakların dışında Nogayların etnik teşekkülünde yer alan diğer kavim ve kabileleri şu şekilde sıralamıştır: Uysun, Nayman, Kereyit, As, Kıtay, Durmen, Konırat,

Kereytoy, Nogay adının nereden geldiğine dair de fikirlerini açıklar: Nogay adının Han Nogay'a izafeten verildiği görüşünün yaygın olarak kabul edildiğini ifade eder. Ancak Nogay yurdunun XIV.yy.ın sonları ile XV.yy.ın başlarında Mangıt yurdu temelinde ortaya çıktığını Han Nogay'ın 1300 yılında öldüğünü yazar ve şu soruyu sorar: "Eğer Orda Han Nogay'a izafeten adlandırılmışsa niçin bizzat onun yaşadığı dönemde Nogay Ordası adı kullanılmamıştır? Kaldı ki daha XIII. yüzyılda Nogay Tatarları tâbiri ile karşılaşılmaktadır." der. Yazar, Nogay kelimesinin Moğolca "köpek" şeklinde olduğunu ifade ederek Nogay adının da bu toteme izafeten alınmış olabileceğini ifade eder.¹¹⁰

Mehmet Alpargu, bu gün Kafkasya, Kırım, Romanya, Rusya'nın ve Türkiye'nin çeşitli yerlerde yaşayan Nogay Türkleri'nin akrabalık münasebetleri ve aile yapısını konu aldığı yazısında, başlangıçta Nogay ailesinin büyük aile tipi şeklinde görüldüğünü söyler. Ancak zaman içinde bu aile şeklinin ortadan kalktığını ifade eder.

Nogaylar'da ailenin hiyerarşik bir düzende şekillendiğini belirterek, ailenin reisinin ata kelimesinden türetilen "Atay" diye isimlendirildiğini belirtir. Aile reisinin görevi hakkında da bilgi verir. Yazar, aile reisinin görevlerini özel ve resmî çevrelerde aileyi temsil etmek; haraçları, vergileri zamanında ödemek olarak sıralar. Ailedeki iş bölümüne de temas ederek sürünün bakımının, ziraat işlerinin büyük bölümünün erkeklerin görevleri arasında olduğunu, ev işlerinin ise kadınların görevi olduğunu belirtir.¹¹¹

Nogaylar'da evlenmenin egzogamiye, yani dışardan evlenme adetine dayanır. Çocukların beşik dönürleri, nişanlanma denilen anlaşıma gereği evlendirmelerinin de adet olduğunu belirten Alpargu, beşik kертmesi geleneği ile başlık parasının uzun bir süre içinde biriktirilip taksitler halinde ödenebilmesinin oldukça yaygın bir adet

Nukus, Keneges Tama Mangıt, Bıtrak, Borlak, Kanglı, Kobek, Bayis, Saray, Kongur, Majar, Ming, Korkıt, Baydar, Bulgar, Şicuit, Uygur, Seyit, Koban, Abaz, Kırgız, Türkmen, Kalmık, Kumuk. a.g.m., s.12.

¹¹⁰ Kereytoy, a.g.m., 10.

¹¹¹ Mehmet Alpargu, "Tarihî Süreç İçinde Nogay Türklerinde Aile ve Akrabalık Münasebetleri", *Emel*, Sayı 216, Eylül-Ekim 1996, s. 14.

olduğunu kaydeder. Kuşak dünürleri adı verilen ve Nogaylarda az rastlanan evlilik türünün ise iki arkadaşın birbirlerine duydukları bağlılığı göstermek için çocukları doğmadan önce birbirlerine söz vermeleriyle gerçekleştiğini söyler. Bu tür vaatlerde başlık ödenmediğini belirtir.

Alpargu, Nogaylar arasında "Öteles" denilen bir başka evlilik kurumunun bulunduğunu da yazısında dile getirir. Bu âdete göre başlık parası bulunmayan damat adayları kız kardeşlerini evlenecekleri aileye gelin olarak verir, böylece karşılıklı olarak başlık parası ödemekten kurtulurlar.

Nogaylar'da kadının konumunun ataerkil hayat kurallarıyla belirlendiğini belirten yazar, Nogaylar arasında kadının üretici ve doğru biçimde tüketici olmasının istendiğini belirtir.

Nogaylar'da boşanmanın çok az görüldüğünü, boşanma sebeplerini kadının çocuğunun olmaması ve ahlaki zaaf içinde bulunması olarak sıralar. Çok eşliliği genelde zenginler arsında görüldüğünü kaydeder. Bunun da çocuğun ya da erkek çocuğun olmaması halinde gerçekleştiğini hatırlatır.¹¹²

Çocuk eğitime Nogaylarda küçük yaşlarda başladığını belirten Alpargu, çocuğun eğitiminden annesi, ninesi, büyük çocuklar ve yaşlı erkeklerin sorumlu olduklarını, çocuklara 11-14 yaşlarından itibaren göçebe hayatın tüm gerçeklerinin öğretilmeye başladığını ifade eder.¹¹³

Mehmet Alpargu, başka bir makalesinde Nogay Türklerinin kıyafetleri hakkında bilgi verir.¹¹⁴ Nogay Türklerinin kıyafetlerinde bozkır kültürünün önemli etkileri olduğuna değinilen bu makalede yazar, kıyafetlerde genellikle deri mamuller ve çeşitli kumaşların kullanıldığını belirtir.

¹¹² Alpargu, *a.g.m.*, s.16-17.

¹¹³ Alpargu, *a.g.m.*, s. 18.

¹¹⁴ Alpargu, "Nogaylarda Giyim ve Kuşam Kültürü", *Emel*, Sayı 217, Kasım-Aralık 1996, s.11.

Ahmet Cevdet Paşa'nın kaleme aldığı ve Ahmet Özeydin tarafından günümüz Türkçe'sine aktarılan "Kırım ve Kafkas Tarihçesi" ¹¹⁵ adlı makalede yazar, Giray sözünün Kırım hanlarında daha önce mevcut olmadığını, bu sözün 1438 yılından sonra kullanılmaya başladığını belirtir. Tatar Han çocukları eski adetlere göre ergenlik çağına gelene kadar yetiştirilmek üzere kabilelerden birisinin terbiyesine verilir. Ahmet Cevdet Paşa, Kırım Hanlığının kurucusu olan Hacı Giray Han'ın babası Gıyasettin Sultan'ın da bu adet üzerine "Geray" kabilesi tarafından yetiştirildiğini söyler. Daha sonra Gıyasettin'in kendisini yetiştiren kabileyi anmak amacıyla oğluna Hacı Geray adını koyduğunu anlatır. Ahmet Cevdet Paşa, Hacı Geray'ın tahta geçince bu kabilenin ileri gelen üyelerinden Devletgeldi Sufi'nin isteği üzerine "Geray" lafzının Kırım Hanlarının isimlerine ilave edilmesini istediğini belirterek bu isteğin Hacı Giray tarafından yerinde görüldüğünü ve "Geray" lafzının hanların isimlerine ilave edildiğini belirtir.

Leslie Collins, Altın Orda devletinin bazı tarihçilerin iddia ettikleri gibi 1502 yılında yıkılmadığını iddia eder. Aksine Kırım Han'ı Mengli Giray'ın, bu hanlığı 1502 tarihinde yendikten sonra Altın Orda tahtına geçtiğini savunur ve bu durumda Altın Orda tahtında yalnızca iktidar değişikliği yaşandığını kaydeder. Bu nedenle Altın Orda devletinin varlığını 1783 yılına kadar devam ettiğini belirten Collins, söz konusu iddiaların kasıtlı olarak milliyetçi Rus tarihçiler tarafından saptırıldığını ifade eder. Buna kanıt olarak da Altın Ordanın bu tarihte yok edilişine dair hiçbir geçerli kanıt ileri sürülemediğini söyler. Collins şöyle devam eder:

"Hatırlamak gerekir ki (Mengli Giray'ın babası) Toktamış 1380'de Mmay'dan Ulu Ordayı ele geçirdiğinde Ulu Orda ortadan kalkmamıştı. Nitekim Ulu Orda tahtı 1481'de Şeyban'ın ahfadından olan İbrahim'in eline geçtiğinde de sona ermemiş, ve ya Sibiryaya Hanlığı haline dönmemişti. (...) Ve yine aynı şekilde, 1502'de Mengli Giray onu ele geçirdiğinde sona ermedi ve halkı da Kırım Tatarları haline gelmedi."¹¹⁶

Osman Akçokralı, "Kırım Tatar Damgaları" adlı makalesinde "Tavro" adıyla bilinen damgaların Kırımın kuzey taraflarındaki mezarlıklarda sıkça rastlandığına

¹¹⁵ Ahmet Cevdet Paşa, "Kırım ve Kafkas Tarihçesi", *Emel*, Sayı 221, Temmuz-Ağustos 1997, s. 9.

¹¹⁶ Ahmet Cevdet Paşa, *a.g.m.*, s.18-19.

hanlıkta kabile askerlerinin çoğuna kumanda ve hanlığın aslî siyasetini tayin ederler. Karçu beyleri "Köriniş", veya "Körünüş" şeklinde telaffuz edilen devlet meclisi toplantılarında hanla önemli meseleleri görüşüp karar vermelerinin yanında herhangi bir konuda hanın siyasetini protesto etmek isteyen bir bey, toplantılara katılmayabilir.¹²¹

Ali Barut, Kırım ile Çerkezistan ilişkilerinin siyasî boyutunda zaman zaman sefer ve savaşlara rastlandığını belirtse de, iyi ilişkiler de kurulduğunu hatırlatır. Buna örnek olarak "Atalık" müessesesini gösterir.

Atalık müessesesi Çerkezistan'da yerleşmiş eski bir geleneğe göre yeni doğan bir çocuğun iki-üç yaşını geçmeden başka bir aileye verilerek delikanlılık çağına, yani on-on beş yaşlarına kadar eğitilip yetiştirilmesinden sonra tekrar asıl ailesine teslim edilmesidir. Barut, bu uygulamanın Kırım hanları ile Çerkes beyleri olan Atalıkları arasında bir tür manevî akrabalık bağının teşkil edildiğini savunur.¹²²

Emel'deki tarihî yazılara son olarak örnek verebileceğimiz Muzaffer Ürekli, Kırım Hanlığının kurucusu Hacı Girayın soy kütüğünü devrin ana kaynaklarına¹²³ dayanarak şu şekilde verir: Cuci Han oğlu Togay-Timur oğlu Öreng-Timur oğlu Sarıca oğlu Könçek oğlu Tülek-Timur oğlu Canay (Çağay) oğlu Taş-Timur oğlu Gıyaseddin oğlu Hacı Giray.¹²⁴

2.4. TÜRK DİLİ

Bir milletin varlığını ve kültür unsurlarını koruyan değerlerin en başında hiç şüphesiz dil gelir. Çıktığı günden itibaren Kırım Türklerinin varlık mücadelesinin sesi olan *Emel* de bu konuya büyük önem vermiştir. Derginin dil konusundaki hedefi Türk dünyasında ortak bir dilin kullanılmasından yana olmuştur. Bu bakımdan Türklük aleminde "dilde birlik" anlayışını prensip olarak benimsemiş ve

¹²¹ İnalçık, *a.g.m.*, s. 54-55.

¹²² İnalçık, *a.g.m.*, s.27.

¹²³ Bu kaynakları şu şekilde sıralayabiliriz: Abdü'l-Gaffar Kırımı, *Umdet'üt-tevarih*; Ebul Gazi Bahadır Han, *Secere-i Türk*; Halim Giray, *Gülbün-i Hanan*; Fazlullah Reşidüddin, *Cami'ü-t tevarih ..*)

¹²⁴ Muzaffer Ürekli, "Hacı-Giray Hanın Ataları", *Emel*, Sayı135, 1983 (Özel Sayı), s.207.

çalışmalarını bu doğrultuda yürütmüş, Türkoloji alanındaki gelişmeleri yakından izlemiştir.

Asya ve Avrupa'ya dağılan Türk kavimlerinin konuştukları Türkçe'nin, coğrafi farklara göre ayrı özellikler gösterdiği bir gerçektir. Altay, Ural, Kafkasya ve Azerbaycan'da konuşulan Türkçeler arasında telaffuz ve kelime hazinesi bakımından farklar vardır. Hamit Zübeyir, bu ayrılıkların Türk lehçelerini büsbütün ayrı bir dil haline getirmediğine işaret eder. Bin bir çeşitte görülen yada gösterilen Türk kavimleri arasında ki Türkçe'nin "ne kadar kuvvetli bir bağ teşkil ettiğini anlamak için yapma edebiyatlar yerine hakiki ana dil olan halk diline bakmak icap eder." der. Halka doğru inildikçe özellikle kelime hazinesindeki ayrılıkların azaldığını belirten yazar, İstanbul lehçesinde hiç bilinmeyen ve ya unutulmaya yüz tutmuş birçok kelimenin Anadolu konuşma dilinde, kuzey lehçelerinde de kullanılan yüzlerce kelime olduğuna işaret eder.¹²⁵

Türkiye'de dilde sadeleşme meselesi uzun yıllardır konuşulan konuların başında gelir. Türk dilini sadeleştirme meselesinin Türk ulusunu medenîyet seviyesine çıkarmaya çalışan Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin, Şemsettin Sami gibi aydınların en kutsi meselesidir. Kırimer, bu aydınların Türk dilini, okur-yazarların anlayabilmeleri şeklinde algıladıklarını belirterek, amaçlarının dili yukarıdan aşağıya doğru halka götürmek şeklinde belirtir. Kırimer, dilin Türkçeleştirilmesi meselesine de değinerek, dilin kendi özelliğini ve yolunu bulması şeklinde belirtir. Yukarıda bahsedilen aydınları eleştirmeye devam ederek bunların sadeleştirmeye çalıştıklarının "yine Batı, Farsça sözlerle dolu bilhassa ıstılahların tamamıyla yabancı diller" olduğunu söyler.

Kırimer, Türk dilinin gerçek manada Mustafa Kemal'in çabalarıyla başarıya ulaşacağını iddia eder Atatürk'ün Türk milletinin bütün lehçelerindeki dil zenginliklerinin toplanarak, bütün Türklerin ilim ve medenîyet yolunda anlaşacakları bir dilin temelini kurmaya çalışmasını "Böylelikle muhtelif siyasetlerin ve medenîyetlerin tesirleriyle kuvvetlenen kabile edebiyatlarının bilhassa ilmi ıstılahlar

¹²⁵ Hamit Zübeyir, "Dil Birliği Sorgusu", *Emel*, Sayı 21, Teşrin-i Sani 1930, s.226.

yaratmak tesdislerini tabi olarak toplayarak bir temel hazırlanacaktır." şeklinde dile getirir.

Esasta bir olan Türk dilinde yapılacak ıstılahların bütün Türkler tarafından anlaşılmasının ve benimsenmesinin kısa süre içinde mümkün olmadığını Kırimer'de kabul ederek, bunun zamanla yerleşeceğini belirtir. Dilde bu büyük aşama kaydedildikten sonra her lehçede yazılan eserlerle Türk dilinin daha zenginleşeceğini ve Türkler arasında sarsılmaz bir temel teşkil edeceğini savunarak.¹²⁶ "Türkler bir ırktır, millet değildir" diyenlere ve Türk kabilelerini Kırgız, Özbek, Sart, Tatar gibi ayrı millet haline getirmek isteyenlere "bu parçalanma neticesinde Türklüğün geleceğini de yok etmek isteyenlere yalnız ilmi değil, tarihî bir cevap da verilecektir" der.

Ülküsal, zaman içinde Türk topluluklarının farklı kültürlerin etkisi altına girmesini, dilde de Türk aydınlarının Arapça ve Farsça karışık bir Türkçe kullanmalarını ve bu aydınların bu dili halka da benimsetmeye çalışmalarını eleştirir. Bu aydınların zamanla halktan koparak, Arap kültürünü ve düşüncesini benimsediklerini, benliklerinden vazgeçtiklerini belirtir. Arap dilinin Kur'an ve Peygamber dili olarak yükseldiğine değinir. Buna karşın ise Türk dilinin küçüldüğü ve alçaldığını söyler.

Ülküsal, eleştirilerine devam ederek Osmanlı eğitim kurumlarında okuyanların halka öz diliyle değil, yeni öğrendikleri karışık çapraşık ve anlaşılmaz dil ile söylemeye kalkıştıklarını ifade eder. Bunu anlamayanları da kaba, bilgisiz olduklarını iddia ettiklerini söyleyerek, bu şekilde halkla aralarının açıldığını, halktan ayrıldıklarını iddia eder. "Halbuki bütün uluslar öz dillerine sarılarak ortak bir bilim, düşünüş ortaya koyarlar." der. Bu hataları düzeltme işini Gazi Mustafa Kemal'in üstlendiğini belirterek, Gazinin Türk dilini yalnızca esaretten kurtarmadığını, ona eski zenginliğini verdiğini ifade eder.¹²⁷

¹²⁶ Kırimer, "Dil İnkılabı" *Emel*, Sayı 11, Teşrin-i Sani 1932, s.6.

¹²⁷ Müstecip Ülküsal, "Türk Dili ve Gazi", *Emel*, Sayı 4, 1 Nisan 1933, s.4

Kırım-Tatar Türklerinin kültür meselesi siyasî meselelerinin yanında azımsanmayacak ölçüdedir. Siyasî kimliklerini kazanmaya çalışan Kırım-Tatar Türkleri yaklaşık 215 yıl süren kültür emperyalizmi nedeniyle bugün ana dillerini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Ayşenur İslam da bu konuya temas ederek Rusların siyasî alanda gerilerken kültürel alanda büyük bir zafer kazandığını ileri sürer. Bugün Kırım Tatar gençleri anadillerini, adet, gelenek ve kısmen de dinlerini ninelerinden ve dedelerinden öğrenerek büyürler. İslam, Rusça okuyup yazan ve bu dili kullanarak entelektüel seviyeye ulaşan Kırım Tatar Türklerinin Rusça düşünmeye başladıklarını ve halen Rusça düşünmeyi sürdürdüklerini, millî mücadelelerinin esaslarını sürdürürken birbirlerine hitaplarının Rusça'nın ağır baskısı altında kaldığını iddia eder.¹²⁸

Kırım Tatarlarının yaşlı-genç hemen herkes dillerini bilir, ancak elli yıldır entelektüel seviyede kullanılmayan anadil büyük bir kelime kaybına uğrar. Bu durum Kırım Tatarcası'nda yeni kavramları karşılayacak kelime ve terimlerin türetilmemesine neden olur. Rusça düşünme alışkanlığının insanları ister istemez "referans dilden anadile tercüme", yoluna iter Bu durumu tehlikeli ve vahim gören İslam, tercüme alışkanlığının bir yandan dilin kelime türetme ve cümle yapısını bozarken bir yandan da kelime hazinesini hızla azalttığını ifade eder.

Ayşenur İslam, aynı yazısında bu problemin çözüm yollarını da belirtir. İslam, Türkiye'de yaşayan ve varlıklı Kırım Tatarlarının kuru kalabalık olmaktan çıkarak hemen bir vakıf kurmalarını tavsiye eder, veya halihazırda bulunan Emel Kırım Vakfı bünyesinde "Kırım Tatarca'sı Araştırma ve Geliştirme Birimi" adı altında maddî desteği yüksek olan bir komisyonun kurulmasının gerekli olduğunu önemle vurgular. Bu kuruluşun bürokratik çalışmaları sürdürürken Türkiye'de yaşayan ve yaşı altmış yaşın üstünde olanlardan derlemeler yapılmasını, akademik olarak halkın kullandığı dört yüz ile iki bin kelimenin doğru olarak tespit edilerek bir sözlüğün hazırlanmasını tavsiye eder. Dilin yapısına uymayan Rusça'dan tercüme kelime ve deyimlerin temizlenerek yerine anadilde yaşayan kelimelerin kullanılmasının doğru olacağını savunur. Ayrıca Türk üniversitelerinde Kırım

¹²⁸ Ayşenur İslam, "Kırım Tatarca'sının Dünü ve Bugünü", *Emel* Sayı, 201, Mart-Nisan 1994, s.4.

Tatarca'sı ile ilgili çalışmaların özendirilmesini ister. "İleriye dönük ilmi çalışmalara başlanılmasını, referans dilinin Rusça yerine uzun vadede Türkiye Türkçesi'ni ikame etmeye çalışılmalı" der.¹²⁹

Milletlerin var olması ve tarih boyunca yaşamasındaki en büyük unsurlardan birisi dildir. Timur Kocaoğlu, İnsanlık tarihinde en büyük keşfin yazı ve alfabe olduğunu belirtir.¹³⁰

Dünya tarihinde alfabeleri en çok değişen milletlerin başında Türk alfabesinin gelir. Kocaoğlu, bu değişikliklerin nedenini kültür ve siyasî mesele ikiye ayırır. Türk boylarınca kabul edilen Sogd, Eski Uygur, Brahma ve Arap alfabesi gibi alfabelerin yeni bir dini kabul edişi ile açıklar. Sovyet rejimi altındaki Türklerin Kiril Alfabesi'ni kabul etmesini ise siyasî bir hadise olarak görür.

Arap alfabesi en az dokuz asır Türkler arasında kullanılır ve kültür alanında birleştirici bir rol oynar. Kocaoğlu, Sovyetler Birliği'nin Türklerin kullandıkları müşterek Arap alfabesini 1926 yılında Latin alfabesi ile değiştirmesini bir dereceye kadar kültür meselesi olarak görse de, Türkiye'nin 1928 yılında Latin alfabesini kabul etmesiyle Türkiye'deki Türkler ile Sovyetler Birliğindeki Türkler arasında yakınlık doğmasından endişelenen Moskova idarecilerinin 1937 yılında Latin Alfabesini Kiril Alfabesiyle değiştirmeye başlamasını siyasî bir gaye olarak değerlendirir.¹³¹

Her Türk boyuna birbirinden değişik Kiril Alfabeleri uygulamasını ise Sovyetler Birliği'ndeki Türkleri sadece Türkiye Türklerinden ayırmakla kalmadığını, aynı zamanda Azeriler, Türkmenler, Özbekler, Kırgızlar, Tatarlar ve başka Türk boylarını da birbirlerinden ayırmayı amaç edindiklerini belirtir.

1991 yılında Sovyetler Birliğinin parçalanmasıyla eski Sovyet Cumhuriyetlerinin artık bağımsız birer millî devletler haline gelir. Kocaoğlu bu

¹²⁹ İslam, a.g.m., s. 6.

¹³⁰ Timur Kocaoğlu, "Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri Arasındaki Münasebetlerde Ortak Alfabe ve İmla Birliğinin Önemi", *Emel*, Sayı 192, Eylül-Ekim 1994, s. 18.

¹³¹ Kocaoğlu, a.g.m., s. 18

devletlerin alfabe meselesinin siyasî değil tamamen bir kültür meselesi haline geldiğini ifade eder. Çeşitli Türk ülkeleri arasındaki siyasî, ekonomik, sosyal ve kültürel münasebetlerin artması bugünlerde ve gelecekte alfabeyi ihmal edilmeyecek kadar önemli bir kültür vasıtası haline getirir. Kocaoğlu, Türk ülkelerinin sadece ne çeşit alfabe kullanılacaklarından çok ortak bir alfabe kabul edip etmeyecekleri meselesinin daha önemli olduğunu vurgular. Eğer Türk ülkeleri birbirinden farklı Latin alfabesi kabul ederse dünyadaki Türkler arasında arzu edilen kültür köprüsünün kurulmayacağını savunur.¹³²

2.5. EDEBÎ YAZILAR

Emel'de yer alan edebî yazıları ele aldığımızda bunlarda da derginin çizgisine paralel örneklerin yoğunlukta olduğunu görmekteyiz. Dergideki bu tür yazılar içinde şiir, hikaye, hatırat ve piyeslerin çokluğu dikkat çekmektedir. Masal, destan gibi yazı türlerinin de yer aldığı I. yayın döneminde orijinal örneklerin daha fazla olduğunu görülürken II. Yayın döneminde, özellikle de 1990 'lı yıllarda *Yıldız* dergisi ile *Lenin Bayrağı* gazetesinden alınan eserlerin aktarıldıklarına şahit oluyoruz. Biz burada ağırlıkta olan söz konusu türlerle ilgili metinlerin edebî yönlerinin değil muhtevalarının genel bir incelemesini yapacağız.

2.5.1. Hikaye

Emel'de yer alan hikayeler genelde eğitici, öğretici ve ders verici mahiyet taşır. *Emel*'in I. yayın döneminde hikayeleri yayınlananlar arasında Cafer Seydahmet Kırimer başta gelir.

Cafer Seydahmet Kırimer, 1937-1938 yılları arasında *Emel*'de yayınlanan "Nurlu Kabirler" adlı hikayeler serisinde konu itibarıyla Kırım tarihînin üç devrini ele alır. Bu devirlerden birincisi Kırım'ın Rusya tarafından işgalinden önceki, yani hanlık devri, ikincisi Kırım'ın işgalinden 1883 yılına kadar olan devir, üçüncüsü ise Gaspıralı İsmail ile başlayan millî uyanış devri hareketleri ve Kurultay devridir.

¹³² Kocaoğlu, a.g.m., s. 20.

Kırimer hikayelerini Kurt Veli adında bir gencin ağzından anlatır. Bu hikayeler *Emel*'in II. yayın hayatında da günümüz Türkçe'siyle yeniden yayımlanır. Yazarın notuna göre¹³³ Kurt Veli, Cafer Seydahmet Kırimer'dir. Bu hikayeleri şu şekilde sıralayabiliriz: Murat Baba, Molla Nurullah, Yılmazlar Mezarlığı, Nurbike, Mübarek Çoban, Şehit Askerler Mezarlığı, Şüpheci Molla, Genç Nuri Hoca, Gaspıralı İsmail Bey, Abdürreşit Mehdi, Anthı Kurgan, Kırım içtimai hayatını çeşitli yönlerden ele alan Unutulmaz Gözyaşları, Millî Duygu, Cin Mehmet ve İslam Ağa.

Emel dergisinde Tahsin İbrahim tarafından yayımlanan ilk tercüme hikaye ise N. Gona'nın "Ali Usta" adlı eseridir. I. yayın dönemindeki tercüme hikayelerin çoğunda T. İbrahim imzası görülür. *Emel*'in I. yayın döneminde yayınlanan hikayeler arasında yabancı yazarlardan yapılan çeviriler önemli yer tutar. Yukarıda da belirttiğimiz gibi T.İbrahim tarafından Türkçe'ye çevrilen bu hikayelerin çoğu Romence'dir. I. yayın döneminde hikayeleri çıkan diğer isimler şunlardır. Mehmet Halim Vani, T. İbrahim ve İ. Sorma.

Emel'in II. Yayın hayatında Cafer Seydahmet Kırimer'in hikayelerinin bu defa Latin harfleriyle yayınlandığını görüyoruz. Bu dönemde hikayeleri yayınlananlar arasında Bekir Sıtkı Çobanzade de vardır. 1980'li yıllardan sonra dergide yer alan hikayelerin büyük bölümü *Yıldız* dergisinden alınarak yayımlanır. Bu hikayelerin içerikleri de yine Kırım Tatar-Türk toplumun özelliklerini yansıtır niteliktedir. Kırım-Tatar Türkçe'siyle *Emel* sayfalarında yayımlanan hikayelerin bir kısmının sonunda Türkiye Türkçesine çevrilenler de olmuştur. Bir kısmının sonuna ise sözlük konulmuştur.

2.5.2. Şiir

Emel'de yayımlanan şiirlerde millî duyguların, Kırım'a duyulan vatan ve millet sevgisinin hakim olduğu açık bir şekilde görülmektedir ve bunun derginin sayfalarında yer bulan bütün şiirlerde ortak bir nokta olduğunu belirtmek gerekir.

¹³³ *Emel*, Sayı 5, 1960, s.12.

Emel'deki ilk şiir 9. ve 10. sayılarda yayımlanan Bekir Sıtkı Çobanzade'nin "Tuvgan Til" adlı şiiridir. I. yayın döneminde neşredildikten sonra II. yayın döneminde de *Emel* sayfalarında yer aldığını gördüğümüz şiirler çoğunlukla Kırım Tatar Türkçe'siyle kaleme alınmış olup, başta Bekir Sıtkı Çobanzade'nin eserleri olmak üzere İsmail Otar tarafından Türkiye Türkçesine uyarlanmış bir şekilde yer alır. 1990'dan sonra *Emel* sayfalarında gördüğümüz şiirlerin büyük bölümünü hikayelerde olduğu gibi *Yıldız*¹³⁴ dergisi ve *Lenin Bayrağı*¹³⁵ gazetesinden yapılan aktarmalar teşkil eder.

Konusu itibariyle " lirik şiir" olarak adlandırılan bu tür şiirlerde Bekir Sıtkı Çobanzade devrin hissiyatına tercüman olarak kabul edilir. Çobanzade, Kırım Tatar Türkçe'siyle kaleme aldığı şiirlerinde bu duyguları etkili bir şekilde dile getirir ve millî şair konumunda yer alır. Bunun yanında *Emel*'in ikinci yayın döneminde Çobanzade'nin eserlerinin bir kısmı derginin bir sayfasında Kırım Tatar Türkçe'si ile, hemen yanında da bazen Türkiye Türkçe'si ile bazen de Kırım Tatar Türkçe'siyle birlikte kolay anlaşılmasını diye bir sözlük ilavesiyle sunulur. Bu uygulama diğer bütün şair veya yazarlar için devam eder.

Emel'de Bekir Sıtkı Çobanzade kadar şiirleri yayımlanan bir başka imza da Abdullah Latifzade'dir.¹³⁶ Abdullah Latifzade, mısralarında Kırım'ın bağımsızlığının

¹³⁴ 1976 yılında Özbekistan Yazarlar Şurası'nın yayın organı olarak Kırım-Tatar Türkçesi'yle yayınlanmaya başlayan *Yıldız* 1982 yılına kadar yılda iki defa, bu yıldan sonra iki ayda bir çıkmaya başlar. Dergi sayfalarında politik olaylara ve bildirilere yer vermekle beraber ağırlıklı olarak şiir, hikaye, edebi makaleler ve şair-yazar biyografileri yer alır. Yıldız dergisi Sovyet rejiminin izni doğrultusunda yayınlanmaktaydı, Bu sebeple dergi sıkı bir sansüre tabi halde çıkarılıyordu. Buna rağmen bazen ima yoluyla Kırım-Tatar Türkleri'nin dramı dergi sayfalarında dile getirilir. Geniş bilgi için Bkz. Nadir Devlet, "-Lenin Bayrağı- Gazetesinin 25. yılı ve Kırım Türk Kültürünün Bugünkü Durumu", *Emel*, Sayı, 135 (Özel Sayı), 1983, s.233-234; Kemal Çapraz, *Kırım Tatar Türklerinde Basın (1881-1990)*, İst. 1990, (Basılmamış yüksek lisans tezi), s. 30-31.

¹³⁵ Süründeki Kırım Türkleri tarafından Özbekistan'da 1957 yılında yayınlanmaya başlar. Kırım-Tatar Türkçesiyle ve Sovyet rejiminin görüşleri doğrultusunda yayın yapmıştır. Gazetede politik olaylara, parti kongrelerine, ekonomik konulara geniş yer ayırmak zorunda kalır. Bunun yanında Kırım Türklerini ilgilendirecek konulara da değinir. 1975 yıllarından sonra Kırım Türklerinin kültür hayatıyla ilgili gelişmelere katkıda bulunan bir gazete haline gelir. Nadir Devlet, "Lenin Bayrağı Gazetesinin 25. Yılı ve Kırım Türk Kültürünün Bugünkü Durumu" s.36.; Kemal Çapraz, *Kırım Tatar Türklerinde Basın*, s. 28-29.

¹³⁶ Abdullah Latifzade 1894'te Akmesic'de dünyaya gelir.ilk öğrenimini köy mektebinde tamamladıktan sonra rüştiyeyi Akmesic'te bitirir.. Daha sonra Ufa 'da Aliye Medresesine devam eder. 1913 yılında Moskova Şark Dilleri Enstitüsüne girer. 1914 yılında Kırım'a dönen Latifzade burada şehir ve köylerde hocalık yapar.

yanında, vatan sevgisi, kadın hakları gibi konulara yer verir. *Emel* sayfalarında şiirlerini sıkça gördüğümüz Server Turpçu ¹³⁷ Mehmet Niyazi, gibi isimler de eserlerini çoğunlukla Kırım Tatar Türkçe'siyle kaleme almışlardır.

2.5.3. Kırım Edebiyatı

Kırım Edebiyatı ile ilgili *Emel* de İki makale göze çarpmaktadır. R Hikmet Hanoğlu tarafından kaleme alınan "Kırım Edebiyatı" makalesi ile Bekir Sıtkı Çobanzade tarafından "Son Devir Kırım Edebiyatı Tenkit Tecrübeleri" isimli makalelerdir.

R. Hikmet Hanoğlu, Kırım-Türk Tatar edebiyatını Şark Türkçe'si (Çağatay etkisi) ve Garp Türkçe'si (Osmanlı etkisi) olmak üzere iki başlıkta inceler.¹³⁸ Çağatay etkisi ile kaleme alınan eserlerin Kırım yarımadasının kuzeyinde "Çöl Tatarca'sı" adı verilen lehçe ile kaleme alındığını belirtir. Osmanlı etkisi ile kaleme alınan eserlerin ise "Yalıboyu" tabir edilen Güney lehçesi ile yazıldığını kaydeder.

Kırım edebiyatında Şark Türkçesi'ni teşkil eden Çağatayca'nın daha önce Türkiye lehçesi olan Oğuz lehçesi ile aralarında farkın bulunmaz, ancak bugün bu iki lehçe arasında fonetik ve morfolojik bakımdan bazı farklar bulunur.

Hanoğlu, yazısında Kırım Edebiyatını siyasî, içtimai ve dahili oluşumları nedeniyle ayrı bir tasnife tabi tutarak dört ana başlıkta inceler:¹³⁹

1920 yılında Moskova Güzel Sanatlar Akademisi'ne kaydolur. 1932 yılında burayı bitirir ve Kırım'a dönerek eğitim ve sendikacılık işleriyle uğraşır. Latifzade 1937 yılında vefat eder.

Şiirlerinde Kırım Tatar halkının zulüm altında yaşayışını anlatır. Şiirlerinde fikir ve duyguya yer verir. Seçtiği kelimelerle Kırım Tatar edebiyatının gelişmesine katkıda bulunur. Ayrıca şiirlerinde bağımsızlık ve kadın hakları gibi konuları da işler. Erol Ülgen, "Kırımlı Şair Abdüllatifzade (1890-1938)", *Emel*, Sayı 207, Mart-Nisan 1995, s.8-9.

¹³⁷ Server Turpçu, 10 Kasım 1914 yılında Kırım'ın Akmescit şehrinde dünyaya gelir. İlk ve orta öğrenimini Kırım'da tamamlar. 1934 yılında ailesi ile İstanbul'a göç eder. 1937 yılında tahsil için Polonya'nın Vilno Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesine kaydolur. 1939 yılında İstanbul'a döner. Server Turpçu, Kırım'ın Kurtuluşu için çaba harcamış, bu yoldaki duygularını, acılarını ve üzüntülerini şiirlerinde dile getirir. *Emel*, "Server Turpçu Vefat Etti", *Emel*, Sayı 147, Mart-Nisan 1985, s.47.

¹³⁸ R. Hikmet Hanoğlu, "Kırım Edebiyatı", *Emel*, Sayı 78, 1976, s.14.

¹³⁹ Hanoğlu, *a.g.m.*, s.15

- **Oluşum Devri:** Altın Orda zamanında Kıpçak Türkçesi'yle yazılan eserlerdir. Bu devirde ilk edebi manada yazılan vesika 1380 yılında, İtalya temsilcisi ile Altın Orda valisi tarafından yapılmış olan ticari anlaşmadır. Kıpçak Türkçe'si ile kaleme alınan bu vesika Uygur harfleri ile yazılır, ancak son devirlere doğru ilmi olarak yazılan eserlerin daha ziyade Arap Harfleri ile yazılır. Oluşum devri edebiyatındaki asıl gelişim 16. yy.dan sonraki Osmanlı-Kırım yakınlaşmasıyla başlar.
- **Halk Edebiyatı Devri:** 1783'de Ruslar'ın Kırım'ı işgal etmesiyle başlar, 1883'e kadar devam eder. Bu dönem Aşık edebiyatı olarak da tanımlanır. 1783'den sonra birçok Kırım-Tatar Kürkü Türkiye'ye göç etmeye mecbur kalır; halkın duyguları, ıstırapları ve özlemlerini dile getiren şairlerinin yazdıkları muhaceret türküleri ve veda destanları dönemin özelliklerini teşkil eder.
- **Tercüman Edebiyatı Devri:** 1883-1905 yılları arasını kapsar. Bu devirde edebiyatta çoğunlukla içtimai düzenin bozuklukları dile getirilir ve millî uyanış yeniden canlandırılmaya çalışılır. Önce kayıtsızlıkla karşılanan *Tercüman* daha sonraları Kuzey Türkleri arasında olduğu gibi Asya ve Avrupa Türkleri arasında da önemli bir yayın organı haline gelir.
- **1905-1917 yılları arasını kapsayan Zamanımız Edebiyatı Devri:** 1905 Rus inkılabı ile başlar. Bu dönemde Öğretmen okullarında yetişen ve Rus şairlerinin yolundan giden Toktavzade Şamil gibi Çağatay lehçesiyle yazan Rus tesirinde kalan Kırım edebiyatçıları, İstanbul'da eğitim gören Şinasi ve Namık Kemal'in etkisinde kalan Osmanlı Türkçesi'yle yazan Cafer Seydahmet Kırimer, Hasan Sabri ve Cemil Kermençikli gibi Kırım edebiyatçıları, Bunların dışında Çelebi Cihan'ın başını çektiği mahalli şive ile şiirler, Osmanlı Türkçe'si ile de makaleler kaleme alan Kırım Edebiyatı devridir.

Hanoğlu, bu dönemde Kırım'da Osmanlı Türkçe'sinin yerini mahalli şivenin aldığını, 1928'den sonra ise mahalli şivenin tamamıyla Ruslaştırıldığını belirtir.¹⁴⁰

2.5.4. Tiyatro

Pek çok aydın tarafından edebî türler içinde topluma en faydalı tür olarak kabul edilen tiyatroya, *Emel* de sayfalarında yer vermiştir. Bu konuyla ilgili ele alacağımız ilk yazı Mahmut Tahir'e aittir. Kazan ve Kırım Tatarlarının tiyatro faaliyetlerini anlattığı yazısında Kırım Tatarlarının millî müzik ve danslara çok düşkün olduklarını belirten Mahmut Tahir, bu sebeple tiyatro oyunlarından önce programa müzik ve dans gösterilerinin yer verildiğini söyler.¹⁴¹

Temircili, Kırım Türklerinde tiyatro faaliyetlerinin 20. asrın başlarında başladığını belirtir. Kırım-Tatar Türk tiyatrosunun bir taraftan taassup, bir taraftan da emperyalist Rus siyaseti, daha sonra ise Bolşeviklerin baskılarıyla mücadele etmek zorunda kaldığını söyleyen yazar, buna rağmen Kırım Türkünün kudreti, zekası ve kabiliyetini göstermeyi başardığını ifade eder.¹⁴² Temircili, Kırım Türk tiyatrosunun inkişaf devrinde dram, komedi, skeç, operet gibi kollar üzerinde çalıştığını kaydederken hayatın her yönünü kapsayan ve milletin yaşam tarzını ele alan konuların işlendiğini anlatır.¹⁴³

2.6. TERCÜMELER

Emel'deki tercüme yazılar içinde diğer türlerde olduğu gibi Kırım tarihinin ve Kırım Türkleri'ne Bolşevikler tarafından uygulanan zulmün dile getirildiği örnekler ağırlıktadır.

Derginin I. yayın dönemindeki tercümelerin çoğu dil, Kırım Türk tarihi, sağlık ve eğitim gibi konuların irdelendiği makalelerdir. Kırım tarihini çeşitli yönlerden ele alan ve basılı eserlerin yazarlarına baktığımızda önemli çevirilerden

¹⁴⁰ Hanoğlu, "Kırım Edebiyatı", s.19-21.

¹⁴¹ Tahir, *a.g.m.*, s.28.

¹⁴² Temircili, "Kırım Türk Tiyatrosu", *Emel*, Sayı16, 1963, s.12.

¹⁴³ Temircili, *a.g.m.*, Sayı 17, 1963, s.14.

biri olan Alan Fischer 'in "Kırım Tatarları" adlı eseri, *Emel*'de yazı dizisi olarak yayımlanmıştır. Bunun yanında W. Baczkowski, Suzanle Labin'in yazıları da dergideki önemli çeviriler içinde yer alır. Tamurbek Devletşin ve Edige Kırimal'in Kırım Türklerinin tarihlerini Almanca olarak kaleme aldıkları yazılar da Türkçe'ye çevrilerek okuyuculara sunulur. Bahsi geçen makaleler başta İsmail Otar olmak üzere Müstecip Ülküsal, Nurettin Ağat, Eşref Özbilen tercüme ederler.

Diğer taraftan tercüme eserlerin yanında *Yıldız* dergisi ile *Lenin Bayrağı* adlı gazeteden yapılan ve Kırım Türk Tatarları'nın, Kırım'daki siyasî faaliyetleri, sosyal ve kültürel değerlerinin işlendiği yazıları da burada zikretmek gerekmektedir.

2.7. EĞİTİM

Emel dergisinde üzerinde durulan konulardan biri de eğitim meseleleridir. Bu konuda yazılmış yazılarda modern eğitim sistemlerine bakış, çağdaş eğitim şekillerini arayış, çocukların terbiyesi ve ebeveynlerin bilgilendirilmesi üzerinde durulur. Eğitimle ilgili yazılar dergide 1930-1932 yılları arasında yoğunluk kazanmaktadır. Bu yoğunluğun daha sonraki yıllarda azaldığını, özellikle *Emel*'in ikinci yayın hayatında bu tür yazılara nadir olarak rastladığını görmekteyiz. Eğitim yazılarını genel olarak Eyüp Hamdi, Mehmet Halim Vani, Emine Ülküsal ve Lütfiye Ülker kaleme alırlar.

Edip Mehmet Ali, ilk terbiyenin ana kucağında başladığını, bu nedenle insanlığın saadetinin kadınların eğitim ve terbiyesine bağlı olduğunu belirtir.¹⁴⁴ Eğitimli bir kadının çocuğuna dinî ve millî duyguları aşıladığını, bu nedenle sağlıklı bir cemiyet için kız çocuklarının erkek çocukları gibi eğitim alması gerektiğini ifade eder. Yanlış anlayışların ve düşüncelerin anne ve babaların kızlarını okutmaktan mahrum bıraktığını işaret ettiği yazısında yazar, bu anne ve babaların insaniyet ve medeniyet nazarında çok kabahatli olduklarını iddia eder.¹⁴⁵ Mesut ve hür yaşamak isteyen milletler için her şeyden önce eğitim ve terbiye almış annelere ihtiyacın olduğunu da sözlerine ekler.

¹⁴⁴ Edip Mehmet Ali, "Kadınlarımızın Tahsil ve Mevkileri", *Emel*, Sayı .6, 1935, s. 13.

¹⁴⁵ Ali, a.g.m., s.15.

zamanın ağır koşullarını yenmek için birlik olmanın ne kadar gerekli olduğunu kavrayacaklardır.¹⁵¹

Eyüp Hamdi, günün koşullarının bir gereği olarak eğitim programlarının çocuğun seviyesi ve özellikleri göz önüne alınarak hazırlandığını, bu uygulamalardan birinin de "Toplu Tedris" uygulaması olduğunu belirtir. Yazarın anlattığına göre bu uygulamada çocuklar dersleri en tabîi haliyle işliyorlar. Böylelikle dersleri ana hatlarıyla kavrayıp öğrendiklerine hakim oluyorlar ve hayata atıldıklarında güçlük çekmiyorlar.¹⁵²

Ömer Sami Arbatlı, 1904 tarihinden sonra İstanbul'dan Kırım'a öğretmenlik yapmak maksadıyla gider. Burada aldığı notlar Kırım'ın 20. yüzyılın başlarında eğitim açısından ne durumda olduğunu göstermesi bakımında oldukça önemli bilgiler ihtiva etmektedir. Arbatlı, Usul-i Cedit ve yenilik taraftarı okulların karşısındaki en önemli engellerden birinin mollalar olduğunu, bunun yanında mollalarla birlikte hareket eden cahil hacılar ve ağaları mutaassıp Rus aydınları olarak görür. Bütün engellemelere rağmen modern tarzda açılan okullar sayesinde bir çok Kırım Türk gencinin, İstanbul'a, Rus okullarına eğitim için girme fırsatı yakaladıklarını, bu gençlerin sonraki tarihlerde Kırım Türk tarihinde önemli roller oynadığını ifade eder.¹⁵³

Bekir Acar, Kırım Türklerinin geç uyanmasında medreseler ve medreselerin yetiştirmiş oldukları cahil mollaların baş rolü oynadıklarını, İlminski'nin medreseleri ve mollaları desteklemelerinin altında yatan nedenin bu olduğunu iddia eder.¹⁵⁴

Eyüp Hamdi, eğitiminde dış tesirlerin yaygın olduğunu ancak bunun içten dışa doğru tabii bir yayılma ile gerçekleştiğini iddia eder. Yazar hayatın ve tabiatın eğitimin kaynağı olduğu inancındadır. İlerlemeyi, tabîi bulmak ve ona uymakla

¹⁵¹ Vani, a.g.m., s. 12.

¹⁵² Eyüp Hamdi, "Toplu Tedris", *Emel*, Sayı 7, 1930, s.23.

¹⁵³ Ömer Sami Arbatlı, "Kırım'da Rüştîye Mekteplerinin Açılması ve Tesirleri", *Emel*, Sayı 26, 1964, s.27.

¹⁵⁴ Bekir Acar, "Kırım'da Medrese Hayatı", *Emel*, Sayı 28, 1966, s.10.

kavuşulacağını ifade ederek eğitimin görmek, bakmak, yaratmak işi olduğunu vurgular.¹⁵⁵

Mehmet Halim Vani, "Muallim ve Hocanın Vazifeleri"¹⁵⁶ adlı yazısında öğretmenin öncelikle alan bilgisine sahip olması gerektiğine işaret eder. Öğretmenin öğrencilerine Allah'a inanmayı, okumayanların sayısını azaltmayı, insanlara yardım etmeyi, ailesini sevmeyi öğretmekle yükümlü olduğunu belirtir. Vani aynı yazısında hocanın görevleri üstünde de durur. Hocaların dünyayı kötülükten temizleyecek, kalplerden kin, fitne fesadı çıkarıp atacak ve riyakarlığı boğacak kişiler olarak niteler.

Mehmet Vani Yurtsever, "Romanya'da Sosyalist Dönemde Türk Okulları" adlı makalesinde eğitimin şekil bakımından millî, kapsam bakımından sosyalist olması gerektiğine işaret eder. Yazar, Romanya'da yaşayan azınlıklar için ana dilde kitaplar hazırlandığını, 1948-1949 eğitim yılının yeni kitaplarla başladığını belirtir. Ancak bu durumun uzun sürmediğini kaydeden Vani, 1949-1950 yıllarında Türkçe yazılmış kitapların okutulmasının yasaklandığını ifade eder. Kırım Türklerinin Türk olmayıp Tatar olduklarını, konuştukları ana dilin Türkçe olmayıp Tatarca olduğunu ve çocukların Türkçe'yi anlamadıkları ileri sürülerek Sovyetler Birliği'ndeki milyonlarca Türk'e yıllardan beri uygulanan "bölerek idare etmek" usulünün Romanya'daki Kırım halkına da uygulamaya başladıklarını iddia eder.¹⁵⁷

Bu okullar için gerekli kitaplar Sovyetler Birliği'nde Tataristan Özerk Cumhuriyeti'nden getirilmeye başladığını ifade eder. Ancak Dobruca'da yaşayan Türkler tarafından bu kitapların dilinin anlaşılmadığını söyler. Çocuklar bu dili anlamadıkları için velilerin çocuklarını Romen okullarına vermeye başladıklarını ifade eder. 1958-1959 ders yıllarında ise Türk okullarının kapatıldığını hatırlatan yazar, tüm Türk çocuklarının Romen okullarında Romen dilinde öğrenim ve Türk öğretmenlerinin de Romen okullarında, Romen dilinde ders vermeye zorlandıklarını

¹⁵⁵ Hamdi, "Jan Dowey'in Terbiyevi Görüşleri", *Emel*, Sayı 14-15, 15 Temmuz 1930, s.143.

¹⁵⁶ Mehmet Halim Vani, "Muallim ve Hocanın Vazifesi", *Emel*, Sayı 25, Haziran 1931, s. 277-278.

¹⁵⁷ Mehmet V. Yurtsever, "Romanya'da Sosyalist Dönemde Türk Okulları", *Emel*, Sayı 156, Eylül-Ekim 1986, s. 5.

anlatır. "Böylelikle Romanya'da Türk okulları ve Türk eğitim işleri maziye karışmış bir mesele oldu" der.¹⁵⁸

2.8. FOLKLOR

Emel'de zaman zaman folklor ile ilgili yazılar yayımlanır. Folklor üzerine Ahmet Karakaya, Mehmet V. Yutsever, Ali Naci Cafer yazılar kaleme alırlar. Folklor ile ilgili yazılara baktığımızda başta Kırım Türkleri'nin dini ve geleneksel günleri ile çeşitli inanışlarının ve adetlerinin ele alındığını görülür.

Karakaya, Türklerin ateşi yıldırım vasıtasıyla gökten aldıklarını belirtir. Diğer bir inanışa göre ise Tanrı Ülgen'in ateşi yarattığını ve insanlara öğrettiğini kaydeder.¹⁵⁹ Ateşin ve ateşin yanmakta olduğu ocağın sönmesinin Kırım Türkleri'nde uğursuzluk sayılır, bu nedenle ocağın söndürülmemesine çalışıldığını söyler. Kadınların akşam yatmadan evvel ateşe tezek koyduklarını¹⁶⁰ böylelikle Kırım Türkleri'nin ateşe saygı gösterdiklerini belirtir. Ayrıca ateşe su serpmenin, ateşle oynamanın, ateş olan ocağın üstünden atlamanın iyi sayılmadığını kaydeder. Kırım Türkleri'nde ateşle ilgili bir diğer inanışın ise Berat Kandiline rastlayan gece çocukların ve gençlerin saman ateşi yakarak üzerinden atlayarak bir çeşit günahlarından arınmalarındır.¹⁶¹

Karakaya, Kırım Türkleri'nin ateşle bazı hastalıkları tedavi ettiklerini de değinerek bu hastalıklar hakkında bilgi verir. Bu hastalıkların uçuk, sarı yanık, kara yanık, boğaz düşmesi olduğunu kaydeder.¹⁶²

Ali Naci Cafer, kaleme aldığı "Romanyada'ki Kırım Türklerinin Folklor ve Gelenekleri" adlı *Emel*'de seri halinde (Nurettin Mahir Altuğ tarafından tercüme edilerek) yayınlanan makalede Romanya Kırım Türkleri'nin örf ve adetleri ile ilgili ayrıntılı bilgiler verilir.¹⁶³ Kırım Türkleri'nin geçim kaynaklarının başında tarım ve

¹⁵⁸ Yutsever, *a.g.m.*, s. 6

¹⁵⁹ Ahmet Karakaya, "Ateş ve Ocak", *Emel*, Sayı 99, 1976, s.10.

¹⁶⁰ Karakaya, *a.g.m.*, Sayı 100, 1977, s.8.

¹⁶¹ Karakaya, *a.g.m.*, Sayı 102, 1977, s.8.

¹⁶² Karakaya, *a.g.m.*, Sayı 103, 1977, s.7-8.

¹⁶³ Ali Cafer Naci, "Romanya'daki Kırım Türklerinin Folklor ve Gelenekleri", *Emel*, Sayı 90, 1966, s.21.

hayvancılık gelir. Yazar, bu nedenle mevsim ve iklim değişmelerinin Kırım Türklerinin rf ve adetlerini etkilediğini belirtir. Dini bakımdan ise Müslüman olan Kırım Türkleri'nin dini takvimi takip ederler. Ancak bu durumun zirai çalışmalarda zorluklar çıkardığını belirterek, seneyi Kasım ve Hıdrellez olarak ikiye ayırdıklarını kaydeder. Kırım aile yapısına da değinen yazar, Kırım Türkleri'nde patriarkal ve geniş aile tipi görüldüğünü belirtir.

Kırım Tatar-Türkleri'nin bazı adetlerini yazısında kaleme alan Cafer, Kırım Türklerinin önemli günlerinden olan Nevruz da, 26 şubat'ta gruplar halinde gezi yerlerine çıkıldığını, köyün sınırına gelindiğinde köyün en önemli şahsının sembolik olarak sabanla yere bir iz açtığını ve birkaç avuç tohum saçtığını ifade eder. Sabanın açtığı izde köyün yerli fırınlarında pişirilen ekmeklerin döndürülerek toplu halde yemek yendiğini kaydeder.

Harman Sonu Bayramı (Arman Tp Toyu) Açık havada harmanın son günü ve mahsulün kaldırılışı sırasında yapılır. Yazar, harmanın bitişi her aile için aynı zamana rastlamadığından bu kutlama daha çok aile içerisinde yapıldığını kaydeder. Bu günde yemeklerin yendiğini, duaların okunduğunu, daha sonra da mahsulün bir kısmının aile reisinin kararıyla hayır için ayrıldığını ifade eder.

Ey şuval Bayramı'nın, gençlerin mahsul kaldırıldıktan sonra ev ev dolaşarak şarkı söylemeleri ve karşılığında mahsul ve para toplamalarından ibarettir. Yazar, delikanlıların söyledikleri şarkıların genelde hiciv ve eğlenceli sözlerle, köyde geçen hadiseler ve kişiiler ile ilgili olduğunu belirtir. Gençlerin yanında şuval adı verilen bir at kafası ile bir araba oku bulunduğunu, bunların etrafının geniş bir örtü ile kapandığını, içine iki delikanlı girdiğini ifade eder.¹⁶⁴

Cafer, Kırım Türkleri arasındaki evlenme ile ilgili adetlere de değinir. Kırım Türklerin'de kızlarda evlilik yaşının 16- 20, erkeklerde ise 20-30 olarak görüldüğü belirtir. Evlilik merasiminin  gün sürdüğünü, Kırım Türkleri'nin aile hayatına bağlılığı ile tanındığını söyler. Nikahsız yaşamanın, boşanmanın yok denecek kadar az olduğu Kırım-Tatar Türkleri'nde misafire çok önem verilir, gelen her misafire

¹⁶⁴ Naci, *a.g.m.*, s.20.

hizmet edilir. Yazar, gelen misafire genelde Kırım Türklerine has yemekler ve içeceklerin ikram edildiğini vurgular. Kırım Türk-Tatarları'nda yaşlıya büyük saygı duyulduğunu belirtir.¹⁶⁵

Karakaya, Kırım Tatar-Türkleri'nin düğün adetlerinden olan Konuşma Gecesi ile ilgili bir yazı kaleme alır. Kırım Türkleri'nde düğünün üç gün sürer. Konuşma Gecesi, düğünün başladığı gün, düğün evinden ayrı bir evde açılır, burada delikanlıların üç gün üç gece eğlenilir. Yazar, Konuşma Gecesinin en ilginç yönünün, eğlencenin bir teşkilat tarafından düzenlenmesi olarak görür. O gece için güvey evinin imkanları nispetinde zengin ve büyük bir veya birkaç sofranın kurulduğuna işaret ederek bu sofraya misafirlerin sosyal durumlarına göre oturduklarını belirtir. Karakaya, Kırım Türkleri'ndeki bu geleneği eski Türk tarihindeki kurultaylara ve şöenlere dayandırır. Konuşma Gecesinin de tıpkı kurultaylar gibi tertip edildiğine işaret ederek, "aralarındaki fark kurultaylarda, toy ve şöenlerde hakiki hanlar ve beylerin olduğunu, Konuşma Gecesi'nde ise yoktur" der; ve Konuşma Gecesinin kurultay ve şöenlerin bir minyatürü olduğunu iddia eder.¹⁶⁶

21 Marttan-20 Haziran arası bahar mevsiminin ortası kabul edilen 6 Mayıs gününe Hıdrellez dendir. Yurtsever, Dobruca Kırım Türklerinin hıdrellez gününü bir dini bayram gibi kutladıklarını ifade eder. O gün için Kırım Türkleri'nin kuzular kestiğini, her evde maylı galakay (yağlı börek) pişirildiğini ifade eder. Öğle namazından önce cemaatin birlikte camiye gittiğini, namazdan sonra ise yeşillik üstüne oturduklarını; maddî imkanları iyi olanlar tarafından kuzular keştirildiğini, yanında kürpe botkası (bulgur pilavı) sütlaç ve maylı galakay sunulduğunu söyler.

Hıdrellezden sonra gelen ilk Cuma gününü Tepreş günüdür. Yurtsever, Tepreş'in Arapça'da kırlara çıkarak gezinti yapmak, ferahlamak anlamına gelen teferrüç kelimesinin Kırım Türkleri şivesinde tepreş olarak yerleştiğini söyler. Tepreş münasebetiyle akrabaların, dostların, ahabpların bir araya geldiğini belirtir. Muhtelif yerlerden gelen Kırım Türkleri birbirleriyle tanışma ve konuşma fırsatı

¹⁶⁵ Naci, *a.g.m.*, s, 19

¹⁶⁶ Ahmet Karakaya, "Konuşma Gecesi", *Emel*, Sayı 12, 1962, s.41

yakaladıklarını ifade eder. "Özellikle genç kız ve delikanlıların tanışmasına vesile olur" der.¹⁶⁷

Yurtsever aynı zamanda Hıdrellezin bir çok işlerin başlangıcı ve sonu olarak kabul edildiğini, "Hıdrellezden-Hıdrelleze" ve "Hıdrellez Haftasına" tabirlerinin çok yaygın olduğundan ifade eder.

Ali Cafer Naci, Hıdrellezin dostluk günü olduğunu söyler. Bu günde dargınların barıştığını münakaşa etmediklerini söyler. O gün genç, ihtiyar herkesin kırlara çıkarak muayyen yerlerde toplandıklarını kaydeder. Naci, Hıdrellez gününe aynı zamanda Tepreş de dendiğini söyler, Başlangıçta Hıdrellez ve Tepreş'in aynı gün kutlanırken Dobruca'nın Osmanlı himayesine girmesiyle Osmanlı Devleti'nde tatil gününün Cuma olması nedeniyle Tepreşin Hıdrellezden sonra gelen ilk Cuma günü kutlanmasının adet haline geldiğini, zamanla dini bir kökten gelen Hıdrellezin önemini kaybettiğini, Tepreş'in ise halk tarafından benimsenerek devam ettiğini belirtir. Tepreş günü toplantılarda şarkılar söylendiğini, millî oyunlar oynandığını, sportif müsabakaların düzenlendiğini vurgular.¹⁶⁸

Hıdrellez'in Kırım Türkleri tarafında yaz başlangıcı olarak kabul edildiğini belirtir. Karakaya Hıdrellez günü Tepreşe çıkıldığını söyler. Yazar, kışın uyuşuk ve hareketsiz geçen bir hayattan sonra baharın gelmesi ve havaların ısınmasıyla bütün tabiatın canlandığı için Tepreşin yeniden kımıldama manasına geldiğini belirtir.¹⁶⁹

İlkbaharın başlangıcı sayılan ve gündüz ile gecenin eşit olduğu 21 Mart günü Nevruz (Yeni Gün) olarak kabul edilir. Dobruca Kırım-Tatar Türkleri tarafından da kutlanan bir gün olan Nevruz Kırım Türklerinin şivesinde "Navrez" olarak telaffuz edilir.¹⁷⁰

¹⁶⁷ Mehmet V. Yurtsever, "Hıdrellez-Tepreş", *Emel*, Sayı 77, 1973, s.41-42.

¹⁶⁸ Ali Cafer Naci "Romanyadaki Kırım Türklerinin Fıolklor ve Gelenekleri", *Emel*, Sayı 89, 1976, s. 23-24. (Türk terc. Nurettin Mahir Altuğ)

¹⁶⁹ Ahmet Karakaya, "Takvim, Yıl, Mevsim, Gün, ve Bunlarla İlgili İnanışlar", *Emel*, Sayı 88, 1975, s.25.

¹⁷⁰ Mehmet Vani Yurtsever, "Nevruz (Navrez)", *Emel*, Sayı 75, 1973, s.32

Emel, Nevruz'un Kırım Türkleri tarafından coşkuyla kutlandığını bu gün çocukların bir çok dal ve budakları olan büyük bir ağaç dalını nevrüz çiçeği ile donattığını, her vardıkları evde nevrüz türküsünü söyleyerek nevrüz çiçeği verdiklerini belirtir. Genç kızların ise nevrüz çiçeğini saçlarının uzaması, gönüllerinin daima genç kalması ve yaşantılarının daima ilkbahar gibi geçmesi için bu çiçekleri başlarına taktıklarını ifade eder. Ev sahibi gelen çocuklara ilkbaharı temsil eden ağaç dalına mendil bağlar, para veya yumurta ikram ettiklerini söyler.¹⁷¹

Karakaya, Nevruzun aynı zamanda beyaz çiçekli çiğdem çiçeğine verilen bir isim olduğunu vurgular. Nevruz günü çocukların sarı çiğdemlerden toplayarak ağaç dallarına astıklarını ev ev dolaşarak Nevruz türküsünü söylediklerini ve bahşiş aldıklarını ve bu bahşişleri aralarında paylaştıklarını belirtir.¹⁷²

2.9. DİN

Rafet Midhat, Oruç adlı makalesinde oruç ibadetinin dini hükümlerimizin başında geldiğini belirtir. Yazar, her ibadetin bir hikmeti bulunduğunu vurgular ve orucunda pek büyük hikmetleri olduğunu kaydeder. Orucun zan edildiği gibi vücudu zaafa düşürmekten ibaret olmadığını, insanı kemale ulaştıran faktörlerin başında yer aldığını savunur. Orucun iradeyi ve ahlakı kuvvetlendirdiğini, nefsi terbiye ettiğini, şefkat ve manevîyat gücünü artırdığını belirtir. Ayrıca orucun insanları tahammüle alıştırdığını, vücudu bazı hastalıklardan koruduğuna da işaret ederek bazı sıhhi ve içtimai faydalarından bahseder. Yazara göre oruç ibadetindeki güzellik iradeyi terbiye etmesi, nefse hakim olmasıdır.¹⁷³

Şükrü Öztürk, insanı olgunluğa erdiren huyların başında acıma ve af duygusu olduğunu söyler. Öztürk, insanların kardeşçe geçinmelerin bu duygularla mümkün olabileceğini savunur. Yazar, kişiyi yücelten af ve acıma duygusunun sadece insanlara karşı değil, bütün canlılara karşı gösterilmesini öğütler. Şefkat gösterileceklerin başında ise anne ve babanın geldiğini kaydeder. Öksüzlere, düşkünlere, hastalara karşı da içtenlikle şefkat gösterilmesi gereğine değinir.

¹⁷¹ Ali Naci Cafer, *a.g.m.*, s.22

¹⁷² Karakaya, *a.g.m.*, s.12.

¹⁷³ Rıfat Midhat, "Oruç", *Emel*, Sayı 4, 15 Şubat 1930, s.1.

belirtir. "Müslüman, bunların hepsinin üstünde yaratıcı bir kuvvetin, kudretin hakim olduğunu kabul eder" der.¹⁷⁶

Yusuf Uralgiray, İmanın Arapça da dil açısından ifade ettiği kök genel anlamı ile onun ilmi anlamı arasındaki farkı, kıyaslamalarla belirtir, iman uğrunda Hz. Muhammet'in tek başına Mekke'de başlattığı dava ile dava konusu olan imanı halka benimsetmek için 13 yıl mücadele ettiğini, bu mücadelenin sonunda bir dünya inkılabı kurduğunu vurgulayarak, bugün yeryüzünde yaklaşık bir milyar Müslüman bulunduğuna değinir. Yazar, bu bir milyar Müslüman'ın yaklaşık sekiz milyonunu Kırım Tatar-Türklerinin meydana getirdiğini ifade eder.¹⁷⁷ Uralgiray yazısına şöyle devam ederek şu soruyu sorar:

"Toplumunda fert olarak çalışmış, Allah'a kullukta kusur etmemek için azami gayret göstermiş, imanı amele "biriniz kendisine sevdiğini mümin kardeşine de sevmekçe tam iman etmiş sayılmaz." Hadisinin ışığı altında uygulamıştır. Özellikle, Kırımlı kardeşlerimizin bu hadisten payları nedir?"¹⁷⁸

Uralgiray, sorularına devam ederek Kırım-Türk Tatarları'ndan bu ayetin uygulamasını icra edenler var mı? diye sorarak Kırım-Tatar Türklerinin sürgünde, esarete sızlanırken övünen refah, mal varlığı ve can varlığının fazla anlam taşımadığını vurgulayarak Kırım Türkleri'nin içeride ve dışarıda bu konu üzerine eğiliyorlar mı? diye sorarak şöyle devam eder:¹⁷⁹

"Hamdolsun, bu nevi imana günümüzde de örnekler vardır. Kırım davasını gözden geçirirken tarih boyunca bunun pek çok örneğini buluruz. Kırım İstiklâl davasında, 1918'de Ruslara ve Bolşeviklere hayır diyen Kırımın büyük müftüsü Çelebi Cihan ve arkadaşları değil mi idiler? Yerlerini yurtlarını yakıp yıkan tarihî düşman Moskoflunun kurbanı olmuşlardır. Fakat Allah'a ve davalarına karşı, imanları zerre kadar sarsılmamıştır."¹⁸⁰

¹⁷⁶ Aytu, a.g.m., s.12.

¹⁷⁷ Yusuf Uralgiray, "İslamiyet'te İman", *Emel*, Sayı 122, Ocak-Şubat 1981, s.8-9.

¹⁷⁸ Uralgiray, a.g.m., Sayı 123, Mart-Nisan 1981, s.13-14.

¹⁷⁹ Uralgiray, a.g.m., Sayı 124, Mayıs-Haziran 1981, s.16.

¹⁸⁰ Uralgiry, a.g.m., Sayı 125, Temmuz-Ağustos 1981, s.8.

Mehmet Vani Yurtsever, "İslamiyet'te birlik, beraberlik ve yardımlaşmanın insanların ve milletlerin hayatında çok önemli ve gerekli olduğu açık olarak ifade edilir" der. Hz. Muhammet'in cahilliye devrinde birbirleriyle kanlı-bıçaklı olan Arap kabilelerini birleştirerek bir dünya devleti kurar. Ancak daha sonraları Müslümanların İslamiyet'in prensiplerinden uzaklaşarak birlik ve beraberlikten ayrılırlar. Yurtsever¹⁸¹ Müslümanların birbirleriyle çarpışmaya, çekişmeye başladıklarını, düşmanlarla işbirliği içine girdiklerini, bunların kirli emellerine hizmet ettiklerini dile getirir. Büyük Selçuklu devletini kardeş Oğuzların yıktığını, Altın Ora devletinin on beşinci yüzyılın ortalarında din ve kan kardeşleri arasındaki taht kavgaları sonucu yıkıldığını, Kazan Hanlığının vatan ve millet fikrinden mahrum halk düşmanı bazı cahil mirzalar yüzünden 1152'de düşman eline geçtiğini, Kırım Hanlığının da millî, dini birlik ve beraberliğin zayıflaması neticesinde Rusya'ya ilhak edildiğini belirtir.

Yurtsever, bu gün yegane Türk devleti olan Türkiye'yi de bölmek isteyenlerin olduğunu, ancak Türk gençlerinin İslamiyet'e ve Atatürk ilkelerine bağlılıkları sayesinde bu tuzağa düşmeyeceklerine inancını taktirle ifade eder.¹⁸²

2.10. KADIN

Edip Mehmet Ali, Kadınlarımızın Tahsil ve Terbiyeleri adlı yazısında "bir milletin medenî seviyesini anlamak için kadınların vaziyetine bakmak gerekir." der. Her insanın ilk terbiyesini anne kucağında aldığını, bu eğitimin okullarda tamamlandığını belirten yazar, bu nedenle kadını, ilk olarak annelik vasfıyla düşünmenin doğru olacağını savunur. Bir kızın dünyaya ilk olarak anne olmak için geldiğine inanan yazar, bu nedenle de onun ilk vazifesinin annelik vazifesi olduğunu savunur.

Edip Ali'ye göre az-çok eğitim almış kadınların sağlıklı çocuklar yetiştirdiğini, çocuklarına ilk dini ve millî duyguları aşıladığını belirtir. Bu şekilde

¹⁸¹ Mehmet Vani Yurtsever, "İslamiyette Birlik ve Beraberlik", *Emel*, Sayı 140, Ocak-Şubat 1984, s. 9

¹⁸² Yurtsever, *a.g.m.*, s. 9.

"çocuklar ilk temel taşlarını edinmiş olurlar" diyen yazar, annelerin, öğretmenlerin ve ülkeyi idare edenlerin en büyük yardımcıları olduğunu söyler.¹⁸³

Edip Ali, sağlıklı nesiller yetiştirmek için aileyi oluşturacak genç kız ve delikanlının kültür ve eğitim yönünden birbirlerine eşit, hiç olmazsa yakın olmaları gerektiğini ifade eder. Yazar, mesut ve özgür yaşamak isteyen bir milletin her şeyden evvel tahsil ve terbiye görmüş annelere ihtiyacının olduğuna değinerek "Uyanmak, ilerlemek yolunda, Kırım Türklerinin erkek olsun kadın olsun birlikte hazırlanmalı" der.¹⁸⁴

Kırımlı Kadınlar Birliği İstanbul Şubesi, "Sizlere Ey İslam Dünyası Kadınları" adlı yazısında Rusya'da Müslüman ve Türklerin uğradıkları zulüm ve işkencelere değinir. Komünistlerin yeni nesli, ahlaksızlık ve nefse hakim bir eğitim politikası ile yetiştirdiğini savunur. Bunda başarılı olamayan Komünistlerin, bunun yerine Müslüman ve Türkleri yerlerinden ve yurtlarından sürerek imha ettiklerini belirtir.

Komünistler tarafından uygulanan din karşıtı uygulamalara ve baskılara karşı Hristiyan dünyasının ortak hareket ettiklerini, buna karşın Müslüman dünyasının bu noktada hiçbir şey yapmadığı vurgular. Müslüman dünya, bu konuda duyarlı olmaya çağrılır.¹⁸⁵

Müstecip Ülküsal, Türklerin tarihte büyük kadınlar yetiştirdiğini söyler. Türk kadının da en az Türk erkeği kadar ülke yönetiminde ve savaş alanında başarılı olduklarını belirtir. Buna örnek olarak da Süyüm Bike'yi gösterir. Süyüm Bike'nin çocukluğunda iyi bir tahsil aldığını, Kazan Hanı Ali Ağa Han ile evlendikten sonra ülke yönetimine katıldığını ifade eder. Ayrıca vatansever, milliyetçi ve uzak görüşlülüğüne de değinerek, Ruslara karşı mücadelesini, esaretini ve bu esaret karşısındaki duygularını dile getirir.¹⁸⁶

¹⁸³ Edip Mehmet Ali, "Kadınlarımızın Tahsili ve Terbiyeleri", *Emel*, Sayı 5, 1935, s14

¹⁸⁴ Ali, *a.g.m.*, s.15

¹⁸⁵ Kırımlı Kadınlar Birliği, "Sizlere Ey İslam Dünyasının Kadınları", *Emel*, Sayı 14-15, 1930, s. 15.

¹⁸⁶ Müstecip Ülküsal, "Süyüm Bike", *Emel*, Sayı 2, 1932, s. 5.

Abdullah Zihni Soysal da "Hanlık Devrinde Kırım Türk Kadınları" adlı makalesinde Türk dünyasının nadir yetiştirdiği kadınlardan biri olan¹⁸⁷ Gürşadna hatununun Ruslara karşı mücadelesini, 50.000 kişilik ordunun başına geçerek 100 binden fazla askeri olan Rus ordusunu yenilgiye nasıl uğrattığını kaleme alır.

Fahrettin Tonguç, İbn-i Batuta seyahatnamesine dayanarak Türk kadının en az eşleri kadar memleket işleriyle uğraştıklarından bahseder. Kırım-Türk kadının eşitlik prensipleri içinde yaşadığına değinerek "İşte memlekete, millete, vatana karşı kadınların gösterdikleri bu yakın bağlılıktır ki Kırım'a şanlı bir geçmiş bahşetmiştir." der.¹⁸⁸

2.11. DİĞER YAZILAR

Emel'deki sağlıkla ilgili yazılarda; anne sağlığı, çocuk sağlığı, verem, grip gibi bulaşıcı hastalıklar, tetanos gibi halk arasında sıkça görülen hastalıklar ile akıl hastalıklarının ele alındığı görülmektedir. Bu konulara temas edilmesinin amacı, sağlıklı nesiller yetiştirmek, halk arasında sıkça görülen bu hastalıklara engel olmak, hastalıklarla ilgili halkı bilinçlendirmektir. *Emel*'deki sağlıkla ilgili yazılar derginin 1930-1931 yılları arasındaki sayılarında rastlanır. Bu tarihlerden sonraki *Emel* sayfalarında sağlıkla ilgili yazılar hemen hemen hiç yok gibidir. Bu konuyla ilgili yazılar imzasız olarak Sıhhat sütununda kaleme alınır. İmzalı yazılar ise Lütfiye Ülker tarafından kaleme alınır.

Emel'de biyografilere de geniş yer verildiği görülür. Biyografilerde çoğunlukla Kırım İstiklal davasını yürütenler başta gelir. Bunların içinde en fazla biyografisi yayımlananlar Numan Çelebi Cihan, Cafer Seydahmet Kırimer ve Müstecip Ülküsal'dır. Bunların dışında, Türk dünyasında isim yapmış kişiler, *Emel*'in yazar kadrosunda bulunanlar ya da Kırım Türkleri arasında tanınan (vefat edenler hakkındadır) şahısların tanıtıldıkları yazılar vardır. *Emel*'de yer alan biyografilerden en ilginç olanlarından biri ölüm tarihinde Atatürk'le ilgili olandır. Ayrıca Yusuf Akçura, Ayaz İshaki, Ali Merdan Topçubaşı'nın biyografileri de dikkat çeken yazılardır.

¹⁸⁷ Abdullah Zihni Soysal, "Hanlık Devrinde Kırım Türk Kadınları", *Emel*, Sayı 80, 1974, s.12.

¹⁸⁸ Fahrettin Tonguç, "Kırım Kadınlığı", *Emel*, Sayı 112, 1979, s.17.

Emel'in yayınlanış nedenlerinde biri de iktisadî alanda diğer Romanya vatandaşlarına nispetle oldukça geri kalan Dobruca Türklerini, bu konuda yönlendirmektir. Zaten derginin kapak sayfasında "ilmî, iktisadî, edebî ve siyâsî mecmua"ibaresi vardır. Buna rağmen *Emel*'de iktisadî yazıların çok az yer aldığı görülür. Bu konuda özellikle Ahmet Özenbaşlı'nın seri yazı halinde kaleme aldığı makale oldukça önemlidir.

Emel'de zaman zaman değişik imzalar tarafından kaleme alınmış hatıralar da yayımlanır. Özellikle 1990'lı yıllarda dergi sayfalarında Kırım'dan sürgün edilen ve bizzat o dönemi yaşayan insanların hatıraları yer alır. Kırım'ın daha sonra kitap haline getirdiği "Bazı Hatıralar" başlıklı seri yazıları, M. Ülküsal'ın "Berlin Hatıraları" adlı seri halinde yayımlanan yazı dizisi de sonradan kitap haline getirilir. *Emel* sayfalarında yayımlanan "sürgün hatıraları" başlıklı seri yazı dizisini bu türdeki önemli örneklerdendir.

Gezi türünde Müstecip Ülküsal'ın 1. yayın döneminde Köylerde Neler Gördük?" başlıklı tefrikasının yanında Emine Ülküsal tarafından kaleme alınan "Amerika Seyahati" *Emel* sayfalarında okuyucuya sunulur.

III. BÖLÜM

EMEL BİBLİYOGRAFYASI

A. Halid; "Asya'da Milli Hareketler ve Gandi", S. 8, 15 Nisan 1930, s. 83-86.

"Gökyüzü Kararıyor", S. 19, 1 Teşrinievvel 1930, s. 209..

ABDULLAH, Faik; "Sultanın Ölümü", S. 115, Kasım-Aralık 1979, s. 27.*

Abdullah Latifzade; "Kölgen Bar"*, S. 34, 15 Mayıs 1931, s. 387.

Abdullah Oğlu Hasan; "Adil Giray Sultan", S. 8, Ağustos 1933, s. 9-22.

"Kırım'da Açlık", S. 9, Eylül 1933, s. 18-20.

"F.'e Göre 16. Asırda Kırım Hanlığı", S. 11, 1 Teşrinievvel 1933, s. 9-16

"Kırım Tarihine Dair Notlar", S. 3, Mart 1934, s. 4-10.

"Kırım Tarihine Dair Notlar", S. 5, Mayıs 1934, s. 14-19.

"Kırım Tarihine Dair Notlar", S. 8, Ağustos 1934, s. 14-17.

"Tarak Tamganın Efsanesi", S. 8, Ağustos 1935, s. 26-27.

ABDÜLHAKİM, Halil; "Göçüm", S. 1, Kanunusani 1937, s. 5.*

ABDURRAHMAN, İsa; "Sıcaklık", S. 123, Mart-Nisan 1981, s. 46.*

ABDÜRREŞİT, Cemil; "Tileğim", S.112, Mayıs-Haziran 1979, s.9.*

ABDÜRREŞİT, İbrahim; "Bahtiyar Gaprinski", S. 5, Nisan 1933, s. 12-17.

ABDÜLVAHAP, Azerbaycanlı; "Hapis ve Sürgündeki Kırımlılar", S. 3, Mart 1939, s. 17-20.

"Hapis ve Sürgündeki Kırımlılar", S. 4, Nisan 1939, s. 17-21.

Ali Canib; "Kuş Yuvası", S. 14-15, Temmuz-Ağustos 1930, s. 144.*

"Gökyüzü Kararıyor", S. 19, 1 Teşrinisani 1930, s. 209-210.

ACAR, Bekir; "Kırım'da Medrese Hayatı", S. 28, 1966, s.10.

ADVIYE, Halim; Ömer Halim Toygarman", S. 10, Teşrinievvel 1935, s. 11.

ADIYEVA, Sana; "Biyaz Balık", S.181, Kasım-Aralık 1990, s.31.*

AĞAT, Nurettin; "Bağımsız Kırım Hanları", S. 5, Nisan 1961, s.11-13.

"Bağımsız Kırım Hanları", S. 6, Mayıs 1961, s.17-19.

"Bağımsız Kırım Hanları", S. 7, Haziran 1961, s.24-28.

"Bağımsız Kırım Hanları", S. 8, Temmuz 1961, s.10-11.

"Bağımsız Kırım Hanları", S. 10, Eylül 1961, s. 21-23.

- "Bağımsız Kırım Hanları", S. 11, Ekim 1961, s.18-22.
"Bağımsız Kırım Hanları", S. 12, Aralık 1961, s. 9-10.
"Bağımsız Kırım Hanları", S. 14, Şubat 1962, s.8-10.
"Bağımsız Kırım Hanları", S. 15, Mart 1962, s.4-7.
"Bağımsız Kırım Hanları", S. 20, Ağustos 1962, s.6-10.
"Bağımsız Kırım Hanları", S. 21, Eylül 1962, s.10-14.
"Kırım Şehirler", S. 46, Mayıs-Haziran 1968, s. 27-29 .
"Kırım Şehirler", S. 47, Temmuz-Ağustos 1968, s.20-25.
"Kırım Şehirler", S. 48, Eylül-Ekim 1968, s.23-26.
"Kırım Yeşilleri Üzerine" S. 114, Eylül-Ekim 1978, 2-29.
"Tatarlar ve Ulusal Tarihimiz", S. 114, Eylül-Ekim 1978,s. 31-33.
"Kırım Hanları Paraları Nitelikleri", S. 23, Temmuz Ağustos 1964, s. 7-12.
"Kırım Hanları Paraları Nitelikleri", S. 25, Kasım-Aralık 1964, s. 10-14.
"Kırım Hanları Paraları Nitelikleri", S. 31, Kasım-Aralık 1965, s. 7-10.
"Kırım Hanları Paraları Nitelikleri", S. 32, Ocak-Şubat 1966, s. 8-9.
"Bir Kırım Haritasının Düşündürdükleri", S. 40, Mart-Nisan 1967,s. 40-42.
"Ulusal Tarihimiz: Doğulular", S. 115, Kasım-Aralık 1979, s.12-16.

Ahmet Cevdet Paşa, "Kırım ve Kafkas Tarihçesi",S. 221, Temmuz-Ağustos 1997, s. 9.

AHMET, Mustafa; "Yeni Dobrucada Çiftçilik", S. 9-10, Mayıs 1930, s. 86-87.

- "Mecidiyeden Geçerken", S. 3, Şubat 1930, s.24-25.
"İnzibat-ı Disiplin", S. 35, Haziran 1931, s. 396.
"Batova Çayırı Çiftçi Cemiyet", S. 4, Şubat 1933, s. 27-28.
"Ufak ve Fenni Notlar", S. 7, Temmuz 1933, s. 31.
"Ayarayma", S. 4, Nisan 1935, s. 4-5.*
"Seminarlıların Toplantısı", S. 6, Haziran 1935, s. 36-38.
"Niyazinin Taşına", S. 7, Temmuz 1935, s. 28.
"Öksüz Alinin Tepreşi", S. 5, Mayıs 1936, s. 30-30.*
"Curtum", S. 3, Mart 1937, s. 3,*
"Kırımcılık ve Rumanya", S. 134, Ocak 1939, s. 19-21.
"Mektepte Sopa Yerine Sevgi", S. 27, Şubat 1931, s. 312-314.
"İnzibat", S. 35, Temmuz 1931, s. 430-431.

- "Kurultay", S. 12, Kanunuevvel 1937, s. 18.*
- AKCAR, Bekir; (B.M.) "Kırım Tabirleri Zenginlikleri", S. 4, Nisan 1934, s. 14-23.
- "Sovyet Edebiyatı", S. 8-9, Ağustos-Eylül 19336, s. 17-23.
- (Totmanlı) "Kırım Bahçecilik", S. 3, Mart 1937, s. 9-14.
- (Totmanlı) "Kırım Bahçecilik", S. 4, Nisan 1937, s. 6-12.
- (Totmanlı) "Kırım Bahçecilik", S. 5, Mayıs 1937, s. 15-22.
- "Kırım Türkleri Folklorunda Çınlar", S. 150-151, Mayıs-Haziran 1940, s. 6-20.
- "Kırım Türkleri Folklorunda Çınlar", S. 152-153, Temmuz Ağustos 1940, s. 6-9.
- "Yeni Çınlar", S. 154, Eylül 1940, s. 19-21.
- AKÇOKRALI, Osman; "Kırım Tatar Damgaları", S. 135, 1983 (Özel S.), s.159-180.
- AKIŞ, Ali; "Gürcistan Siyasi Muhaceretinin Lideri Tsinsadde", S. 109, Kasım-Aralık 1977, s. 26-28.
- AKMOLOLAYEV, Ahmet; "Bizim Toprağımız Nerede?", S. 174, Eylül-Ekim 1989, s.25-26.
- AKTAŞ, Aziz; "Atasözleri", S. 18, Eylül-Ekim 1963, s.13-15.
- "Atasözleri", S. 21, Mart-Nisan 1964, s.33-38.
- "Atasözleri", S. 23, Temmuz-Ağustos 1964, s.39-42.
- "Atasözleri", S. 25, Kasım-Aralık 1964, s.31-33.
- "Atasözleri", S. 26, Ocak-Şubat 1965, s.33-34.
- "Atasözleri", S. 27, Mart-Nisan 1965, s.16-20.
- "Atasözleri", S. 28, Mayıs-Haziran 1965, s.26-28.
- "Atasözleri", S. 29, Temmuz-Ağustos 1965, s.21-23.
- "Atasözleri", S. 30, Eylül-Ekim 1965, s.33-35.
- "Atasözleri", S. 31, Kasım-Aralık 1965, s.24-26.
- "Atasözleri", S. 32, Ocak-Şubat 1966, s.16-19.
- "Atasözleri", S. 33, Mart-Nisan 1966, s.11-14.
- "Atasözleri", S. 34, Mayıs-Haziran 1966, s.18-21.
- "Atasözleri", S. 35, Temmuz-Ağustos 1966, s.29-32.
- "Atasözleri", S. 36, Eylül-Ekim 1966, s.25-28.

- "Atasözleri", S. 37, Kasım-Aralık 1966, s.19-25.
- "Atasözleri", S. 38, Ocak-Şubat 1967, s.18-22.
- "Atasözleri", S. 39, Mart-Nisan 1967, s.22-23.
- AKTARAN, Recep; Emin Bektöre'nin Ardından", S. 207, Mart-Nisan 1995, s. 13-16.
- ALBER, Valeri; Sovyetler Birliği Komünist Partisinde Yarı Resmi Temizlik", S. 69, Mart-Nisan 1971, s. 43-47.
- ALEKSANDROV, Grigoriy; "Sürgün Yılı", S. 196, Mayıs-Haziran 1993, s.2-10.
- "Asırlardır Süren İnsafsız Karanlıktan Aydınlık Bir Hayata", S. 198, Eylül-Ekim 1993, s.4-16.
- ALİ, Edip Mehmet; "Kadınlarımızın Tahsil ve Mevkileri", S. 5, Mayıs 1935, s. 7.
- ALTINTAŞ, Kemal; "Diasporadaki Köylerimizden", S. 220, Mayıs-Haziran 1997, s.22-25.
- ALTUĞ, Şemsi; Kırımın Tabi Zenginliklerinden: Balıkçılık", S. 9, Mayıs 1930, s. 94.
- "Moskofga Hitap", S. 4, Nisan 1936, s. 29.
- ALP, Tamyar; "Türk Dili", S. 4, Şubat 1930, s.30-31.
- ALPARGU, Mehmet; "Tarihî Süreç İçinde Nogay Türklerinde Aile ve Akrabalık Münasebetleri", S. 216, Eylül-Ekim 1996, s. 14.
- "Nogaylarda Giyim ve Kuşam Kültürü", S. 217, Kasım-Aralık 1996, s.11.
- ALTAN, Mustafa; "Sünnet Düğünü", S. 34, Mayıs-Haziran, 1965, s. 16-17.
- "Çoğu Gitti, Azı Kaldı", S. 37, Kasım-Aralık 1966, s. 20-21.
- "Tarih Dede", S. 39, Mart-Nisan 1966, s. 9-11.
- ALTAY, Deniz E.; "Diasporadaki Köylerimizden", S. 201, Mart-Nisan 1994, s. 29-30.
- ALTAYLI; "Rusya'da Yeni Bir Rasputin Zuhur Etti", S. 2, Şubat 1932, s. 18-19.
- ALTUĞ, Giray Saynur; "Kırım İstiklal Savaşçısı Müstecib Ülküsal", S. 206, Ocak-Şubat 1995, s.1319.
- APPAZOV, Şükrü; "Yaprak", S.136, Mayıs-Haziran 1983, s.18.*
- ARASLI, Altan; "Kırım Türkleri Muhacir Türküleri ve Halk Dansları" S. 56, Ocak-Şubat 1970, S. 25-35.

- ARBATLI, Ömer Sami; "Kırmda Rüştüye Mekteplerinin Açılması ve Tesirleri", S. 26, Kasım-Aralık 1964, s. 19-21.
- ARSLANOĞLU, A; "1917 Kurultayı", S. 12, Haziran 1930, s. 125-126.
- ARIKAN, Sabri (Alaç) ; "Görüşler ve Sezişler", S. 7, Temmuz 1935, s. 14-18.
- "Küçük Kırımının Tablosu", S. 8, Ağustos 1935, s. 13-14.
- "Sovyet Edebiyatı", S.8-9, Ağustos-Eylül 1936, s. 17-22.
- "Yeni Kırım Kanuni Anayasası", S. 12, Aralık 1937, s. 13-14.
- "Barbar Mongollar", S. 12, Aralık 1937, s. 21-23.
- "Rusların Kırmda Latin ve Rus Harflerini Kabul Ettirme Sebepleri", S. 31, Kasım-Aralık 1965, s. 21-23.
- "Barbar Mongollar", S. 7, Temmuz 1938, s. 1-7.
- "Kırımcılık ve Romanya", S. 1, 1939, s. 9-14,
- "Harpte ve Harpten Sonra Danzig", S. 9, Eylül 1939, s. 9-13.
- AŞKİ, Raşit; "Kırım İçin", S.55, Kasım-Aralık 1969, s.24.*
- AVCİKÖYLÜ, V.; "Milliyet Prensipleri ve Bolşevikler", S. 20, Teşrinievvel 1930, s. 217-220.
- "Kırım Haberleri", S. 14-15, Temmuz-Ağustos 1930, s. 157-159.
- AYRANTOK; Curtum İçin", S. S.9, Eylül 1934, s. 32.*
- "Tatarlıkka", S. 2, Şubat 1935, s. 10.*
- AYTAN, Ramazan; "Cumhuriyetin 50. Yılı", S.78, Eylül-Ekim 1973, s.38.*
- AYTAR, Nail; "Kırım Tatarları Geleceklerini Nasıl Kurmalılar?", S. 191, Temmuz-Ağustos 1992, s. 11-14.
- "Kırım Tatar Halkının Mukadderatı: Devlet ve Kültürün Geçmiş Bugünkü Problemleri ve Geleceği", S. 191, Temmuz-Ağustos 1992, s. 1-7.
- "Kitabiyat", S. 191, Temmuz-Ağustos 1992, s. 19
- "Tapmacalar", S. 192, Eylül-Ekim 1992, s. 34-36.
- "Dönen Kırım Tatarlarının Kırım'daki Son Durumu", S. 209, Temmuz-Ağustos 1995, s.1-7.
- AYTU, Yusuf Hikmet; "Ateizm Doktrini ve İslamiyet", S. 85, 1975, s.12.
- ABDÜLKADİR; "Orta Türk Destanları ve Kırım", S. 22, Kasım 1930, s. 230-231.
- AZAMATOĞLU, A.; "Yiğit Halim", 32, Ocak-Şubat 1965, s. 25-27.
- BADANİNSKİ, Hüseyin, "Kırım'da Güzel Sanatlar Tarihinden", S. 115, Kasım-

Aralık 1979, s.20-25.

BAHÇESARAYLI, S. Celil; "Bahçesaray", S.112, Mayıs-Haziran 1979, s.9.*

BAKKAL, Remziye; "Hayat Hikayemden", S. 199, Kasım-Aralık 1993, s.22-27.

BALA, Mirza; "Topçubaşı Ali Merdan Bey", S. 12, Aralık 1934, s. 12-16.

(Azerbaycanlı) "Hücum", S. 16-17, 1 Kanunusani 1931, s. 333-335.

(Azerbaycanlı) Türk Hars Birliği ve Bolşevikler", S. 1, Kanunusani 1932, s. 9-11.

"Bolşevizm ve Sovyet Rejimi", S. 5, Mayıs 1932, s. 19-23.

BALOĞLU, Mustafa; "Bahçesarayda Söylenen Atasözleri", S. 20, Ocak-Şubat 1964, s. 15-16.

BARUT, Ali; "Kırım Hanlığı ile Kuzey-Batı Kafkasya İlişkilerinde Atalık Müessesesinin Yeri", S. 219, Mart-Nisan 1997, s. 21-27.

"Nogaykarın Kuzeybatı Kafkasya'da Yerleşmeleri", S. 225, Mart-Nisan 1998, s. 20-30.

"Kırım'ın Ruslar Tarafından İlhakından Sonra Osmanlı Devleti'nin Bölgedeki İstihbarat Çalışmaları" S. 226, Mayıs-Haziran 1998, s. 13-15.

BASKI, İmre; "Dobrucada'ki Kırım Tatar Damgaları", S. 208, Mayıs-Haziran 1995, s. 10-18.

BAŞKURDISTANLI, Abdülgafir; Orta Türk Destanları ve Kırım", S. 23, Kanunuevvel 1930, s. 255-257.

"Akademik Vladimir Barthold", S. 24, 10 Kanunisini 1930, s. 264-265.

"Adil Sultan", S. 29, 1 Mart 1931, s. 326-329.

BAYAR, Namık Kemal; "Diasporadaki Gençliğimizden", S. 203, Temmuz-Ağustos 1994, s. 35-36.

BEKİR, Nadir; Ukrayna Devlet Organlarında Demokratikleşme ve Kırım Tatar Halkının Temsili Meselesi", S. 225, Mart-Nisan 1998, s. 1-6.

"Vatana Dönen Kırım Tatarlarının Eğitim ve Kültür Meselelerine Bir Bakış", S., 227, Temmuz-Ağustos 1998, s. 1-8.

BEKTÖRE, Emin, "Halk Buluşları", S., 99, Mart-Nisan 1977, s. 32.

"Mülteciler", S. 80, Ocak-Şubat 1980, s.37-46.

"Mülteciler", S. 81, Mart-Nisan 1980, s.44-48.

"Mülteciler", S. 83, Temmuz-Ağustos 1980, s.34-38.

- BEKTÖRE, Şevki; "Esirik", S.38, Ocak-Şubat 1967, s.31.*
"Sarhoş", S.38, Ocak-Şubat 1967, s.32.*
"O mu? (Kırım İçin)", S.84, Eylül-Ekim 1974, s.23.*
"Kış Kününde Tileğim", S.85, Kasım-Aralık 1974, s.31.*
- BEYBÖRÜ, N; "Açu", S. 3, Mart 1938, s. 3.
- BEZMEN, Nermin; "Kökleri Ararken", S. 201, Mart-Nisan 1994, s. 8-22.
- BORAY, Ferit Erdem; XIX. Asırda Türkistan Hanlıklarını İşgal Hareketleri", S. 50, 1971, s.27.
"Özim Koşu Ossa Edi", S.7, 1961, S.17.*
"Sen Ölmedin", S.10, 1962, s. 18.*
- BORMAMBET; "Kırım'da Sovyet Sosyalist s. Hükümeti", S. 4, Nisan 1937, s. 12-22.
"Kırım'da Vaziyet", S. 124, Kasım 1937, s. 16-18.
"Kırım'da Vaziyet", S. 3, Mart 1938, s. 7-14.
- BOZGÖZ, Aziz; "Kırım Milli Mücadele Devrinden Bir Hatıra", S. 47, Temmuz-Ağustos 1968, s. 38-40.
- BROWNE, Stephen; "Birleşmiş Milleler Kırım Entegrasyon ve Kalkındırma Programı" S. 209, Temmuz-Ağustos 1995, s. 8-25.
- BULGANAKLI, Gafar; "Kaytarılan Nisan", S.165, Mart-Nisan 1988, s.35-36.*
"Bu Kimin Kızacı", S.166, Mayıs-Haziran s.32.*
- ÇEVİK, Çelebi; "Diasporadaki Gençliğimizden", S. 204, Eylül-Ekim 1994, s. 29.
- CABBAR, Seydali; "Kırım İçin Köşyaşım", S.158, Ocak-Şubat 1987, s.22.*
- CANTÖBELİ, Ziyaeddin; "Toy Akşamı", S.155, Temmuz-Ağustos 1986, s.26-28.*
- CAVKAYTAR, Umer; "Kırım", S. 4, Nisan 1935, s. 1-2.*
- CİHAN, N. Çelebi; Kırılğıçlar Duası", S. 7, Temmuz 1933, s. 15-23.
"Bastırık", S. 7, Temmuz 1933, s. 24.*
"Kâbus", S. 7, Temmuz 1933, s.23.
"Haykırış", S. 8, Ağustos 1933, s. 7.*
"Garip Yolcu", S. 8, Ağustos 1933, s. 8.*
"Tilkiden Selam", S. 10, Teşrinisani 1933, s. 6-7.*
"Salluk Man Kal Tatarlık", S.194, Ocak-Şubat 1993, s.13.*
- CUDİ, Osman; "Sav Bolsun Şa Curdumuz", S.48, Eylül-Ekim 1968, s.24.*

- ÇAĞATAY, Saadet; Cafer Seydahmet Merhum Arkasından", S. 4, 1961, s.6-8.
- ÇAĞATAY, Tahir; Rahmetli Cafer Bey", S. 4, Şubat 1961, s. 11-12.
- "Sovyet Sömürge Siyaseti ve Türk Dili", S. 105, Mart-Nisan 1978, s.1-6.
- "İnkılâpçı İsmail Gaspıralı ve Eleştiriler", S. 108, Eylül-Ekim 1978, s.1-8.
- ÇAPRAZ, Kemal; "Mustafa Abdülcemil Kırımoğlu'nun KKTC ve Türkiye'yi Ziyareti", S. 194, Ocak-Şubat 1993, s.14-19.
- ÇATIRLI; "Bir Eslev", S. 9, Eylül 1934, 13-18.
- ÇAVULDUR, Abdülhakim; "Halk Yırlarından", S. 6, Haziran 1935, s. 25-29.
- "Halk Edebiyatı", S. 148, Mart 1939, s. 20-24.
- ÇERĞİ, Hasan; "Hayvanlar Ne Aya", S. 45, Mart-Nisan 1967, s. 17-20.
- ÇOBAN, Gömülü; "Gel Artık", S.82, Mayıs-Haziran 1974, s.24.*
- "Çıgılık –Soru-", S.82, Mayıs-Haziran 1974, s.26.*
- ÇOBANZADE, Bekir Sıtkı; "Tuvgan Til" , S. 9-10, 1 Mayıs 1930, s. 87, *
- "Bi İzi Beriniz" , S. 11, Haziran 1930, 114.*
- "Karangı Gece" ,S. 11, 1 Haziran 1930, s. 109.*
- "Bulutlar Bulutlar", S. 14-15, Temmuz-Ağustos 1930, s.145.*
- "Tuvdum Bir Üyde", S. 14-15, Temmuz-Ağustos 1930, s.145-146. *
- "Onuda Körgen Bu Geday", S. 19, Eylül 1930, s.203.*
- "Toy", S. 21, Kasım 1930, 234.*
- "Ah Tabılsan", S. 24, Aralık 1930, s. 300.*
- "Tınc Tatar Çölünde", S. 35, Haziran 1931, s. 395.*
- "Baltık Yalısında ", S. 37, Temmuz, 1931, s. 421.*
- "Yaz Akşamı Üy Aldında", S. 40-41, Eylül 1931, 459-460..*
- "Su Anası", S. 42-43, Ekim 1931, s. 485.*
- "Kavgasız Toy Görülmegen", S., 3, Mart 1932, s. 12.*
- "İçgen", S. 5, Mayıs 1932, 16.*
- "Mezad", S. 5, Mayıs 1932, s. 17-18.*
- "Donay Taşa", S. 6, Haziran 1932, 7-8.*
- "Kalpak Makracı", S. 7, Temmuz, 1932, s. 16.*
- Tanga Doğru", S. 9, Eylül 1932, s. 7-8..*
- "Yanık Kaval", S. 10, Teşrinievvel 1932, s. 22-23. *
- "Zavallı Türk", S. 11, Teşrinisani 1932, s. 29-31.*

- "Öz Özüme", S. 4, Nisan 1933, s. 4-6.*
- "Bir Saray Kuracakman", S. 10, Teşrinisani 1933, s. 7.*
- "Yüz Altmış Yıl", S. 1, Kanunusani 1934, s. 6-8.*
- "Duman", S. 6, Haziran 1934, s. 7-8.*
- "Boran", S. 6, Haziran 1936, s. 4-5. *
- "Student", S. 141, Ağustos 1939, s. 8.*
- "Uzak Tavlara", S.21, Mart-Nisan 1964, s.39*
- "Hasret", S.22, Mayıs-Haziran 1964, s.26.*
- "Bu Esirinin Baştaşına", S.23, Temmuz-Ağustos 1964, s.13.*
- "Haber Aldım", S.24, Eylül-Ekim 1964, s.27.*
- "Ezan Sesi", S.26, Ocak-Şubat 1965, s.31.*
- "Sen Değişme", S.27, Mart-Nisan 1965, s.19.*
- "Bilmiyim", S.27, Mart-Nisan 1965, s.20.*
- "Kışkane Sözler", S.28, Mayıs-Haziran 1965, s.24.*
- "Kurt Nebi Çoban", S.35, Temmuz-Ağustos 1966, s.32.*
- "Kimse Bilmiy", S.36, Eylül-Ekim 1966, 29.*
- "Kimse Bilmiyor", S. 36, Eylül-Ekim 1966, s.30.*
- "İçemiş", S.38, Ocak-Şubat 1967, s.30.*
- "Tuydum Bir Üyde", S.46, Mayıs-Haziran 1968, s.22.*
- "Doğdum Bir Evde", S.46, Mayıs-Haziran 1968, s.24.*
- "Öz Özüme", S.56, Ocak-Şubat 1970, s.36.*
- "Kart Çerkes", S.68, Ocak-Şubat 1972, s.32.*
- "Bir Saray Kuracakman", S.70, Mayıs-Haziran 1972, s.21.*
- "Tana Doğru", S.70, Mayıs-Haziran 1972, s.22.*
- "Korkak", S.87, Mart-Nisan 1975, s.14.*
- "Toy", S.87, Mart-Nisan 1975, s.15.*
- "Yüzaltmış Yıl", S.81, Mayıs-Haziran 1975, s.25.*
- "Tuygan Til", S.115, Kasım-Aralık 1979, s.27.*
- "Ana Dil", S.115, Kasım-Aralık 1979, s.28.*
- "Duman", S.123, Mart-Nisan 1981, s.20.*
- "Öz Özüme", S.141, Mart-Nisan 1984, s.45.*

"Çibörek", S.70, Mayıs-Haziran 1972, s.32.*

"Ben Halkımı Tanırım", S.73, Kasım-Aralık 1972, s.43.*

"Güreş", S.73, Kasım-Aralık 1972, s.44.*

ÇORABATIR (Raşit Aşkı Özkırım); "Dil Kurultayı Müçelerine", S. 11, Teşrinisani 1932, s. 9-11.*

"Niyazige", S. 12, Kanunuevvel 1932, s. 13-14.*

"Curtum İçin", S. 2, Şubat 1933, s. 12-13.*

"Kırım Senden Geçemem"*, S. 2, Şubat 1935, s. 8-9.*

"Kaygı Ant", S. 4, Nisan 1935, s. 1-2.*

"Niyazi'ye", S. 5, Haziran 1935, s. 8-9.*

"Caşlarga", S. 9, Eylül 1935, s. 21.*

"Tilek", S. 10, Teşrinievvel 1935, s. 8-9.*

"Bayragım", S. 10, Teşrinievvel 1935, s. 9-10.*

"Tatarcılık Yasay Dep Zırlaganyara", S. 1, Kanunusani 1936, s. 12- 13.*

"Bayram", S. 2, Şubat 1936, s. 1-2.*

"Süyemem", S. 2, Şubat 1936, s. 3-4.*

"Cıyın Yasadık", S. 11, Teşrinisani 1936, s. 8-10.*

"Göçeler", S. 12, Kanunuevvel 1936, s. 9-10.*

"Kargış", S. 1, Kanunusani 1937, s. 3-4.*

"Yalvaç Muhammede", S. 6, Haziran 1937, s. 1-2.*

"Kurultaycılara", S. 11 Teşrinisani 1937, s. 11.*

"Açu", S. 122, Ocak 1938, S. 4.*

"Haydı Miltık Başına", S. 123, Şubat 1938, s. 1-9.*

"Çatırğa", S. 127, Haziran 1938, s.38.*

"Atayga", S. 134, Ocak 1939, s. 25.*

"Koçanayga", S. 137, Nisan 1939, s. 19.*

"Moskoflarga", S. 139, Ağustos 1939, s. 23.*

"Kırmılı Caşlarga", S. 139, Eylül 1939, s. 4.*

"Ah Kırm", S. 140, Ekim 1939, s. 6.*

"Süyemen", S.17, Temmuz-Ağustos 1963, s.22.*

"Kırım Senden Geçemem", S.51, Mart-Nisan 1969, s.19.*

"Curtum İçün", S.55, Kasım-Aralık 1969, s.29.*

"Turnama", S.55, Kasım-Aralık 1969, s.30.*

"Caşlarga", S.55, Kasım-Aralık 1969, s.32.*

"Tilek", S.55, Kasım-Aralık 1969, s.33.*

"Bayrağım", S.55, Kasım-Aralık 1969, s.34.*

"Tatarcılık", S.55, Kasım-Aralık 1969, s.35.*

ÇOMBAY, Aytan R.; "Çatır", S.64, Mayıs-Haziran 1971, s.46.*

DEMİR; Azərbaycan Müsavat Fırkası", S. 11, Teşrinievvel 1936, s. 1-8.

DEMİR, Nevzat; "Bir Kırım Türk Genci Kırım'da Kendini Yaktı", S. 176, Ocak-Şubat 1989, s.1-4.

DEMİRAL, Atila; "Emel Dergisinin Anketine Cevap", S. 80, 1976. s. 22.

DENİZ, Nevzat; "SSCB Halk Temsilcileri Kongresine Telgraf" (ter.), S. 174, Eylül-Ekim 1989, s.14.

"Dikenli Yol" (ter.), S.175, Kasım-Aralık 1989, s.11-12.

"Sovyet İmparatorluğunda Yaşayan Halklara Çağrı" (ter.), S.175, Kasım-Aralık 1989, s.11-12.

"KTMHT Merkez Şurasının Litvanya Tatarlarının Kırım Tatarlarına Verdiği Destekle İlgili Bildirisi" (ter.), S.175, Kasım-Aralık 1989, s.15-17.

"KTMH Kırım Bölgesi Teşebbüs Gruplarının 17-18 Haziran 1989 Tarihlerindeki Toplantısının Tutanağı" (ter.), S.175, Kasım-Aralık 1989, s.18-27.

"KTMH Kırım Bölgesi Teşebbüs Gruplarının 9 Temmuz 1989 Tarihli Tutanağından Seçmeler" (ter.), S.175, Kasım-Aralık 1989, s.25-27.

"KTMH Merkez Şurasının Üçüncü Toplantısı" (ter.), S.175, Kasım-Aralık 1989, s.28.

"KTMH Merkez Şurasının SSCB Komünist Partisinin Milliyetler Siyasetine İlişkin Olarak Yayınladığı Proje Platformuna Karşılık Olarak Aldığı Karar" (ter.), S.175, Kasım-Aralık 1989, s.29-34.

"KTMHT Teşebbüsçüleri Kırım Toplantısına Katılanların Duyurusu"(ter.), S.175, Kasım-Aralık 1989, s.35-38.

"Kırım Tatarlarının 19.09.1989 Krasnodersk'daki Mitinglerde Alınan Karar"(ter.), S.175, Kasım-Aralık 1989, s.39-40.

"Soydaşlarımızdan Mektup"(ter.), S.175, Kasım-Aralık 1989, s.41-44.

"KTMHT Merkez Şurasının II. Toplantısının Tutanağı" (ter), S.176, Ocak-Şubat 1990, s.5-19.

"SSCB'deki Millî Bağımsız Demokratik Hareket Temsilcilerinin 7-8 Ekim'de Kırım'da Yaptığı Toplantısının Tutanağı" (ter), S.176, Ocak-Şubat 1990, s.20-39.

"Ukrayna Millî Demokrat Teşkilatı (Ruh)'nın Kırım Tatar Halkına Çağrısı" (ter), S.176, Ocak-Şubat 1990, s.40.

"KTMHT'nin Kırım'da Yaşayan Rus ve Ukraynalılara Çağrısı" (ter), S.176, Ocak-Şubat 1990, s.41-42.

"Kırım Değirmenköy'de Kırım Tatarlarının Bir Çadır Şehir Kurmaları Hakkındaki Bildiri" (ter), S.176, Ocak-Şubat 1990, s.43-47.

"Abdülcemil Kırımoglu'nun Açılış Konuşması" (ter), S.176, Ocak-Şubat 1990, s.50-54.

"Kırım Tatar Meselesi ile İlgili Komisyonun SSCB Bakanlar Kuruluna Telgrafi" (ter), S.177, Ocak-Şubat 1990, s.55-56.

KTMHT Merkez Şurası 4. Toplantısının Tutanağı"(ter.), S.177, Mart-Nisan 1990, s.1-2.

"KTMHT Yangiyul Bölge Teşkilatının Yapısı"(ter.), S.177, Mart-Nisan 1990, s.3.

"Kırım Türklerinin Özbekistan SSCB Yangiyul Bölgesinde Yaptığı Faaliyetlerin Kroniği", S. 177, Mart-Nisan 1990, s.4-6.

"Evlerimizi Satın Alıyoruz", S. 177, Mart-Nisan 1990, s.7-8.

"M.A. Kırımoglu'nun Bahçesaray'da 18 Mayıs 1989 Günü Düzenlenen Mitinginde Yaptığı Konuşma", S. 177, Ocak-Şubat 1990, s.16-18.

"Ukrayna Cumhuriyet Partisinin Bütün Dünyaya Çağrısı"(ter.), S.180 Eylül-Ekim 1990, s.34-35.

DERTLİ, Kıyasettin; "Curtum İçin", S. 1, Kanunusani 1937, s. 6-7.*

DEVLET, Nadir; Kırım Türklerinin Kremlin'e Çağrıları", S.108, Eylül-Ekim 1978, s.13-15,25-28.

"Kırım Türklerine Haksızlık Yapılıyor", S.110, Ocak-Şubat 1979, s.10-12.

"Kırım Türklerinin Vatanlarından Sürülmelerinin 37. Yılı Doldu", S.124, Mayıs-Haziran 1981, s.4-6.

- "1917-18 Yılları Göz önüne Alınarak İran'da Büyük Gelişmeler Var", S.124, Mayıs-Haziran 1981, s.24-28,39-41.
- "Kırım Türklerinin Meselesi BM'de Görüşülüyor", S.126, Eylül-Ekim 1981, s.10-11.
- "Kızıl Çin İşgali Altındaki Doğu Türkistan'da Türklerin Ayaklanması Halen Devam Ediyor", S.126, Eylül-Ekim 1981, s.38-39.
- "Silahsızlanma Sağlanmadıkça Yoksul Ülkeler Kalkınamaz", S.126, Eylül-Ekim 1981, s.44.
- "Suudi Arabistan Devletinin 50. Yılı Prens Fahd'ın 8 Maddelik Paris Planı", S.127, Kasım-Aralık 1981, s.42.
- "Süperler Arasında Büyük Düello", S.127, Kasım-Aralık 1981, s.44.
- "Lenin Bayrağı Gazetesinin 25. Yılı ve Kırım Türk Kültürünün Bugünkü Durumu", S., 135 (Özel S.), Mart-Nisan 1983, s.233-234.
- "The 25 th year of the newspaper "the flag of Lenin and the actual situation of the cremean Turkish Culture", S. 135, Mart-Nisan 1983, s. 240-247
- "Sovyet Rejiminin Eziyetle5ine Dayanamayan Mustafa Cemiloğlu Göç Etmek İstiyor", S. 136, Mayıs-Haziran 1983, s. 29-43.
- "Nudfet Murahas'ın Mahkumiyeti", S.137, Temmuz-Ağustos 1983, s.4-8.
- "Kırım Türklerinin Ruslaştırmaya Karşı Mücadelesi", S.137, Temmuz-Ağustos 1983, s.
- "Kırım Türkleri İslam Konferansı Teşkilatına Müracaat Ettiler", S. 139, Kasım-Aralık 1983, s. 8-14.
- "Kırım Türklerinin Topyekün Sürgün Edilmesi 40. Yılımı Doldurdu", S.141-145, Mart-Aralık 1984, s.22-24.
- "Mustafa Abdülcemil Kırımoğlu Altıncı Defa Mahkum Edildi", S. 141-145, Mart-Aralık 1984, s. 41-44.
- "Sovyet İrkçılığının Üç Örneği: Kırım Tatarları Meselesi Birleşmiş Milletler Teşkilatına Yeniden Dile Getirildi", S. 141-145, Mart-Aralık 1984, s. 47.
- "240 Kırım Türkünün Müracaatı", S.146, Ocak-Şubat 1986, s.4-12.
- "Kırımoğlu Saharov ile Buluştu", S. 158, Ocak-Şubat 1987, s. 8.
- DEVLETŞİN, Tamurbek; "Sovyet Tataristanı", S. 132,Eylül-Ekim 1982, s. 1-9.
- "Sovyet Tataristanı", S. 133, Kasım-Aralık 1982, s. 1-12.

"Sovyet Tataristanı", S. 136, Mayıs-Haziran 1983, s. 1-8.

"Sovyet Tataristanı", S. 137, Temmuz-Ağustos 1983, s. 31-35.

"Sovyet Tataristanı", S. 138, Eylül-Ekim 1983, s. 1-7.

DİLEKÇİ, "Samimi Bir Dile", S. 4, Mart 1930, s. 31.

"Ümitli Bir Temenni", S. 9, Eylül 1930, s.29-30.

DOĞAN, Abide; "Cengiz Dağcı'nın Son Romanı: Yoldaşlar", S. 198, Eylül-Ekim 1993, s.17-30.

EKBER, Ali Tahirzade; "Usulü Cedid", S.24, Eylül-Ekim 1964, s.29.*

EMEL; "İlk Söz", S. 1, Kanunusani 1930, s. 1-2.

"Büyük ve Elim Bir Ziya", S.1, 1 Kanunusani 1930, s.1-2.

"Sağlık: Grip, Akıl Hastalıkları", S.2, 15 Kanunusani 1930, s.4-5.

"Rusya Zulüm ve İşkence Altında", S.2, 15 Kanunusani 1930, s.6-7.

"Memleket Haberleri", S.2. 15Kanunusani 1930, s.7-8.

"Verem", S.3, 1 Şubat 1930, s.21-23.

"Haberler", S. 3, 1Şubat 1930, s.23-24.

"Verem", S. 4, 15 Şubat 1930, s.29-30.

"Haberler", S. 4, 15 Şubat 1930, s.31-32.

"Verem", S.5, 1 Mart 1930, s.45-46.

"Haberler", S.5, 1 Mart 1930, s.46-48.

"Romanya Darülfünunu Türk Talebe Cemiyeti'nin Bir İhtigali", S.6, 15 Mart 1930, s.49-51.

"Haberler", S.6, 15 Mart 1930, s.54-56.

"Dahili- Harici Haberler", S.7, 1Nisan 1930, s.66-68.

"Dahili- Harici Haberler", S 7, 15 Nisan 1930, s.77-80.

"Sihhat: Kızılıçık ve Boğmaca", S.9-10, 1 Mayıs 1930, s.96-97.

"Dahili- Harici Haberler", S. 9-10, 1 Mayıs 1930, s.101-104.

"Letaif", S.9-10, 1 Mayıs 1930, s.88.

"Son Kırım Haberleri", S.11, 15 Haziran 1930, s.115-116.

"Dahili- Harici Haberler", S.12, 15 Haziran 1930, s.125-128.

"Kırım Haberleri", S. 13, 1 Temmuz 1930, s.136-137.

"Takdire Şayan Bir Tez", S. 13, 1 Temmuz 1930, s.137-138.

"Dahili- Harici Haberler", S.13, 1 Temmuz 1930, s.138-140.

"Letaif", S.13, 1 Temmuz 1930, s.132.

"Pan Türkizm- Pan İslamizm", S.14-15, 15 Temmuz 1930, s.140-143.

"Rus Çarı ve Ailesi Nasıl Öldürüldü?", S.14-15, 15 Temmuz 1930, s.148-149.

"Leningrad Mahzenleri", S.14-15, 1 Temmuz 1930, s.149.

"Yeni Dobruca Teşkilatı Kanunu", S. 14-15, 1 Temmuz 1930, s.154-155.

"Meraklı Şeyler", S.14-15, 1 Temmuz 1930, s.156-157.

"Lenin'den Sonra", S.16, 15 Temmuz 1930, s.167.

" Dahili- Harici Haberler", S.16, 15 Temmuz 1930, s.174-176.

"Meraklı Şeyler", S.17, 1 Eylül 1930, s.183-185.

" Dahili- Harici Haberler", S.17, 1 Eylül 1930, s.185-188.

"5 Mayıs Matbuat Günü Münasebetiyle", S.18, 15 Eylül 1930, s.194-200.

"Kırım Haberleri", S. 19, 1 Teşrinievvel 1930, s.210-212.

"Sözümüz", S.19, 1 Teşrinievvel 1930, s.206-207.

"Kırım'da Son Vaziyet", S.20, 15 Teşrinievvel 1930, s.223-224.

"Haberler", S.21, 1 Teşrinisani 1930, s.234-236.

"Dahiliye Nazırı Cenaplarının Basarabya'daki Teftişi", S, 22, 15 Teşrinisani 1930, s.246-247.

"Gazi Paşa Hazretlerinin Nutku", S.22, 15 Teşrinisani 1930, s.237-238.

"Haberler", S.22, 15 Teşrinisani 1930, s.248.

"Harici Haberler", S.23, 1 Kanunuevvel 1930, s.258-259.

"Haberler", S.24, 15 Kanunuevvel 1930, s.268-272.

"Bolşeviklerde Ahlak Düşmanlığı", S.25, 1 Kanunusani 1931, s.276-277.

"Haberler", S.25, 1 Kanunusani 1931, s.281-284.

"1930 Sovyet Siyaseti", S.26, 15 Kanunusani 1931, s.293-294.

"Bir Tahtelbahr Kutb-u Şimale Gidiyor", S.27, 1 Şubat 1931, s.305.

"Kırım Haberleri", S.27, 1 Şubat 1931, s.305-308.

"Haberler", S.28, 15 Şubat 1931, s.317-320.

"Sözümüz", S.29, 1 Mart 1931, s.321-323.

"Haberler", S.29, 1 Mart 1931, s. 330-332.

"23 Şubat Çelebi Cihan'ın Şahadet Günü", S 29, 1 Mart 1930, s. dış kapak.

"Dahili ve Harici Haberler", S. 8, 15 Nisan 1930, s. 77-80.

- "Sıhhat Sütunu", S. 9-10, 1 Mayıs 1930, s. 96-97.
- "Dahili ve Harici Haberler", S. 9-10, 1 Mayıs 1930, s. 101-104.
- "Letaif", S. 9-10, 1 Mayıs 1930, s. 88.
- "Son Kırım Haberleri", S. 11, Haziran 1930, s. 115-116.
- "Dahili ve Harici Haberler", S. 12, 15 Haziran 1930, s. 125-128.
- "Kırım Haberleri", S. 13, 1 Temmuz 1930, s. 136-137.
- "Dahili ve Harici Haberler", S. 13, 1 Temmuz 1930, s. 138-140.
- "Letaif", S. 13, 1 Temmuz 1930, s. 132.
- "Pan Turanizm-Pan Türkizim", S. 15 Temmuz 1930, s. 140-143.
- "Rus Çarı ve Ailesi Nasıl Öldürüldü", S. 14, Temmuz-Ağustos 1930, s.148-149.
- "Leningrad Mahzenleri", S. 14-15, Temmuz-Ağustos 1930, s. 149.
- "Yeni Dobruca Teşkilat Kanunu", S. 14-15, Temmuz-Ağustos 1930, s. 154-155
- "Meraklı Şeyler", S. 14-15, Temmuz-Ağustos 1930, s. 156-157.
- "Lenin'den Sonra", S. 16, 15 Ağustos 1930, s. 167.
- "Dahili ve Harici Haberler", S. 16, 15 Ağustos 1930, s. 185-188..
- "Meraklı Şeyler", S. 16, 15 Ağustos 1930, s. 138-185.
- "Kırım Haberleri", S. 17, 1 Eylül 1930, s. 210-212.
- "Sözümüz", S. 19, 1 Teşrinievvel 1930, s. 206-207.
- "Kırım Haberleri", S. 19, 1 Teşrinievvel 1930, S. 209.
- "Sözümüz", S. 19, 1 Teşrinievvel 1930, s. 210-211.
- "Kırımda Son Vaziyet", S. 20, 15 Teşrinievvel 1930, s. 223-224.
- "Rusya-Türkiye Dahili ve Harici Haberler", S. 21, 1 Teşrinisani 1930, s. 240.
- "Gazi Paşa Hazretlerinin Nutku", S. 22, Teşrinisani 1930, s. 237-238.
- "Dahili Haberler", S. 22, 1 Teşrinisani 1930, s. 248.
- "Harici Haberler", S. 23, 10 Teşrinisani 1930, s. 258-259.
- "Haberler", S. 24, 10 Kanunuevvel 1930, s. 268-272.
- "Bolşeviklerde Ahlak Düşmanlığı", S. 25, 1 Kanunusani 1931, s. 276-277.
- "Bir Tahtelbahir Kutb-ı Şimale Gidiyor", S. 27, 27 Şubat 1931, s. 305.
- "Kırım Haberleri", S. 27, 27 Şubat 1931, s. 305-308.
- "Mehmet Giray Han Bin Selamet Giray", S. 29, 1 Mart 1931.

- "Meraklı Şeyler", S. 30, 15 Mart 1931, s. 339-341.
- "Memleket-Kırım-Türkiye Haberleri", S. 30, 15 Mart 1931, s. 341-344.
- "Deniz ve Buz Altından Şimal-i Kutba", S. 32, 15 Nisan 1931, s. 363-365.
- "Rusya ve Kırım Haberleri, Türkiye, Memleket Haberleri", S. 32, 15 Nisan 1931, s. 365-368.
- "Cihanşumul Buğray-ı Buhran", S. 33, 1 Mayıs 1931, s. 377.
- "Komünist Hacı", S. 33, 1 Mayıs 1931, s. 378.
- "Memleket, Kırım, Türkiye Haberleri", S. 33, 1 Mayıs 1932, s. 378-380.
- "Bolşevikler ve Milliyet Meselesi", S. 34, 15 Mayıs 1930, s. 385-386.
- "Güneşteki Lekeler Kayboldu", S. 34, 15 Mayıs 1931, s. 388-389.
- "Kırıda Son Vaziyet", S. 34, 15 Mayıs 1931, s. 390-391.
- "Muharrirlerin Sürat Rekoru", S. 35, 1 Haziran 1931, s. 400.
- "Bahr-i Muhit Kabrinin Üstünde Uçulacak mı? ", S. 35, 1 Haziran 1931, s. 399-400.
- "Kırıda Vaziyet", S. 35, 1 Haziran 1931, s. 400.
- "Rusya, Türkiye, Memleket Haberleri", S. 35, 1 Haziran 1931, s. 401-404.
- "Cihan Sanat Buhranı", S. 36, 15 Haziran 1931, s. 443-414.
- "Hayat Kitabından", S. 37, 1 Temmuz 1931, s. 421.
- "Prof. Pikardin'in Balonu", S. 37, 1 Temmuz 1931, s. 422-423.
- "Mithat Paşa-Namık Kemal", S. 38-38, 1 Ağustos 1931, s. 431-433.
- "Sözümüz", S. 38-39, 1 Ağustos 1931, s. 433.
- "Fransa'nın Yeni Cumhur Reisi", S. 38-39, 1 Ağustos 1931, s. 434-438.
- "Fennin Geleceği", S. 38-39, 1 Ağustos 1931, s. 438.
- "Prof. Pikardî'nin Bazı Notları", S. 38-39, 1 Ağustos 1931, s. 444-446.
- "Meraklı Şeyler", S. 38-39, 1 Ağustos 1931, s. 446-447.
- "Türk İlleri, Memleket Haberleri", S. 38-39, 1 Ağustos 1931, s. 447-452.
- "Çiftçilik Çok Ağır Kriz Halinde", S. 40-41, 1 Eylül 1931, s. 460-461.
- "Hz. Nuh Tufanı", S. 40-41, 1 Eylül 1931, s. 468-469.
- "Kırım, Türkiye, Memleket Haberleri", S. 40-41, 1 Eylül 1931, s. 469-476.
- "Yapma Havra", S. 42-43, 1 Teşrinievvel 1931, s. 494-495.
- "Türk İlleri, Memleket Haberleri", S. 42-43, 1 Teşrinievvel 1931, s. 496-499.
- "Hakiki Bir Doğruluk", S. 44-45, 1 Teşrinisani 1931, s. 511-512.

"Sürat-İntikal-Atıklık", S.44-45, 1 Teşrinisani 1931, s.512.

"Kırım, Azerbaycan, Ukrayna, Türkiye ve Memleket Haberleri", S. 44-45, 1 Teşrinisani 1931, s.512-523.

"Azerbaycan Köylü İsyanları Yeniden Alevlendi", S. 46-47, 1 Kanunusani 1931, s. 351-532.

"Sarı Irka Mensup İki Milletin Muharebesi", S. 1, Kanunusani 1932, s. 2-5.

"Arabi'nin Hakimane Sözleri", S. 2, Şubat 1932, s. 15-17.

"1931 Senesi Nasıl Geçti", S. 2, 1 Şubat 1932, s. 24-27.

"Türk Toplumunu ve Romanya", S.2, 1 Şubat 1932, s.28-32.

"Memleket Haberleri", S. 2, 1 Şubat 1932, s. 34-40.

"1931 Senesi Nasıl Geçti", S. 3, 1 Mart 1932, s. 23-28.

"İslam Diyarlarında" S. 3, Mart 1932, s. 28-29.

"Matbuat Dünyasında", S. 3, Mart 1932, s. 30-31.

"Şair Mehmet Niyazi'nin Kabri", S. 3, Mart 1932, s 31-32.

"Haberler", S. 3, Mart 1932, s 33-40.

" Adsız Mecmua", S. 4, Nisan 1932, s. 22.

"Goethe'nin Ölümünün 100. Senesi", S. 4, Nisan 1932, s.22-24.

"Yeni Turan", S. 4, Nisan 1932, s.25-26.

"Türkiye Postası", S. 4, Nisan 1932, s.26.

"Samimi Dilekler", S. 4, Nisan 1932, s.29-30.

"Mehmet Niyazi'nin Kabri", S. 4, Nisan 1932, s.30.

"Almanya'da Reisicumhur İntihabı", S. 4, Nisan 1932, s. 31.

"Haberler", S. 4, Nisan 1932, s.32-40.

"Çiftçi Borçlarını Düzeltme Kanunu", S. 5, Mayıs 1932, s. 30-37.

"Şair Mehmet Niyazi'nin Kabri İçin İane Listesi", S. 5, Mayıs 1932, s. 37.

"Dış Haberler", S. 5, Mayıs 1932, s. 39-40.

"Türkiye Haberleri", S. 5, Mayıs 1932, s. 38.

"Türk Dili", S. 6, Haziran 1932, s. 12-16.

"Atalar Sözü", S. 6, Haziran 1932, s. 24.

"Altun", S. 6, Haziran 1932, s. 25-28.

"Casuslukta Mikrofon", S. 6, Haziran 1932, s. 28-33.

"Cezaları Bağışlama ve İndirme Kanunu", S. 6, Haziran 1932, s. 33-36.

- "Kırım Haberleri", S. 2, Şubat 1933, s. 33-36.
- "Güneşin Lekeleri ve İnsanlık Tarihine Tesirleri", S. 3, Mart 1932, s. 18- 25.
- "Çirkin ve Manasız Bir İştirâ Hadisesi", S. 3, Mart 1933, s. 30-35.
- "Memleket Haberleri", S. 3, Mar 1933, s. 36-40.
- "Acı Bir Ölüm", S. 4, Nisan 1933, s. 32-34.
- "Köstence İslam Cemaatinin Yıllık Toplantısı", S. 4, Nisan 1933, s. 35-36.
- "Sovyetlerin Telaşı", S. 4, Nisan 1933, s. 37-39.
- "Grip Hastalığı", S. 4, Nisan 1933, s. 20-26.
- "Anlaya Bilseydik", S. 5, Mayıs 1933, s. 17-34.
- "Londra İktisadî Kongresi", S. 7, Temmuz 1933, s. 35-38.
- "Rusya'da Açlık", S. 7, Temmuz 1933, s. 38-40.
- "Memleket ve Dış Haberleri", S. 8, Ağustos 1933, s. 33-39.
- "Dobruca'da Kırım Haftası" S. 10, Ekim 1933, s. 19-33.
- "Büyük Bir Kayıp", S. 10, Ekim 1933, s. 34-37.
- "Küçük Anlaşma Konferansı", S. 10, Ekim 1933, s. 38-40.
- "Türk Dünyasından Haberler", S. 11, Teşrinisani 1933, s. 36-40.
- "Kırım, Harici ve Memleket Haberleri", S. 12, Kanunuevvel 1933, s. 37- 40.
- "Mecidiye Semineri", S. 1, Kanunusani 1934, s. 34-36.
- "Kırım, Harici ve Memleket Haberleri", S. 1, Kanunusani 1934, s. 36-40.
- "Faydalı Bilgiler", S. 2, Şubat 1934, s. 29.
- "Memleket Haberleri", S. 2, Şubat 1934, s.38-40.
- "Türkçülük Cephesinde", S. 2, Şubat 1934, s.30-37.
- "Kırım Kırımlılarındır", S. 5, Mayıs 1934, s. 1-3.
- "Çelebi Cihan ve Kırım Şehitleri İçin Mevlit", S. 4, Nisan 1934, s.6-7.
- "Büyük Bir Ziya Dr. Reşit Ganip Bey'in Ölümü", S. 4, Nisan 1934 , s.7-8.
- "Azerbaycanlıların Müsameresi", S. 4, Nisan 1934, s. 36.
- "Münevver Kari Gecesi", S. 4, Nisan 1934, S. 36.
- "Uzak Şarkta Fitne ve Hıyanet", S. 5, Mayıs 1934, s. 32-36.
- "Büyük Bir Ziya", S. 5, Mayıs 1934, s. 37.
- "Japon-Amerikan Anlaşması", S. 5, Mayıs 1934, s. 38.
- "Büyük ve Milli Bir Temsil", S. 5, Mayıs 1934, s.39-40.
- "Türklük Cephesi", S. 6, Haziran 1934, s. 37-38.

"Dış Haberler", S. 5, Mayıs 1934, s. 39-40.
"Türkiye Haberleri", S. 7, Temmuz 1934, S. 36-40.
"Memleket ve Türkiye Haberleri", S. 8, Ağustos 1934, s. 38-40.
"Fevzi Altuğ Bey'in Vefatı", S. 9, Eylül 1934, s. 26.
"Dış Haberler", S. 9, Eylül 1934, s38-40.
"Kafkasya Konfederasyonu", S. 10, Teşrinievvel 1934, s. 1-7.
"Meraklı Bilgiler", S. 10, Teşrinievvel 1934, s. 13.
"Yeni Kitaplar", S. 10, Teşrinievvel 1934, s. 30-31.
"Türkiye ve Dış Haberler", S. 10, Teşrinievvel 1934, s. 31-40.
"Kafkasya Konfederasyonu", S. 11, Kanunusani 1934, s. 1-7.
"Meraklı Bilgiler", S. 11, Kanunusani 1934, s.28-29.
"Çiftçilik Haberleri", S. 11, Kanunusani 1934, s.30-31.
"Dış, Memleket ve Türkiye Haberleri", S. 11, Kanunusani 1934, s.31-40.
"Haberler", S. 12, Kanunuevvel 1934, s. 40.
"Polonya'dan Mektup", S. 1, Kanunusani 1935, s. 31-32.
"Uzak Şarkta İdil-Ural Teşkilatları", S. 1, Kanunusani 1935, s.34-35.
"Büyük Bir Ziya", S. 1, Kanunusani 1935, s.35-36.
"Türkiye ve Dış Haberler", S. 1, Kanunusani 1935, s.36-40.
"Hastalıklardan Nasıl Korunalım", S. 2, Şubat 1935, s. 25-27.
"Meraklı Bilgiler", S. 2, Şubat 1935, s.28.
"Doğru Değil", S. 2, Şubat 1935, s.29-30.
"Köylerde Bayram Nasıl Geçti", S. 2, Şubat 1935, s.30-31.
"Türkiye, Memleket ve Dış Haberler", S. 2, Şubat 1935, s.37-40.
"Haberler", S. 3, Mart 1935, s. 38-40.
"Yusuf Akçura", S. 4, Nisan 1935, s. 27-30.
"Çelebi Cihan Günü", S. 4, Nisan 1935, s. 31-35.
"Haberler", S. 4, Nisan 1935, s.36-40.
"Mühim Bir Konferans", S. 5, Mayıs 1935, s.26-31.
"Streza Toplantısı ve Siyasi Vaziyet", S. 5, Mayıs 1935, s.32-40.
"Kırım, Memleket ve Dış Haberler", S. 7, Temmuz 1935, s. 28-40.
"Promete Cephesinden", S. 8, Ağustos 1935, s. 31.
"İtalya Habeşistan Kavgası", S. 8, Ağustos 1935, s.32-33.

"Kırım, Memleket ve Dış Haberler", S. 8, Ağustos 1935, s.27-40.
"Şairimiz Niyazi İçin İtigal", S. 9, Eylül 1935, s. 1-5.
"Dış Haberler", S. 9, Eylül 1935, s. 37-40.
"İtalya-Habeş Harbi", S. 10, Teşrinievvel 1935, s. 28-40.
"Kırım Haberleri", S. 10, Teşrinievvel 1935, s. 29-37.
"Niyazi'nin Kabrindeki Dua Merasimi", S. 11-12, Teşrin 1935, s. 1-24.
"Kardeş Matbuat ve Neşriyat", S. 1, İkinci kanun 1936, s. 13-16.
"1935 te Tatar Yıllığı", S. 1, İkinci kanun 1936, s.23-27.
"Şair Halil Sahir Öldü", S. 1, İkinci kanun 1936, s.36.
"Haberler", S. 1, İkinci kanun 1936, s.37-40.
"Haberler", S. 2, Şubat 1936, s. 24-38.
"Cesaret Nedir", S. 3, Mart 1936, s. 22-26.
"Haberler", S. 3, Mart 1936, s.30-40.
"Versay Muhadesi", S. 4, Nisan 1936, s.13-15.
"Kardeş v Cephedaş Matbuattan", S. 4, Nisan 1936, s.30-34.
"Milletler Arasındaki Durum", S. 4, Nisan 1936, s. 34-37.
"Memleket, Yurt ve Dış Haberler", S. 4, Nisan 1936, s.37-40.
"Memleket, Yurt ve Dış Haberler", S. 5, Mayıs 1936, 32-40.
"Latin Irkının Sağlamlığı", S. 6, Haziran 1936, s. 23-25.
"Üç Hükümet Şefinin Konuşmaları", S. 6, Haziran 1936, s.34-35.
"Yurt Haberleri", S. 6, Haziran 1936, s.40..
"Maraşel Yund", S. 6, Haziran 1936, s.33-35.
"Kardeş Matbuattan", S. 7, Temmuz 1936, s. 36-39.
"Varşova Muharebesi", S. 8-9, Ağustos-Eylül 1936, s. 27-30.
"Dindaş Mısırlıların İstiklali", S. 8-9, Ağustos-Eylül 1936, s.31-32.
"Rusya'daki İdamlar", S. 8-9, Ağustos-Eylül 1936, s.33-40.
"Yurt Haberler", S. 8-9, Ağustos-Eylül 1936, s.44-45.
"Dış ve Memleket Haberleri", S. 8-9, Ağustos-Eylül 1936, s.45-48.
"Kardeş v Cephedaş Matbuattan", S. 10 Teşrinievvel 1936, s. 33-37.
"Memleket, Yurt ve Dış Haberler", S. 10 Teşrinievvel 1936, s.37-40.
"Romanya'nın Harici Siyaseti", S. 12, Kanunuevvel 1936, s. 29-35.
"1 Kanunuevvel", S. 12, Kanunuevvel 1936, s. 35-36.

"Kardeş v Cepheadaş Matbuattan", S. 12, Kanunuevvel 1936, s. 36-37.
"Memleket, Yurt ve Dış Haberler", S. 12, Kanunuevvel 1936, s.37-40.
"Emelin 25. Yılı", S. 1, Kanunusani 1937, s. 1-3.
"1936'da Romanya", S. 1, Kanunusani 1937, s.7-8.
"Milli Neşriyat", S. 1, Kanunusani 1937, s.20-27.
"Memleket, Yurt ve Dış Haberler", S. 1, Kanunusani 1937, s.27-40.
"Azerbaycan'a Bolşevizm Provokasyonu", S. 2, Şubat 1937, s. 15-18.
"Yurt Haberleri", S. 2, Şubat 1937, s. 33-34.
"Kardeş v Cepheadaş Matbuattan", S. 3, Mart 1937, s. 38-40.
"Yurt Haberleri", S. 3, Mart 1937, s. 32-38.
"Vilno'da Genç Tatar Cemiyetinin Açılması", S. 4, Nisan 1937, s. 22-25.
"Ayaz Bey'in 40 Yıllık Hayatı", S. 4, Nisan 1937, s.28-29.
"Yurt Haberleri", S. 4, Nisan 1937, s. 29-34.
"Mühim Haberler", S. 5, Mayıs 1937, s. 37-40.
"Yurt ve Dış Haberler", S. 6, Haziran 1937, s. 34-40.
"Milletler Arasındaki Durum", S. 8, Ağustos 1937, s. 32-36.
"Demir İçin Harp", S. 8, Ağustos 1937, s. 36-38.
"Mühim Haberler", S. 8, Ağustos 1937, s. 38-40.
"Milli Neşriyat", S. 9, Eylül 1937, s. 34-35.
"Cumhuriyetin Pravda'ya Cevabı" S. 9, Eylül 1937, s. 35-37.
"Mühim Haberler", S. 9, Eylül 1937, s. 37-40.
"Filistin Meselesi", S. 10, Teşrinievvel 1937, s. 3-5.
"Berlin-Roma Mihveri", S. 10, Teşrinievvel 1937, s. 5-6.
"Japon-Çin Kavgası", S. 10, Teşrinievvel 1937, s. 37-38.
"Bir Leh Aliminin Tetkik Seyahati", S. 10, Teşrinievvel 1937, s. 39-40.
"Kırım Kurultayı", S. 11, Teşrinisani 1937, s. 1-3.
"Varşova'da Kurultay Merasimi", S. 12, Kanunuevvel, s. 28-33.
"Yeniden Çıkarken", S. 1, Kasım 1960, s. 1-3
"İn Reaprearin", S. 1, Kasım 1960, s. 4.
"Atatürk'ün 22. Ölüm Yıl Dönümü", S. 1, Kasım 1960, s. 5-
"Cafer Kırırmer'i Anma Töreni", S. 1, Kasım 1960, s.18.
"Haberler", S. 1, Kasım 1960, s.36-

- "Son Ayların Önemli Olayları", S. 2, Aralık 1960, s. 28-
- "26. Yayın Yılına Girerken", S. 85, Eylül Ekim 1974, s. 1-2.
- "Başyazı", S. 193, Kasım-Aralık 1992, s. 1-3.
- "Başyazı", S. 194, Ocak-Şubat 1993, s. 1-2.
- "Başyazı", S. 195, Mart-Nisan 1993, s. 1-2.
- "Başyazı", S. 196, Mayıs-Haziran 1993, s. 1.
- "Başyazı", S. 197, Temmuz-Ağustos 1993, s. 1-3.
- "Başyazı", S. 198, Eylül-Ekim 1993, s. 1-2.
- E.M.; "Bir Nazire", S. 1, 1 Kanuni Sani 1930, s. 8.
- EMİN, Seyitümer; Şair ve Raim", S 170, Ocak-Şubat 1989, s.37.*
- ERCİLASUN, A.Bican; "Anar Resuloğlu'ndan Bir Hikaye", S.141, Mart-Nisan 1984, s.147-150.
- "Cengiz Dağcı veya Kırım'ının Dramı", S. 145, Kasım-Aralık 1984, s.21.
- ERER, Tekin; "Kırım'ın İşgali", S. 115, Kasım-Aralık 1979, s.4-6.
- "Kosigin Geliyor", S.38, Ocak-Şubat 1967, s.42.
- "Cemiloğlu Yaşıyor mu?", S.94, Mayıs-Haziran 1976, s.38.
- "Güneş Ne Zaman Doğacak?", S.106, Mayıs-Haziran 1978, s.....
- "Cemiloğlu Yeniden Sürüldü", S. 113, Temmuz-Ağustos 1979, s.42.
- "Kırım Hasreti", S.135, Mart-Nisan 1983, s.48.
- ERÖZ, Prof. Dr. Mehmet; "Kırım Faciasının 40. Yılı", S.141, Mart-Nisan 1984, s.114-116.
- ler", S. 1, Kasım-Aralık 1960, s. 36-40.
- "Haberler", S. 2, Ocak-Şubat 1961, s. 25-32.
- "Haberler", S. 4, Mayıs-Haziran 1961, s. 25-35.
- "Haberler", S. 5, 1961, 28-30.
- "Haberler", S. 11, 1961, s. 22-24.
- "Haberler", S. 12, Eylül-Ekim 1962, s.16-29.
- "Haberler", S. 14, Mart-Nisan 1963, s. 34-35.
- "Haberler", S. 15, Mart-Nisan 1963, s. 29-31.
- "Haberler", S. 16, Mayıs-Haziran 1963, s. 23-25.
- "Haberler", S. 18, Eylül-Ekim 1963, s. 20.
- "Haberler", S. 19, Kasım-Aralık 1963, s. 23-24.

- "Haberler", S. 21, Mart-Nisan 1964, s. 46-47.
- "Haberler", S. 22, Mayıs-Haziran 1964, s. 45-49.
- "Haberler", S. 23, Temmuz-Ağustos 1964, s. 39-44.
- "Haberler", S. 24, Eylül-Ekim 1964, s. 50.
- "Haberler", S. 25, Kasım-Aralık 1964, s. 35-40.
- "Haberler", S. 27, Mart-Nisan 1965, s. 38-44.
- "Gelsin'i S. 2, Ocak-Şubat 1961, s. 27. S.55, Kasım-Aralık 1969, s.34.*
- "Kelecek", S. 43, Kasım-Aralık 1967, s. 24. *
- "Haberler", S. 28, Mayıs-Haziran 1965, s. 39-40.
- "Haberler", S. 35, Temmuz-Ağustos 1966, s.39.
- "Haberler", S. 36, Eylül-Ekim 1966, s. 38-39.
- "Haberler", S. 37, Kasım-Aralık 1966, s. 35-41.
- "Haberler", S. 39, Mart-Nisan 1967, s. 41-42.
- "Haberler", S. 40, Mayıs-Haziran 1967, s. 46-48.
- "Haberler", S. 44, Ocak-Şubat 1968, s. 47.
- "Haberler", S. 45, Mart-Nisan 1968, s. 34-39.
- "Haberler", S. 46, Mayıs-Haziran 1968, s.45-47.
- "Haberler", S. 48, Eylül-Ekim 1968, s. 44-46.
- "Haberler", S. 49, Kasım-Aralık 1968, s. 41-46.
- "Öç", S. 50, Ocak-Şubat 1969, s. 37.*
- "Benheyim", S. 50, Ocak-Şubat 1969, s. 37.*
- "Kırım Manileri", S. 50, Ocak-Şubat 1969, s. 37.*
- "Yalıboyunun Hali", S. 50, Ocak-Şubat 1969, s. 39.*
- "Topraktaşlı Seyitahmet'in Türküsü", S. 50, Ocak-Şubat 1969, s. 4.
- "Haberler", S. 51, Mart-Nisan 1969, s.46-48.
- "Haberler", S. 52, Mayıs-Haziran 1969, s. 42-46.
- "Çanakkale'nin Kahraman Gazilerine", S. 55, Kasım-Aralık 1969, s. 25.*
- "Ata'nın Dil Kurultayına", S. 55, Kasım-Aralık 1969, s. 26.*
- "Dışta Kalan Türklere Anadolu'dan Selam", S. 55,, Kasım-Aralık 1969, s. 28.*
- "Haberler", S. 56, Ocak-Şubat 1970, s. 41-48.
- "Haberler", S. 58, Mayıs-Haziran 1970, s. 44-47.

"Haberler", S. 59, Temmuz-Ağustos 1970, s. 42-48.
"Haberler", S. 60, Eylül-Ekim 1970, s. 42-48.
"Haberler", S. 61, Kasım-Aralık 1970, s. 40-43.
"Haberler", S. 63, Mart-Nisan 1971, s. 48.
"Haberler", S. 65, Temmuz-Ağustos 1971, s.46.
"Haberler", S. 66, Eylül-Ekim 1971, s.41-47.
"Sefername", S. 66, Eylül-Ekim 1971, s.33. *
"Türkü", S. 66, Eylül-Ekim 1971, s. 33. *
"Haberler", S. 67, Kasım-Aralık 1971, s.44.
"Haberler", S. 68, Ocak-Şubat 1972, s.46-47.
"Haberler", S. 69, Mart-Nisan 1972, s.48.
"Haberler", S. 70, Mayıs-Haziran 1972, s.33-34.
"Haberler", S. 72, Eylül-Ekim 1972, s.33-35.
"Haberler", S. 73, Kasım-Aralık 1972, s.45-48.
"Haberler", S. 75, Mart-Nisan 1973, s.35-40.
"Haberler", S. 78, Eylül-Ekim 1973, s.45-47.
"Balama Öğüt", S. 79, Kasım-Aralık 1973, s. 30. *
"Haberler", S. 79, Kasım-Aralık 1973, s.43-46.
"Balama Öğüt", S. 79, Kasım-Aralık 1973, s. 30. *
"Haberler", S. 80, Ocak-Şubat 1974, s.32-34.
"Haberler", S. 83, Temmuz-Ağustos 1974, s.47-48.
"Türkü", S. 85, Kasım-Aralık 1973, s. 30. *
"At, İt, Eşek", S. 86, Ocak-Şubat 1974, s. 27.*
"Haberler", S. 86, Ocak-Şubat 1975, s.47-48.
"Haberler", S. 90, Eylül-Ekim 1975, s.30-32.
"Haberler", S. 94, Mayıs-Haziran 1976, s.40-48.
"Haberler", S. 95, Temmuz-Ağustos 1976, s.43-47.
"Haberler", S. 99, Mart-Nisan 1977, s.35-40.
"Baltık Yalısında", S. 105, Mart-Nisan, 1978, s. *
"Haberler", S. 106, Mayıs-Haziran 1978, s.45-48.
"Haberler", S. 107, Temmuz-Ağustos 1978, s.45-48.
"Haberler", S. 110, Ocak-Şubat 1979, s.45.

"Haberler", S. 112, Mayıs-Haziran 1979, s.47-48.
"Haberler", S. 113, Temmuz- Ağustos 1979, s.41-48.
"Haberler", S. 115, Kasım-Aralık 1979, s.37-43.
"Haberler", S. 116, Ocak-Şubat 1980, s.42-48.
"Haberler", S. 118, Mayıs-Haziran 1980, s.46-48.
"Haberler", S. 123, Mart-Nisan 1981, s.47-48.
"Haberler", S. 124, Mayıs-Haziran 1981, s.42-48.
"Emelim", S. 128, Ocak-Şubat 1982, s. 40. *
"Haberler", S. 128, Ocak-Şubat 1982, s.46-48.
"Haberler", S. 129, Mart-Nisan 1982, s.38.
"Haberler", S. 134, Ocak-Şubat 1983, s.48.
"Kart Babay", S. 134, Ocak-Şubat 1983, s. 18. *
"Haberler", S. 136, Mayıs-Haziran 1983, s.54-55.
"Haberler", S. 137, Temmuz-Ağustos 1983, s.26-29.
"Haberler", S. 139, Kasım-Aralık 1983, s.44-48.
"Haberler", S. 140, Ocak-Şubat 1984, s.46-48.
"Ant Etkenmen", S. 146, Ocak-Şubat 1988, s. 18. *
"Haberler", S. 147, Mart-Nisan 1985, s.46-47.
"Haberler", S. 148, Mayıs-Haziran 1985, s.40-47.
"Haberler", S. 149, Temmuz-Ağustos 1985, s.45-47.
"Haberler", S. 150, Eylül-Ekim 1985, s.46-48.
"Haberler", S. 151, Kasım-Aralık 1985, s.44-48.
"Haberler", S. 152, Ocak-Şubat 1986, s.43-48.
"Haberler", S. 153, Mart-Nisan 1986, s.40-48.
"Haberler", S. 154, Mayıs-Haziran 1986, s.38-48.
"Haberler", S. 155, Temmuz-Ağustos 1986, s.35-48.
"Haberler", S. 156, Eylül-Ekim 1986, s.37-48.
"Haberler", S. 157, Kasım-Aralık, s.30-48.
"Haberler", S. 158, Ocak-Şubat 1987, s.39-48.
"Haberler", S. 159, Mart-Nisan 1987, s.40-48.
"Haberler", S. 160, Mayıs-Haziran 1987, s.34-48.
"Haberler", S. 161, Temmuz-Ağustos 1987, s.61-72.

- "Haberler", S. 162, Eylül-Ekim 1987, s.41-48.
- "Haberler", S. 163, Kasım-Aralık 1987, s.41-48.
- "Haberler", S. 164, Ocak-Şubat 1988, s.38-47.
- "Haberler", S. 165, Mart-Nisan 1988, s.40-48.
- "Haberler", S. 167, Temmuz-Ağustos 1988, s.45-48.
- "Haberler", S. 168, Eylül-Ekim 1988, s.39-48.
- "Haberler", S. 169, Kasım-Aralık 1988, s.38-48.
- "Haberler", S. 170-171 Ocak-Şubat 1989, s.53-64.
- "Haberler", S. 172, Mart-Nisan 1989, s.45-46.
- "Haberler", S. 173, Mayıs-Haziran 1989, s.39-48.
- "Haberler", S. 174, Temmuz-Ağustos 1989, s.36-48.
- "Haberler", S. 175, Eylül-Ekim 1989, s. 48-64.
- "Haberler", S. 176, Kasım-Aralık 1989, s.57.
- "Haberler", S. 177, Ocak-Şubat 1990, s.37-48.
- "Haberler", S. 178, Mart-Nisan 1990, s.32.
- "Haberler", S. 179, Mayıs-Haziran 1990, s.43-48.
- "Haberler", S. 180, Temmuz-Ağustos 1990, s.45-48.
- "Haberler", S. 182-183, Ocak-Şubat 1991, s.43-69.
- "Haberler", S. 184, Mayıs-Haziran 1991, s.59-64.
- "Haberler", S. 185, Temmuz-Ağustos 1991, s.38-48.
- "Haberler", S. 186, Eylül-Ekim 1991, s.38-48.
- "Haberler", S. 187, Kasım-Aralık 1991, s.32-42.
- "Haberler", S. 188, Ocak-Şubat 1992, s.37-48.
- "Haberler", S. 189, Mart-Nisan 1992, Mart-Nisan 1992, s.30-40.
- "Haberler", S. 190, Mayıs-Haziran 1992, s.29-46.
- "Haberler", S. 191, Temmuz-Ağustos 1992, s.35.
- "Haberler", S. 192, Eylül-Ekim 1992, s.41-48.
- "Başyazı", S. 193, Kasım-Aralık 1992, s. 1-3.
- "Haberler", S. 193, Kasım-Aralık 1992, s.35-47.
- "Başyazı", S. 194, Ocak-Şubat 1993, s. 1-3.
- "Haberler", S. 194, Ocak-Şubat 1993, s.30-48.
- "Başyazı", S. 195, Mart-Nisan 1993, s. 1-2.

- "Haberler", S. 195, Mart-Nisan 1993, s.37-48.
- "Başyazı", S. 196, Mayıs-Haziran 1993, s. 1.
- "Haberler", S. 196, Mayıs-Haziran 1993, s.31-48.
- "Başyazı", S. 197, Temmuz-Ağustos 1993, s. 1-3.
- "Haberler", S. 197, Temmuz-Ağustos 1993, s.37-48.
- "Başyazı", S. 198, Eylül-Ekim 1993, s. 1-2.
- "Haberler", S. 198, Eylül-Ekim 1993, s.37-48.
- "Haberler", S. 199, Kasım-Aralık 1993, s.38-48.
- "Başyazı", S. 200, Ocak-Şubat 1994, s. 1-2.
- "Haberler", S. 200, Ocak-Şubat 1994, s.31-48.
- "Başyazı", S. 201, Mart-Nisan 1994, s. 1-2.
- "Haberler", S. 201, Mart-Nisan 1994, s.31-48.
- "Kırım Tatar Milli Meclis Başkanı Mustafa Abdülcemil Kırımlıoğlu'nun III. Kırım Tatar Millî Kurultayı Olağanüstü Toplantısında Yaptığı Konuşma" S., 223, Kasım-Aralık 1997, s 1-26.
- "III. Kırım Tatar Millî Kurultayı Olağanüstü Oturumunun Kırım Tatar Halkına Müracaatı", S. 223, Kasım-Aralık 1997, s. 27-28.
- Eyüp Hamdi, "Asri Pedagoji Temayülleri", S. 4, 15 Şubat 1930, s. 27-28.
- "Asri Pedagoji Temayülleri", S. 4, 15 Şubat 1930, s. 27-28.
- "Asri Pedagoji Temayülleri", S. 5, 1 Mart 1930, s. 35.
- "Toplu Tedris", S. 6, 15 Mart 1930, s.27.
- "Toplu Tedris", S. 7, 15 Mart 1930, s. 63-64.
- "Pedagojide Zümre Sistemi", S. 9-10, 1 Mayıs 1930, s. 94-95.
- "Jan Dowey'in Terbiyevi Görüşleri", S. 14-15, 15 Temmuz 1930, s.146.
- EMİN, Seyitömer; "Şair ve Raim", S. 170, Ocak-Şubat 1989, s. 37. *
- ERSOY, Ümit; "Diasporadaki Köylerimizden", S. 225, Mart-Nisan 1998.
- ESEN, Osman; "Kart Babayın Anası", S. 77, Mart-Nisan 1972, s. *
- "Batır Ulus", S. 87, Mart-Nisan 1974, s. 20. *
- "Üyken Toy", S. 91, Kasım-Aralık 1975, s. 22. *
- EYÜP, Musa; "Bir Tilin", S. 8, Ağustos 1934, s. 29. *
- FAHEDDİNOF, Rızaeddin; "Zehranım", S.154, Mayıs-Haziran 1986, 153-154.
- "Bizler Tatar mı Değil mi?", S. 160, Mayıs-Haziran 1987, s.16-21.

Fahrettin Ömer, "18. Asırda (Besarabya) Bucak Türk Tatarlar", S. 7, Nisan 1930, s.61-63.

FAKİR; "Kurban Bayramı", S. 9-10, Mayıs 1930, s. 81-82.

FAZIL, İskender; "Birlik", S. 182, Ocak-Şubat 1991, s.163.*

FAZIL, Necip Hacı;"Kırım", S. 2, Şubat 1934, s. 18-28.**

"Kırım", S. 3, Mart 1934, s. 37-40.**

"Kırım", S. 4, Nisan 1934, s. 38-40.**

"Kırım", S. 6, Haziran 1934, s. 32-36.**

"Kırım", S. 10, Teşrinievvel 1934, s, 18-24.**

"Kiyev Konuşması", S. 12, Kanunuevvel 1934, s. 15-32.

"Kızıma", S. 8, Ağustos 1935, s. 23-24.*

"Kırım Kızına", S. 23, Temmuz-Ağustos 1964, s. 218. *

FERAT, Faik; "Tugan Kırımı", S. 3, Mart 1937, s. 4.

FEDENKO, Pohaz; "Yeni Tip Kolonyalizmim", S.7, Mayıs 1961, s.30-32. *

"Sovyetler Birliği'nin Nüfusu", S.66, Eylül-Ekim 1971, s.24-25. *

Ferhat, Mehmet; "Dobruca Türkleri", S. 9, Eylül 1932, s. 9-19.

FEVZİ, Ömer; "Kırımlılar'a", S. 86, Ocak-Şubat 1975, s. 37. *

FEYZİ, Muharrem; "Uzak Şarktaki Gerginlik Arttı", S. 9, Eylül 1934, s. 37-38.

FISCHER, Alain;"Kırım Tatarları"(çev. E.B.Özbilen), S. 117, Mart-Nisan 1980, s .12-16.

"Kırım Tatarları", S. 118, Mayıs-Haziran 1980 , s.27-37.

"Kırım Tatarları", S. 119, Temmuz-Ağustos 1980 , s.12-20.

"Kırım Tatarları", S. 120, Eylül-Ekim 1980, s.12-31.

"Kırım Tatarları", S. 121, Kasım-Aralık 1980, s.14-26.

"Kırım Tatarları", S. 122, Ocak-Şubat 1981, s.8-14.

"Kırım Tatarları", S. 123, Mart-Nisan 1981, s.21-33.

"Kırım Tatarları", S. 124, Mayıs-Haziran 1981, s.7-16.

"Kırım Tatarları", S. 125, Temmuz-Ağustos 1981, s. 26-35.

"Kırım Tatarları", S. 126, Eylül-Ekim 1981, s.12-27.

"Kırım Tatarları", S. 127, Kasım-Aralık 1981, s.12-15.

"Kırım Tatarları", S. 128, Ocak-Şubat 1982, s.8-11.

"Kırım Tatarları", S. 129, Mart-Nisan 1982, s.29-34.

- "Kırım Tatarları", S. 130, Mayıs-Haziran 1982, s.8-17.
- "Kırım Tatarları", S. 131, Temmuz-Ağustos 1982, s. 12-22.
- "Kırım Tatarları", S. 132, Eylül-Ekim 1982, s. 13-31.
- FINDIKOĞLU, A. Z.; "Bir Sosyologun Ardından", S.57, Mart-Nisan 1970, s.9.
- FONMANDEN, D.; "Rusya Türklerinin Millî Görüşleri", S. 2, Şubat 1937, s. 21-23.
- GANKEVİÇ, Viktor Yuryeviç; "1991 Sonrası Kırım Tatar Hareketinde İslam Faktörü", S. 219, Mart-Nisan 1997, s. 1-9.
- GASPRALI, Şefika; "Çelebi Cihan'ın Şefatfeti", S.3, Ocak 1961, s.8-10.
- "Babamdan Hatıralar", S.12, Eylül 1962, s.17-18.
- "Kırım'da Doğum Adetleri", S. 208, Mayıs-Haziran 1995, s. 23-25.
- GASPRALI, İsmail; "Kırım", S.191, Temmuz-Ağustos 1992, s.23.
- "Kırım", S. 191, Temmuz-Ağustos 1992, s. 23. *
- GEDİKLİ, Yusuf; "Cengiz Dağcı ve O topraklar Bizimdi", S. 219, Mart-Nisan 1997, s. 28-36.
- GERAYBAY, Ezel; "Küzümde Korem", S. 148, Mayıs-Haziran 1985, s. 9. *
- GERAYBAY, Hamdi; "Keçti Endi", S. 61, Kasım-Aralık 1970, s. 33. *
- GİRAY, Hamdi; "Ant Entkemen Aytaman", S. 16, 15 Ağustos 1930, s. 168.
- "Kalbimin Sesi", S.114, Eylül- Ekim 1979, s.21.
- "Hicret", S. 113, Temmuz-Ağustos 1979, s. 8. *
- "Yiğitke", S. 201, Mart-Nisan 1994, s. 30.
- GİRAY, Necip; Cenubi Türk Ülkelerinin Tarihinden Biraz Işık", S. 2, Şubat 1933, s. 9-12.
- GİRAY, Raif; "Tarihîmizde Yanlış Atılan Adımlar", S..8, 1930, s.14-15.
- "Dil Birliği", S. 6, Haziran 1935, s. 11-13.
- "Kırımın ilk Kölemenlik Belgesi", S. 7, Temmuz 1935, s. 4-9.
- "Kırımın Kölemenlik Belgeleri", S. 2, Şubat 1936, s. 9-13.
- "Yeşil Yurt", S. 3, Mart 1936, s. 6-7.*
- "Kırımın Kölemenlik Belgeleri", S. 4, Nisan 1936, s. 1-8.
- "Tarihîmizde Yanlış Atılan Adımlar", S. 8-9, Ağustos-Eylül 1936, s. 9-16.
- "Yeşil Yurt", S. 11, Teşrinisani 1938, s. 7-8.
- GOCUL, Basri; "Uğluma", S.50, Ocak-Şubat 1969, s.37. *

GORKA; "Tatarlara Dair Bazı Mülâhazalar", S. 8-9, Ağustos-Eylül 1936, s. 23-24.

"Tatarlara Dair Bazı Mülâhazalar", S. 10, Teşrinievvel 1936, s. 8-13.

GÖKAY, Fikri; "Neden Kırım", S. 199, Kasım-Aralık 1993, s. 16-18.

GÖKGİRAY, Ali Kemal; "Cafer Seydahmet Kırimer: Kırım'ın Büyük Evladı", S. 45, Mart-Nisan 1968, s. 12.

"Cafer Seydahmet Kırimer: Küçük Kırım'ın Büyük Evladı", S.51, Ocak-Şubat 1969, s.25.

"Raşit Akşi Özkorum (Çorabatır)ın Ardından", S.55, Kasım-Aralık 1969, s.12.

" Kırım'ın Büyük Evladı: Cafer Seydahmet Kırimer ", S.57, Mart-Nisan 1970, s.17.

"Cefer Seydahmet Kırimer", S.63, Mart-Nisan 1971, s.21.

"Malazgirt Meydan Savaşı", S.66, Eylül-Ekim 1971, s.28.

"Ben Onu Selemladım", S.66, Eylül-Ekim 1971, s.34.

"İnönü ile Bir Anı", S.80, Ocak-Şubat 1974, s.28.

"Emelin İkinci Çıkışı", S. 109, Kasım-Aralık 1978, s. 6.

"Kırım'ın Yiğit Evladı Dr. Edige Kırmal'ın Son Günleri", S.118, Mayıs-Haziran 1980, s.15-21.

"İstanbul İli Çatalca İlçesi Subaşı Köyünde Kırım Hanları Giraylarından Bazı Hikayeler", S.119, Temmuz-Ağustos 1980, s.41-44.

GÖKSÜYER; "Emelge", S. 2, Şubat 1935, s. 7-8.*

"İlham Bermiş" S. 3, Mart 1936, s. 7-8.*

"Talk Bolmasın", S. 1, Kanunusani 1937, s. 4-5.*

"Gurbet", S. 6, Haziran 1937, s. 2-3.*

GÜLTEKİN; "Her Şeyden Evvel Türkçülük", S. 6 Haziran 1939, s.1-11.

HABİB, İsmail; "Bir İdealistin Ölümü", S. 148, Mart 1940, s. 11-14.

HAGGMAN, Bertil; Poltava'nın Neticesi: Rusya'yı Yenmeye Yönelik İsveç-Ukrain Osmanlı-Kırım Tatar Stratejileri 1709-1714, s. 10-21.

HAKİMOĞLU, Ayaz; "Taşkent'te Yapılan İslam Konferansı ve 1976 Helsinki Toplantısı Nihai Sözleşmesinin Tatbikatını Gözden Geçirmek İçin Yapılan Madrid Toplantısı", S.152, Ocak-Şubat 1986, s.27-34.

HALİD, A; "Asya'da Milli Hareketler ve Gandi", S. 9-10, 1 Mayıs 1930, s. 83-86.

- HALİD, Ömer; "Milli Matbuat", S. 1, 1 Kanuni Sani, 1930, s. 2-4.
"Siyasi İcmal", S. 20, 15 Teşrinisani 1930, s. 222-223.
"Cenubi Dobrucadaki İlk Türk Hükümeti", S. 23, 1 Kanunuevvel 1930, S. 252-253.
- HALİD, Rıza; "Say Yaçevne Kerek", S.153, Mart-Nisan 1986, s.15-16.
- Halil Fehim; "Bir Milli Matem Münasebetiyle", S. 1, 1 Kanunusani 1930, s. 5-7.
"8 Nisan Kırımın Musibet Günü", S. 7, 1 Nisan 1930, s. 57-60.
- HALİL, Rıza; "Tilegim", S. 3, Mart 1937, s. 2.*
"Soy Yaşan Ne Gerek", S. 133, Kasım-Aralık 1982, 1982, s. 15. *
- HALİLEV, Tair; "Tan Yıldızları", S.165, Mart-Nisan 1988, s.20-28.
- HAMDİ, Eyüp; "Asri Pedagoji Temayülleri", S. 4, 15 Şubat 1930, s.27-28
- HAMDİ, Osman ; "Bahar", S. 10, Teşrinievvel 1937, s. 7-8.*
- HANDAN, R. Zeka; "Kırımda", S. 165, s. Mart-Nisan 1985, s. 18. *
"Çiçeksiz Bahar", S. 187, Kasım-Aralık 1991, s. 30. *
- HANOĞLU, R. Hikmet; "Kırım Edebiyatı", S. 12, Kasım1962, s. 14-17.
"Kırım Edebiyatı", S. , Eylül-Ekim 1962, s.19-21.
"Kırım Edebiyatı", S. 13, Kasım1962, s.19-21
"Kırım Edebiyatı", S. 14, Aralık 1962, s. 12-16.
- HATİPOV; (Hz.Tuncer Kalkay), "Ana Yurduma", S.167, Temmuz-Ağustos 1988, s.3-4.
- HATİPZADE; "Çılgılık", S.82, Mayıs-Haziran 1974, s.28. *
- HAYİT, Mirza; "Bugünkü Sovyetler Birliği Politikasında Türkistan'da Türkistan'ın Ehemmiyeti", S.59, Temmuz-Ağustos 1970, s.41-43.
"Sibirya'daki Türk Kültürünü Araştırma Meselesinde Bazı Mülahazalar", S.111, Mart-Nisan 1979, s.32-35.
- HAZBİYEVİÇ, Selim; "Polonya Müslümanları", S. 190, Mayıs-Haziran 1992, s.15-17.
"Polonya-Litvanya ve Beyaz Rusya'daki Kırım Tatarlarının Millî Uyanışları", S.173, Temmuz-Ağustos 1989, s.23-26.
- HEİNKELE, B.Kleliner; (çev.Aktaş Ünsül), "Kitabiyat", S.139, Kasım-Aralık 1983, s.40-41.
"18. yy.da Nogayların Durumu ile İlgili Bir Kırım Tatar Kaynağı", S.132,

- Eylül-Ekim 1982, s.32-33.
- NAGAYEV, Saffer; "Özüne Has Yılname" (çev.K.Deniz Şahin), S.186, Eylül-Ekim 1991, s.24-37.
- HODGE, Nathan; "Kırım Tatarları", S. 225, Mart-Nisan 1998, s. 16-19.
- İBRAHİM, Abdürreşit; "Bahtiyar Gasprinski", S. 5, Mayıs 1933, s. 12-17.
- İBRAHİM, Mustafa; "Borç", S.154, Mayıs-Haziran 1986, s.18. *
- "Tane Çiçekler", S.157, Kasım-Aralık 1986, s.17.
- "Tüten Ocaklar", S.157, Kasım-Aralık 1986, s.22. *,
- İBRAHİM, Vasfiye; "Sürgün Hatıralarından", S. 208, Mayıs-Haziran 1995s. 27-29.
- İÇİL, Faik A.; "Kırım'dan Taze Selamlar", S. 193, Kasım-Aralık 1992, s.17-19.
- İÇİN, Recep; ""Yoncalı(Göztepe Köyü)", S.200, Ocak-Şubat 1994, s.26.
- "Anadolu Bozkırlarında Bir Kırım Abidesi: Kırkazizler Çeşmesi", S. 203, Temmuz-Ağustos 1994, s. 37.
- İNALCIK, Halil İnalçık; "Han ve Kabile Aristokrasisi I. Sahip Giray Döneminde", S.134, Ocak-Şubat 1983, s.37-39.
- "Han ve Kabile Aristokrasisi:I. Sahip Giray Döneminde Kırım Hanlığı", S. 135, Mart-Nisan 1983 (Özel S.), s.51.
- "Canbek Giray Han", S.24, Eylül-Ekim 1964, s.47.
- İPEK, Yücel; "Büyük Şahidimiz İçin", S. 194, Ocak-Şubat 1993, s.15-28. *
- İSA, Halim; "Nogaylar", S. 3, Mart 1933, s. 26-28.
- İSHAKİ, Ayaz; "Tataristan'da Fennî İstılahlar Yapma", S.113, Temmuz-Ağustos 1979, 13-16.
- İSLAM, Ayşenur; "Kırım Tatarca'sının Dünü ve Bugünü", S., 201, Mart-Nisan 1994, s.3-5.
- İSLAM, Halim; "Bir Gün Gelir", S. 4, Nisan 1935, s. 3-4. *
- İSTVAN, Kongur Mandokky; "Boza", S. 227, Temmuz-Ağustos 1998, s. 29.
- İBRAHİM, Tahin; "Hırsız Sımalı Adam", S. 8, 15 Nisan 1930, s. 75-77.**
- "Mumyanın Bedduası" (çev.), S. 9-10, 1 Mayıs 1930, s. 98-100.**
- "Mahkum" (çev.), S. 12, 15 Haziran 1930, s. 122-124.**
- "Mahkum" (çev), S. 13, 1 Temmuz 1930, s. 133-135.**
- "Mahkum"(çev),, S. 14-15, s. 15 Temmuz-1 Ağustos 1930, s. 147-148.**
- "Bir Hatıra"(çev),, S. 25, Kanunusani 1931, s. 278-281.

- "Bir Teklif", S. 4, 1 Nisan 1932, s. 17-19.
- "Baba Katili"(çev), S. 38-39, 1 Ağustos 1931, s.441-443.**
- "Zem", S. 2, Şubat 1933, s. 21-25.**
- "Hayatta Nasıl Muvaffak Olunur", S. 4, Nisan 1933, s. 14-18.
- "Kin Mektebi", S. 1, Kanunusani 1938, s. 30-34.**
- "Kin Mektebi"(çev), S. 4, Nisan 1938, s. 29-33.**
- "Kin Mektebi"(çev), S. 5, Mayıs 1938, s. 18-23.
- "Kin Mektebi"(çev), S. 6, Haziran 1938, s. 19-25.
- İŞÇAY, İsfendiyar; "Orman ve Balta", S.79, Kasım- Aralık 1973, s.31-32. *
- İŞİNER, Gülgün; "Şahin İşiner (1922-1981)", S. 150, Eylül-Ekim 1985, s.27-28.
- İZGİ, Özkan; "Tatar Adı Hakkında", S. 147, Mart-Nisan 1985. s. 11-20
- JANOWSKI, Henryk; "İstvan Mandokky Kongur'un Hatırasına", S. 205, Kasım-Aralık 1994, s.
- KAFESOĞLU, İbrahim; "Bütün Türklük", S.17, Temmuz-Ağustos 1963, s.4-6.
- "Rahmetli Cafer Bey", S.60, Eylül-Ekim 1970, s.12-13.
- KALKAY, Tuncer; "Kırım'a Seyahat", S.179, Temmuz-Ağustos 1990, s.10-11.
- "Romanya'da Bir Türk Gazetesi: Karadeniz", S.178, Mayıs-Haziran 1990, s.27-28.
- Aleksandı Harkıveks ile Ropörtaj", S.180, Eylül-Ekim 1990, s.11-14.
- "Dobruca'dan Esintiler", S.181, Kasım-Aralık 1990, s.9.
- KAMİL; "Dördüncü Mehmet Giray Han'ın Bir Şiiri", S. 1, 1 Kanunusani 1930, s. 8.
- KANÇAY, Nicole F.; "Kırım Hanlarının Trakya'daki Mezar Taşları", S. 226, Mayıs-Haziran 1998, s. 7-14.
- KANDIMOV, Yunus; "Kiyik Yılkılar", S. 170, Ocak-Şubat 1989, s. 36. *
- "İnşallah", S. 173, Temmuz-Ağustos 1986, s. 23. *
- "Rüzgarlar", S. 178, Mayıs-Haziran 1990, s. 23. *
- "Kırım Tatar Millî Meclisinin Tüzüğü", S.185, Temmuz-Ağustos 1991, s.29-33.
- "Kırım Tatar Millî Hareket Teşkilatının Olağanüstü Toplantısı"(ter:Ertuğrul Karaş), S.185, Temmuz-Ağustos 1991, s.36.
- KAPLAN, Mehmet; "Bahçesaray Çeşmesi", S.129, Mart-Nisan 1982, s.1-2.

- "Şair ve Kahraman Kırım Hanı Gazi Giray'ın Üzerine", S.135, Mart-Nisan 1983, s.97.
- KARAHALİLOV, Muhammed; "Ana Dilim", S.149, Temmuz-Ağustos 1985, s.2.
- KARAHAN, Osman Saim; "Mehmet Vani Yurtsever'in Ardından", S. 203, Temmuz-Ağustos 1994, s. 1-15.
- KARAHAN, Saim Osman ; Mehmet Vani Yurtseverin Ardından", S. 202, Mayıs-Haziran 1994, s. 14-15.
- KARAKAYA, Ahmet; "Cafer Kırimer ve Mefkure", S.1, Kasım 1960, s.27.
- "Kırlangıçlar Duası", S.3, 1961, s.11-14.
- "Konuşma Gecesi", S. 12, Eylül 1962, s.41.
- "Çorabatır", S.30, Eylül-Ekim 1965, s.30-32.
- "Çorabatır", S.31, s.Kasım-Aralık 1965, s.28-29.
- "Kırım Türklerinde Askerlik", S. 44, Ocak-Şubat 1968, s. 27-30.
- "Kırım Türklerinde Askerlik", S. 45, Mart-Nisan 1968, s. 9-12.
- "Kırım Türklerinde Askerlik", S. 46, Mayıs-Haziran 1968, s. 15-20.
- "Kırım Türklerinde Askerlik", S. 48, Temmuz-Ağustos 1968, s. 30-35.
- "Kırım Türklerinde Askerlik", S. 49, Eylül-Ekim 1968, s. 24-28.
- "Kırım Türklerinde Askerlik", S. 51, Ocak-Şubat, 1969, s. 30-32..
- "Cengiz Dağcı'nın Yeni Romanı", S.47, Temmuz-Ağustos 1968, s.26-27.
- "Bu Hırsın Sonu Nereye Varacak?", , S. 70, Temmuz-Ağustos 1972 ,s. 8.
- "Takvim, Yıl, Mevsim, Gün, ve Bunlarla İlgili İnanışlar", , S. 88, 1975, s.25.
- "Takvim, Yıl, Mevsim, Gün, ve Bunlarla İlgili İnanışlar", , S. 91, Kasım-Aralık 1975, s.23.
- "Takvim, Yıl, Mevsim, Gün, ve Bunlarla İlgili İnanışlar", S. 92, Ocak-Şubat 1976, s.27.
- "Ateş ve Ocak", S. 99, Mart-Nisan 1977, s.10.
- KARANLIK, R.; "Öğrenmek İstiyorum", S. 122, Ocak-Şubat 1981, s.34.
- KARAŞ, Ertuğrul; "Nadir Devlet: Rusya Türklerinin Millî Mücadele Tarihi", S.153, Mart-Nisan 1986, s.29-30.
- "Yeni Kitaplar", S.153, Mart-Nisan 1986, s.29.

- "Yeni Eserler", S.167, Temmuz-Ağustos 1988, s.36.
- "Renkler", S.167, Temmuz-Ağustos 1988, s.36-38.
- "Yurdumuzda Elde Kalan Derlemeler", S.169, Kasım-Aralık 1988, s.13-15.
- "Yunus Kandimov", S.178, Temmuz-Ağustos 1990, s.23-24.
- "Kırım'da Yapılan Referandumla İlgili Olarak Kırım Tatar Şair ve Yazarlarının Beyanâtı", S.182, Ocak-Şubat 1991, s.28-32.
- "Kırım'da Yapılan Referandumun Yankıları", S.182, Ocak-Şubat 1991, s.12-16
- "Kırım Tatar Millî Hareketi Teşkilatı Başkan Yardımcısı Refat Çubar ile Yapılan Ropörtaj", S.182, Ocak-Şubat 1991, s.28-332.
- "Kırım Tatar Millî Meclisi Üyesi Albay ile Ropörtaj", S.186, Eylül-Ekim 1991, s.5-8.
- "IV. Tatar Millî Kurultayının 2. Toplantısı", S.197, Temmuz-Ağustos 1993, s.4-6.
- "Diasporadaki Köylerimizden", S. 205, Kasım-Aralık 1994, s. 24-30.
- "Diasporadaki Köylerimizden", S. 207, Mart-Nisa 1995, s. 17-19.
- "Diasporadaki Köylerimizden", S. 208, Mayıs-Haziran 1995, s. 24-25.
- "Diasporadaki Köylerimizden", S. 223, Kasım-Aralık 1997, s. 37-39.
- "Diasporadaki Köylerimizden", S. 226i, Mayıs-Haziran 1998, s. 24-25.
- KARATAY, Ahmet; "Yır Bana Baht Veriyor", S.156, Eylül-Ekim 1986, s.15.
- KARATAY, Aytül; "Kırmıska ve Çegertki", S.156, Eylül-Ekim 1986, s.22.
- KARATAY, Zafer; "Sovyetler Birliği'ndeki Kırım Tatarları Hakkında Bir Rapor", S.136, Mayıs-Haziran 1983, s.41.
- "Çorabatır (Destanlardan)", S.141-145Mart-Nisan 1984, s.126.
- "Vatan Kırım'a Hizmet Yolunda Yarım Asırlık Arkadaşlık Edige Kırıml ve İsmail Otar", S.153, Mart-Nisan 1986, s.10.
- "Balkan Türkleri Amerikan Birliği Cemiyeti Yayın Organı Bülten", S.153, Mart-Nisan 1986, s.34.
- "Evlat Hasretiyle Vefat Eden Kırımlı Hasan Nogay", S.159, Mart-Nisan 1987, s.34.
- "Kırım Türklerinin Moskova Gösterileri Nasıl Başladı Nasıl Cereyan Etti?", S.161, Temmuz-Ağustos 1987, s.11.

- "Sürgün Faciasını Yaşayanları Tanımak", S. 202, Mayıs-Haziran 1994, s. 1-5.
- "Battal Ağa", S. 208, Mayıs-Haziran 1995, s. 26-28.
- "Kırım Tatar Milli Millî Meclisinde Doğurulan Kriz", S. 225, Mart-Nisan 1998, s. 7-15.
- "Demirel'in Tarihi Ziyaretinin Kırım İçin Önemi", S. 226, Mayıs-Haziran 1998, s. 1-6.
- "Dr. Ahmet Özenbaşı", S. 226, Mayıs-Haziran 1998, s. 16-19.
- "Dobruca'daki Kırım ve Sağış", S. 227, Temmuz-Ağustos 1998, s. 32-34.
- KARPAT, A.Haşım; "Mehmet Niyazi'nin Ölümünün 43. Yıldönümü", S.85, Kasım-Aralık 1974, s.35.
- "Halk Edebiyatından, S.132, Eylül-Ekim 1982, s.40-41.
- "Çınlar", S.164, Ocak-Şubat 1988, s.18.
- KASKA, Veciye; (Haz.Zuhal Yüksel", Sürgün ve Vatana Dönüş Mücadelesinden", S.199, Kasım-Aralık 1993, s.28-30.
- KAYA, Abdurrahman; "Kırım'da Ramazan", S.199, Kasım-Aralık 1993, s.11.
- KAYAN, Taner; Gazi Girayhan ve Müzisyenliği Üzerine Dr. Selahattin İçli ile Bir Sohbet", S.174, Eylül-Ekim 1989, s.27-28.
- KAYCUMHAN, Veli; Afganistan'ın Sovyetleştirilmesinde Türkistan'ın Talihsiz Rolü", S.136, Mayıs-Haziran 1983, s.45-49.
- KAYIHAN, Ahmet; "Dünya İslam Gençlik Kongresi", S.78, Eylül-Ekim 1973, s.4.
- KAZAS, Elvira; Kırım Tatar Milli Meclisi'nin 6. Toplantısı.
- "Kırım Tatar Milli Meclisi Başkanlığının Boris Yeltsin'e ve Ruslani Hasbulatov'a Müracaatları", S. 187, Kasım-Aralık 1991, s. 21-27.
- "Kırım Türkleri'nin Milli Mücadelesi Hakkında Kırım Tatar Milli Meclisi Üyesi Reşat Albay ile Yapılan Röportaj.", S. 187, Kasım-Aralık 1991, s. 5.
- "Ukrayna Milli Hareketi Teşkilatı (Ruh) Merkez Komitesinin Kırım Tatar Halkının Milli Haklarının İadesi Hakkında Kararı", S. 187, Kasım-Aralık 1991, s. 16-17.
- KENCE, Reşat; İşadamlarına Çağrı, Özelleştirilen Cennet", S. 207, Mart-Nisa 1995, s. 6-7.
- KERÇLİ, Salim; Bulgaristan'daki Soykırım", S. 146, Ocak-Şubat 1985, s. 17.

"Kırım Türklerinin Milli Mücadeleleri", S. 128, Ocak-Şubat 1982, s.14-17.

"Kırım Türklerinin Milli Mücadeleleri", S. 129, Mart-Nisan 1982, s.35-41.

"Kırım Türklerinin Milli Mücadeleleri", S. 130, Mayıs-Haziran 1982, s.16-21.

"Kırım Türklerinin Milli Mücadeleleri", S. 131, Temmuz-Ağustos 1982, s.28-39

KIRIMDAR, Leyla; "Çeşitli Açılardan Kırım", S. 39, Mart-Nisan 1967, s. 36-38.

"Okuyucu Köşesi", S. 39, Mart-Nisan 1967, s. 32-33.

"Kırım Türklerinin Göç Sebepleri", S.40, Mayıs-Haziran 1967, s.32.

KIRIMDAR, Şakire; "Kayıplarımız", S. 102, Eylül-Ekim 1977, s. 40.

KIRIMER, C.Seydahmet: "Emel Mecmuasına", S. 5, Mart 1930, s 33-34.

"Kırım İstiklal Davası", S. 12, 15 Haziran 1930, s. 117-119.

"1917 İnkılabından Sonra Kırım İstiklal Davası", S. 13, Temmuz 1930, s. 129-138.

"Kurultay ve Kırım İstiklal Davası", S. 16, Ağustos 1930, s.165-167.

"İsmail Bey Gasprinski", S. 18, Eylül 1930, s. 189-194.

"Ukrayna Eserine İlk Söz", S. 19, 1930, s. 10-14.

"10 Yıllık Facia", S. 22, 10 Teşrinisani 1930, s.237-242.

"İlk Söz", S. 19, 1 teşrinievvel 1930, s. 201-203.

"Alman İşgali ve Kırım İstiklal Davası", S. 24, 10 Kanunuevvel 1930, s. 261-264.

"Salamon Kırım Hükümeti ve Wrangel Devrinde Kırım İstiklal Davası", S. 26, 15 Kanunusani 1931, s. 285-287.

"Büyük Bir Ziya", S. 26, 15 Kanunusani 1934, s. 290-291.

"Sovyet Rusyası'nın Son Vaziyeti", S. 27, Şubat 1931, s. 397-301.

"Bolşevikler Devrinde Kırım İstiklal Davası", S. 28, Mart 1931, s. 309-312.

"Kırım İstiklal Davasının Sebepleri ve Esasları", S. 30, Mart 1931, s. 333-336

"Kırım'da Açlık", S. 33, Mayıs 1931, s.369-371.

"Türk Dili İçin", S. 34, Mayıs 1931, s. 381-385.

"Bolşevik Tehlikesi", S. 40-41, Eylül 1931, s.453-455.

"Milî Duygu", S. 40-41, Eylül 1931, s. 461-464.

- "Milî Duygu", S. 42-43, Teşrinievvel, 1931, s. 488-494.
- "İktisadî Buhran ve Bolşevikler", S. 44-45, Teşrinisani 1931, s. 501-503.
- "Millî Fırka", Saralık 46-47, Kanunusani 1931, s. 525-530.
- "Bir Tevzi", S. 46-47, 1 Kanunusani 1931, s. 535-536.
- "Kara Günlerimizde Millî Borçlarımız", S. 1, Kanunusani 1932 s.2-5.
- "Niyazi'nin Mübarek Ruhuna", S. 2, Şubat 1932, s. 1-4.
- "AkS. Şark ve Bolşevikler", S. 4, Nisan 1932, s. 1-6.
- "Bolşevizm Çıkmazda", S. 4, Nisan 1932, s. 7-9.
- "Millî Siyaset", S. 10, Teşrinievvel 1932, s. 1-8.
- "Dil İnkılabı", S. 11, Teşrinisani 1932, s.1-8.
- "Kafkasya Konfederasyonu ve Mahkum Milletler İttifakı", S. 12, Kanunusani 1931, s.1-8, 15.
- "Rus Emperyalistleri Telaşa", S. 2, Şubat 1933, s.1-8.
- "Kırımın 150 Yıllık Esirliği ve Tercümanın 50 Yıllığı", S. 5, Mayıs 1933, s.1-11.
- "Çin Türkistanı Tehlikede", S. 7, Temmuz 1933, s.1-5.
- "Açlık", S. 9, Eylül 1933, s. 1-15.
- "Türkiye Cumhuriyetinin 10 Yıllığı Münasebetiyle", S. 11, Teşrinisani 1933, s. 1-8, 40.
- "Çin Türkistanı-Afganistan ve Bolşevikler", S. 1, Kanunusani 1934, s. 1-6.
- "Kafkas Meselesi", S. 3, Mart 1934, s. 1-14.
- "Ayaz İshaki", S. 4, Nisan 1934, s.1-5.
- "Konferans, Kongre ve Müsamere", S. 7, Temmuz 1934, s. 1-36.
- "Konferans, Kongre ve Müsamere", S. 8, Ağustos 1934, s. 1-13.
- "Japonya ve Londra Konferansı", S. 12, Kanunuevvel 1934, s. 1-6.
- "Japon Yükselişi", S. 1, Kanunusani 1935, s.1-8.
- "Japonya-Asya", S. 2, Şubat 1935, s. 1-7.
- "Yusuf Akçura'nın Mübarek Ruhuna", S. 5, Mayıs 1935, s. 1-7.
- "Mareşal Pilsudski", S. 6, Haziran 1935, s.1-10
- "Yolumuz", S. 8, Ağustos 1935, s.1-7.
- "Müessif Bir Ziya", S. 9, Eylül 1935, s. 6-7.
- "Yılmazlar Mezarlığı", S. 12, Kanunuevvel 1936, 18-29.**

- "Cin Mambet", S. 12, Kanunuevvel 1938, s. 23-28.**
- "Siyasi Vaziyet", S. 1, (No: 134), Kanunusani 1939, s.1-6.
- "Siyasi Vaziyet", S. 2 (No 135), Şubat 1939, s.1-8.
- "Kurtuluşumuzun Temeli", S. 3 (No 136), Mart 1939, s.5-7.
- "İlim ve Siyaset", No.140, Temmuz 1939, s. 1-8.
- "Geleceğimiz", No. 141, Ağustos 1939, s. 1-7.
- "Hak ve Şeref Yolunda Lehistan", No.142, Eylül 1939, s. 1-8.
- "Siyasi Vaziyete Bir Bakış", No. 146, İkinci Kanun 1940, s. 1-9.
- "Harp ve Sovyet Rusya", No. 143, Nisan 1940, s. 1-8.
- "Bazı Hatıralar", S. 2, Ocak Şubat 1961, s. 38-42.
- "Bazı Hatıralar", S. 3, Şubat 1961, s. 36-42.
- "Bazı Hatıralar", S.4, Mart 1961, s. 37-43.
- "Bazı Hatıralar", S. 5 , Mayıs 1961, s. 33-42..
- "Bazı Hatıralar", S. 6, Haziran 1961, s. 33-42.
- "Bazı Hatıralar", S. 7, Temmuz 1961, s. 45-48.
- "Bazı Hatıralar", S. 8, Ağustos 1961, s. 32-56.
- "Bazı Hatıralar", S. 9, Eylül 1961, s. 33-42.
- "Bazı Hatıralar", S. 10, Ekim 1961, s. 26-42.
- "Bazı Hatıralar", S. 11, Ekim 1961, s. 33-42.
- "Bazı Hatıralar", S. 12, Kasım 1961, s. 33-42..
- "Bazı Hatıralar", S. 13, Aralık 1961, s. 33-42.
- "Bazı Hatıralar", S. 14 , Ocak-Şubat 1962, s. 37-42.
- "Bazı Hatıralar", S. 25, Kasım-Aralık 1964, s. 41-64.
- "Bazı Hatıralar", S. 26, Ocak-Şubat 1965, s. 42-64.
- "Bazı Hatıralar", S. 28, Mayıs-Haziran 1965, s.
- "Bazı Hatıralar", S. 27, Mart-Nisan 1965, s. 43-46.
- "Bazı Hatıralar", S. 29 Temmuz-Ağustos 1965, s. 40-63.
- "Bazı Hatıralar", S. 30, Eylül-Ekim 1965, s. 45-48.
- "Bazı Hatıralar", S. 31, Kasım-Aralık , 1965, s. 35-48.
- "Bazı Hatıralar", S. 32, Ocak-Şubat 1966, s. 40-48.
- "Bazı Hatıralar", S. 33, Şubat-Mart 1966, s. 41-48.
- "Bazı Hatıralar", S. 34, Nisan-Mayıs 1966, s.37-48.

"Milli Duygu", S. 24, Eylül-Ekim 1964, s.52-64.**

"Cin Mambet", S. 40, Mayıs-Haziran 1967, s. 34-45.**

"Önsöz", S.60, Eylül-Ekim 1970, s.9

"Türk Devletlerinin Yıkılış Sebepleri ve Emperyalist Rusya'nın Genişlemesi", S.61, Kasım-Aralık 1970, s.5.

"Gaspralı İsmail Bey", S.65, Temmuz-Ağustos 1971, s.5.

"Bizde İdeal ve İdeoloji Buhranı Var mıdır?", S.68, Ocak-Şubat 1972, s.14.....

KIRIMLI (Yılmaz); "Dil Meselesi ve Bolşevikler", S. 1, Kanunusani 1933, s.33-35

"Promete", S. 9, Eylül 1935, s. 9-13.

"Sınıf Mücadelesi ve Fırka Temizliği", S. 2, Şubat 1937, s. 1-12.

"Sınıf Mücadelesi ve Fırka Temizliği", S. 3, Mart 1937, s. 15-21.

"Siyasette Ahlak", S. 8, Ağustos 1937, s. 1-9.

KIRIMLI, Abdullah Hasan; "Viyanada Önünde Kırım Süvarileri", S. 119, Eylül-Ekim 1980, s. 6-12.

KIRIMLI, Ali İhsan; "Yeter Artık", S. 193, Kasım-Aralık 1992, s. , s. 16*

KIRIMLI, Hakan; Cemiloğlu ve Düşündürdükler", S. 94, Mayıs-Haziran 1976, s. 16.

"Kırım Hanlığı Tarihinde Giray Han Dönemi", S. 128, Ocak-Şubat 1982, s.9.

"Kırım Hanlığı Tarihinde Giray Han Dönemi", S. 129, Mart-Nisan 1982, s. 29-34.

"Büyük Türk Dili", S. 140, Ocak-Şubat 1984, s. 39-40.

"Kırım Tatarları Sovyet Devletine Karşı", S. 141, Mart-Nisan 1984, s 17-21.

"İmzalanmasının 10. Yıl Dönümünde Helsinki Antlaşmasının İhlalleri, Bulgaristan'daki Türkler ve Kırım Tatarları", S. 150, Eylül-Ekim 1985, s. 4-8.

"Kırım'daki Kırım Tatarlarına Yönelik Baskılar Sürdürülüyor", S. 152, Ocak-Şubat 1986, s. 10-11.

"Sürgündeki Kırım Türklerine Yönelik Allahsız Propagandası Hakkında", S. 155, Temmuz-Ağustos, 1986, s. 10-15.

"Tass Ajansının 23 Temmuz 1987 Tarihli Kırım Tatarları ile İlgili Açıklaması", S. 161, Temmuz-Ağustos 1987, s. 24-26.

- "Kamu Düzenini Korunmasının Gerekli", S. 161, Temmuz-Ağustos 1987, s.27-28.
- "Sovyet Halkının Dostluğu ve Birliğinin Çıkarlarında", S. 161, Temmuz-Ağustos 1987, s.29-30.
- "A. Gramiko Bir Grup Kırım Tatarını Kabul Etti", S. 161, Temmuz-Ağustos 1987, s.31-32.
- "Kırım Tatar Grupları Moskova'yı Terkettiller", S. 161, Temmuz-Ağustos 1987, s.32-33.
- "Bulat Okuyacava'nın SSCB Yüksek Sovyet Prezityumuna Mektubu", S. 161, Temmuz-Ağustos 1987, s.33.
- "Yanigul'daki Kırım Tatarlarının Gorbaçova Mektubu", S. 161, Temmuz-Ağustos 1987, s.59-60.
- "Russkaya Misl Gazetesi'nin Reşit Cemilev ve Bekir Ömeriov ile Yaptığı Röportaj", S. 162, Eylül-Ekim 1987, s. 5-10.
- "Kırım Tatar Milli Meselesini İncelemekte Görevli Sovyet Komisyonu'nun Toplantısı Hakkında" S. 164, Ocak-Şubat 1988, s.8.
- "Kırım Tatarlarının Temsilcileri Cumhuriyet İşçi Komisyonunda", S. 165, Mart-Nisan 1988, s. 1-2.
- "Sürgündeki Kırım Tatarlarına Yönelik Sovyet Eğitimi ve Kültür Politikası (1944-1987)", S. 170-171, Mart-Nisan 1989, s.1-19.
- "Gürcistan Olayları Hakkında Bildiri", S. 172, Mayıs-Haziran 1989, s. 22.
- "Kırım Tatar Milli Hareketi Teşkilatı İdare Kadrosunun Seçime İlişkin Protokol", S. 172, Mayıs-Haziran 1989, s. 12-15.
- "Kırım Tatar Millî Hareket Teşkilat Tüzüğü", s.172, Mayıs-Haziran 1989, s.3-4.
- "KHMT Aktivistlerinin 5. Bütün Birlik Kongresi Enformasyon Bildirisi", S.172, Mayıs-Haziran 1972, s.16.
- "KTMHT'nın Bulgaristan Komünist Partisi Genel Sekreteri Todor Jivkov'a Protesto Mektubu", S.172, Mayıs-Haziran 1972, s.17.
- "KTMH 5. Bütün Birlik Toplantısı İştirakçilerinin Milletlerarası İnsan Hakları Paris Konferansına ve Dünya Kamuoyuna Müracaatı", S.172, Mayıs-Haziran 1972, s.18-19.

SSCB Ceza Kanununda Yapılan Değişiklikler Hakkında Bildiri", S.172, Mayıs-Haziran 1972, s.20-21.

"Kırım Tatar Milli Hareketi Teşkilatının Yolbaşısı Mustafa Abdülcemill Kırımoglu'nun Vatan Kırımca Yapılan İsmail Gaspıralı Adına Milletlerarası Konferanstaki Konuşması", S. 182, Ocak-Şubat 1991, s.6-7.

"KTMHT'NİN Merkez Şurasının Kırım Muhtar Sovyet Sosyalist Cumhuriyetinin Yeniden Teşkiline Dair Ukrayna SSC Kanunu Hakkında Açıklaması", S.182, Ocak-Şubat 1991, s.10-11.

"Zulme Uğratılmış Haklar Konfederasyonu II. Genel Kongresinin Kırım Tatar Halkının Hukukun İadesi Hakkında Müracaatı", S. 193, Kasım-Aralık 1992, s. 4-5.

"Kitabiyat", S. 194, Ocak-Şubat 1993, s. 25.

"KTMHT'nın Kırımdaki İktidar Meselesine İlişkin Bildirisi", S. 197, Temmuz-Ağustos 1993 s. 32.

"Kırım Tatar Meclisinin Kırım'daki Cumhurbaşkanlığı Seçim Sonuçlarına İlişkin Bildirisi", S. 200, Ocak-Şubat 1994, s. 3.

"Kırım Tatar Mili Meclisinin Kırımdaki Cumhurbaşkanlığı Seçim Sonuçlarına İlişkin Bildirisi", S. 200, Ocak-Şubat 1994, s. 5.

"Kırım Tatar Milli Hareketi Teşkilatının Kırım Tatar Halkına Müracaatı", S. 200, Ocak-Şubat 1994, s 7.

"Belarus Müslümanları Kongresinin İslam Ülkelerine İslam Merkez ve Teşkilatlarına Müracaatı", S. 200, Ocak-Şubat 1994, s 13.

"Kırım Tatar Meclisinin Kırımdaki Cumhurbaşkanlığı Seçimleri Hakkında Kararı", S. 200, Ocak-Şubat 1994, s 3.

"Müstecep Ülkusal ve Kırım Hatıraları", S. 212, Ocak-Şubat 1996, 19-27.

KIRIMLI, Meryem; "Türkistan'da Neler Oluyor?", S.160, Mayıs-Haziran 1987, s.11-14.

KIRIMLI, Seyd Murad; "Varşova'da Kırım Hakkında Bir Konferans", S. 5, 1 Mart 1930, s. 38-41.

KIRIMLIOĞLU, Mustafa A.; "Son Söz"(çev: H.Kırımlı), 152, Ocak-Şubat 1986, s.7-9.

- "Kırım Tatarlarının Anavatanlarına Dönüşlerindeki Dikenli Yol", S.175, Kasım-Aralık 1989, s.2-10.
- "Kırım Tatar Gençlik Birliği Hakkında", S.192, Eylül-Ekim 1992, s.1.
- "Ptyati Crigorenko ve Kırım Tatar Millî Hareketi"(çev. E. Kazas), S.194, Ocak-Şubat 1993, s.3.
- "Rus Emperyalizmi Sonrası Kırım'ın Geleceği ve Bölgesel Anlaşmazlıklar", S. 205, Kasım-Aralık 1994, s.3-8.
- "Rusya'nın Çeçenistan'ı İşgali", S. 206, Ocak-Şubat 1995, s.1.
- "Kırım Tatar Millî Meclisi'nin Öksüz ve Yetim Çeçen Çocuklarına Dair Karar", S. 207, Mart-Nisan 1995, s. 1-2.
- "Kırım Tatar Milli Meclisi ve Avrupa Halkları Federal Birliği", S. 220, Mayıs-Haziran 1997, s. 1-9.
- KIRIMMAN, Halil; "İhtiyar Limoncu", S.38, Ocak-Şubat 1967, s.33.
- "Kırımlı Sürgünler", S. 60, Eylül-Ekim 1970, s. 23. *
- "Cemiloğlu Mustafa", S.94, Mart-Nisan 1976, s.26.*
- KIZILTAŞLI; "Kırırnda Dil Meselesi", S. 1, Kanunusani 1935, s. 27-30.
- KOÇAOĞLU, Timur; Türkistanlı Bilgi Abdurrauf Fırat'ın Türkoloji Sahasındaki Bilinmeyen Eserleri", S.138, Eylül-Ekim 1983, s.26-29.
- "Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri Arasındaki Münasebetlerde Ortak Alfabe ve İmla Birliğinin Önemi", S. 192, Eylül-Ekim 1994, s. 18-22.
- KOLARZ, Walter; "Sovyetler Birliği'nin Milliyetler Politikası ve Kırım Tatarları"(çev.İbrahim Yıldırır), S.157, Kasım-Aralık 1986, s.10-16.
- KORNİYASENKO, Olga; "Açık Mektup"(çev.Hakan Kırımlı), S.166, Mayıs-Haziran 1988, s.14-18.
- "Sürgün Hatıralarından", S. 5, Kasım-Aralık 1994, s. 31-34.
- KORNRUPF, Hans Jürgen; "Summu Vilayetindeki Vırbitsa'da Kırım Hanlarının Sarayı"(çev.Zafer Karatay) , S. 208, Mayıs-Haziran 1995, s. 19-22.
- KORSUNSKİY, Vlademir; "Mihenk Taşı"(çev. Hakan Kırımlı), S.166, Mayıs-Haziran 1988, s.21-24.
- KOŞAY, Hamit; "Mari Metinlerindeki Turuk Adı", S. 115, Kasım-Aralık 1979, s.15-24.
- KURTBÖRÜ; "Kırırnda Çıkan Mecmualara Bir Nazar", S. 6, Haziran 1937, s. 5-9.

- "Kırım'da Maarif İşleri Ne Halde?", S. 8, Ağustos 1967, s. 9-14.
- "Kırım'da Maarif İşleri Ne Halde?", S. 9, Eylül 1937, s. 18-27.
- KURTMAMBET; "Millî Kahramanımız Halim", S. 3, Mart 1937, s. 21-32.
- KÜÇÜNSKİ, M; "Tatarlar Ezbraj Önünde", S. 11, Teşrinisani 1936, s. 10-15.
- "Tatarlar Ezbraj Önünde", S. 12, Kanunuevvel 1936, s. 12-17.
- "Tatarlar Ezbraj Önünde", S. 1, Kanunusani 1937, s. 9-13.
- "Tatarlar Ezbraj Önünde", S. 2, Şubat 1937, s. 13-15.
- KRASNON, Lavitin; "Müslüman Dünyasına Çağrı", S.93, Mart-Nisan 1976, s.1.
- KÖRÜKLÜ, Refet; "Sesleniş", S.3, 1961, s.26.*
- "Yakarış", S.8, s.18.*
- "Kırım Yolcusuyum", S.40, Mayıs-Haziran 1967, s.26-27.*
- "Kırım Yolcusuyum", S.43, Kasım-Aralık 1967, s.22.*
- "Kırımlı Bir Gazi Konuştu", S.50, Ocak-Şubat 1969, s.36.*
- "Ertuğrul Gazi Huzurunda", S.50, Ocak- Şubat 1969, s.34.*
- "Türkmenoğlu", S.52, Mayıs-Haziran 1969, s.39.*
- "Moskof Neki", S.130, Mayıs-Haziran 1982, s.25. *
- KUNAK, İsmail; " Oga Hiç Toyulur mu?", S. 37, Kasım-Aralık 1966, s. 29. *
- KURBAN, İlkil; "Bir Zamanlar", S.134, Ocak-Şubat 1983, s.43.*
- "Yolda", S.140, Ocak-Şubat 1984, s.22.*
- "Doğu Türkistan Hatıralarından", S.140, Ocak-Şubat 1984, s.32.
- KURPIEWSKİ, L.; "Lehistan Minareleri"(çev.Hakan Kırımlı), S.149, Temmuz-Ağustos 1985, s.17-21.
- KURTULAN, İldeniz; "Ulusal Azerbaycan Yayınlarında Kırım", S.7, 1961, s.8-22.
- KUTAY, Cemal; "Kırım Üzerine", S.135, Mart-Nisan 1983, s.251-257.
- KUTLUCA, Naci; "Bir Tavsiye Üzerine", S.108, Kasım-Aralık 1978, s.35.
- "Camlı Tuna", S.108, Kasım-Aralık 1978, s.38.
- KÜÇÜK, Fatime; "Sürgün Hatıralarından", S. 204, Eylül-Ekim 1994, s. 25-26.
- KÜRŞAD, Nejat; "Ahımız Kalmaz", S.50, Ocak-Şubat 1969, s.37. *
- "Bir Kahraman Daha", s.95, Temmuz-Ağustos 1976, s.16.
- LATİFZADE, Abdullah; "Ber", S. 50, Ocak-Şubat 1969, s. 16. *
- "Ber", S. 90, Ekim-Kasım 1975, s. 11*
- "Hayal-Ömür", S. 90, Ekim-Kasım 1975, s. 13. *

- "Ömür", S. 98, Ocak-Şubat 1977, s. 23. *
- "Kaygım", S. 136, Mayıs-Haziran 1983, s. 44. *
- "Asret", S. 138, Eylül-Ekim 1983, s. 35. *
- "Ber", S. 187, Kasım-Aralık 1991, s. 4. *
- MAHUT; "Açlık Hatırası", S. 9, Eylül 1933, s. 27-29.
- MAKSUDOĞLU, Mehmet; "Tatarlar Kimdir?" S. 214, Mayıs-Haziran 1996, s.29.
- MAMBET, Bilal; "Kederli Dostuma", S.137, Temmuz-Ağustos 1983, s.17.*
- "Cokrak", S.140, Ocak-Şubat 1984, s. 44.*
- "Ebediy Kala", S.163, Kasım-Aralık 1987, s.35.*
- MAMBET, Ervin; "Kırım Tatar Millî Kurultayının II. Toplantısı", S. S.197, Temmuz-Ağustos 1993, s.4-7.
- "II. Kırım Tatar Millî Kurultayının Toplantısında Seçilen Kırım Tatar Millî Meclis Üyesi ve Teftiş Komisyonu Üyeleri", S.197, Temmuz-Ağustos 1993, s.29.
- "II. Kırım Tatar Millî Kurultayının II. Toplantısında Kırım Tatar Alfabesi ile Alınan Kararlar", S.197, Temmuz-Ağustos 1993, s.30-31.
- "Kırım Tatar Millî Meclisi Başkanı M.A. Kırımoglu'nun 2. Kırım Tatar Millî Kurultayının 2. Toplantısında 27 Temmuz 1993 Günü Yaptığı Konuşma", S.197, Temmuz-Ağustos 1993, s.8-28.
- "Kırım'daki Kırım Tatarlarının Sağlık Problemleri ve İstatistikler", S. 207, Mart-Nisan 1995, s. 2-4.
- MANGA, Çiğdem; "Attığımız Her Adım Bizi Kırım'a Daha Çok Yaklaşıyor", S.195, Mart-Nisan 1993, s.31.
- MARAŞ, İbrahim; İsmail Gasrpirali'nin Bilinmeyen Bir Risalesi", S. 219, Mart-Nisan 1997, s. 10-20.
- MARAŞ, T.Can; "Son Sözüm", S.85, Kasım-Aralık 1974, s.28.
- "Anıldılar", S.87, Mart-Nisan 1975, s.30.
- "İdil-Ural Esaret Günü", S.114, Eylül-Ekim 1979, s.22.
- "Kara Mustafa Paşa ve Murat Giray Hadisesi", .120, Eylül-Ekim 1980, s.33-35.
- MEHMET, H.; "Eşitkenberi Canaman", S. 10, Teşrinievvel 1936, s. 7-8.

MEMEDEMİN, Yaşar; "Selam Sağa Yeşil Ada", S.187, Kasım-Aralık 1991, s.30*.

MEMETOV, Ayder; "İmlâmızın Bazı Prensipleri Hakkında", S.155, Temmuz-Ağustos 1986, s.16-19.

MENDE, Gerhard Fon; "İsmail Gasprinski", S. 2, Şubat 1935, s. 20-25.

MEMİŞ, Ahmet; "Erkeske Kuruane Bağışlap", S.153, Mart-Nisan 1986, s.35-36.

MENNAN, Mithat; "Cingiz Kaan", S. 12, Kanunuevvel 1932, s. 25-34.

"Cingiz Kaan", S. 2, Şubat 1933, s. 14-21.

MERDAN, Adem; "Kopar Bu Zincirleri Bir Gün", S.112, Mayıs-Haziran 1979, s.10.

MISIRLIOĞLU, Kadir; "Moskof Mezalimi", S.107, Temmuz-Ağustos 1978, s.43.

Mehmet Nuri; "Emelimiz Hakkında", S. 2, 15 Kanuni Sani 1930, s. 2-4.

MİR , Yakup; "Vaziyet ve Sovyetler İttihadında Milletler Meselesi", S. 6, Haziran 1934, s. 9-24.

MİTHAT, Rıfat; "Birlik Kuvvettir", S. 3, 15 Şubat 1930, s. 25-26.

"Oruç", S. 4, Mart 1930, s. 30-31.

"Kop Tilekının CavinBolmaz", S. 6, Haziran 1935, s. 14-17

"Çin ve Çindeki Maksat", S. 7, Temmuz 1938, s. 16-21.

"Halk Edebiyatı", S. 8, Ağustos 1938, s. 27-28.

MİYETEK, S; "Karay Türkleri Neşriyatı", S. 7, Temmuz 1937, s. 25-26.

MORRISON, John; "Kırım Tatarları Anavatana Dönmek İçin Harekete Geçin", S.189, Mart-Nisan 1992, s.2-4.

MUHAMMEDİN, Rafael; "Türk Halkları Asamblesinin Faaliyetleri", S. 193, Kasım-Aralık 1992, s.5-7.

MUHAMMEDYAROV, "Kırım Tatarları Hakkında Mektup"(çev. Tahir Mahmut), S.166, Mayıs-Haziran 1988, s.25-26.

MURAD, Gani; "İnkışaf İçin Teşebbüs Gerekli"(çev. O.Deniz Çongar), S.155, Temmuz-Ağustos 1986, s.20-24.

MURAD, Reşit; "O Sahilde", S.170, Ocak-Şubat 1989, s.40. *

"Şair Keday", S.175, Kasım- Aralık 1989, s.47.*

"Tuvgan Til", S. 192, Eylül-Ekim 1992, s.40.*

MUSA, A.; "2. Dünya Savaşı Döneminde Kırım", S.140, Ocak-Şubat 1984, s.26-29.

MUSA, Eyüp; "Çile Gecesi", S. 7, Temmuz 1935, s. 19-20.

MUSTAFA, Ahmet; "Emel Mecmuasına", S. 3, 1 Şubat 1930, s.18.

- "Mektepte Sopa Yerine Sevgi", S. 28, 1931, s. 304.
- MUSTAFAOĞLU, Sadık; "Bolşevikler Tarafından Kurşuna Dizilen Veli İbrahim Kimdir?", S.169, Kasım-Aralık 1988, s.1-5.
- "İnsan Kasaplarına Verilen Cevaplardan Bir Örnek", S.170, Ocak-Şubat 1989, s.24-31.
- MUSTAFAYEV, Arif; "Yine Ümidimi Kesmiyorum"(haz. Hakan Kırımlı), S.175, Kasım-Aralık 1989, s.45-46.
- MUZAFFAROV, Refik; "Söz Ustalığı"(haz.Tuncer Kalkay), S. 160, Mayıs-Haziran 1987, s.22-25.
- MÜHLEN, P.Vozur; "Alman Gamlı Hacı ile Sovyet Yıldızı Arasında İkinci Dünya Savaşı", S.76, Mayıs-Haziran 1973, s.39.
- MÜNSA, Mecit; "Kırımğa", S. 12, Kanunuevvel 1933, s. 22-24.*
- MÜYEDİN, Rüstem; "Hak ve Adalet İçin", S. 173, Temmuz-Ağustos 1989, s.12-18.
- "Yazıklar Olsun"(çev. O.Deniz Çongar), S.179, Temmuz-Ağustos 1990, s.36-38.
- M.Y.; "Lehistan Türkleri", S.10, 1962, s.24-25.
- NACİ, Ali Cafer; "Niyazinin Taşına", S. 8, Ağustos 1935, s. 35.
- "Romanya'daki Kırım Türklerinin Folklor ve Gelenekleri", S. 35, Eylül-Ekim 1966, s.21-24.
- "Romanya'daki Kırım Türklerinin Folklor ve Gelenekleri", S. 36, Kasım-Aralık 1966, s. 23-24. (Türk terc. Nurettin Mahir Altuğ)
- "Romanya'daki Kırım Türklerinin Folklor ve Gelenekleri", S. 37, Ocak-Şubat, 1967 s. 23-24. (Türk terc. Nurettin Mahir Altuğ)
- "Romanya'daki Kırım Türklerinin Folklor ve Gelenekleri", S. 38, Ocak-Şubat 1967, s. 22-24. (Türk terc. Nurettin Mahir Altuğ)
- "Romanya'daki Kırım Türklerinin Folklor ve Gelenekleri", S. 39, Mart-Nisan 1967, s. 23-24. (Türk terc. Nurettin Mahir Altuğ)
- "Romanya'daki Kırım Türklerinin Folklor ve Gelenekleri", S. 40, Mayıs-Haziran 1976, s. 23-24. (Türk terc. Nurettin Mahir Altuğ.)
- NALBANT, E.; KARAS, E.; "Çağdaş Kırım Türk Müziğinden Portreler", S. 191, Temmuz-Ağustos 1992, s.24-29.

NASRATTINOĞLU, İ. Ünver; "Sürgündeki Kırım Tatarlarıyla", S.177, Mart-Nisan 1990, s.16-18.

NAZİF, Abdurrahim; "Mefkure ve İdeal", S. 3, Mart 1935, s. 12-13.

NECMEDDİNOVA, Y.G.; "Yeni Kitaplar", S.170, Ocak-Şubat 1989, s.4.

NEZİHİ, Haşim; "Gazi", S. 1, Kanunusani 1934, s. 8.

NİYAZİ, Mehmet; "Bulutlu Bir Ufkun Tuluu", S. 2, 15 Kanunusani 1930, s. 6.*

"Köylü Dostuma", S. 3, 1 Şubat 1930, s. 22.*

"Ruhunun Enini", S. 4, 15 Şubat 1930, s. 31. *

"Hayal Zevki", S. 5, 1 Mart 1930, s. 35.*

"Emel İçin", S. 5, 1 Mart 1930, s. 41.*

"Kargış", S. 4, Nisan 1934, s. 7-8.*

"Neçün Süydüm", S. 31, Kasım-Aralık 1965, s. 31.*

"Eşitemen", S. 33, Mart-Nisan 1966, s. 17-18.*

"İşidiyorum", S.33, Mart-Nisan 1966, s.18.*

"Dobrucadan Size Selam Getirdim", S. 34, Mayıs-Haziran 1966, s.12.*

"Men Kadayman", S.34, Temmuz-Ağustos 1966, s.12.*

"Öz Çırtında Garip Men", S. 41, Temmuz-Ağustos 1967, s. 25*

"Öz Yurdumda Garibim", S.41, Temmuz-Ağustos 1967, s.28.*

"Adak", S. 42, Eylül-Ekim 1967, s. 16-17.*

"Neçün Süydüm", S.65, Temmuz-Ağustos 1971, s.17.

"Niçin Sevdim", S.65, Temmuz-Ağusto 1971, s.18.*

Onu Tahlise Şıtap Edeli", S. 67, Kasım-Aralık 1971, S.26-27.*

"Üç Mektup", S. 67, Sayfa 67 , Kasım-Aralık 1971, 32-35.*

"Garip Bülbül", S.76, Mayıs-Haziran 1973, s.46.*

"Niçün Süydüm", S.190, Mayıs-Haziran 1992, s.7.*

NOGAYYEN, Hasan; "Ballarım", S.159, Mart-Nisan 1987, s.40.*

NURET, Mehmet; "Ağır Ceza", S.168, Eylül-Ekim 1988, s.32.*

OBA; "Kırımlı Şeyhülislam Salih Efendi", S.94, Mayıs-Haziran 1976, s.10.

OĞUZBEYOĞLU, Sıtkı; "Merhum İsmail Gaspralı ve Bir Hatırası", S.94, Mart-Nisan 1975, s.29.

OĞUZÖCAL, Cemal; "Moskof", S.12, Eylül 1962 s.32.*

"Şanlı Kırım", S.34, Mayıs-Haziran 1966, s.19.*

- ONSUN, Ş.Kemal; "Uzun Günlerde Oruç", S.91, Kasım-Aralık 1975, s.16.
- OR, Oktay; "Kırım Türkleri ve Türk Eserleri", S.33, Mart-Nisan 1966, s.4.
- "Kırım'da Konuşulan Türk Diyalektleri ve Güney Kırım Diyaleğinde Görülen Bazı Ses Özellikleri", S. 35, Temmuz-Ağustos 1966, s.5.
- ORKAPI, Nermin (çev.); " Kırım Tatar Millî Hareket Teşebbüs Gruplarının 11-12 Nisan 1987 Tarihinde Taşkent'te Yapmış Oldukları Tolantı Hakkında", S.163, Kasım-Aralık 1987, s.3-7.
- ORLU, "Sovyetler Birliğinde Durum", S.30, Eylül-Ekim 1965, s.19.
- ORMAN, "Dilaver; "Halkım İçin ", Say 192, Eylül-Ekim 1992, s. 29.*
- ORTAYLI, Kemal; "Kırım ve Ay Dağı Efsanesi", S.18, Eylül-Ekim 1963, s.11-12.
- ORTEKİN, Hasan; "Toprak Tamga'nın Efsanesi", S.66, Eylül-Ekim 1971, s.32.
- "Kırım Hanlarının Seceresi", S. S.49, Kasım-Aralık 1968, s.29.
- OSMAN, Ayder; "Ametnin Gözyaşları", S. 204, Eylül-Ekim 1994, s. 18-24.
- OSMAN, Lütfi; "Kırım Tatarları Güçlerini Gösterdi", S.192, Eylül-Ekim 1992, s.15-17.
- "II. Kırım Tatar Millî Kurultayı 3. Olağanüstü Toplantısı", S.199, Kasım-Aralık 1993, s.13-15.
- OSMANOVA, Hatice; "Katıralar"(derleyen:Ünver Özenbaşı, haz.Fatma Merioğlu), S.196, Mayıs-Haziran 1993, s.24.
- OTAR, İbrahim; "21 Nisan 1783-1883", S. 6, Haziran 1935, s. 29-31.
- "Çelebi Cihan İçin", S. 2, Şubat 1936, s. 5-8.
- "Çelebi Cihan İçin", S. 3, Mart 1937, s. 8-9.
- "Çelebi Cihan", S. 3, Mart 1939, s. 15-17.
- "Çelebi Cihan", S. 4, Nisan 1939, s. 9-13.
- "Çelebi Cihan", S. 6, Haziran 1939, s. 14-16, 26-27.
- "Kurultaycılara Andımız", S. 10, Teşrinievvel 1937, s. 38-41.
- "Cafer Seydahmet Kırimer", S.1, Kasım 1960, s.18-26.
- "Kitaplar Arasında", S.2, 1961, s.19-21.
- "İstanbul Gazetelerinde Kırım", S.6, 1961, s.15-17.
- "Esir Türkler ve İnsan Hakları", S.7, 1961, s.6-9.
- "Cafer Seydahmet Kırimer'e Göre Mefkure ve Mefkureci", S.10, 1962, s.6-9.
- "Türk Kültürü", S.13, Kasım 1962, s.32.

- "Jenosit ve Kırım Türkler," S.22, Mayıs-Haziran 1964, s.1-10.
- "Çelebi Cihan (Ölümünün 50. Yılı Münasebetiyle)", S.44, Ocak-Şubat 1968, s.4.
- "Raşit Aşkı Özkırmı (Çorabatır), S. 55, Kasım-Aralık 1969, s. 17-22.
- "Rus Siyaseti ve Ufki Harp", S.68, Ocak-Şubat 1971, s.8.
- "Nurettin Agat'ın Ardından", S.110, Ocak-Şubat 1979, s.17.
- "Edige Kırimal'ın Ardından", S.110, Ocak-Şubat 1979, s.13.
- "Kırım ve Şehitlerimiz", S.135, Mart-Nisan 1983, s.278-281.
- "Aytaysa", S.55, Ocak-Şubat 1969, s.23.*
- OTAR, İsmail; "Gaspıralı İsmail Bey", S. 9, Eylül 1934, s. 27-32.
- "Varşova'dan Mektup", S. 7, Temmuz 1935, s. 25-28.
- "Karaimler Arasında Üç hafta", S. 2, Şubat 1936, s. 13-16.
- "Çibörek", S.12, Eylül 1962, s.22.*
- "Yunanlıların Tutumlarına Dair", S. 22, Mayıs-Haziran 1964, s.22-24.
- "Rus Emperyalizminin Kırım Türklerini İmhası", S.47, Temmuz-Ağustos 1968, s.16.
- "Can Kırım", S.54, Eylül-Ekim 1970, s.18*
- "Sürgündeki Kırım Türkleri ve Soviet Wveky'e Cevap", S. 54, Eylül-Ekim, S. 54, s 1969, s. 18-24.
- "Çibörek", S.62, Ocak-Şubat 1971, s.31.*
- "Çibörek", S.62, Ocak-Şubat 1971, s.25.*
- "Türkçe'de (-m) Eki", S.74, Ocak-Şubat 1973, s.34.
- OTAR, Şevket; "Rus Koloniciliği"(çev.), S.5, 1961, S.14-18.
- OTÇU, Turgut; "Diasporadaki Köylerimizden", S. 219, Mart-Nisan 1997, s. 37-39.
- OZAN, Yetik; "Uyanış", S.68, Ocak-Şubat 1972, s.31.*
- ÖMER, Fahrettin; "Sulh Yolunda Rusya ile İttifak", S. 7, Temmuz 1935, s. 9-14.
- ÖNER, Aynur; "Sürgünün Ellinci Yılında Kırım Türkleri Paneli", S. 202, Mayıs-Haziran 1994, s. 6-8.
- "Köstence'de Milletlerarası Bir Sempozyum", S. 205, Kasım-Aralık 1994, s. 18-20.
- ÖKTEM, Naim; "Osman Kocağolunun Ardından ", S. 48, Kasım-Aralık 1968, s.36-37

- ÖZTÜRK, Cemil; "Ölümünün 9. Yılında Türk Soylu Bir Macar Türkologu Mandokky Kongur İstvan" , S. 227, Temmuz-Ağustos 1998, s., 9-23.
- ÖZENBAŞLI, Ahmet; "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 11, 1 Teşrinisani 1933, s. 1-8, 40.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 12, 1 Kanunusani 1933, s. 10-17.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 1, 1 Kanunusani 1934, s. 14-18.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 2, Şubat 1934, s. 9-17.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 3, Mart 1934, s. 33-36.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 4, Nisan 1934, s. 28-33.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 9, 1 Eylül 1934, s. 33-36.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 10, Teşrinievvel 1934, s. 14-17.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 11, 1 Kanunusani 1934, s. 13-17.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 1, Kanunusani 1935, s. 23-26.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 2, Şubat 1935, s. 16-19.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 3, Mart 1935, s. 34-38.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 4, Nisan 1935, s. 24-26.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 8, Ağustos 1935, s. 19-25.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 10, 1 Teşrinievvel 1935, s. 24-28.

- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 3, Mart 1936, s. 27-29.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 4, Nisan 1936, s. 25-28.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 104, Ocak-Şubat 1977, s.38-42.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 105, Mart-Nisan 1977, s.38-42.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 106, Mayıs-Haziran 1977, s.35-40.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 107, Temmuz-Ağustos 1977, s. 30-35.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 108, Eylül-Ekim 1977, s. 34-38.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 109, Kasım-Aralık 1977, s. 35-40.
- "Çarlık Hakimiyetinde Kırım Faciası Yahut Tatar Hicretler", S. 110, Ocak-Şubat 1978, s. 32-38.
- "Hamdi Giraybay'ın Son Şiiri Münasebetiyle", S. 226, Mayıs-Haziran 1998, s. 20-23.
- ÖZKIRIM, Orhan; "Kerson'daki Atlı Alay Kırım'a Nası Getirildi", S.21, Mart-Nisan 1964, s.15.
- "Kıbrıs Davası ve Kırım Türkleri", S.22, Mayıs-Haziran 1964, s.16.
- "İsmail Gaspralı", S.24, Eylül-Ekim 1964, s.26.
- "II. Dünya Savaşı Sırasında Kırım Türkleri ile Almanlar Arasındaki Münasebetler", S.25, Kasım-Aralık 1965, s.21.
- ÖZKIRIM, Çetin A.; "<Turnam> Yazarı Yirmi beş Yıllık Arkadaşım Babam Raşit Aşki Özkırım", S.27, Mart-Nisan 1965, s.15.
- "Raşit Akşi Özkırım (Çorabatır)", S.27, Mart-Nisan 1965, s.26.
- ÖZTUNA, Yılmaz; "Rusya'da Komünizmin Sonu", S.32, Ocak-Şubat 1966, s.9.
- "Irak Türkleri Baskı Altında", S.80, Ocak-Şubat 1974, s.30.
- ÖZTÜRK; "Dinimizde Acıma ve Af Duygusu", S.25, Kasım-Aralık 1964, s.6.

- PAŞI, İbrahim; "Her Ömürden Yaprak"(çev.Aytül Karatay), S.180, Eylül-Ekim 1990, s.36-41.
- PANOMAREV, Vitaly; "Kırım Tatar Millî Hareketi 5. Bütün Birlik Kongresine Hitap", S.172, Mayıs-Haziran 1989, s.24-25.
- PATICHNYI; ""Kırım Tatarlarının Savaşı"(çev.Z. Birlik), S.99, Mart-Nisan 1977, s.5.
- Yuvaya Dönüş İçin Yapılan Savaş"(çev. Zeki Birlik), S.100, Mayıs-Haziran 1977, s.1.
- PETÖFİ, A.; "Bir Düşünce Üze Meni", S.84, Kasım-Aralık 1974, s.34.
- "Bir Düşünce Üze Meni"(çev.Liyaddin), S.99, Mart-Nisan 1977, s.17-18.
- PLIUŞA, L.; "Demokrasiziz Sosyalizm Antlaşması Sosyalizmdir", S.94, Mayıs-Haziran 1976, s.46.
- POLİHERVANYADA, M; "Gençlik ve Harici Siyaset", S. 2, Şubat 1937, s. 23- 35.
- POPOVİÇ, Prof. Dr. A.; "Emel Mecmuası Hakkında", S.95, Temmuz-Ağustos 1976, s.13.
- PULATOV, Timur; "Kırım Tatar Millî Hareketi 5. Bütün Birlik Kongresine Hitap"(çev.Asiye Yalıboylu), S.172, Mayıs-Haziran 1989, s.23-24.
- "Kırım Tatarları Dönüşü Sabırsızlıkla Bekliyor"(çev. Meryem Kırımlı), S. 172, Mayıs-Haziran 1989, s.29-34.
- PUŞKİN; "Bahçesaray Çeşme"(çev.Eşref Şemizade), S.189, Mart-Nisan 1992, s.10.*
- R.A.; "Can Cana Can Olsun", S. 11, Teşrinisani 1934, s. 8*
- RADOVA, R.; "Kavkaz Gagauzları"(çev.O.Deniz Şahinconggar), S.181, Kasım-Aralık 1990, s.32-34.
- RECEBOVA, Lemara; "Kırım Tatar Millî Egemenlik Bildirisi", S.184, Mayıs-Haziran 1991, s.1-27.
- REİSWİST, Veszel V.; "Katte Giray"(çev.Eşref Bengi Özbilen), S.184, Mayıs-Haziran 1991, s.14-17.
- RIZA, Lütfiye;" Jan Jack Ruso", S. 10, Teşrinievvel 1932, s. 13-21.
- "Jan Jack Ruso", S. 12, Kanunuevvel 1932, s. 17-24.
- "Jan Jack Ruso", S. 1, Kanunusani 1933, s. 9-19, 29-30.

- RIZA, Sefaaldin; "Millet", , S. 24, 1930, s.324.
- RİCALOĞLU, Nadir; "Büyük Bir Türk Alim ve Şairi", S.184, Mayıs-Haziran 1991, s.12.
- "Boğaziçi Köprüsü Hizmete Girerken", S.81, Mart-Nisan 1974, s.24.
- RUHİ, Osman; "Güzel İlim Kırım İçin", S.84, Eylül- Ekim 1974, s.23.*
- SALAHİ; "Yalıboynu'n Halî", S.50, Ocak-Şubat 1969, s.39.*
- SAKMAR, Mecit; "Türk Rus İlişkilerinin Özeti", S.87, Mart-Nisan 1975, s.9.
- SANÇAR, Necdet; "Büyük Bir Millî Kusurumuz", S.5, 1961, s.5-6.
- SANAN; "Hilâlî Saharı", S. 8, Ağustos 1932, s. 24-25.
- SARAÇOĞLU, Haydar; "Kurtuluş Güneşi Doğacaktır", S.107. Temmuz-Ağustos 1978, s.19.
- SARAY, Mehmet; Türk Dünyasını Uyandıran Adam Gaspralı İsmail Bey", S.107, Temmuz-Ağustos 1978, s.114.
- SARIKAMIŞ, Fevzi; "Cemil'im", S.94, Mayıs-Haziran 1975, s. 27.*
- SAGIN, Selim.; "Caş Orman", S. 3, Mart 1936, s. 16-22.
- "Caş Orman", S. 4, Nisan 1936, s. 20-24.
- "Caş Orman", S. 5, Mayıs 1936, s. 13-18.
- SEL, Ünver; "Kırım Türklerinin Dostu General Petra Grigorenko'nun Ardından", S.158, Ocak-Şubat 1987, s.12.
- SELAMET, Enver; "Beşik Yırn", S. 140, Ocak-Şubat 1984, s. 41.*
- SELİMOV, Şakir; "Borç Duygusu", S.154, Mayıs-Haziran 1986, s.16-17.
- "Bahçesaray", S.170, Ocak-Şubat 1989, s.46. *
- "Dobruçalı Kırım Tatarlarıyla", S.191, Temmuz-Ağustos 1992, s.7.
- SERDAR, Mehmet(çev.); "İsmail Gaspralı Cemiyetinin Geçici Programı", S.174, Eylül-Ekim 1989, s.19-22.
- "İsmail Gaspralı Cemiyetinin Tüzüğü", S.175, Kasım-Aralık 1989, s.15-18.
- SETTEROVA, Zekeriya; "Hıralar"(derleyen: Enver Özenbaşı, haz. Fatma Mertoğlu), S.194, Ocak-Şubat 1993, s.27-32.
- SEYDAHMET,E.; "Kırım Cumhuriyeti'nin Muhtariyeti Üzerine", S. 203, Temmuz-Ağustos 1994, s. 1-2.
- SEYİT, Abdullah; "Türklerle Romenlerin Münasebetleri", S. 3, Mart 1934, s. 15-21.

- SEYİRMURATOVA, Ayşe; "Mustafa Abdülcemil Kırımoglu SSCB'DEKİ İnsan Hakları Hareketleri ve Kırım", S.154, Mayıs-Haziran 1986, s.4-6.
- "Kırım'daki Kırım Tatar Ailelerinin Yeniden Birleşmesi", S.154, Mayıs-Haziran 1986, s.7-9.
- SEVDİYAR, Mehmet; Moskova'da Kırım Tatar Meclisinin 6 Temmuzda Kızıl Meydan'da Yaptıkları ile İlgili Açıklamalar", S.161, Temmuz-Ağustos 1987, s.57-58.
- SICHYNSKY, V; "Edward Daniel Clarke'nin Kırım Seyahati" (çev.N.K. Bayır), S. 220, Mayıs-Haziran 1997, s. 17-21.
- SILMA, Ahmet; "Tapındırım", S.86, Ocak-Şubat 1975, s.14.*
- SINMAZ; "Kırımın Yalıboyu Açlığı ve Kırım Hükümeti", S. 9, Eylül 1933, s. 25-26.
- SIUÇANKO, B.; Alim Aydamak ve Ayvazsvskiy"(çev.Tuncay Kalkay), S.174, Eylül-Ekim 1989, s.33-35.
- SIEGEL, Elfie; "Yurimeşkov: Büyük Rusya'yı Hayal Eden Adam", S.200, Ocak-Şubat 1994, s.9.
- SORMA, I.; "Balıkçı Murat", S. 8, Ağustos 1937, s. 22-28.*
- SOYSAL, Abdullah Zihni; "Türk Tarihine Ait Vesikalar" S. 16, Mart 1930, s. 205-206.
- "Tatarlarla Lehlilerin Tarihi Münasebetleri", S. 31, 1 Nisan 1931, s. 347-352.
- "Kırım Hanları ile Polon Krallarının Siyasi Münasebetler", S. 36, Haziran 1931, s. 405-406.
- "Tarih Sahifeleri, S. 5, Mayıs 1930, s. 6-12.
- "Tarihi Kıymetli Bir Vesika", S. 2, Şubat 1932, s. 6-9.
- "Lipka Tatarları ve İslam Dünyası ile Münasebetleri", S. 5, Mayıs 1932, s. 16-18.
- "Elhaç Selim Giray Han'ın Bir Yarlığı Münasebetiyle", S. 5, Mayıs 1934, s.1-13.
- "Bir Leh Kolonelinin Kırım Hatıratı", S. 6, Haziran 1934, s. 1-7.
- "İslam Giray Hanın Leh Kralı ile Muahedesi", S. 9, Eylül 1934, s. 1-18.

- "4. Mehmet Giray Hanın Lehistan'a Büyük Yardımı", S. 10 , Ekim 1934, s. 25-28.
- "4. Mehmet Giray Hanın Lehistan'a Büyük Yardımı", S. 11, Kasım 1934, s. 13-17.
- "4. Mehmet Giray Hanın Lehistan'a Büyük Yardımı", S. 12, Aralık 1934, s. 9-12.
- "Tarihi Kıymetli Bir Vesika", S. 2, Şubat 1935, s. 11-16.
- "Viyana Önlerrinde Kırım Süvarileri", S. 4, Nisan 1935, s. 6-13.
- "Kırım'ın Türkiye ve Lehistan ile Münasebetleri", S. 8, Ağustos 1935, s. 8-18.
- "Kırım Kanunu esasısı", S. 9, Eylül 1935, s. 13-21.
- "Kırım-Lehistan Dostluğu", S. 10, Ekim 1935, s. 14-23.
- "Kara Mustafa- Alexsandr Sulkeviç", S. 1, Kanunusani 1936, s. 16-23.
- "Tatarlara Ait Bazı Mülâhazalar", S. 3, Mart 1936, s. 9-14.
- "Tatarlara Ait Bazı Mülâhazalar", S. 4, Nisan 1936, s. 16-19.
- "Tatarlara Ait Bazı Mülâhazalar", S. 5, Mayıs 1936, s. 9-12.
- "Tatarlara Ait Bazı Mülâhazalar", S. 6, Haziran 1936, s. 9-12.
- "Tatarlara Ait Bazı Mülâhazalar", S. 7, Temmuz 1936, s. 12-15.
- "Varşova'da Kurultay Bayramı" (çev.), S. 1, Kanunusani 1937, s. 9-13.
- "Varşova'da Kurultay Merasiminde Söylenen Notlar", S. 2, Şubat 1938, s. 23-31.
- "Milli Kahramanımız Edige Batır", S. 8, Ağustos 1939, s. 14-21.
- "Milli Kahramanımız Edige Batır", No. 145, 1. Kanun 1939, s. 20-23.
- "Milli Kahramanımız Edige Batır", NO. 146, İkincikanun, 1940, s. 23-25.
- "Milli Kahramanımız Edige Batır", No. 147, Şubat 1940, s. 18-22.
- "Milli Kahramanımız Edige Batır", No. 148, Mart 1940, s. 15-19.
- "Altın Orda İmparatorluğunda Kırım", No. 154. Eylül 1940, 18-19.
- "Kırırnda Yetişen Büyükler (Seyit Musa Efendi)", S. 2, 1961, s. 15-18.
- "Kırırnda Yetişen Büyükler (Hacı Efendi Kefevi)", S. 3, Mart 1961, s. 21-23.
- "Kırırnda Yetişen Büyükler", S. 4, Nisan 1961, s. 29.
- "Hacı Giray", S. 5, Mayıs 1961, s. 8-12.

- "Kırım'da Yetişen Büyükler (İbrahim Efendi Bin Hak Mehmet Efendi) ", S. 7, 1961, s. 23.
- "Mengli Giray Han Bin Hacı Giray Han", S. 6, Haziran 1961, s. 1-12.
- "Mengli Giray Han Bin Hacı Giray Han", S. 8, Ağustos 1961, s. 5-7.
- "Mengli Giray Han Bin Hacı Giray Han", S. 9, Eylül 1961, s. 8-10.
- "Mengli Giray Han Bin Hacı Giray Han ", S. 11, 1961, s. 25-27.
- "Mengli Giray Han Bin Hacı Giray Han ", S. 13, Kasım 1962, s. 5-10.
- "I. Mehmet Giray Han", S.14, Aralık 1962, s.8.
- "I. Mehmet Giray Han", S.15, Mart-Nisan 1963, s.12-16.
- "I. Mehmet Giray Han", S.16, Mayıs-Haziran 1963, s.4-7.
- "Saadet Giray Han'dan Sahip Giray Han Devrine Kadar", S.18, Eylül-Ekim 1963, s.5-6..
- "Bora Gazi Giray Han", S.21, Mart-Nisan 1964, s.5-9.
- "Bora Gazi Giray Han", S.22, Mayıs- Haziran 1964, s.18-21.
- "Kırım'da Yetişen Büyükler", S.23, Temmuz-Ağustos 1964, s.5-6.
- "Canberk Giray Han", S.24, Eylül-Ekim 1964, s.47-49.
- "III. Mehmet Giray Han", S. 25, Kasım-Aralık 1963, s. 21-24.
- "İnayet Giray Han", S. 26, Ocak-Şubat 1964, s. 13.
- "Remzi Bahadır Giray Han", S. 27, Mart-Nisan 1964, s. 5.
- "VI. Mehmet Giray Han", S. 28, Mayıs-Haziran 1964, s. 5.
- "II. İslam Giray Han", S. 29, Eylül-Ekim 1965, s. 13.
- "II. İslam Giray Hanın Lehistan Krallığı ile Yaptığı Anlaşmalar", S. 30, Eylül-Ekim 1965.s. 5.
- "Adil Giray Han", S.31, Kasım-Aralık 1965, s.5.
- "Hacı Selim Giray Han", S. 32, Ocak-Şubat 1966, s. 5-7.
- "Hacı Selim Giray Han", S.33, Mart-Nisan 1966, s.6.
- "Hacı Selim Giray Han", S. 34, Mayıs-Haziran 1966, s. 4-7.
- "Murat Giray Han", S. 35, Eylül-Ekim 1966, s. 17.
- "Kırım Hanzadelerinin Kafkasya'da Talim ve Terbiyesi", S. 36, Kasım-Aralık 1966, s. 17.
- "II. Hacı Giray", S. 39, Ocak-Şubat 1967, s. 7-10.
- "Adil Giray", S. 40, Temmuz-Ağustos 1967, s. 21.

- "Kırım'da Yetişen Büyükler: Atıf Efendi", S.40, Temmuz-Ağustos 1967, s.32.
- "Kırım Tarihinde Üç Ayşe", S. 43, Kasım-Aralık 1967, s. 27.
- "Gazi Giray", S.46, Mayıs- Haziran 1968, s.6.
- "Kırım'da Yetişen Büyükler:İsmail Ferah Efendi, Mustafa Rahmi Efendi", S. 48, Kasım-Aralık 1968, s.32-33.
- "Habibullah Bin Devlet Şahkırım", S.50, Ocak-Şubat 1969, s.13.
- "Amine (Emine Sultan Biyim)", S.52, Mayıs-Haziran 1969, s.37.
- "Abdullah Kırımı, Kırımlı Abdullah Efendi, Aliye Hani, Aliye Sultan Biyim, Asiye Biyim", S.53, Temmuz-Ağustos 1969, s.30.
- "Cafer Kırımı'ı Anarken", S.57, Mart-Nisan 1970, s.24.
- "Kırım'da Yetişen Büyüklerimiz: Abdülbaki Kefevi Efendi, Abdülbaki Hicabi Efendi", S.63, Mart-Nisan 1971, s.5.
- "Sahip Giray Han", S.65, Temmuz-Ağustos 1971, s.13.
- "Yeni Yayınlar", S.66, Eylül-Ekim 1971, s.38.
- "Kıpçaklar", S. 67, Kasım-Aralık 1971, s. 33.
- "Hazarlar", S. 68, Ocak-Şubat 1972, s. 25.
- "Bulgarlar, Macarlar, Peçenekler", S. 71, Temmuz-Ağustos 1972, s.13.
- "3. İslam Giray Han Tarihi", S.74, Kasım-Aralık 1972, s.37.
- "Alman Gamalı Haçı ve Sovyet Yıldızı Arasında Sovyetlerin Şark Halklarında II. Cihan Harbinde Milliyrtçilik", S.76, Mart-Nisan 1973, s.33.
- "Hanlık Devrinde Kırım Türk Kadınları", S.80, Ocak-Şubat 1974, s.14
- "Hanlık Devrinde Kırım Türk Kadınları", S.82, Mayıs-Haziran 1974, s.8.
- Kırım Hanlığında Asilzadeler", S.83, Temmuz-Ağustos 1974, s.14.
- "Kırımın İlk Türk Sakinleri", S. 86, Ocak-şubat 1979, s. 6-10.
- TAHİR, Mahmut; "Kazan ve Kırım Tatarlarının Tiyatro Faaliyetleri", S. 160, Mayıs-Haziran 1987, s.26-28.
- "Ünlü Sovyet Yazarı Anotdy Pristavkin'in SSCB Yüksek Prezidyumuna Müracaatı", S.161, Temmuz-Ağustos 1987, s.34-35.
- Tass Ajansının 13 Temmuz 1987 Tarihli Açıklamasına Kırım Türklerinin Açık Protestosu", S.162, Eylül-Ekim 1987, s.14-16.
- Tass'ın Bütün Uydurmalarının Hemen Yalanlanmasını Talep Ediyoruz",

- S.162, Eylül-Ekim 1987, s.17-18.
- "Yüzyıl Önce Kırım Tatarları", S.169, Kasım-Aralık 1988, s.16-17.
- "Yüzyıl Önce Kırım Tatarları", S.177, s.Mart-Nisan 1990, s.29-31.
- ŞEMİZADE, Aydın; "Çeçenistan'a Aztlıq", S. 205, Kasım-aralık 1994, s. 23. *
- ŞEMİZADE, Eşref, "Milyonların Sedası", S. 130, Mayıs-Haziran 1982, s. 22. *
- "Dereköy Kızı", S. 1939, Kasım-Aralık 1983, s. 39. *
- "Yüreğime", S. 177, Mart-Nisan 1990, s. 10. *
- ŞENOĞLU, Ahdar; "Halkım Bir", S. 123, Mart-Nisan 1981, s. 45. *
- ŞERAFETTİN; Kırım'da Yetişen Türk Alimler", S. 203, Temmuz-Ağustos 1994, s. 11-17.
- ŞER, Abdullah; "Apayatkam Taş", S. 184, Mayıs-Haziran 1991, s. 42. *
- ŞEVKETOVA, Fatma; Sürgün Hatıralarından", S. 201, Mart-Nisan 1994, s. 23.
- TAHİROĞLU, Cevdet (çev.); "Kırım Tatar Millî Hareketi Teşkilatı Merkez Şurasının 7. Toplantısına Ait Enformasyon Bildirisi", S.161, Temmuz-Ağustos 1987, s.4-5.
- "KTMHT'NİN 1990 Yılı 2. Yarısına İlişkin Faaliyetlerinin Genel Esasları", S.179, Temmuz-Ağustos 1990, s.6-10.
- "KTMHT Merkez Şurasının 6. Toplantısı Tutanağından Seçmeler", S.178, Mayıs-Haziran 1990, s.5-11.
- "Birlik Özbekistan Hareketi Merkez Şurası'nın Kardeş Kırım Tatar Milleti'nin Millî Meselesi ile İlgili Kararlar", S.180, Eylül-Ekim 1990, s.1-2.
- "KTMHT 1. Yılı Faaliyet Raporu", S.180, Eylül-Ekim 1990, s.13-27.
- TAN; Sürgün", S. 4, Nisan 1934, s. 9-14.
- "Millî Güreşe Komünist Bakış", S. 4, Nisan 1934, s. 14-18.
- "Dilimizin Ruslaştırılması Meselesi", S. 12, Kanunuevvel 1938, s.9-17.
- TARHAN, Emin Ak; "Kırım Türkleri Folkloründe Çınlar ve Grameri Üzerinde", S.180, Eylül-Ekim 1990, s.21.
- "Kırım Tatarlarında Milliyetçi Hareket (1950-1975)", S. 111, Mart-Nisan 1979, s.18.
- TEBERDAN, Esra; "Vatan Kırım (Diaspora'daki Gençliğimizden)", S.111, Mart-Nisan 1979, s.28.
- "Diaasporadaki Köylerimizden", S. 204, Eylül-Ekim 1994, s. 27-28.

T.E.; "Emel İçin", 1 Şubat 1930, s. 22.*

TEKİNER, Süleyman; "Büyük Kırım Hakkında Düşündüklerim", S.53, Mayıs-Haziran 1970, s.16.

"Azerbaycan Türkleri", S.61, Kasım-Aralık 1970, s.13.

TEKİNER, Firangaz; "Azerbaycan'da Durum", S.100, Mayıs-Haziran 1977, s.6.

TEMİRCİLİ; "Kırım Türk Tiyatrosu", S.16, Mayıs-Haziran 1963, s.12-15.

"Kırım Türk Tiyatrosu", S.17, Temmuz-Ağustos 1963, s.14-19.

"Kırım Türk Tiyatrosu", S.18, Eylül-Ekim 1963, s.7-10.

TEMİRKAYA, Osman; "Altın Alma", S.154, Mayıs-Haziran 1986, s.21-28.

TEMO, İbrahim; "Tarihi Bir Facia", S. 9-10, 1 Mayıs 1930, s. 92-93.

TOKTAMAZ; "Bilgenim", S. 3, Mart 1935, s. 8-11.*

"Bilgenim", S. 13, Kasım-Aralık 1962, s. 22. *

"Takmak", S. 25, Eylül-Ekim 1964, s. 28.*

TOKTARGAZİ, H.Şamil; "Fi Methi Kırım", S.174, Eylül-Ekim 1989, s.32.*

TONGUÇ, Fahrettin; "Anayın Cayık Cüreği", S. 104, Ocak-Şubat 1978, s. 46. *

"Kırım Kadınlığı", S. 113, Temmuz-Ağustos 1979, s.17.

TSVETANOV, Bogdan; "Dünyanın Aynası: Gerayların Vırbitsa'daki Sarayı" (çev. Ayten Kılıç), S. 223, Kasım-Aralık 1997, s. 29-33.

TURAN, A.Şekür; "Rahman Kul Han Kutluğu", S.146, Ocak-Şubat 1985, s.158-159.

TURPÇU, Server; "Kara Talih", S. 8, Ağustos 1937, s. 21.

"Saldır Kafire", S. 2, Şubat 1938, s. 10.*

"Eylanma", S.70, Mayıs-Haziran 1972, s.23.*

"Nicün", S. 87 Mart-Nisan 1975, s. 15.*

"Kartlar", Say 89, Temmuz-Ağustos 1976, s. 20.*

"Kırımlı Aşık Ömer", S.91, Kasım-Aralık 1975, s.13.*

"Can Muhammed", S.92, Ocak-Şubat 1976, s.15.*

"İsmetiy", S.94, Mayıs-Haziran 1976, s.28.*

"Mustafa Cemilge", S. 93, Mart-Nisan 1975, s. 30.*

"Yollar", S. 104, Ocak-Şubat ,1977, s.45.*

"Könül", S. 110, Mart-Nisan 1978, s. 40. *

"Küz Oyaları", S.111, Mayıs-Haziran 1978, s.23.*

"Çongar Köyü", S. 111, Mayıs-Haziran 1978, s. 43.*

- URALGİRAY, Yusuf; "İslamiyet'te İman", S. 122, Ocak-Şubat 1981, s.8-9.
- "İslamiyet'te İman", S. 123, Mart-Nisan 1981, s. 4-8.
- "İslamiyet'te İman", S. 124, Mayıs-Haziran 1981, s.13-15.
- "İslamiyet'te İman", S. 125, Temmuz-Ağustos 1981, s. 1-3.
- "İslamiyet'te İman", S. 126, Eylül-Ekim 1981, s. 7-8.
- "İslamiyet'te İman", S. 128, Ocak Şubat 1982, s. 8-12.
- "İslamiyet'te İman", S. 129, Mart-Nisan 1982, s. 14-16.
- "İslamiyet'te İman", S. 130, Mayıs-Haziran 1982, s. 5-7.
- "İslamiyet'te İman", S. 131, Temmuz-Ağustos 1982, s. 9-11.
- "Hocam Mehmet Niyazi", S. 67, Kasım-Aralık 1971, s. 9-23.
- URSU, P; "Kırım Araştırmalarının Geçmişi ve Geleceği", S. 204, Eylül-Ekim 1994, s. 16-17.
- "Kırım Bilim ve Kültürünün Faciası", S. 207, Mayıs-Haziran 1995, s. 3-9.
- UYGUR, Emel; "Diasporadaki Köylerimizden", S. 209, Temmuz-Ağustos 1995, s. 26-31.
- UYTUN, Mehmet Göktürk; "Giripsi", S. 5, Mayıs-Haziran 1961, s. 24. *
- "Derler", S. 8, Kasım-Aralık 1961, s. 19. *
- ÜLGİN, Erol; "Kırımlı Şair Abdüllatifzade (1890-1938)", S. 207, Mart-Nisan 1995, s.8-12.
- ÜLKER, Lütfiye; "Kadın Sütunu", S. 11, 1 Haziran 1930, s. 113-115.
- "Çocuk Sütunu", S. 13, Temmuz 1930, s. 131-132,
- "Sıhhat", S. 16, Ağustos 1930, s. 172-173.
- "Çocuk Sütunu", S. 19, Teşrin Evvel 1930, s. 207-208
- ÜLKÜSAL, Emine; Çocuk Terbiyesi ve Tedris Tarihi, S. 128, 1937, s. 20-23.
- "Çocuk Terbiyesi ve Tedris Tarihi, No.129, 1927, s. 15-19.
- "Çocuk Terbiyesi ve Tedris Tarihi, S. 130, 1937, s. 12-14.
- "Çocuk Terbiyesi ve Tedris Tarihi, S. 131, 1937, s. 42-46.
- "Çocuk Terbiyesi ve Tedris Tarihi, S. 132, 1937, s. 16-19.
- "Çocuk Terbiyesi ve Tedris Tarihi, S. 134, 1937, s. 15-19.
- "Çocuk Terbiyesi ve Tedris Tarihi, S. 135, 1937, s. 8-12.
- "Çocuk Terbiyesi ve Tedris Tarihi, S. 136, 1937, s.2-9.
- "Çocuk Terbiyesi ve Tedris Tarihi, S. 137, 1937, 1-5.

- "Çocuk Terbiyesi", S. 7, Temmuz 1938, s. 23-27.
- "Çocuk Terbiyesi", S. 9, Eylül 1938, s. 21-25.
- "Çocuk Terbiyesi", S. 10, Teşrinisani 1938, s. 7-10.
- "Çocuk Terbiyesi", S. 4, Nisan 1939, s. 14-17.
- ÜLKÜSAL, Müstecip; "İlk Söz", S. 1, Ocak 1930, s.1-2.
- "İnsaniyet ve Milliyet", S. 1, 1 Kanuni Sani 1930, s. 4-5.
- "Milliyet Amilleri", S. 2, Ocak 1930, s. 2-4.
- "Milliyet Amilleri (Din Birliği)", S. 3, Şubat 1930, s. 19-21.
- "Milliyet Amilleri (Tarih Birliği)", S. 5, Mart 1930, s. 36-37.
- "16 Mart Faciası", S. 7, Nisan 1930, s. 60-65.
- "Türk ve Türkçülük", S. 8, Nisan 1930, s. 69-72.
- "Türk ve Türkçülük", S. 9-10, Mayıs 1930, s. 89-91.
- "Türk ve Türkçülük", S. 11, Haziran 1930, s. 110-112.
- "Türk ve Türkçülük", S. 12, Haziran 1930, s. 119-121.
- "Milliyet ve Amilleri (Vicdan ve Emel Birliği)", S. 14-15, Temmuz-Ağustos 1930, s. 152-153.
- "Yeni Dobruca Kanununun Tamamlanması", S. 14-15, Temmuz-Ağustos 1930, s. 154-155.
- "İktisadî Buhran", S. 17, Eylül 1930, s. 177-178.
- "Siyaset ve Romanya Türkleri", S. 20, Ekim 1930, s. 213-217.
- "Bir Yıllık Tecrübe ve İstikbale Hazırlık", S. 25, Ocak Şubat 1930, s. 273-276.
- "Bir Sevinç ve Bir Korku", S. 27, Şubat 1931, s. 301-304.
- "Azm-ü Sebat", S. 32, Nisan 1931, s. 357-359.
- "Can Çekişiyor muyuz, Ayınmıyor muyuz", S. 35, Haziran 1931, s. 393-395.
- "Son İntihaplar Münasebetiyle", S. 37, Temmuz 1931, s. 417-419.
- "23 Temmuz Hürriyet Bayramı", Say 38-39, Ağustos 1931, s. 429-430.
- "30 Ağustos", S. 40-41, Eylül 1931, s. 460-461.
- "Köstence Sancağı'nda Tatar Unsuru (ter.)", S.40-41, Eylül 1931, s.455-459.
- "Kabahat ve Ceza", S. 42-43, Ekim 1931, s. 477-480.
- "Köstence Sancağı'nda Tatar Unsuru II(ter.)", S.42-43, Ekim 1931, s.481-485.

- "Büyük Bir Kayıp: Mehmet Niyazi Öldü", S. 1(48), Ocak 1933, s. 10-16.
- "Süyüm Bike", S. 2 (49), Şubat1932, s. 5-10.
- "Mütalââ ve Biz" (Tekin), S. 2 (49), Şubat 1932, S. 11-15.
- "Türk-Rus Düşmanlığı", S.3(50), Mart 1932, s. 1-6.
- "Gazeteciliğin Tarihçesi" (Tekin), S. 3 (50), Mart1932, s. 6-14.
- "Büyük Şehidimiz Çelebi Cihan", (Emel), S.4, Mart 1932, s.19-20.
- "Adsız Mecmua" (Tekin), S. 4 (51), Nisan1393, s. 22-25.
- "Japonya Hadiselerinin Manası", S. 6 (52), Haziran 1932, s. 1-16.
- "Teşkilat ve Biz", S. 6 (52), Haziran 1932, s. 8-10.
- "Tutsaklık Acılarından", S. 6 (52), Haziran 1932, s. 17-23.
- "İlk Milli Tarih Kongresi", S. 8, Ağustos 1932, s. 8-10.
- "Rus-Polon Adem-i Tecavüz Misakının Mahiyeti Acaba Nedir?", S. 9, Eylül 1932, s. 1-5.
- "Özlük Duygu", Say 10, Ekim 1932, s. 8-12.
- "Gençliğimizin Borcu", S. 11, Kasım1932, a. 11-15.
- "Ölenleri Unutmayalım", S.12(59), Aralık 1932, s.8-15.
- "1932 Yılı Kapanırken", S. 1, Ocak 1933, s. 29-30.
- "Çelebi Cihan ve Bolşevikler",S. 36, Mart 1933, s. 1-8.
- "Türk Dili ve Gazi", S. 4, Nisan 1933, s.1-4.
- "Köylü ve Öncüleri", S. 8, Ağustos 1933, s. 1-6.
- "Köylülerimizin Vaziyetleri", S. 10, Ekim 1933, s. 1-6.
- "Beşinci Yıla Girerken", S. 1, Ocak 1934, s. 19-14.
- "Bayram Şenliği", (Tekin), S.1, Ocak 1933, s.24-33.
- "Münevverlerin Vazifeleri", S. 2, Şubat 1934, s. 1-8.
- "Dil Bayramı" (Tekin), S. 10, Ekim 1934, s. 1-3.
- "Köylerde Neler Gördük?", S.10, Ekim 1934, s.9-13.
- "Köylerde Neler Gördük?", S.11, Kasım 1934, s.9-13.
- "Köylerde Neler Gördük?", S.12, Aralık 1934, s.18-25.
- "Muharebe Çok Yakınlaştı" (Tekin), Aralık S. 12,1934, s. 35-39.
- "Beş Yılın Bilançosu", S. 1, Ocak 1935, s. 17-22.
- "Avrupa'da Son Mühim Hadiseler", S.2, Şubat 1935, s.33-36.
- "Niçin Okumalıyız?", S. 3, Mart 1935, s. 1-7.

- "Hindistan Muhtariyeti" (Tekin), S. 3, Mart 1935, s. 17-24.
- "Analara Örnek", S. 7, Temmuz 1935, s. 1-4.
- "Hacı Kadirakay" (Tekin), S.9, Eylül 1935, s.24-31.
- "1935 de Geçmişe Karıştı!", S. 1, Ocak 1936, s. 1-12.
- "Almanya Hadiseleri ve Sulh", S.3, Mart 1935, s.1-5.
- "Son Vaziyet", Say 5, Mayıs 1935, s. 1-7.
- "Boğazlar Konferansı", S. 6, Haziran 1936, s. 1-3.
- "Son Anlaşmalar", S. 8-9, Temmuz 1936, s. 1-8.
- "Son Siyasî Hadiseler", S.8-9, Ağustos-Eylül 1936, s.1-8.
- "Kafkasya Meselesi", S. 10, Ekim 1936, s. 21-29.
- "Kafkasya Meselesi", S. 11, Kasım 1936, s. 16-26.
- "Anikomünistlerin İttifakı", S. 12, Aralık 1936, s. 1-8.
- "Gençlik ve Harici Siyaset", S.2, Şubat 1937, s.23-27.
- "Geçen Ayın Siyasi Hadiseleri", S. 7, Temmuz 1937, s. 1-8.
- "Yanlış Zihniyetler", S.10, Ekim 1937, s.1-3.
- "Kurultay Nasıl Toplandı?" S. 11, Kasım 1937, s. 12-37.
- "Millî Kurbanımız", S.3, Mart 1938, s.1-4.
- "Çekoslovakya'nın Vaziyeti", S. 5, Mayıs 1938, s. 1-7.
- "Rus Emperyalizmi Yıkılırken Mahkum Milletler İttifakı", S.6, Haziran 1938, s.1-5.
- "Çekoslovakya'nın Taksiminden Sonra Vaziyet", S.10, Ekim 1938, s.1-7.
- "Seyahatname" (ter.), S.11, Kasım 1938, s.9-15
- "Seyahatname" (ter.), S.12, Aralık 1938, s.17-23.
- "Seyahatname" (ter.), S.134, Ocak 1939, s.18-23.
- "Seyahatname" (ter.), S.135, Şubat 1939, s.13-23.
- "Son Hadiseler ve Siyasi Vaziyet", S. 137, Nisan 1939, s. 1-6.
- "Bir Aylık Hadiseler", S. 138, Mayıs 1939, s. 1-6.
- "Millî Yardım Tarihte", S.141, Ağustos 1939, s.11-14.
- "Polonya'nın Dördüncü Taksimi", S. 142, Eylül 1939, s. 26-29.
- "Büyük Türk Milletinin En Büyük Bayramı", S.144, Kasım 1939, s.1-4.
- "Büyük Bir Ölümün 15. Yıldönümü", S. 144, Kasım 1939, s. 11-13.
- "Kahraman Finlandiya", S. 145, Aralık 1939, s. 1-6.

- "1939'da Neler Oldu?", S.146, Ocak 1940, s.11-18.
- "22 Yıl Sonra", S. 147, Şubat 1940, s. 1-3.
- "Mağlubiyet ve Mütareke", Say 150-151, Mayıs-Haziran 1940, s. 31-36.
- "Harbin Sarsıntıları", S. 152-153, Temmuz-Ağustos 1940, s. 1-5.
- "Yeni Türkiye ve Harp", S.152-153, Temmuz-Ağustos 1940, s.17-21.
- "Harp Vaziyeti ve Siyasî Hadiseler", S. 152-153, Temmuz-Ağustos 1940, s.23-28.
- "Parçalanın Dobruca ve Türkler", S. 154, Eylül 1940, s. 1-8.
- "Harp Vaziyeti ve Siyasî Hadiseler", S. 154, Eylül 1940, s.29-32.
- "Sömürgecilik ve Sovyet Rusya", S. 2, Ocak 1961, s. 1-6.
- "Colonializm and The Soviet Russia", S. 2, Ocak 1961, s. 7-9.
- "Son Ayların Önemli Olayları", S. 2, Ocak 1961, s.28-32.
- "Son Ayların Önemli Olayları", S. 3, Mart 1961, s.27-29.
- "Cafer Seydahmet Kırimer", S.4, Mayıs 1961, s.3-5.
- "Son Ayların Önemli Olayları", S.4, Mayıs 1961, s.30-33.
- "Bir Facianın Yıldönümü", S. 5, Mayıs 1961, s. 1-4.
- "Son Ayların Önemli Olayları", S. 5, Temmuz 1961, s.27-30.
- "Büyük Öğretmen (İsmail Gaspıralı)", S. 6, Eylül 1961, s. 1-4.
- "Son Ayların Önemli Olayları", S. 6, Eylül 1961, s.26-30.
- "Komünistler, Romanya ve Türkler", S. 7, Kasım 1961, s. 3-7.
- "1961'de Beliren Ümitler", S. 8, Ocak 1962, s. 5.
- "Son Ayların Önemli Olayları", S. 8, Ocak 1962, s.24-28.
- "Esir Türk İlleri ve Sömürgecileri", S. 9, Mart 1962, s. 1-4.
- "Son Ayların Önemli Olayları", S. 9, Mart 1962, s.26-31.
- "Silahsızlanma Konferansı ve Esir Milletler", Say 10, Mayıs 1962, s. 1-5.
- "Cafer Seydahmet Kırimer'in Türkçülüğü", S. 10, Mayıs 1962, s. 10-14.
- "Kırım Türkünün Faciası ve Kurtuluş Davası", S.11, Temmuz 1962, s.1-7.
- "The Tragedy of The Crimean Turk and His Cause of Independence", S.11, Temmuz 1962 s.8-14.
- "Birleşmiş Milletler Genel Kurulu ve Sömürgecilik", Say 12, Eylül 1962, s. -2.
- "Komünistler Arasındaki Kavga", S. 13, Kasım 1962, s. 2-4.

- "Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri", S. 14, Ocak-Şubat 1963, s. 1-7.
- "Birleşmiş Milletler Teşkilatı ve Küçük Devletler", S.15, Mart-Nisan 1963, s.1-3.
- "Arap Dünyasındaki Kaynaşmalar" (Dobrucalı), S. 15, Mart-Nisan 1963, s.27-28.
- "Bir Katilin Ölüm Yıldönümü" (Tekin), S. 15, Mart-Nisan 1963, s.28-29.
- "Dünya Komünist Gizli Teşkilatı" (Yazan: S. Labin, özetleyen: M.Ülküsal), S. 15, Mart-Nisan 1963, s.30-31.
- "Hindistan ve Pakistan Anlaşmazlığı ve Komünistler", S. 16, Mayıs-Haziran 1963, s. 1-3.
- "Bir Komünistin İdamı Vesilesiyle" (Tekin), S.16, Temmuz-Ağustos 1963, s.17-18.
- "Esir Milletler Haftası ve Komünistler", S. 17, Temmuz-Ağustos 1963, s. 1-3.
- "Başkan Kennedy'nin Avrupa Gezisi", S.17, Temmuz-Ağustos 1963, s.7-9.
- "Dobrucadaki Kırım Türkleri", S. 17, Temmuz-Ağustos 1963, s. 9-12.
- "Kısmî Nükleer Denemeleri Yasaklayan Moskova Antlaşması", S.18, Eylül-Ekim 1963, s.1-4.
- "Dobrucadaki Kırım Türkleri 2", S. 18, Eylül-Ekim 1963, S. 16-18.
- "29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Esir Türkler", S. 19, Kasım-Aralık 1963, s. 4.
- "Kırım ve Kıbrıs", S. 20, Ocak-Şubat 1964, s. 1-4.
- "Çelebi Cihan", S.20, Ocak-Şubat 1964, s.4-5.
- "Doğu ve Batı Blokları", S. 21, Mart-Nisan 1964, s. 1-4.
- "Dobrucadaki Kırım Türkleri", S. 21, Mart-Nisan 1964, s.41.
- "Mutlu Mayıs", S., 22, Mayıs-Haziran 1964, s. 1-4.
- "Dobrucadaki Kırım Türkleri", S. 22, Haziran-Temmuz 1964, s. 34-36.
- "Hruşçef ve Arap Dünyası", S.22, Mayıs-Haziran 1964, s.43-44.
- "Esir Milletler Haftası ve Ötesi", S.23, Temmuz-Ağustos 1964, s.1-4.
- "Dobrucadaki Kırım Türkleri", S. 23, Temmuz-Ağustos 1964, s. 15-18.
- "Gaspıralı İsmail Bey", S. 24, Eylül-Ekim 1964, s. 2-7.

- "Ismail Gaspıralı The Outstanding Reformer in Turkistan 1851-1914", S.24, Eylül- Ekim 1964, s.7-13.
- "Kremlin'deki Değişiklik", S.25, Kasım-Aralık 1964, s.6-9.
- "Türkler ve Ruslar", S. 26, Ocak-Şubat 1965, s. 1-6.
- "Turcs and Russians", S.26, Ocak-Şubat 1965, s.7-12.
- "Komünizmle Savaş Nasıl Yapılır?" S. 28, Mayıs-Haziran 1965, s. 1-5.
- "Esir Milletler Haftası ve Ötesi", S.29, Temmuz-Ağustos 1965, s.1-4.
- "Cezayir Kongresi ve Esir Türkler", S. 30, Eylül-Ekim 1965, s. 1-4.
- "Türkiye Heyetinin Moskova Gezisi Münasebetiyle" (Tekin), S. 30, Eylül-Ekim 1965, s.35-37.
- "Atatürk ve İdeali", S. 31, Kasım-Aralık 1965, s. 1-4.
- "Sürgünler Yurtlarına Dönerken", S. 32, Ocak-Şubat 1966, S. 1-4.
- "Komünistlerin Saldırısı Milliyetçilerin Tepkisi", S.33, Mart-Nisan 1966, s.1-4.
- "Yakın Doğudaki Huzursuzluk ", S. 34, 1966, 1-4.
- "Rus Komünist Partisinin 23. Kongresi" (Tekin), S. 34, Haziran-Temmuz 1966, s.7-11.
- "General De Gaulle'ün Moskova Seyahati", S.35, Temmuz-Ağustos 1966, s.1-4.
- "Hamdi Suphi Tanrıöver ve Dobruca Türkleri", S. 35, Temmuz-Ağustos 1966, s. 36-37.
- "Varşova Askeri Anlaşması ve Romanya", S. 36, Eylül-Ekim 1966, s. 2-6.
- "Sağlık ve Gençlik Kaynakları", S. 36, Eylül-Ekim 1966, s. 34-36.
- "Vietnam Savaşı Sovyet Rusya ve Kızıl Çin" S. 37, Kasım-Aralık 1966, s. 1-5.
- "Kosigin'in Fransa ve Türkiye'yi Ziyareti", S.38, Ocak-Şubat 1967, s.1-6.
- "Moskova ve Besarabya", S.39, Mart-Nisan 1967, s.1-6.
- "Ord. Prof. Sadri Mksudi Anıldı", S. 39, Mart-Nisan 1967, s.44-45,48.
- Büyük Facianın 23. Yıldönümü", S.40, Mayıs-Haziran 1947, s.1-4.
- "İki Büyüklerüstü Devlet Anlaşabilir Mi?", S. 40, Mayıs- Haziran 1967, s.5-10.

- "Arap-İsrail Savaşı ve Düşündürdükleri", S. 41, Temmuz-Ağustos 1967, s. 1-8.
- "Bolşevikliğin 50. Yılı", S., 42, Eylül-Ekim 1967, s. 1-8.
- "Fransa Cumhurbaşkanı'nın Polonya Gezisi" (Tekin), S.42, Eylül-Ekim 1967, s.26-28.
- "Kırım Kurultayının 50. Yıl Dönümü", S. 43, Kasım-Aralık 1967, s.1-12.
- "Alman-Polon Sınır Anlaşmazlığı"(Tekin), S.43, Kasım-Aralık 1967, s.35-41.
- "Kırım Türklerinin Hakları Meselesi", S. 44, Ocak-Şubat 1968, s. 1-3.
- "Finlandiya İstiklalinin 50. Yılı", S. 44, Ocak-Şubat 1968, s. 21-26.
- "Romanya ve Komünist Blok" (Dobrucalı), S. 44, Ocak-Şubat 1968, s. 31-38.
- "Akdeniz de Beliren Tehlike", S. 45, Mart-Nisan 1968, s. 1-4.
- "Komünist Partililerin Budapeşte Toplantısı" (Dobrucalı), S.45, Mart-Nisan 1968, s.1-4.
- "Mısır'da Neler Oluyor" (Tekin), S. 45, Mart-Nisan 1968, s. 29-31.
- "1968 İnsan Hakları Yılı", S.46, Mayıs-Haziran 1968, s.1-5.
- "Komünist Dünyasında Hürriyet ve Demokrasiye Dönüş Çabaları" (Tekin), S. 46, Mayıs-Haziran 1968, s.30-35.
- "Solcuların Yeni Bozguncu Hareketi", S. 45, Mayıs-Haziran 1968, s.36-39.
- "Çekoslovakya Olayları ve Moskava ", S. 48, Eylül-Ekim 1968, s. 5-19.
- "Sovyetler Birliği'ndeki Kırım Türklerinin Müracaatı Hakkında ", S. 49, Kasım-Aralık 1968, s. 1-6.
- "Rusya'nın Çekoslovakya'yı İşgalinden Doğan Dava Sanıklarının Savunmaları S. 49, Kasım-Aralık 1968,s. 7-15.
- "Romanya Komünistleri ve Türkleri ",S. 50, Ocak-Şubat 1969, s. 1-5.
- "Pakistan Olayları"(Dobrucalı), S. 50, Ocak-Şubat 1969, s. 6-9.
- "Ortadoğu Bunalımı General De Gaulle ", S. 50, Ocak-Şubat 1969, s. 10-12.
- "Başkan Nixon'un Avrupa Görüşmeleri", S. 51, Mart-Nisan 1969, s. 1-7.
- "Amerika'nın Güvenliği ve Dünya Barışı", S. 51, , Mart-Nisan 1969, s. 39-41.
- "Kırımlılar Yurtlarına Niye Dönemiyorlar?", S. 52, Mayıs-Haziran 1969, s. 1-4.
- "Çekoslovakya Olayları ve Moskova ", S. 52, Mayıs-Haziran 1969, s. 25-29.

- "Avrupa'nın Birlik ve Güvenlik Meseleleri", S. 52, Mayıs-Haziran 1969, s.30-32.
- "Komünistlerin Moskova Konferansı", S. 53, Temmuz-Ağustos 1969, s. 1-10.
- "Esir Milletler Haftası ve Türkiye" (Dobrucalı), S.53, Temmuz-Ağustos 1969, s.11-13.
- "Nixon Bükreş'e Niçin Gidiyor?" (Tekin), S.53, Temmuz-Ağustos 1969, s.41-44.
- "Romanya 25 Yıl Evvel 2. Dünya Savaşından Nasıl Ayrıldı?", S. 54, Eylül-Ekim 1969, s. 1-5.
- "Çekoslovakya'da Yas ve Utanç Günü" (Tekin), S.54, Eylül-Ekim 1969, s.30-32.
- "Libya'da Hükümet Darbesi ve Rejim Değişikliği" (Dobrucalı), S.54, Eylül-Ekim 1969, s.33-36.
- "İki Önemli Olay", S. 55, Kasım-Aralık 1969, S. 1-11.
- "Avrupa'nın Güvenlik Meselesi ve Komünistlerin Tutumu", S. 56, Ocak-Şubat 1970, s.1-5.
- "Araplar Arasındaki Anlaşmazlık ve İsrail" (Dobrucalı), S.56, Ocak-Şubat 1970, s.1-5.
- "Cafer Seydahmet' Kırimer", S. 57, Mart-Nisan 1970, s. 1-4.
- "Üç Sovyet Aliminin Mektubu", S. 58, Mayıs-Haziran 1970, s. 1-7.
- "Muhtar Kürdistan", S. 58, Mayıs-Haziran 1970, s. 16-18.
- "Kamboçya Savaşı", S. 58, Mayıs-Haziran 1970, s. 19-20.
- "Esir Milletler Haftası Kırım Türkleri", S. 59, Temmuz-Ağustos 1970, s. 1-3.
- "On Yıl Tamamlanırken", S. 60, Eylül-Ekim 1970, s. 1-3.
- "Arap-İsrail Kavgası", S. 60, Eylül-Ekim 1970, s. 39-42.
- "İşgalciler, Milliyetçiler", S. 61, Kasım-Aralık 1970, s. 1-4.
- "Bir Yazı Münasebetiyle", S. 62, Ocak-Şubat 1971, s. 1-6.
- "ABD'deki Kırım Türkleri", S. 63, Mart-Nisan 1971, s. 1-4.
- "Sovyet Komünist Partisinin 24. Kongresi", S. 64, Mayıs-Haziran 1971, s. 1-10.
- "Esir Milletler ve Jenosit", S. 65, Temmuz-Ağustos 1971, s. 1-4.
- "Savaş Tehlikesi Artıyor", S. 66, Eylül-Ekim 1971, s. 1-5.

- "Şair ve Öğretmen Mehmet Niyazi", S. 67, Kasım-Aralık 1971, s. 1-8.
- "Pakistan Dramı ve Alınacak Ders", Say 68, Ocak-Şubat 1972, s. 1-7.
- "Nixson'un Çin Ziyareti", S. 69, Mart-Nisan 1972, s. 1-14.
- "Nixon Moskova'da", S.70, Mayıs-Haziran 1972, s.1-3.
- "Bütün Türkler Bir Tek Millettir", S. 71, Temmuz-Ağustos 1972, s. 1-6.
- "Balkan Yarımadasındaki Türkler", S.72, Eylül-Ekim 1972, s.1-6.
- "İki Seçimden Sonra", Say 73, Kasım-Aralık 1972, s. 1-7.
- "Çelebi Cihan ve Kırım Davası", S. 74, Ocak-Şubat 1973, s. 1-10.
- "Cafer Seydahmet Kırimer ve Kırım Davası", S. 75, Mart-Nisan 1973, s. 1-12.
- "Emel ve Kırım Davası", S. 76, Mayıs-Haziran 1973, s. 1-14.
- "Türklük ve Kırım Davası", S. 77, Temmuz-Ağustos 1973, s. 1-9.
- "Başkan R. Nixson'a Mektup", S. 77, Temmuz-Ağustos 1973, s. 10-11.
- "Cumhuriyetimizin 50. Yılı ve Düşündürdükleri", S. 78, Eylül-Ekim 1973, s. 1-7.
- "Emel 14. Yılına Girerken", S. 79, Kasım-Aralık 1973, s. 1-5.
- "1973 Yılında Neler Oldu?", S. 80, Ocak-Şubat 1974, s. 1-7.
- "İslam Zirve Toplantısı ve Esir Müslümanlar", S. 81, Mart-Nisan 1974, s. 1-5.
- "Ortadoğu Olayları", S. 82, Mayıs-Haziran 1974, s. 1-6.
- "ABD Başkanı V. Nixson'un Ortadoğu Ziyaretleri", S. 83, Temmuz-Ağustos 1974, s. 1-13.
- "Türkiye'nin Kıbrıs'taki Barış Harekatı", S. 84, Eylül-Ekim 1974, s. 1-7.
- "Filistin Davası, Kırım Türkleri BM Teşkilatı", S. 85, Kasım-Aralık 1974, s. 3-9.
- "Rusya'da Birinci Müslüman Kongresi", S. 85, Kasım-Aralık 1974, s. 18-25.
- "Prof. Dr. Z. F. Fındıkoğlu'nun Ardından ", S. 85, 1974, s. Kasım-Aralık 32-34.
- "1975 Yılına Girerken", S. 86, Ocak-Şubat 1975, s.17-19
- "Romanya Olayları ve Türkler" (Dobruca), S. 86, Ocak-Şubat 1975. s.17-19.
- "Propaganda ve Kamuoyu", S. 87, Mart-Nisan 1975, s. 1-4.
- "Rusya'da Birinci Müslüman Kongresinin Gizli Vesikaları", S.87, Mart-Nisan 1975, s.19-30.

- "II. Dünya Savaşı'nda 1941-1942 Berlin Hatıraları", S.87, Mart-Nisan 1975, s.33-47.
- "Vietnem Savaşı ve Sonucu", S. 88, Mayıs-Haziran 1975, 1-6.
- "Rusya'da Birinci Müslüman Kongresinin Gizli Tutanakları", S.88, Mayıs-Haziran 1975, s.25-32.
- "II. Dünya Savaşı'nda 1941-1942 Berlin Hatıraları 2", S. 88, Mayıs-Haziran 1975, s.33-47.
- "Esir Milletler Haftası Amerika ve Hür Dünya", S. 89, Temmuz-Ağustos 1975, s. 1-4.
- "II. Dünya Savaşı'nda 1941-1942 Berlin Hatıraları 3", S.89, Temmuz-Ağustos 1975, s.33-48.
- "Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı", S.90, Eylül-Ekim 1975, s.1-8.
- "Rusya'da Birinci Müslüman Kongresinin Gizli Tutanakları", S90, Eylül-Ekim 1975, s.25-28.
- "II. Dünya Savaşı'nda 1941-1942 Berlin Hatıraları 4", S.90, Eylül-Ekim 1975, s.33-48.
- "Öğrencilerdeki Bunalım ve Siyasi Partilerimiz", S. 91, Kasım-Aralık 1975, s. 1-4.
- "1976 Yılına Girerken", S. 92, Ocak-Şubat 1976, s. 1-7.
- "Büyük Bir Türkçü Öldü" (Dobrucalı), S. 92, Ocak-Şubat 1976, s. 32.
- "II. Dünya Savaşı'nda 1941-1942 Berlin Hatıraları", S.92, Ocak-Şubat 1976, s.33-40.
- "Kırımlı Şehit Mustafa Cemiloğlu", S. 93, Mart-Nisan 1976, s. 1-8.
- "Sovyet Komünist Partisi 25. Kongresi ve Yorumu", S.94, Mayıs-Haziran 1976, s.3-9.
- "İslam Konferansı", S. 95, Temmuz-Ağustos 1976, s. 1-2.
- "Rusya'da Birinci Müslüman Kongresinin Gizli Tutanakları", S95, Temmuz-Ağustos 1976, s.35-42.
- "Romanya'da Bulunan Müslümanlar", S. 96, Eylül-Ekim 1976, s. 1-8.
- "Rusya'da Birinci Müslüman Kongresinin Gizli Tutanakları", S.96, Eylül-Ekim 1976, s32-35.
- "İkinci Milletlerarası Türkoloji Kongresi", S. 97, Kasım-Aralık 1976, s.1-5.

- "III. Milletler Arası Türkoloji Kongresi", S. 114, Eylül-Ekim 1979, s.39-43.
- "İslam Takvimi 1400. Yılına Girerken Müslüman Dünyası", S. 115, Kasım-Aralık 1979, s.1-6.
- "Kurt Tüğünü Değiştirir Hıyunu Değiştirmez", S. 116, Ocak-Şubat 1980, s.1-5.
- "Dr. Edige Mustafa Kırmalı Kaybettik", S. 118, Mayıs-Haziran 1980, s.1-5.
- "Esir Milletler Haftası Ne Getirdi?", S. 119, Temmuz-Ağustos 1980, s.1-4.
- "Silahlı Kuvvetlerin 12. Eylül Harekatı", S. 120, Eylül-Ekim 1980, s.1-3.
- "Atatürk Yılı ve Milli Güvenlik Konseyi", S. 122, Ocak-Şubat 1981, s.1-5.
- "Boztorgay", S. 123, Mart-Nisan 1981, s.1-12.
- "Esir Milletler Haftası ve Sovyetler Birliği", S. 125, Temmuz-Ağustos 1981, s.1-5.
- "Atatürk ve Esir Türkler", S. 126, Eylül-Ekim 1981, s.1-6.
- "İki Kitap Üzerine", S. 127, Kasım-Aralık 1981, s.1-8.
- "IV. Milli Türkoloji Kongresi", S. 127, Kasım-Aralık 1981, s.9-12.
- "1982 Yılına Girerken", S. 128, Ocak-Şubat 1982, s.1-6.
- "Kırım'ın Rusya'ya İlhakının 200. Yılı Münasebetiyle", S. 130, Mayıs-Haziran 1982, s.1-4.
- "Sovyet Tataristan'ı" (Yazan: Tamurbek Devletşin, özetleyen M.Ülküsal), S.131, Temmuz-Ağustos 1982, S.1-8.
- "Sovyet Tataristan'ı" (Yazan: Tamurbek Devletşin, özetleyen M.Ülküsal), S.132, Eylül-Ekim 1982, S.1-9.
- "Sovyet Tataristan'ı" (Yazan: Tamurbek Devletşin, özetleyen M.Ülküsal), S.133, Kasım-Aralık 1982, s.1-12.
- "Sovyet Tataristan'ı" (Yazan: Tamurbek Devletşin, özetleyen M.Ülküsal), S.134, Ocak-Şubat 1983, s.1-14.
- "Rusya'nın Kırım'ı İlhakının 200. Yılı Münasebetiyle", S. 135, Mart-Nisan 1983, s.3-11.
- "The 200th Anniversary of The Russian Annexation of Crimea", Özel S. 135, s.1-8.
- "Sovyet Tataristan'ı V" (Yazan: Tamurbek Devletşin, özetleyen M.Ülküsal), S.136, Mayıs-Haziran 1983, s.1-8.

- "Çalışkan Mektep", S. 7, Temmuz 1936, s. 9-12.
- "Çelebi Cihan", S. 3, Mart 1937, s. 1-2.*
- "Uyuşulmayan Eski Arkadaş", S. 6, Haziran 1937, s. 21-30.**
- VELİ, Şaip; "Muallimimiz Niyazige", S. 1, Kanunusani 1933, s.31-32.*
- VELİ, Şefika; "Vatan Mücadelesinde"(haz.Zuhal Yüksel), S.200, Ocak-Şubat 1994, s.22.
- VOLKAN, Ali, "Ne Umdular Ne Buldular", S.68, Ocak-Şubat 1972, s.44.
- "Mukaddes İhtilal", S.81, Mart-Nisan 1974, s.23.
- "Mukaddes İhtilal", S.83, Temmuz-Ağustos 1974, s.27
- "Mukaddes İhtilal", S.88, Mayıs-Haziran 1975, s.12.
- "Mukaddes İhtilal", S.89, Temmuz-Ağustos 1975, s.8.
- VORUNAY,İ.Ali; "Kırım- Leh ve Lipka Tatarları Arasındaki Kardeşlik", S. 5, Mayıs 1939, s. 24-30.
- WEBBER, Jeremmy; "Kırım Tatarları Yardımı Hak Ediyor" (çev. Serkan Sava), S. 223, Kasım-Aralık 1997, s. 34-38.
- YAHYA, Seyit; "Çalar Saat", S.173, Temmuz-Ağustos 1989, s.36-38.
- YAKUBAUSKAS, A.; "Litvanya'da İbadete Açılan Camiler"(çev.C.Tahiroğlu), S.185, Temmuz-Ağustos 1991, s.18-19.
- YAKAPOĞLU, Enver; "Kerkük Hoyratları" S.35, Temmuz-Ağustos 1966, s.29.
- YAKUP, H. Mehmet, "Kahal (Yahudi)Teşkilatı", S. 3, Mart 1935, s. 14-17.
- YAKUPOĞLU, Murat; "Cafer Kırimer", S.58, Mayıs-Haziran 1970, s.27.
- "Mustafa Abdülcemil Kırımoglu ile Yapılan Konuşma", S.181, Kasım-Aralık 1990, s.1-3.
- YALIBOYU, Asiye, "Rus Şairi Yevgeniy Yevtuşenko'nun SSCB Yüksek Prezidyumuna Yazdığı Mektup", S.161 Temmuz-Ağustos 1987, s.60.
- "Bir Grup Kırım Tatar'ının Sovyet Lideri Gorbaçov'a Mürecaatları", S.158, Ocak-Şubat 1987, s.4.
- "Sovyetler Birliğindeki Kırım Tatarları İnisiyatif Gruplarının Taşkent'teki Toplantıları Hakkındaki Yaptıkları Açıklama", S.161, Temmuz-Ağustos 1987, s.37-46.
- "Size Zafer Diliyoruz", S.166, Mayıs-Haziran 1988, s.31.

- "Sovyet İnsan Hakları Savunucularının Müracaatları", S. 166, Mayıs-Haziran 1988, s.28-30.
- KTMH 5. Bütün Birlik Kongresine Hitap", S.166,Mayıs-Haziran 1988, s.23.
- "KTMHT Aktivistlerinin 5. Bütün Birlik Kongresi Enformasyon Bildirisi", S.172, Mayıs-Haziran 1989, s.16.
- "Kırım Göçmen Komitesinin Göçmenler Problemi Hakkında Açık Müracaatı", S.173, Temmuz-Ağustos 1989, s.7-8.
- "KTMHT Merkez Şurasının 1 Ağustos 1985 Tarihli Kararı", S.173, Temmuz-Ağustos 1989, s.9-10.
- YALMAN, A. Emin; "Hariçteki Türkler", S. 152-153, Temmuz Ağustos 1940, s. 22-25.
- "Hariçteki Türkler", S. 154, Eylül 1940, s. 22-25.
- YAMAH, Abdullah; "Çin Halk Cumhuriyeti ve Doğu Türkistan" S. 79, Kasım-Aralık 1973, s. 33.
- YAŞKE, G., "Emel Mecmuasına", S. 10, Teşrinievvel 1935, s. 1-3.
- YEFİMOY, Aleksandr; "Sen Kimsin" (çev. Meryem Kırımlı), S. 173, Temmuz-Ağustos 1989, s. 24-25.
- YARGICI, Kasım; "Mustafa Cemil'i Kim Kurtaracak", S. 94, Mayıs-Haziran 1976, s. 20.
- E.Yıldıran; "Gurbette", S. 86, Ocak-Şubat 1975, s. 36.*
- YILDIRIM, Yusuf; "Kırım Türklerine Biraz Hürriyet" S. 86, Ocak-Şubat 1975, s. 45.
- YILDIRAN, İbrahim; "Eden Adam", S. 200, Ocak-Şubat 1994, s. 14.
- YUND, Kerim; "Yüksek Orman Mektebinin ve Yüksek Mühendislik Mektebinin Ünlü Topografya Öğretmeni Tanınmış Matematikçi Hasan Tahsin ve Kızı Refhan Dedeoğlu", S. 81, Mart-Nisan 1974, s. 22.
- "Kırım Türküsü", S. 118, Mayıs-Haziran 1980, s. 25.*
- YURÇENKO, Viladimir; "Kırım Üzümleri" (çev. Tacettin Tirben), S. 146, Ocak-Şubat 1985, s. 23-24.
- YURDAKUL, H. Vehbi; Necip Hacı Fazılga", S. 85, Kasım-Aralık 1975, s. 26.
- YURDAKUL, M. Vehbi; "Nifak", S. 105, Mayıs-Haziran 1978, s.29.*
- "Necip H. Fazılga", S. 85, Kasım-Aralık 1974, s.26. *

- YUSUF, Nesrin; "Dedem Cafer Yusuf ve Vatan Kırm'da İlâhi Tesadûf", S. 227, Temmuz-Ağustos 1998, s. 30-31.
- YURTER, Feyzi Rahman; "Şevket Javah Diyorki", S. 38, Ocak-Şubat 1967, s. 31.
- "Kırım Türkleri Kırım'a Dönüş Savaşını Sürdürüyor", S. 90, Eylül-Ekim 1975, s. 19.
- "Karadeniz", S. 148, Mayıs-Haziran 1985, s. 15.*
- "Öz Halkımıza", S. 146, Ocak-Şubat 1985, s. 24.
- "Kırım Tatarlarının Kötü Durumu" (Çev. Tecettin Tırbent), S. 148, Mayıs-Haziran 1985, s. 7-8.
- "Kurt Seyt ve Murka Romanına Tenkit", S. 203, Temmuz-Ağustos 1994, s. 23-27.
- YURTSEVER, Mehmet Vani; "Cafer Bey'e Dair Hatıralarım", S. 3, Mart-Nisan 1961, s. 16.
- "Kırım Türklüğünün Edebi Önderi", S. 57, Mart-Nisan 1970, s. 14. "Kurban Bayramı Gecesi", S. 71, Temmuz-Ağustos, 1972, s. 33-48.
- "Toy", S. 72, Eylül-Ekim 1972, s. 12.*
- "Nevruz (Navrez)", Say 75, Mart-Nisan 1973, s.32
- "Kırım Türk Güreşi Hakkında Bazı Açıklamalar", S. 76, Ocak-Şubat 1973, s. 42.
- "Hidrellez-Tepreş", S. 77, 1973, s.41-42.
- "Sultaniye Tepreşte", S. 82, Mayıs-Haziran 1974, s. 16.*
- "Şehit Necip Hacı Fazılga", S. 84, Eylül-Ekim 1974, s. 21.*
- "Bir Avuç Toprak", S. 128, Ocak-Şubat 1982, s. 41.
- "Göçler", S. 130, Temmuz-Ağustos 1982, s. 26-29.
- "Romanya'da Sosyalist Dönemde Türk Okulları", S. 156, Eylül-Ekim 1986, s.4-6.
- "İslamiyet'te Birlik ve Beraberlik", S. 140, Ocak-Şubat 1984, s.6-9.
- "İslamiyet'te İlme Verilen Değer", S. 141, Mart-Nisan 1984, s.173-177.
- "Romanya'da Sosyalist Dönemde Türk Okulları", , S. 156, Eylül-Ekim 1986, s. 4-6.
- "Dobruca Şairi Öğretmen Mehmet Niyazi'nin Ölümünün 36. Yıl Dönümü Münasebetiyle", S. 163, Kasım-Aralık1987, s. 19-23.

"Romanya'da Komünistler Tarafından Şehit Edilen Necip Hacı Fazılga'nın
"Ölümünün 13. Yıl Dönümü Münasebetiyle", S. 186, Eylül-Ekim 1991, s.
20-21.

"Necip Hacı Fazılga", S. 186, Eylül-Ekim 1991, s. 22-23. *

"Büyülü Yumurta", S. 73, Kasım-Aralık 1972, s. 35-39. **

"Büyülü Yumurta", S. 74, Ocak-Şubat 1973, s. 41-47. **

"Büyülü Yumurta", S. 75, Mart-Nisan 1973, s. 41-48. **

"Büyülü Yumurta", S. 77, Temmuz-Ağustos 1973, s. 34-38. **

"Sönmeyen Ateş", S. 96, Eylül-Ekim 1975, s. 24-28. **

"Sönmeyen Ateş", S. 99, Mart-Nisan 1976, s. 25-29. **

"Sönmeyen Ateş", S. 100, Mayıs-Haziran 1976, s. 35-39. **

"Sönmeyen Ateş", S. 101, S. 101, Temmuz-Ağustos 1976, s. 23-38. **

"Sönmeyen Ateş", S. 102, Eylül-Ekim 1976, s. 18-26. **

"Sönmeyen Ateş", S. 103, Kasım-Aralık 1976, s. 36-32. **

"Sönmeyen Ateş", S. 105, Mart-Nisan 1977, s. 15-20. **

YUSUF, Rıza; "Ana Qalbi", S. 198, Eylül-Ekim, 1993, s. 31. *

YÜCESAN, Feraye Zehra; "Kırım Halkının Hayatı Hakkında Bilgi", S. 200,
Ocak-Şubat 1994, s. 15.

YÜKSEL, Zuhâl; Yeni Kitaplar; S. 169, Kasım-Aralık 1988, s. 24-37.

"I. Milletler Arası İsmail Gaspıralı Konferansı ve Kırım Tatar Kültürü", S.
182, Ocak-Şubat 1989, s. 37-41.

"Kitabiyat", S. 195, Mart-Nisan 1993, s. 22-26.

"Kurt ve Seyt Şura", S. 199, Kasım-Aralık 1993, s. 19-21.

"Kitabîyat", S. 200, Ocak-Şubat 1994, s. 18.

"Diasporadaki Köylerimizden- Karakaya Köyü -", S. 201, Mart-Nisan
1994, s. 24-28.

"Kurt Sey ve Murka", S. 203, Temmuz-Ağustos 1994, s. 18-22.

"Diasporadaki Köylerimizden", S. 203, Temmuz-Ağustos 1994, s. 30-34.

"Bekir Sıtkı Çobanzede ve Eski Türkçe", S. 205, Kasım-Aralık 1994, s. 9-
11.

"Diasporadaki Köylerimizden", S. 227, Temmuz-Ağustos 1998, s. 35-40.

YÜKSEL, A. Münir; Taşpınar Köyü", S. 199, Kasım-Aralık 1993, s. 31.

YÜKSEL, Ümit; "Saygınuv", S. 195, Mart-Nisan 1993, s. 31-34.

ZAAT, İsmet; Ahmet Demir Yüce ile Birlikte", S. 184, Mayıs-Haziran 1991, s. 37-38.

"Millî Müzik Tarihimizden" (çev. Oya Deniz Çongar), S. 185, Temmuz-Ağustos 1990, s. 20.

ZAİMOĞLU, Ziya İlhan; "Göçmen Türküsü", S. 26, Ocak-Şubat 1965, s. 33. *

ZATİ, Pevat; "Ah Menim Anam-Babam", S. 199, Kasım-Aralık 1993, s.35. *

ZÜBEYİR, Hamit; "Dil Birliği Sorgusu", S. 21, Teşrinisani 1930, s.226.

ZİYAETTİN, İsmail; "Mehmet Niyazi'nin Kabri Başında", S. 192, Eylül-Ekim 1993.*

SONUÇ

1917 yılında Kırım'da başlamış olan Kırım-Tatar Türkleri'nin kurtuluş hareketini devam ettiren Kırım Talebe Cemiyeti ve Vatan Teşkilatı üyelerinin amacı siyasi bağlamda Kırım-Tatar Türkleri'nin bağımsızlığını sağlamaktır. Ancak Kırım'ın 1920 yılında Bolşeviklerin eline geçmesi üzerine bu hareketin temsilcilerinin bazıları Bolşevikler tarafından öldürülür, bir kısmı ise yurt dışına çıkarak Kırım istiklal davasını çeşitli platformlarda tanıtmaya çabası içine girerler. Kırım istiklal davasının resmî yayın organı ise 15. sayısından itibaren bu görevi üzerine alan ve tezimizin konusunu teşkil eden *Emel* dergisidir.

Müstecip Ülküsal ve on arkadaşı tarafından 1 Ocak 1930 tarihinde Dobruca'nın Hacıoğlu Pazarcık şehrinde yayın hayatına atılan *Emel*'in ilk yayınlanma sebebinin mahallî olduğu görülür. Dobruca Türkleri'nin millî bir ideale sahip olmamaları, din, kültür ve eğitim işlerinin düzensiz olması ve bu sorunların çözümü için Dobruca Türklerinin herhangi bir çaba göstermemeleri Ülküsal ve arkadaşlarını harekete geçirir. "Emelciler" adıyla bilinen gençlerin ilk hedefi bu düzensizlikleri ortadan kaldırarak Dobruca Türklerini lâik oldukları medenî seviyeye çıkarmaktır.

Müstecip Ülküsal'ın Kırım millî mücadelesini yabancı ülkelerde tanıtmakla görevli Cafer Seydahmet Kırimer ile tanışmasıyla *Emel*, Kırım-Tatar Türklerinin resmî yayın organı haline gelir. *Emel*, bu tarihten sonra artık Kırım-Tatar Türklerinin millî kurtuluş davasını neşir ve müdafaasını esas alarak Kırım-Tatar Türklerine yapılan haksızlıkları dünyaya, Türk kamuoyuna ve dünyanın birçok yerine dağılmak zorunda kalan Kırım-Tatar Türklerine duyurmaya çalışır. Bunun yanında esaret altındaki diğer Türk topluluklarının bağımsızlıkları için de mücadele eder.

İkinci Dünya Savaşı'nın Romanya'ya sıçraması nedeniyle yayımına ara vermek zorunda kalan *Emel*, 1 Kasım 1960 tarihinde yeniden yayımlanmaya başlar. Ankara'da ikinci yayın hayatına başlayan ancak 12. sayıdan itibaren İstanbul'da yayımlanan derginin amacı, birinci yayın dönemindeki temel prensiplere bağlı kalmakla beraber, Rus ve Çin esaretinde bulunan Türklerin bağımsızlıklarına kavuşmalarını sağlamak, Komünizme, Sovyetler Birliği'nin Kırım Türkleri'ne karşı

uyguladığı haksızlıklar ve jenosit politikasına karşı mücadele etmektir. Ayrıca Kırım-Tatar Türkleri'nin vatanlarına kavuşmaları da temel olarak alınır. *Emel*, komünizmin Türkiye'yi de tehdit ettiğini belirtir.

Sovyetler Birliği'nin 1991 yılında dağılmasından sonra *Emel*, Kırım Tatar-Türklerinin vatanlarına dönmeleri ve millet olarak varlıklarını sürdürme yolunda büyük çaba harcar. Özellikle Kırım-Tatar Türkleri'nin kültür, sanat ve edebiyatlarına ait ürünleri dergi sayfalarında yayımlayarak, bunları muhafaza etmeyi ve dünyanın bir çok yerine dağılmış olan Kırım-Tatar Türkleri'ne -özellikle yeni nesillere-tanıtmayı hedef edinir.

Emel, yayın hayatı boyunca milliyetçi, Türkçü, batı taraftarı, komünizm karşıtı ve bağımsızlık yanlısı bir politika izler. Milleti meydana getiren unsurların başında dil, tarih, kültür ve ideal birliğinin geldiğini; ırk ve din birlikteliğinin ise milleti tamamlayıcı ikinci unsurlar olduğunu vurgular. Türkçülükte de siyasal birliktelikten daha çok Gaspıralı İsmail'in "Dilde, fikirde, işte birlik" şiarını kabul eder. Buna karşın Osmanlıcılık, Tatarcılık, Başkurtçuluk gibi akımları Türkçülüğün en büyük düşmanı olarak belirtir.

Atatürk devrimlerinin sadece Türkiye'de değil, bütün Türk dünyasında kabul edilmesini isteyen *Emel*, batının bilim ve tekniğini alarak kültürde millî unsurları kabul yoluna gider. Her milletin kendi kaderini kendisinin tayin edebilmesini en büyük hak olarak görürken komünizmi, insan haklarını kısıtlayan ve hürriyetleri tanımayan, milletleri köleleştiren sistem olarak yorumlar. Komünizm, derginin sayfalarında birçok yazar tarafından tenkit edilir. Bu sistemle mutlaka mücadele edilmesi gerektiğine inanan *Emel*, bu mücadelenin ise ancak sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda sorunların ortadan kaldırılmasıyla; toplumun her kesiminde dürüstlük, çalışkanlık, hak ve adalet prensiplerinin yaygınlaştırılmasıyla mümkün edilebileceği vurgulanır.

Emel, Dobruca'daki şehir ve kasabalardan başlayarak en küçük köylere kadar Kırım-Tatar Türklerinin millî teşkilat etrafında birleşmesini sağlamaya çalışmış, "Türk Hars Birliği" adı ile derneklerin kurulmasında önemli rol oynamıştır. Ayrıca

Emel Matbaası'nda tarihî, siyasî, eserler ile şiir kitapları ve çeşitli konularda broşürler yayımlamıştır.

Yayın hayatına Arap harfleriyle başlayan *Emel*, önce başlıkları (Sayı 25, 1930), daha sonra da bütün metinleri (No:139, 1939) Latin harfleriyle yayımlanır.

Emel'de yayımlanan makaleler Kırım İstiklal Davası'nın esaslarıyla birlikte sebeplerini de ele alan siyasî ve fikrî yazılardır. Bunların yanında halkı bilinçlendirmek amacıyla kaleme alınan sağlık ve eğitim gibi makaleler de azımsanmayacak ölçüdedir. Kırım tarihine, iktisadî ve edebî hayatına yönelik makalelere de *Emel* sayfalarında yer verilir

Emel'de, Kırım-Tatar Türkleri'ne kültürüne de önem vermiş, Kırım-Tatar lehçesiyle şiirler, çınlar, ata sözleri ve halk türküleri yayımlamıştır. Yayımlanan şiirlerde Kırım'a duyulan vatan ve millet sevgisinin hakim olduğu görülür. Dergi sayfalarında kısa millî piyeslere de yer verilmiş, bunların dernekler ve okullar tarafından sahneye konulmaları sağlanmıştır.

Emel, "Yurttan Haberler" başlığı altında o yıllarda Kırım'da çıkan gazete, dergi ve kitaplardan; "Kardeş Memleketlerden" başlığı altında Türkiye'den, Türkistan'dan, İdil-Ural'dan, Azerbaycan'dan, Kafkasya'dan edindiği bilgileri devamlı olarak okuyucularına sunar. Ayrıca sık sık İslam âleminden ve dünyadan da haberler yayımlayarak okuyucularını bilgilendirir. "Haberler" başlığı altında Kırım ve Kırım-Tatar Türkleri ile ilgili Türkiye'de, dünyada ve Kırım'da ki gelişmelere yer verilir. "Sürgün Hatıraları" adlı seri yazılarda, özellikle sürgünü bizzat yaşamış ve o döneme şahitlik etmiş kişilerin hatıraları okuyuculara sunulur.

Çıktığı altmış sekiz yıl içinde (verilen aralarla birlikte) toplam 15024 sayfa, 2155 makale, tercüme, biyografi, deneme ve diğer türlerde ilmi, siyasi ve içtimai konularını içine alan düz yazı, 209 şiir, 34 hikaye, 88 resim, 3 harita, 2 masal, 2 destan, 5 piyes dergi sayfalarında yer alır. Bu özelliğinden dolayı *Emel*, 47 ciltlik ve 382 sayılı koleksiyonu ile Kırım İstiklal Davasının ve Türkçülük idealinin önemli bir kaynağını teşkil eder.

KAYNAKÇA

TEZLER- ANSİKLOPEDİLER

- ALTUĞ, Giray Saynur; Müstecib Ülküsal Hayatı-Faaliyetleri, İst. 1995, M.Ü.
(Basılmamış yüksek lisans tezi).
- ARAT, Reşit Rahmeti; "Matbuat", *İA*, Cilt 7, s.388.
- BALA, Mirza; "Kırım", *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 6, s. 746.
- ÇAPRAZ, Kemal; *Kırım Tatar Türklerinde Basın (1881-1990)*, İst. 1990, İ.Ü.
(Basılmamış yüksek lisans tezi), s. 30-31.
- DECEL, Aurel; "Dobruca", *İA*, Cilt 3, s. 633.
- DUMAN, M. Zeki; "Emel", *TDVİA*, Cilt 2, s.87-88.
- KARPAT, Kemal H.; "Dobruca", *TDVİA*, Cilt 9,1960, s.482.

KİTAPLAR-MAKALELER

- ACAR, Bekir; "Kırım'da Medrese Hayatı", *Emel*, Sayı 28, 1966, s.10.
- AĞAT, Nilüfer; "Mehmet Nurettin Ağat", *Emel*, Sayı 110, Ocak-Şubat 1979, s. 19-20
- AĞAT, Nurettin;"Eski Türk Boylarından Tatarlar ve Ulusal Tarihîmiz", *Emel*, Sayı 42, 1967, s.32.
-;"Kırım Hanları Paralarının Nitelikleri ve Işık Tuttukları Bazı Gerçekler I", *Emel*, Sayı.23, Temmuz-Ağustos 1964, s.7-12..
- Ahmet Cevdet Paşa, "Kırım ve Kafkas Tarihçesi", *Emel*, Sayı 221, Temmuz-Ağustos 1997, s. 9.
- AKÇOKRALI, Osman; "Kırım Tatar Damgaları", *Emel*, Sayı 135, 1983 (Özel Sayı), s.159-181.
- ALİ, Edip Mehmet; "Kadınlarımızın Tahsil ve Mevkileri", *Emel*, Sayı .6,1935, s. 7-13.
- ALTUĞ, Giray Saynur; "Kırım İstiklal Savaşçısı Müstecib Ülküsal", *Emel*, Sayı 206,Ocak-Şubat 1995, s.13-19.
- ALPARGU, Mehmet; "Tarihî Süreç İçinde Nogay Türklerinde Aile ve Akrabalık Münasebetleri", *Emel*, Sayı 216, Eylül-Ekim 1996, s. 14.

-"Nogaylarda Giyim ve Kuşam Kültürü", *Emel*, Sayı 217, Kasım-Aralık 1996, s.11.
- ARBATLI, Ömer Sami; "Kırım'da Rüştîye Mekteplerinin Açılması ve Tesirleri", *Emel*, Sayı 26, 1964, s.19-27.
- AYTAR, Nail; "Kırım Tatarları Geleceklerini Nasıl Kurmalılar?", *Emel*, Sayı 191, Temmuz-Ağustos 1992, s. 11-14.
- AYTU, Avtu; "Ateizm Doktrini ve İslamiyet", *Emel*, Sayı 85, 1975, s.12.
- BASKI, İmre; "Dobrucada'ki Kırım Tatar Damgaları", *Emel*, Sayı 208, Mayıs-Haziran 1995, s. 10-18.
- BORAY, Ferit Erdem; XIX. Asırda Türkistan Hanlıklarını İşgal Hareketleri", *Emel*, Sayı 50, 1971, s.27.
- DEMİRAL, Atila; "Emel Dergisinin Anketine Cevap", *Emel*, Sayı 80, 1976, s. 22.
- DEVELİOĞLU, Ferit; *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Ankara 1999, s.217 Aydın Yay.
- DEVLET, Nadir; "Kırım Türklerinin Kremline Yeni Çağrılar", *Emel*, Sayı 80, 1981, s. 13- 15.
-; "-Lenin Bayrağı- Gazetesinin 25. yılı ve Kırım Türk Kültürünün Bugünkü Durumu", *Emel*, Sayı, 135 (Özel Sayı), 1983, s.233-234.
-; "Kırımoglu Saharov ile Buluştu", *Emel*, Sayı 158, Ocak-Şubat 1987, s. 8.
-; *İsmail Bey (Gaspıralı)*, Ankara 1988, Kül. Bak. Yay.
-; "XX. Yüzyılda Tatarlarda Milli Kimlik Sorunu", *Belleten*, LX, Sayı 227, Nisan 1996, s. 191-202.
-; *Rusya Türklerinin Millî Mücadele Tarihi (1905-1917)*, Ankara 1999, TTK Yay.
- Emel, "Emel 30. Yılına Girerken", *Emel*, Sayı 109, Kasım-Aralık 1978, s.1.
-; "İlk Söz", *Emel*, Sayı 1, Kanuni Sani 1930, s.1-2.
-; Sayı 14-15, Temmuz-Ağustos 1930, s.164.
- Eyüp Hamdi, "Toplu Tedris", *Emel*, Sayı 7, 1930, s.23.
-; "Jan Dowey'in Terbiyeve Görüşleri", *Emel*, Sayı 14-15, 15 Temmuz 1930, s.143-146.
- FAHREDDİNOF, Rızaeddin; "Bizler Tatar Mı Değil Mi", *Emel*, Sayı 160, Mayıs-Haziran 1987, s.16-21.

- GERAY, Halim; *Gülbün-ü Hânân*, İst.1327. Necmi i İstiklal Matbaası Yay.
- GİRAY, Raif; "Tarihîmizde Yanlış Atılan Adımlar", *Emel*, Sayı.8, 1930,, s.14-15.
- GÖKBİLGİN, Tayyip; *Rumeli'de Yörükler, Tatarlar ve Evlad-ı Fatihan*, İstanbul 1957, İ.Ü. Yay.
- GÖKGİRAY, Ali Kemal; "Emelin İkinci Çıkışı", *Emel*, Sayı 109, Kasım-Aralık 1978, s. 6-8.
-; "Kırımın Cigit Evladı Dr. Edige Mustafa Kırimal'ın Son Günleri", *Emel*, Sayı 118, Mayıs-Haziran 1980, s. 14-15.
- GÖZAYDIN, Ethem Feyzi; *Kırım Türklerinin Yerleşme ve Göçmeleri*, İstanbul, 1948. Vakıf Matbaası Yay.
- GÜLTEKİN; "Her Şeyden Evvel Türkçülük", *Emel*, Sayı 110, 1Kanunisâni 1937, s.1-11.
- HANOĞLU, R. Hikmet; "Kırım Edebiyatı", *Emel*, Sayı 14, 1962, s.12-16.
- İNALCIK, Halil İnalcık, "Han ve Kabile Aristokrasisi:I. Sahip Giray Döneminde Kırım Hanlığı", *Emel*, Sayı 135, 1983 (Özel Sayı), s.51.
-; "Türkler ve Balkanlar", *Balkanlar*, İstanbul 1993. Ortadoğu ve Balkan İncelemeleri Vakfı Yay.
- İSLAM, Ayşenur; "Kırım Tatarca'sının Dünü ve Bugünü", *Emel* Sayı, 201, Mart-Nisan 1994, s. 3-5.
- İZGİ, Özkan; "Tatar Adı Hakkında", *Emel*, Sayı 147, Mart-Nisan 1985. s. 11-20.
- KARAHAN, Saim Osman ; Mehmet Vani Yurtseverin Ardından", *Emel*, Sayı 202, Mayıs-Haziran 1994, s. 14-15.
- KARAKAYA, Ahmet; "Konuşma Gecesi", *Emel*, Sayı 12, 1962, s.41.
-; "Kırım Türklerinde Askerlik IV", *Emel*, Sayı 42, 1970, s. 20-24.
-; " Takvim, Yıl, Mevsim, Gün, ve Bunlarla İlgili İnanışlar", *Emel*, Sayı 88, 1975, s.25-27.
-; "Bu Hırsın Sonu Nereye Varacak?", *Emel*, Sayı 70, Temmuz-Ağustos 1972 , s. 7-8.
-; "Ateş ve Ocak", *Emel*, Sayı 99, 1976, s.10.
- KEREYTOY, Ramazan; "Nogayların Etnogenezine Dair Bazı Meseleler", *Emel*, Sayı, 227, Temmuz-Ağustos 1998, s. 11.

KERİM, İsmail Asanoğlu; *Eski Edebiyatımızda Kullanılan Bazı Sözlerin İzahı*, Akmesic 1991.

KIRIMAL, Edige; "Kırım Türklerinin Millî-Kurtuluş Hareketi", *Dergi*, Numara 47, 1967, s. 68-69.

KIRIMER, Cafer Seydahmet ;" Emel Mecmuasına", *Emel*, Sayı 5, Mart 1930, s.33-34.

.....; "Kurultay ve Kırım İstiklâl Davası", *Emel*, Sayı 16, 1930, s. 230.

.....; "Kırım İstiklâl Davası", *Emel*, Sayı 12, 1930, s. 117119.

.....; *Gaspıralı İsmail Bey*, İstanbul 1934, Matbaacılık ve Neşriyat Yayınevi.

.....; "Kurultay ve Kırım İstiklâl Davası", *Emel*, Sayı 16, 1930, s. 230.

.....; "1917 İnkılabından Sonra Kırım İstiklâl Davası", *Emel*, Sayı 13, 1930, s.121.

.....; "Alman İşgali ve Kırım İstiklâl Davası", *Emel*, Sayı 24, 1930, s.150.

.....; "On Yıllık Facia", *Emel*, Sayı 22, 1930, s.120.

.....; "Kırım İstiklâl Davasının Sebepleri ve Esasları", *Emel*, Sayı 30, 1931, s.5.

.....; "Bolşevikler Devrinde Kırım İstiklâl Davası", *Emel*, Sayı 28, 1931, s.7.

.....; "Dil İnkılabı" *Emel*, Sayı 11, Teşrin-i Sani 1932, s.6.

.....; "Japonya, Londra Konferansı", *Emel*, Sayı 12, 1934, s. 5.

.....; "Japon Yükselişi", *Emel*, Sayı 1, 1935, s. 1-8.

.....; "Japonya- Asya", *Emel*, Sayı 2, Şubat 1935, s.1-7.

.....; "Siyasî Vaziyete Bir Bakış ve Türklüğün Geleceği", *Emel*, Sayı (Numara) 146, 1940, s. 1-9.

.....; "İş", *Emel*, Sayı 28, Mayıs-Haziran 1965, s.26*40.

.....; "İdeal ve Türkçülük", *Emel*, Sayı 70, Mayıs-Haziran 1971, s.63-64.

.....; "Türkçülük Nedir?", *Emel*, Sayı 72, Eylül-Ekim 1971., s. 25.

KIRIMLI, Hakan; "Müstecep Ülkusal ve Kırım Hatıraları", *Emel*, Sayı 212, Ocak-Şubat 1996, 19-27.

.....; *Kırım Tatarlarında Milli Kimlik ve Milli Hareketler (1905-1916)*, Ankara 1996, TTK Yay.

.....; "Kırım (Rus İdaresi Dönemi)", *DİA*, Cilt 25, Ankara 2002, s. 458.

....., TÜRKÖĞLU, İsmail; *İsmail Bey Gaspıralı ve Dünya Müslümanları Kongresi*, Tokyo 2002. İslamic Area Stidies Proje Yay.

KIRIMLIOĞLU, Mustafa A.; "Rusya'nın Çeçenistan'ı İşgali", *Emel*, Sayı 206, Ocak

- Şubat 1995, s.1.
- KOCAOĞLU, Timur; "Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri Arasındaki Münasebetlerde Ortak Alfabe ve İmla Birliğinin Önemi", *Emel*, Sayı 192, Eylül-Ekim 1994, s. 18-22.
- KURAT, A.Nimet; *Topkapı Sarayı Müzesi Arşivindeki Altın Ordu, Kırım ve Türkistan Hanlıklarına Ait Yarlık ve Bitikler*, İstanbul 1940, DTCF Yay.
-; *VI.-XIII. Yüzyıllarda Karadeniz Kuzeyindeki Türk Kavimleri ve Devletleri*, Ankara 1972. DTCF Yay.
- MAKSUDOĞLU, Mehmet; "Tatarlar Kimdir?" *Emel*, Sayı 214, Mayıs-Haziran 1996, s.29.
- Mustafa Ahmet, "Mektepte Sopa Yerine Sevgi", *Emel*, Sayı 28, 1931, s. 312-314.
- NACİ, Ali Cafer; "Romanya'daki Kırım Türklerinin Folklor ve Gelenekleri", *Emel*, Sayı 90, 1966, s.21.
-; "Romanyadaki Kırım Türklerinin Folklor ve Gelenekleri", *Emel*, Sayı 89, 1976, s. 23-24. (Türk terc. Nurettin Mahir Altuğ)
- OTAR, İbrahim; "Raşit Aşkı Özkırmılı (Çorabatır)", *Emel*, Sayı 55, Kasım-Aralık 1969, s. 17-22.
-; "Edige Kırım'ın Ardından", *Emel*, Sayı 118, Mayıs-Haziran 1980, s.13-14.
-; "Nurettin Ağat'ın Ardından", *Emel*, Sayı 110, Ocak-Şubat 1979, s. 17-18.
- SARAY, Mehmet Saray, *Türk Dünyasında Eğitim Reformu ve Gaspıralı İsmail Bey*, Ank. 1987, TKAE Yay.
- Sefaaldin Rıza, "Millet", *Emel*, Sayı 24, 1930, s.324.
- SOYSAL, Abdullah Zihni; " Kırım Hanzadelerinin Kafkasya'da Talim ve Terbiyesi", *Emel*, Sayı 40, 1967, s.17.
-; "Kırım Hanlığında Asilzadeler", *Emel*, Sayı 43, 1970, s.14.
-; "Hanlık Devrinde Kırım Türk Kadınları", *Emel*, Sayı 80, 1974, s.12-14.
- Şemseddin Sami, *Kamusi Türkî*, İstanbul 1318, s.128.
- TAHİR, Mahmut; "Kazan ve Kırım Tatarlarının Tiyatro Faaliyetleri", *Emel* Sayı 160, Mayıs-Haziran 1987, s.26.
- TEMİRCİLİ; "Kırım Türk Tiyatrosu", *Emel*, Sayı 16, 1963, s.12-15.
- TONGUÇ, Fahrettin; "Kırım Kadınlığı", *Emel*, Sayı 112, 1979, s.17.
- URALGIRAY, Yusuf; "İslamiyet'te İman", *Emel*, Sayı 122, Ocak-Şubat 1981, s.8-9.

ÜLGEN, Erol; "Kırımlı Şair Abdülatifzade (1890-1938)", *Emel*, Sayı 207, Mart-Nisan 1995, s.8-9.

ÜREKLİ, Muzaffer; *Kırım Hanlığının Kuruluşu ve Osmanlı himayesinde Yükselişi (1441-1569)*, Ankara 1989, TDAE Yay.

.....; "Hacı-Giray Hanın Ataları", *Emel*, Sayı135, 1983 (Özel Sayı), s.205-209.

ÜLKÜSAL, Müstecip; "İnsaniyet ve Milliyet", *Emel*, Sayı 1, Ocak 1930, s.1-2.

.....; "Millîyet Amilleri: Dil Birliği", *Emel*, Sayı 2, Ocak 1930, s.2-7.

.....; "Millîyet Amilleri: Tarih Birliği", *Emel*, Sayı 5, Mart 1930, s.36-37

.....; "Türk ve Türkçülük", *Emel*, Sayı 12, Haziran 1930, s.4.

.....; "Vicdan ve Emel Birliği", *Emel*, Sayı 14-15, Temmuz-Ağustos 1930, s.152-153 .

.....; "Bir Sevinç ve Bir Korku", *Emel*, Sayı 3, Şubat 1931, s.301-304.

.....; "Süyüm Bike", *Emel*, Sayı 2, 1932, s. 5-10.

.....; "Geçliğimizin Borcu", *Emel*, Sayı 11, Kasım 1932, s.11-15.

..... (Müstecip Hacı Fazıl), "Japonya Hadiselerinin Manası", *Emel*, Sayı 6, Haziran 1932, s. 1-16.

.....; "Niçin Okumalıyız", *Emel*, Sayı 3, Mart 1935, s.1-7.

.....; "Yeni Bir Hak-Kuvvet Savaşı", *Emel*, Sayı 145, 1939, s.7.

.....; (Tekin), "Kahraman Finlandiya...", *Emel*, Sayı (Numara). 145, 1939, s.1-6.

.....; (Tekin), "Muharebe Çok Yakınlaştı", *Emel*, .Sayı 145, 1940, s. 38-39.

.....; "Sömürgecilik ve Sovyet Rusya", *Emel*, Sayı 2, 1961, s. 1-5.

.....; "Cafer Seydahmet Kırimer'in Türkçülüğü", *Emel*, Sayı 10, Mayıs 1962, s.12-13.

.....; "Esir Türk İlleri ve Sömürgecileri", *Emel*, Sayı 9, 1962, s. 1-4.

.....; "Dobruca'daki Kırım Türkleri", *Emel*, Sayı 21, Mart-Nisan 1964, s.41.

.....; "Komünizm ile Savaş Nasıl Yapılır?", *Emel*, Sayı 28, 1965, s.1-5.

.....; *Dobruca ve Türkler*, Ankara 1966, TKAE Yay.

.....; "Büyük Facianın 23. Yıldönümü", *Emel*, Sayı 40, 1967, s.1-4.

.....; "Kırım Kurultayı'nın 50. Yıl Dönümü", *Emel*, Sayı 43, 1967, s. 1-11.

.....; "On Yıl Tamamlanırken", *Emel*, Sayı 60, Eylül- Ekim 1970, s. 1-3.

.....; "Esir Milletler ve Jenosit", *Emel*, Sayı 65, 1971, s.1-5.

.....; "Bütün Türkler Bir Tek Millettir." *Emel*, Sayı 71, Temmuz-Ağustos

ÖZGEÇMİŞ

1974 yılında Ankara'da doğdum. İlk ve orta öğrenimimi İstanbul'da yaptım. 2000 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünden mezun oldum. Aynı yıl Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Genel Türk Tarihi kürsüsünde Yüksek Lisans öğrenimine başladım. Halen 2001 tarihinde başladığım öğretmenlik görevime devam etmekteyim.

